

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

120962

S.Gül GÜNEŞ

120962

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

ANKARA

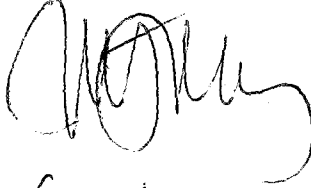
2002

Her hakkı saklıdır

5370 51

Prof.Dr. Metin BAŞAL danışmanlığında S.Gül GÜNEŞ tarafından hazırlanan bu çalışma 14/10/2002 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

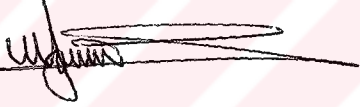
Başkan: Prof.Dr. Metin BAŞAL

Doç.Dr. Nevin AKPINAR

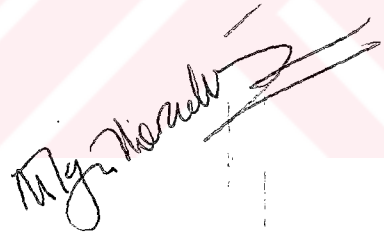
Yrd.Doç.Dr. Mehmet SOMUNCU

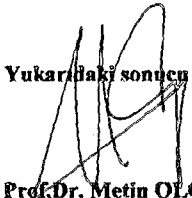
Prof.Dr. Ertuğrul ÇETİNER

Doç.Dr. Nilgöl KARADENİZ

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof.Dr. Metin OLGUN
Enstitü Müdürü

Bana her zaman güvenmiş ve destek vermiş olan
Rahmetli annemin anısına....

ÖZET

Doktora Tezi

BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

S. Gül GÜNEŞ

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Metin BAŞAL

Türkiye’de yazın yaylalara çıkmak, geleneksel bir aktivitedir. Son yıllarda ise bu alanlar, rekreasyon ve turizm faaliyetleri açısından da dikkat çekmeye başlamıştır.

Çalışma alanı olan Beypazarı-Eğriova Yayla Ekosistemi Ankara’nın 126 km. kuzeybatısında yer almasına rağmen henüz Karaşar halkı haricinde çok az tanınmaktadır. Araştırmada amaç; Eğriova yayla ekosisteminin turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetlere açılması durumunda; alanının sahip olduğu değerlerin korunması ile insan aktiviteleri arasındaki çelişkiyi minimuma indirecek *“bütüncül bir yönetim anlayışının”* ortaya konmasıdır.

Araştırma için “anket” ve Coğrafi Bilgi Sistemleri kapsamında “nitelik haritalarının ortaya konması” (alan analizleri) iki temel yöntem olarak belirlenmiştir.

Bu bağlamda, öncelikle alana ilişkin veriler toplanarak ve bilgisayar ortamına aktarılmış; daha sonra alan analizleri gerçekleştirilmiş ve alan kullanım kararları belirlenmiş ve son olarak da bütüncül yönetime ilişkin esaslar ve organizasyon modeli ortaya konmuştur.

2002, 201 sayfa

ANAHTAR KELİMELEER: Yayla ekosistemi, Karaşar, Eğriova, bütüncül yönetim, coğrafi bilgi sistemleri, rekreasyon, turizm.

ABSTRACT

Ph.D. Thesis

A Research on the Integrated Management of Beypazarı-Eğrioğlu
Yayla (High Plateau) Ecosystem

S. Gül GÜNEŞ

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Supervisor: Prof.Dr. Metin BAŞAL

In Turkey, moving to yayla (high plateau) in summer is a traditional activity. Nowadays, these areas are becoming attractive for recreation and tourism activities.

Although Beypazarı-Eğrioğlu yayla ecosystem, the study area, is located in 126 km. northwest of Ankara; the area is only familiar to very limited number of people except for Karşıyaka public. The aim of this study is to evaluate an “*integrated management approach*” which minimizes the contradictions between conservation of Eğrioğlu yayla’ assets and human activities if area opens to recreation and tourism activities.

For the study, Geographic Information Systems, used to land analysis and display of the quality maps, and questionnaire were determined as two main methods.

In this context; as a first step, all relevant data were compiled into the computer for making land analysis. Secondly, land use decisions were taken. And lastly, some fundamental principles and organization model for “integrated management” of Eğrioğlu yayla ecosystem were determined.

2002, 201 pages

Key Words: Yayla (high plateau) ecosystem, Karşıyaka, Eğrioğlu, integrated management, geographic information systems, recreation and tourism.

TEŞEKKÜR

“Beypazarı-Eğriova Yayla Ekosisteminin Bütüncül Yönetimi Üzerinde Bir Araştırma” konulu doktora tezim, Ankara Üniversitesi Araştırma Fonu tarafından 99-25-00-01 nolu proje kapsamında desteklenmiştir. Desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

Danışmanım Prof.Dr. Metin BAŞAL’a, Doç.Dr. Nilgöl KARADENİZ’e, tez izleme komitemde yer alan Doç.Dr. Nevin AKPINAR ve Yrd.Doç.Dr. Mehmet SOMUNCU’ya teşekkür ederim. TÜBİTAK NATO-A2 bursu ile Amerika’da Purdue University, “Center of Advanced Applications of GIS and Remote Sensing” de tezim ile ilgili yürüttüğüm çalışmalar esnasında bana yardımcı olan danışmanım Prof.Dr. Bernard ENGEL’e, Mark EHLE (Coğrafi Bilgi Sistemleri uzmanı) ve Larry THELLER’a teşekkürü bir borç bilirim.

Çalışma alanımda meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısını gerçekleştirmemi sağlayan TÜBİTAK-Yer, Deniz ve Atmosfer Bilimleri Araştırma Grubu’na; toplantıda bulunan ve değerli görüşleri ile tezimin olgunlaşmasında yardımcı olan tüm katılımcılara, Karasur Belediyesi’ne, Karasur Kùltür, Yardımlaşma, Turizm Güzelleştirme Derneği’ne, Karasur Güç Birliği’ne ve tüm Karasur halkına; yardımları ile toplantının başarılı geçmesini sağlayan değerli çalışma arkadaşlarım Dr. Figen DİLEK, Araş.Gör. Tùlay CENGİZ, Araş.Gör. Nùket KILIÇ ve Araş.Gör. Mehmet TOPAY’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam süresince yardım ve desteklerini esirgemeyen Karasur Belediyesi Başkanı Yılmaz KOÇAK ve Karasur Belediyesi çalışanlarına; tüm TÜBİTAK-YDABAG elemanlarına, Araş.Gör.Mehtap ÖZTEKİN, Dr.Fatma TEZCAN ve Prof.Dr.Ali DEMİRSOY’a (Hacettepe Ün. Fen Fak. Biyoloji Bölümü); Prof.Dr. Oğuz YILMAZ, Doç.Dr. Emin BARIŞ, Doç.Dr. Şükran ŞAHİN ve Yrd.Doç.Dr.Ekrem KURUM’a (A.Ü.Z.F. Peyzaj Mimarlığı Bölümü); Zafer POYRAZ’a (Peyzaj Mimar); Mehmet BAKIRCI ve Candan BAL’a (Turizm Bakanlığı Yatırımlar Dairesi); Dr. Atilla ERDEN, Prof.Dr.Nevzat GÜZAYDIN, Prof.Dr.Özer ERGENÇ, Prof.Dr. Mesut ELİBÜYÜK, Yrd.Doç.Dr. Sùha KOCAKUŞAK ve Hüseyin ÜRETE’N’e (A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak.); Doç.Dr.Bùlent GÜLCÜBUK’a (A.Ü.Z.F.Tarım Ekonomisi Bölümü); Yrd.Doç.Dr.İlhami BAYRAMİN’e (A.Ü.Z.F. Toprak Bölümü); Alpaslan SAVACI ve Deniz GERÇEK’e (Hat Coğrafi Bilgi Sistemleri Tic. A.Ş); Doç.Dr. İbrahim GEDİKOĞLU’na (ATLAS-ON Bilgi Sistemleri ve Peyzaj Planlama); Doç.Dr.Ensar BAŞPINAR ve Yrd.Doç.Dr. Muhip ÖZKAN’a (A.Ü.Z.F. Zootekni Bölümü); Prof.Dr. Semra ATABAY’a (Y.T.Ü. Mimarlık Fak. Şehir ve Bölge Pl. Böl.); Hakan Sarıalioglu’na (Ankara Bùyükşehir Bel. Bilgi İşlem Daire Bşk. Kent Bilgi Sistemleri Şb.); Serdar KÜPÇÜ’ye (İşlem GIS Şirketler Grubu); yeğenim Berna ÇETİN’e (Peyzaj Mimar) ve tezimin yazımı esnasında büyük bir özveri ile bana yardımcı bulunan ablam Nur TACİR’e şükranlarımı sunarım.

Akademik hayatım süresince benden destek ve sabırlarını esirgemeyen babam ve kardeşlerime; kayınvalidem ve kayınpederime; her zaman yanımda olan eşim Prof.Dr. Aydın GÜNEŞ ile sevgili oğlum Onur Berk GÜNEŞ’e minnettarım.

S.Gül GÜNEŞ
Ankara, Ekim 2002

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
SİMGELER DİZİNİ.....	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
HARİTALAR DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	4
2.1. Yayla ve Dağlara İlişkin Temel Çalışmalar.....	4
2.2. Coğrafi Bilgi Sistemlerine ve Yönteme İlişkin Temel Çalışmalar.....	9
2.3. Araştırma Alanına İlişkin Temel Çalışmalar.....	11
3. KURAMSAL TEMELLER	13
3.1. Yayla Kavramı ve Kapsamı.....	13
3.2. Gündem 21 ve Duyarlı Ekosistemler Olarak Dağ ve Yaylalar.....	16
3.3. Yayla Ekosistemlerinde Rekreasyon ve Turizm.....	22
3.4. Ülkemizde Yaylaların Durumu ve Yasal - Yönetmelik Çerçevesi.....	26
3.5. Bütüncül Yönetim Yaklaşımı ve Yaylalar.....	28
4. MATERYAL VE YÖNTEM	33
4.1. Materyal.....	33
4.1.1. Araştırma alanı.....	33
4.1.2. Haritalar ve diğer veriler.....	34
4.1.3. Arazi çalışmalarından elde edilen veriler.....	35
4.1.4. Uydu görüntüsü ve hava fotoğrafları.....	35
4.1.5. Meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı ile anketlerden elde edilen veriler.....	36
4.2. Yöntem.....	37
4.2.1. Anket.....	37
4.2.2. Değerlendirme faktörlerine göre alan analizlerinin yapılması ve nitelik haritalarının ortaya konması.....	39
5. ARAŞTIRMA ALANININ TANIMI	43
5.1. Araştırma Alanının Coğrafi Konumu ve Sınırı.....	43
5.2. Doğal Özellikler.....	43
5.2.1. Topoğrafik yapı.....	43
5.2.2. Jeomorfolojik yapı.....	50
5.2.3. Toprak yapısı.....	50
5.2.4. Su varlığı.....	58
5.2.5. İklim özellikleri.....	65
5.2.6. Doğal bitki örtüsü.....	67
5.2.7. Yaban yaşamı.....	74
5.3. Sosyal, kültürel ve ekonomik yapı.....	74
5.3.1. Araştırma alanındaki yerleşimler, mülkiyet durumu ve mevcut arazi kullanımı.....	74
5.3.2. Demografik yapı.....	85
5.3.3. Ekonomik yapı.....	86

5.3.4. Karaşar folkloru.....	86
5.3.4.1.Halk oyunları.....	87
5.3.4.2. Geleneksel giyim.....	88
5.3.5. Sosyal davranışlar.....	89
5.3.5.1. Geleneksel yaşam tarzı.....	89
5.3.5.2. Konukseverlik.....	90
5.3.6. Geleneksel mimari ve el sanatları.....	90
5.3.6.1. Geleneksel mimari.....	90
5.3.6.2. El sanatları.....	94
5.3.7. Geleneksel mutfak kültürü.....	94
5.3.8. Sosyo-kültürel yaşam.....	96
5.3.8.1. Sivil örgütlenme.....	97
5.3.8.2.Festivaller.....	97
5.3.8.3. Dini hayat.....	98
6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI.....	100
6.1. Eğriova Yayla Ekosisteminin Bütüncül Yönetiminin Ortaya Konması.....	100
6.1.1. Meslek disiplinleri - halk katılımı toplantısı ve anket sonuçları.....	100
6.1.1.1. Meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı sonuçları..	100
6.1.1.2. Anket sonuçları.....	102
6.1.1.2.1. “Oranlara ilişkin z-testi” ile yapılan karşılaştırmalar ve sonuçları.....	111
6.1.2. Alan analizleri sonrasında kullanım kararlarının belirlenmesi.....	119
6.1.3. Bütüncül yönetime ilişkin esaslar.....	135
6.1.4. Bütüncül yönetime ilişkin organizasyon modeli.....	141
7. TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	145
KAYNAKLAR.....	150
EKLER.....	156
Ek 1 Araştırma kapsamında Eğriova yayla serisinde uygulanan anket formu.....	157
Ek 2 Multidisipliner yaklaşım ve halk katılımı toplantısı katılım listesi.....	159
Ek 3 Eğriova göletinin yapımı ve çevresinin ağaçlandırılmasına ilişkin belgeler..	160
Ek 4 Araştırma alanının yaban yaşamına ilişkin çizelgeler.....	162
Ek 5 Eğriova yayla serisinin tabiat parkı olarak tasarlanmasına ilişkin belgeler...	177
Ek 6 Çatalçörtten orman içi piknik ve mesire yerine ilişkin belgeler.....	183
Ek 7 Halk katılımı ve meslek disiplinleri toplantı kitapçığı içindekiler listesi.....	189
Ek 8 Z-test’e ilişkin tablolar.....	190
Ek 9 Ormanıçi dinlenme yerleri/günöbirlik kullanım alanlarına ilişkin ihale sözleşme tasarısı.....	196
ÖZGEÇMİŞ.....	201

SİMGELER DİZİNİ

ASTA	Amerika Seyahat Acentaları Birliği
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
DHKD	Doğal Hayatı Koruma Derneği
DMİ	Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü
FAO	Gıda ve Tarım Örgütü
HGK	Harita Genel Komutanlığı
IUCN	Dünya Doğayı Koruma Birliği (World Conservation Union)
TC MSB	Türkiye Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı
TEMA	Türkiye Erozyonla Mücadele Vakfı
TTKD	Türkiye Tabiatını Koruma Derneği
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel Teknik Araştırma Kurumu
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WTO	Dünya Turizm Örgütü
WWF	Dünya Yaban Hayatını Koruma Vakfı
WWTC	Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Dünya koruma stratejisinin sembolü.....	1
Şekil 3.1. Yasa ve politikalarla ilişkili dağ karakteristikleri.....	21
Şekil 3.2. Bütüncül planlama modeli.....	30
Şekil 4.1. Araştırma alanının coğrafi konumu.....	34
Şekil 4.2. Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetiminin ortaya konmasına ilişkin yöntemin genel akış şeması.....	38
Şekil 4.3. Alanda uygulanan basit rastgele örnekleme yöntemine ilişkin akış şeması.....	40
Şekil 4.4. Araştırma kapsamında oluşturulan CBS katmanları.....	41
Şekil 5.1. Karaşar'ın ülke ve bölge içindeki yeri.....	44
Şekil 5.2. Çukurören yaylasından bir görünüş.....	46
Şekil 5.3. Belenova'dan bir görünüş.....	46
Şekil 5.4. Eğriova'dan bir görünüş.....	47
Şekil 5.5. Yeniayla'dan bir görünüş.....	47
Şekil 5.6. Bataklık ve Kerpiç yaylalarından bir görünüş.....	48
Şekil 5.7. Söğütçüpnarı isimli mahalle çeşmesi.....	58
Şekil 5.8. Çukurören'de yer alan çeşmeden bir görünüş.....	61
Şekil 5.9. Çatalçörtten piknik-yayla şenlik alanında yer alan değişik bir su elemanı.....	61
Şekil 5.10. Eğriova göletinden bir görünüş.....	63
Şekil 5.11. Çukurören göletinden bir görünüş.....	64
Şekil 5.12. Ankara ili ve çevresi Ağustos ayı ortalama sıcaklık dağılışı.....	68
Şekil 5.13. Ankara ili ve çevresi en yüksek sıcaklık dağılışı.....	68
Şekil 5.14. Ağustos ayı ortalama toplam yağış dağılışı ve yıllık ortalama yağış dağılışı (mm).....	68
Şekil 5.15. Yıllık ortalama yağış dağılışı (mm).....	68
Şekil 5.16. Çalışma alanında yer alan <i>Merendera trigyna</i>	72
Şekil 5.17. Çalışma alanında <i>Pinus sylvestris</i> ve <i>Abies bornmülleriana</i>	73
Şekil 5.18. Çalışma alanında Kuşburnu - <i>Rosa canina</i>	73
Şekil 5.19. Ayderesi'nden bir görünüş.....	77
Şekil 5.20. Eğriova ayağından bir görünüş.....	77
Şekil 5.21. Eğriova orman işletme şefliği ve işçilerin lojmanları.....	78
Şekil 5.22. Orman işletme şefliğindeki misafirhaneden bir görünüş.....	78
Şekil 5.23. Ahşap kır gazinosu.....	80
Şekil 5.24. Çatalçörtten piknik ve yayla şenlik alanından bir görünüş.....	80
Şekil 5.25. Kuyucak'ta mera hayvancılığı.....	86
Şekil 5.26. Eğriova yayla şenliğinde zeybek oynayan gençler.....	87
Şekil 5.27. Karaşar'da geleneksel kadın giysisi.....	88
Şekil 5.28. Karaşar beldesinde yer alan tarihi bir ev.....	91
Şekil 5.29. Karaşar beldesinde yer alan tarihi bir ev.....	91
Şekil 5.30. Karaşar'ın girişindeki yeni kooperatifler.....	92
Şekil 5.31. Yayla evleri.....	93
Şekil 5.32. Yayla evlerinin içinden görünüş.....	93
Şekil 5.33. Yaylada yer alan tuvaletler.....	94
Şekil 5.34. Yaylada rüzgar enerjisinin elektrik kaynağı olarak kullanımı.....	95

Şekil 5.36. Karaşar şenlikleri.....	99
Şekil 5.37. Karaşar şenlikleri.....	99
Şekil 6.1. Katılımcıların yaylaya geliş amacı.....	105
Şekil 6.2. Tatil amacıyla gelenlerin Eğriova yayla serisini tercih nedeni.....	105
Şekil 6.3. Katılımcıların alanda uzun süre kalmalarını engelleyen faktörler.....	106
Şekil 6.4. Tatilcilerin yaylada konaklama amacıyla istedikleri.....	107
Şekil 6.5. Yaylada gerçekleştirilen faaliyetler.....	107
Şekil 6.6. Yaylaya ziyaretçilerin verdikleri zararlar.....	108
Şekil 6.7. Türkiyede son yıllarda gelişmekte olan yayla ve dağ turizmi hakkında bilgi durumu.....	108
Şekil 6.8. Eğriova yaylasını yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesini ister misiniz? sorusuna verilen cevap.....	108
Şekil 6.9. Yaylada gerçekleştirilecek turizm faaliyetlerinin yaşantınız üzerinde olumsuz etkisi olur mu? sorusuna verilen cevap.....	109
Şekil 6.10. Yörenin geleneksel kültürü bozulur mu? sorusuna verilen cevap.....	109
Şekil 6.11. Yayladan elde edilmesi istenen turistik kazanç.....	109
Şekil 6.12. Kredi verilirse pansiyonculuk yapma isteği.....	110
Şekil 6.13. Yaylada elektrik isteği.....	110
Şekil 6.14. Yaylada asfalt yol isteği.....	110
Şekil 6.15. Kışın yeterli ulaşım olursa, yaylada kalır mısınız? sorusuna verilen cevap.....	110
Şekil 6. 16. Model builderde eğitim ve doğa sporları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla hazırlanan model.....	124
Şekil 6.17. Model builder’da “arithmetic overlay” işlemine ilişkin kurgu.....	127
Şekil 6.18. Bütüncül yönetime ilişkin esaslar.....	136
Şekil 6.19. Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetimine ilişkin organizasyon modeli.....	142

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Farklı aktiviteler için standartlar.....	25
Çizelge 5.1. Ankara-Çamlıdere meteoroloji istasyonunun değerleri.....	66
Çizelge 5.2. Çalışma alanına ilişkin floristik liste.....	69
Çizelge 6.1. Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımı.....	103
Çizelge 6.2. Ankete katılanların eğitim durumları.....	103
Çizelge 6.3. Ankete katılanların yaş durumları.....	103
Çizelge 6.4. Katılımcıların mesleklerine göre dağılımları.....	103
Çizelge 6.5. Katılımcıların medeni halleri.....	103
Çizelge 6.6. Katılımcıların çocuk sayısı.....	104
Çizelge 6.7. Katılımcıların sürekli yaşadıkları yer.....	104
Çizelge 6.8. Yayla evlerinin yeri.....	104
Çizelge 6.9. Katılımcıların tatil amacıyla tercih ettikleri yer.....	105
Çizelge 6.10. Tatil amacıyla gelenlerin, yaylaya geliş zamanı.....	106
Çizelge 6.11. Yaylaya götürülen hayvanların beslenmesindeki birinci amaç.....	107
Çizelge 6.12. Hayvanlardan elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi.....	107
Çizelge 6.13. Cinsiyet ile elde edilecek turistik kazanç arasındaki iki yanlı tablo.....	111
Çizelge 6.14. Z-teste göre oranların genel toplama göre hesaplanması halinde mümkün olan, satır farkları için oran karşılaştırmaları.....	112
Çizelge 6.15. Cinsiyet ile yörenin geleneksel kültürü arasındaki iki yanlı tablo.....	113
Çizelge 6.16. Cinsiyet ile pansiyonculuk isteği arasındaki iki yanlı tablo.....	114
Çizelge 6.17. Cinsiyet ile yaylada elektrik isteği arasındaki iki yanlı tablo.....	114
Çizelge 6.18. Cinsiyet ile asfalt yol isteği arasındaki iki yanlı tablo.....	115
Çizelge 6.19. Eğitim durumu ile yaylada elektrik isteği arasındaki iki yanlı tablo.....	115
Çizelge 6.20. Eğitim durumu ile yaylada asfalt yol isteği arasındaki iki yanlı tablo.....	116
Çizelge 6.21. Yaylaya geliş amacıyla pansiyonculuk isteği arasında iki yanlı tablo.....	117
Çizelge 6.22. Yaylaya geliş amacı ile turistlerin ziyareti arasındaki iki yanlı tablo.....	118
Çizelge 6.23. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları.....	120
Çizelge 6.24. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları.....	122
Çizelge 6.25. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları.....	122
Çizelge 6.26. Faktörlerin alan kullanım tipine göre nitelik durumları.....	123
Çizelge 6.27. Organizasyon modelinde yeralan birimlerin görev dağılımı.....	143

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 5.1. Araştırma alanının sınırları.....	45
Harita 5.2. Yükseklik grupları.....	49
Harita 5.3. 3D arazi modeli.....	51
Harita 5.4. Eğim analizi.....	52
Harita 5.5. Bakı analizi.....	53
Harita 5.6. Jeomorfoğrafya.....	54
Harita 5.7. Büyük toprak grupları.....	55
Harita 5.8. Arazi kullanım yetenek sınıfları.....	57
Harita 5.9. Erozyon dereceleri.....	59
Harita 5.10. Su varlığı.....	62
Harita 5.11. Orman amenajman.....	75
Harita 5.12. Uydu görüntüsünden kontrolsüz sınıflandırma.....	81
Harita 5.13. 1970 yılına ait hava fotoğrafı.....	82
Harita 5.14. 1998 yılına ait hava fotoğrafı.....	83
Harita 5.15. Şimdiki alan kullanımı.....	84
Harita 6.1. Eğim değerlendirme faktörü iken doğa sporları için nitelik durumu.....	125
Harita 6.2. Doğa sporları ve rekreasyon aktiviteleri için nitelik durumları.....	128
Harita 6.3. Doğa inceleme için nitelik durumları.....	129
Harita 6.4. Yayılcılık için nitelik durumları.....	130
Harita 6.5. Ağaçlandırma için nitelik durumları.....	131
Harita 6.6. Çadırli kamp için nitelik durumları.....	132
Harita 6.7. Alan kullanım kararlarına ilişkin sonuç paftası.....	133

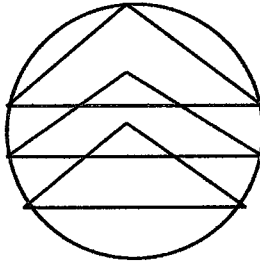
1. GİRİŞ

Sahip olduğu tüm elemanlar ile doğa, insan etkisi olmadığı sürece mükemmel bir uyum ve süreklilik sergiler. Sözen (1997)'e göre; tüm doğal varlıklar ve süreçler arasında zincirleme bir neden-sonuç ilişkisi vardır. Karalar, sular, yeraltı kaynakları ve atmosfer arasındaki tüm süreçler bu zincirleme ilişki içinde gerçekleşir. Bu sürekli etkileşim zincirinin bir halkasında meydana gelecek herhangi bir zarar, doğanın onarım gücü üzerinde ise, tüm sistemlerin zarar görmesi kaçınılmazdır.

Özellikle insanın doğa üzerinde gerçekleştirdiği olumsuz girişimler, varolan doğal dengenin bozulmasına neden olmaktadır. Bu nedenle doğa koruma çalışmalarının temel taşı; doğanın değerlendirilmesi ile kaybı arasındaki zıtlık ve mücadele oluşturmaktadır. Dünyada doğa koruma kavramı, tüm ülkelerde farklı dönemlerde gelişmesine rağmen başlıca üç aşamadan geçmiştir. Bunlar; doğa korumanın oluşumu, güçlendirilmesi ve çeşitli görüşlerle desteklenmesi ile doğa koruma tabanlı peyzaj ekolojisi çalışmalarının ortaya konmasıdır (Jongman 1994).

Çevre ve çevresel kaynakların korunmasında günümüz anlayışı, yani sürdürülebilirlik ve çevreye uyumlu gelişme ilkeleri göz önüne alındığında, türlerin varlıklarını sürdürmelerini belirleyen temel ögenin; ekosistemlerin yöresel, ülkesel, bölgesel ve en geniş anlamıyla küresel boyutlarda korunması olduğu anlaşılmıştır (Karadeniz 1995). Günümüzde ekonomiden turizme pek çok alanda kullanılır hale gelen “sürdürülebilir gelişme” kavramı, ilk olarak IUCN / UNEP ve WWF (1980)'in ortaya koyduğu “dünya koruma stratejisi”nde yer almıştır (Mannion and Bowbly 1992). Söz konusu strateji, Şekil 1.1.'deki gibi sembolize edilmektedir. Burada; daire, yaşamı içeren ve sürekliliğini sağlayan, dünyayı saran ince bir tabaka olan “*biosferi*” ifade etmektedir. Diğer iç içe geçmiş üç adet üçgen ise; şu yaklaşımları içermektedir:

- Temel ekolojik süreçlerin ve yaşam-destek sistemlerinin (iklimi belirleyen, hava ve suyu temizleyen, suyun dolaşımını düzenleyen, elementlerin geri dönüşümünü sağlayan, toprağı oluşturan ve iyileştiren, dünyamızı yaşamın sürekliliğini sağlayan süreçler) devamının sağlanması,
- Genetik çeşitliliğin korunması ve
- Türler ve ekosistemlerin sürekli ve dengeli kullanımları (Corson 1990).

Şekil 1.1. Dünya koruma stratejisinin sembolü (Corson 1990).

Ekosistemleri biyolojik kaynaklarını, sürdürülebilir kalkınmanın temelini oluşturacak şekilde yönetmek ve böylece kaynakların yenilenebilmesini sağlamak; 1992 yılında Rio’da gerçekleştirilen “Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı”nın temel hedefi olmuştur (Karadeniz 1995). Söz konusu konferansta dünya çapında sürdürülebilir gelişme üzerine ortaya konan belgelerden biri de “Gündem 21” dir.

Gündem 21’de, sahip oldukları eşsiz kaynaklar ve özellikleri ile önemli ve duyarlı ekosistemlerden biri olarak tanımlanan dağlık alanlara oldukça fazla değinilmiş ve diğer ekosistemlerle birlikte korunması ve yönetimi konusunda, “bütüncül yaklaşımın” önemi vurgulanmıştır. Gündem 21’de dağlar aynı zamanda; önemli bir su, enerji ve biyolojik çeşitlilik kaynağı olarak tanımlanmıştır (Anonymous 1992).

Ülkemizde dağlık alanlar ile yaylalar arasında konumsal bir ilişki bulunmaktadır. Türkiye’nin her bölgesinde yazın çıkılıp konaklanan serin yer, yazlık yerleşim ya da yazlık mera olarak kullanılmakta olan yaylalar; köy sürülerinin yazın en sıcak devresinde çıkıp uzun süre kaldıkları dağ meralarıdır. Yaylalar, denizden 800-2000 m. yüksekliğe sahip, orta yükseklikteki dağlık yerler ile yoğun orman örtüsünün yayılış gösterdiği alanlarda bulunmaktadır. Özellikle ülkemiz koşullarında duyarlı ekosistemlerden olan dağ ekosistemleri, yayla ekosistemleri ile birlikte ele alınmalıdır (Güneş 2001).

Türkiye’de yaylalara çıkmak, yüzyıllardan beri gelenek haline gelmiştir. Geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin halen devam ettiği yerlerde, yaylacılığın sayfiye anlamı ikinci planda kalmaktadır. Bölge halkı arasında yaylalara çıkmanın doğal ve ekonomik niteliklerinin olmasının yanı sıra, kültürel ve sosyal özellikleri de önemlidir (İncekara vd. 1997).

Diğer taraftan, ülkemizdeki bazı yaylalarda, geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin önemini yitirmesi ya da yok olmaya yüz tutması ile birlikte; özellikle yerel halk ve turizm şirketlerinde bu alanlardan elde edilecek turizm ve rekreasyon geliri beklentisi ortaya çıkmaktadır. Bu durumun yaylalarda yaşanan yetki karmaşası ve denetimsizlik sorunu ile birleşmesi sonucu, kaçak ve çirkin yapılaşma artmaktadır. Ayrıca, yaylaları ziyaret eden, gittiği yöreye kendi beklentilerini taşıyan ve yerel toplumun değer yargılarına saygı göstermeyen bazı turistler, yöredeki kültürel dengelerde olumsuz değişikliklere yol açmaktadır. Bu bağlamda, yaylalarda gerçekleştirilecek turizm ve rekreasyon planlaması oldukça önemlidir ve kıyılarımızda oluşan zararlanmaların yaylalarımızda da yaşanmaması için akılcı planlama yaklaşımları içine girilmesi gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler 2002 yılını “Uluslararası Dağlar ve Ekoturizm Yılı” olarak ilan etmiştir. Dolayısıyla doğaya yönelik turizm ve rekreasyon aktiviteleri kapsamında değerlendirilebilecek olan yaylaların;

- Sahip olduğu kaynak değerlerini gözardı etmeyecek şekilde,
- Korumayı teşvik edici,
- Yerel halkın sosyo-ekonomik yaşantısına katkı sağlayıcı,
- Kullanıcı etkisi düşük ve çevresel açıdan sorumluluk duygusu taşıyan bir yaklaşım içinde planlanması oldu a önemlidir (www.ecotourism.org/statement_on_the_united_nations_.htm).

Aksi takdirde kısa vadeli yaklaşımlarla kendisine kaynak teşkil eden değerleri kaybetmeye ba layacak olan bu alanlar, geri d n    olmayan bozulmalar ile karşı karşıya kalacaklardır

Ülkemiz sınırları içinde g n  m ze kadar bakir kalmayı ba arabilmi  yayla örneklerine nadir de olsa rastlanabilmektedir. Ankara'nın yaklaşık 126 kilometre kuzeybatısında, Beypazarı'nın 26 kilometre kuzeyinde bulunan Kara ar Beldesi halkınca kullanılmakta olan "Eğrio a yayla ekosistemi" de henüz turizme açılmamış olması nedeniyle önemli bir konumdadır.

Zengin doğal ve kültürel kaynakları ile turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetler için oldu a çekici görünen yaylanın; çok yakın bir gelecekte geniş bir kullanıcı kitlesi tarafından keşfedilmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda, araştırma alanı olarak seçilen Eğrio a yayla ekosisteminin sahip olduğu kaynak değerlerinin belirlenerek, akılcı planlaması sonrasında, koruma-kullanma dengesi içinde kullanıma açılması hayati öneme sahip bir konudur. Aksi takdirde, yöre insanının yaz aylarında hayvanlarını otlatmak; yöreden daha önce çeşitli nedenlerle göç eden genç neslin ise tatil yapmak amacıyla kullandıkları "Eğrio a Yayla Serisi"nin, kitle turizmi ve yoğun rekreasyonel kullanımlar nedeniyle uzun dönemde elden çıkma olasılığı unutulmamalıdır.

Araştırmada ayrıca; Eğrio a yayla ekosistemi örneğinde geliştirilecek olan bütüncül yönetim yaklaşımının diğer yayla ekosistemlerinin planlanması için de örnek alınabilecek bir çalışma olması amaçlanmıştır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

2.1. Yayla ve Dağlara İlişkin Temel Çalışmalar

Leidenfrost ve Pascher (1969), Avusturya’da yaylacılığın ve dağ çiftliklerinin tarihçesi, yaylacılığın temel deyimleri, yaylaların doğal yapısı, yaylacılığın önemi, yaylaların amenajman ve faydalanma esasları, yayla amenajmanı ve işletmesi ile yaylacılığın teşviki konularına yer vermişler; yaylaları, konumları, yükseklik durumları, çifliğe olan mesafeleri, otlatılan hayvanın cinsi ve mülkiyet durumuna göre sınıflandırmışlardır.

Aşk (1987), yaylacılığın tarihi gelişimi; başlıca yem kaynakları; yaylak ve meralarda yol ve yerleşim sorunu; bitki ölçmesi ve otlatma kapasitesinin tayini; mera ıslahı; yapay meralar, yasalar ve meraların yönetimi konularına değinmiştir.

Dorward (1990), dağlık alanların ekolojisi, bu alanlarda yaşayan toplumlar ve tasarım kriterlerinden, dağlardaki tarihi yerleşme desenlerine, iklim ve topoğrafya gibi tasarım kriterlerine değinmiş ve dağlık alanlar için uygun mimariye ilişkin özellikleri açıklamıştır.

Gençkan (1990), meraların, yaylak ve kışlakların genel görünümü; eski hukukumuzda ve cumhuriyet döneminde sözkonusu alanlar; kamu meraları, yaylak ve kışlakları ile ilgili davalar ve cezai hükümlere değinmiştir.

Doğu vd. (1993), Kaçkar Dağı’ndaki buzul şekillerini incelemiş, sahip olduğu özelliklerden dolayı turizm merkezi ilan edilen Kaçkar Dağı’nda, yaylalar ve turizm konusuna değinerek yörede öncelikle yapılması zorunlu düzenlemeleri açıklamıştır.

Öztürk (1993), Uzungöl’de yaşayan halkın turizm amaçlı fiziksel plan kararlarına katılım konusundaki düşüncelerini ve bu fizik plan çerçevesinde turizm aktivitesini de içine alacak yeni bir yaşam biçimi hakkındaki görüşlerini öğrenmek amacı ile araştırma yapılarak taslak bir metin hazırlanmıştır. Söz konusu çalışmada, Uzungöl Yenimahalle’de hane reislerinin ev pansiyonculuğu yapmasına ilişkin bulgulara göre; örneklerden turizme katılmayı düşünenlerin % 46.1’inin ev pansiyonculuğu yapmayı istedikleri; bu örneklerin hiçbirinin sermayesinin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Ayrıca, ev pansiyonculuğu yapmak isteyenlerin fiziksel mekana ilişkin tercihlerine bakıldığında ise; % 23.5’inin ziyaretçi ile aynı kapıyı kullanmayı istemedikleri, % 15.7’sinin aynı tuvalet ve banyoyu kullanmak istemedikleri, 513.7’sinin ziyaretçilerin yemeğini dışarıda yemesini tercih ettiği, % 7.8’inin ise evin üst katı veya ek binasını ziyaretçiye vermek suretiyle ziyaretçiyi ailesi ve konut iç mekanından ayırabileceği görüşünde olduğu tesbit edilmiştir. Ev pansiyonu işletmeyi, yayla faaliyetleri ile birlikte yürütmeyi düşünenlerin oranı da % 75’tir. Uzungölde yeni yapılacak inşaatlar hakkında ise; yöre halkının % 48.9’u beton görünümlü değil ahşap olmasını, %38.8’i iki katlı

olmasını, %8.2'si evi gibi olmasını istediklerini belirtmişlerdir. İnşaat yapmak için % 9'u ahşap kullanabileceğini bildirmiş, ancak orman köylüsü statüsünden çıktıkları için ahşabı pahalı satın aldıklarını belirtmişlerdir.

Yılmaz (1993), doktora tezinde Amanos Dağları'nda mevcut kullanım sistemi içinde doğala yakın vejetasyonlarda meydana gelen değişimleri saptamış ve yayladaki kullanım biçimlerinin farklı vejetasyon kuşakları üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Araştırma alanında, ikisi rekreasyonel amaçlı olmak üzere, bazı yayla yerleşimleri yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular, doğala yakın vejetasyonlarda rekreasyon ve tarımsal üretim amaçlı yayla yerleşimleri ile bu yayla yerleşimindeki periyodik aktiviteler sonucu oluşan değişimler gözlenmiştir. Doğala yakın vejetasyonlardaki değişim, öncelikle karakteristik türlerin örtü derecelerindeki düşme ile sekonder bir tepki olarak tür çeşitliliğinin azalması ve değişen habitat koşulları paralelinde synantropik bitki türlerinin alanda yayılması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Araştırmada elde edilen önemli bir bulgu; Amanos Dağları'nda yayılan bitki örtüsü kuşakları içinde *Quercus cerris* türünün dominant olduğu kuşağın yayla yerleşimlerine bağlı antropojen etkilere karşı en duyarlı sistem olmasıdır. Araştırma ve incelemelerden elde edilen sonuçlar, bölgesel ölçekte ekolojik temele dayalı alan kullanım planlamasında mevcut kullanım biçimleri ve doğa koruma alanlarının sınırlarını belirlemede baz olarak kullanılması yönünden değerlendirilmiştir.

Atmuş (1994), yaylacılığın tanımı ve önemi, tarihçesi, yasal, çevresel, toplumsal, ekonomik ve kültürel boyutu, yayla şenlikleri, Türkiye'de yayla turizmi, turizm bakanlığının konu ile ilgili çalışmaları ve yaylalarda yaşanan sorunlara değinmiş; planlamadaki, fiziksel düzenlemelerdeki, sosyal düzenlemelerdeki ve yasal düzenlemelerdeki eksikliklerin giderilebilmesi için öneriler ortaya koymuştur.

Boru (1994), "Gülek Yaylası'nın Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenerek Ekolojik Alan Kullanım Prensiplerinin Araştırılması" isimli yüksek lisans tezinde; sahip olduğu değerler ile Türkiye'nin en çekici yörelerinden biri olduğunu vurguladığı Gülek Yaylası ve yakın çevresinin iklim, topoğrafya, jeoloji, hidroloji ve kültürel kaynaklarını ortaya koymuş, yerel halk ve turistlerin çalışma alanına ilişkin eğilim ve taleplerinin belirlenmesi için gözlem ve anketlerden yararlanmış, projeksiyon çalışmaları gerçekleştirmiş ve araştırma alanının rekreasyonel kullanılabilirlik değerlendirmesi açısından uygun fiziksel planlama önerileri geliştirmiştir.

Ersoy (1994), yaylacılık ve köy toplumlarına ilişkin açıklamalara yer vermiş; kültürel ekoloji ve tezde uyguladığı anket tekniği konusunda açıklamalar getirmiş; yayla şenlikleri, yayla konutları, yayla göçü ve göç öncesi hazırlıklar, yayla ekonomisi, yaylada günlük yaşam ve günlük yaşamdaki değişimler ile Hemşin halkının modernleşme anlayışına değinmiş ve öneriler getirmiştir.

Soykan (1994), Batı Anadolu'daki yüksek platolardan biri olan Bozdağlar'da yer alan, nüfus bakımından kalabalık ve tarımsal aktiviteler yönünden zengin yörede, rekreatif amaçla kullanılan yaylaları incelemiş ve bu yaylaların sağlık turizmi, sportif turizm, tarımsal/kırsal turizm ve gençlik turizmi gibi birçok turizm türlerinin uygulanmasına olanak tanıdıklarını vurgulamıştır.

Ertürk (1995), yaylacılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı alanlardan biri olan İskilip'te bu faaliyetin sosyal ve ekonomik hayata etkilerini incelemiş; geleneksel yaylacılık faaliyetleri için mevcut alanın giderek azaldığını, günümüzde yöredeki ailelerin yaylacılık faaliyetlerinden yeterli gelir elde edemediğini, yaylalarda barınma, hayvan yetiştiriciliği, ulaşım ve pazarlama konusundaki sorunların başlıca sorunlar olduğunu ortaya koymuştur.

İlter (1995), İçel ili bünyesinde yayla turizmi ve rekreasyonunun ortaya koyduğu gelişmeleri belirlemiş ve sorunların çözülmesi amacıyla ekolojik kapsamlı rekreasyonel planlama ilkelerini araştırmıştır. Araştırmada, tesadüfi olarak seçilen deneklere ile kişisel görüşmeler gerçekleştirilmiş ve anketler uygulanarak sonuçları çalışmaya aktarılmıştır.

Meşhur (1995) "Çevre Duyarlı Planlama" isimli makalesinde doğal kaynak kullanım planlamasına değinirken, mera ve otlaklara da yer vermiştir. Meşhur (1995)'a göre Türkiye'de mera ve otlaklar alan olarak 1950'li yıllarda 37.8 milyon hektar iken, 1980'li yıllara gelindiğinde bu miktar 21.7 milyon hektara düşmüştür. Meralar ve otlaklar, ormanlarımız gibi erozyonun önlenmesinde ve su havzalarının kontrolünde önemli görevler üstlenmektedir. Son yıllara artan nüfus baskısı erken ve aşırı otlatma, tarıma açma gibi olumsuz etkilerle birlikte mera ve otlakların miktarı giderek azalmaktadır. Mera ve otlakların kullanım planlamasında, hayvanların otlatılması esnasında münavebe uygulanmalıdır. Şu anda çiftçiler tarafından sadece tarım alanlarında gübreleme yapılmakta, meralara herhangi bir bakım ve gübreleme yapılmamaktadır. Meraların köy tüzel kişilikleri tarafından gübrenmesi halinde birim alandan daha fazla ürün elde edilecektir. Meraların kendini yenilemesi için zaman bırakılması, birim alandan istifade eden hayvan sayısının kontrol edilmesi suretiyle verimliliğin artırılması mümkün olacaktır.

Sirel (1995), Çukurova Bölgesi'nde Berdan Nehri Yukarı Havzasında geleneksel olarak sürdürülen ve gittikçe kullanım yoğunluğu kazanmaya başlayan yaylalarda, doğal ve kültürel yapıyı belirleyerek turizm ve rekreasyon amaçlı kullanım potansiyeline uygun alan kullanımını saptamak amacıyla "turizm amaçlı potansiyel alan kullanım haritası" oluşturmuştur. Araştırma sonunda, alanın yüksek kesimlerinde; dağcılık, kaya tırmanışları, kış sporları ve doğa inceleme alanları; nehir kıyısında; nehir kıyısı yürüyüş ve geçici kamping alanları; mevcut yerleşme yerleri çevresinde; turizm yatırım alanları ve rekreasyon tesisleri; köy yerleşmelerinde ise turizm amaçlı konaklama olanakları önermiştir.

Cimrin (1996), yaylacılık geleneği çerçevesinde Alanya yöresinde geleneksel yayla evlerini incelemiş; söz konusu yerleşimlerin oluşumunda fiziksel ve sosyo-kültürel etkenleri asıl belirleyiciler olarak ele almış ve yayla evlerinin mimari özellikleri ile geçmişteki kullanımlarını irdelemiştir. Çalışma sonunda, geleneksel yayla evlerinin; insan ve doğa arasında başarılı bir ilişki oluşturduğu, ancak gelişen teknoloji ve değişen aile yapısına uyum sağlayamadığını ortaya koymuştur.

Özdemir (1996), Doğu Karadeniz bölgesi'nde kalan yayla yerleşmelerindeki mimarsız mimariyi ele almış; bu durumun önüne geçilebilmesi için yayla evleri üzerinde bilinçli ve sistematik çalışmaların yaygınlaştırılması vurgulamıştır. Çalışmada öncelikle var olan yayla evlerinin son durumu tespit edilmiş, çevrenin modernizasyonu için temel ilkeleri, teknik ve hijyenik işlemleri sunmuş, turizm amaçlı modernizasyonu öngörülen evlerin kullanım yolları araştırılmış ve yapılacak araştırmalar için alandaki çalışma hedeflerini saptanıp yeni boyutlar ortaya konmuştur.

Erdönmez (1997), toplum ve toplumsal yapı, dünyada ve ülkemizdeki kırsal toplumlar ve politikalara değinmiş; kır ve kent toplumları arasındaki farklılıkları ortaya koymuş ve örnek olarak ele aldığı Bursa-Keles kırsal toplumunun demografik, ekonomik yapısı, eğitim-öğretim durumu ile çevre ile olan ilişkilerini irdelemiş ve ormandan elde edilmiş yüksek eğimli arazilerde yapılan tarımsal etkinliklerin, yanlış toprak işleme teknikleri ile birleşmesi sonucunda erozyonun kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir.

Koçhan (1997), Doğu Karadeniz Bölgesi'nde dağ ve yayla turizmi amaçlayan tesislerin enerji ihtiyaçlarının, bölgenin güneş ve rüzgar enerjisi potansiyelinden yararlanarak karşılanabilirliğini araştırmıştır.

Sirel ve Peker (1997) Doğu Akdeniz Bölgesi'ndeki tatil amaçlı yoğun ikinci konut yapılaşmasının doğal kaynaklar ve sosyo-kültürel yapı üzerindeki baskıları incelemiştir. Bildiride, kıyı alanlarındaki ikinci konut yapılaşmasının yanı sıra yaylalardaki ikinci konut yapılaşmasına da değinilmiş, söz konusu yapılaşmanın toprak, su kaynakları, flora-fauna, sosyo-kültürel ve tarihi yapı üzerine olan etkileri açıklanmıştır.

Somuncu (1997), günümüzde ağırlıklı olarak dinlenme ve tatil amaçlı faaliyetlerin gerçekleştirildiği yaylalarda ortaya çıkan sorunlara değinmiş ve Doğu Karadeniz Bölümü'nde dağ ve yayla turizminin sağlıklı bir şekilde gelişmesi ve çevreye zarar verilmemesinin bu konuda oluşturulacak gerçekçi turizm politikalarına bağlı olduğunu; gerek bu politikalar oluşturulurken gerekse yöre ile ilgili yapılacak planlama çalışmalarında koruma/kullanım dengesinin önemini vurgulamıştır. Turizm merkezi ilan edilen yaylalarda, halk bir beklenti içine girmekte ve kendisine ait olmayan kamu arazilerinde hakkı olmadığı halde konut, tesis vb. yapma yoluna gitmektedir. Oysa yaylalarda bazı istisnalar dışında, özel mülkiyet söz konusu değildir. Bu alanlarda arazi, köy ortak malı ya da hazineye aittir.

Uzun vd. (1997), Adana ilindeki bazı yaylaları inceledikleri çalışmalarında, bölgedeki yaylalarda yerleşim merkezlerinde yer alan konutlar genellikle ahşaptan yapılmış olmasına karşın, yeni yapıların sayfiye nitelikte, ikinci konutların betonarme olduğunu belirtmişlerdir. Bu gelişme içinde, yerli halkın bir kısmı eskiyen yayla evlerinin yerine betonarme konutlar yaparak geleneksel yayla mimarisini yozlaştırmakta, yaylanın silüetini olumsuz etkilemektedir.

Avrupa Parlamentosu'nun (1998), dağlık alanlarda "Avrupa Politikası" oluşturma konusunda ortaya koyduğu raporda; dağlık alanların, Avrupa'nın geleceği açısından bir şans olarak görüldüğü ancak buna rağmen bu alanların tamamıyla sömürülmekte olduğu belirtilmiştir. Raporda, bu nedenle mevcut şartların ve politikaların değiştirilmesi gerektiği vurgulanmış ve bu bağlamda, dağlık alanların yönetimine Avrupa Birliği stratejisinin ortaya konmasına olan gereksinim; Avrupa Birliği'ndeki dağlık alanlardaki temel imkan ve olanaklar; dağlık alanlara yönelik ve yeni bir Avrupa stratejisi için önerilen konulara değinilmiştir. Raporda ayrıca; dağlık alanlara ilişkin yeterli bilgi toplama, iletişim, izleme ve topluma yönelik politikalar geliştirmenin yanı sıra bütüncül ve ülkelerarası yaklaşımlar; dağlık alanlarda tarım ve ormancılığın desteklenmesi; dağ toplumlarının ve özellikle de genç neslin yaşam kalitesini yükseltmek için turizm ve benzeri yeni geçim kaynağı olanaklarının yaratılması gerektiği vurgulanmıştır (Anonymous₁ 1998).

The Mountain Institute (1998) tarafından hazırlanan raporda, dünyanın değişik ülkelerinden yaklaşık 500 bireysel katılımcı ve organizasyonun yer aldığı elektronik konferansın sonuçları aktarılmış ve yerel toplumların dağ turizminin planlamasındaki önemi vurgulanmıştır. Bütüncül yönetim planlamasının da önemini vurgulandığı raporda, toplum tabanlı turizmin amacının; yerel ekoloji, ekonomi ve kültür üzerinde olumlu etkiler ortaya koyarken olumsuz etkileri ise minimuma indirmek olduğu belirtilmiştir. Raporda ayrıca bu bağlamda planlama, izleme, değerlendirme, altyapı, sosyal kapasite geliştirme, zonlama ve finansal sürdürülebilirlik ile alternatif enerji programları konularına değinilmiştir (Anonymous₂ 1998).

Anonymous (1999) tarafından dağlık alanlarda turizm ve sürdürülebilir gelişim konusunda hazırlanan raporda; neden dağlık alanlar ile turizmin ilişkisinin kurulduğu, dağlık alanlar için turizmin önemi, değişik dağ ekosistemleri, turizmin dağlar üzerindeki spesifik etkileri ve küresel turizm gelişiminde dağların rolüne değinilerek, dünyanın çeşitli yörelerindeki bazı uygulama örneklerine yer verilmiş; dağlık alanları ilgilendiren iklim değişikliği, kısa vadeli planlamalar, yerel halk gibi global konulara değinilmiş ve 21. yüzyıl için olanaklar yaratmaya yönelik öneriler getirilmiştir. Raporda ayrıca, duyarlı ekosistemler söz konusu olduğunda turizmin ekonomik ve pratik amaçlarının yanı sıra koruma ve eşitliğin vurgulanması gerektiği belirtilmiştir.

Lynch ve Maggio (2000), "Dağ Yasaları ve İnsanları" konulu rapor bağlamında dağ ekosistemlerinin genel özelliklerine değinmiş; dağlık alanlarda yaşayan insanların içinde bulundukları çevre ile yüzyıllardır uyum içinde yaşadıkları, duyarlı ekosistemler

olan bu alanların yeryüzünde yaşayan insanların içme suyu ihtiyacının yarıdan fazlasını karşılayan havzaları barındırdıklarını vurgulamıştır. Yayında ayrıca gelişmekte olan ülkelerde bulunan söz konusu alanlarda yaşayan halkın genellikle çok iyi ekonomik şartlara sahip olmadıkları, yoksul olarak nitelendirilebilecekleri belirtilmiş; bu nedenle dağlık alanların yerel halkı için turizm gelirinin önemi belirtilmiştir.

2.2. Coğrafi Bilgi Sistemlerine ve Yönteme İlişkin Temel Çalışmalar

Belknap et al. (1967), Lewis'in rekreasyon ve koruma amaçları yönünden önceliğe sahip alanları tanımlamak için geliştirdiği, genel bir planlama yaklaşımını açıklamıştır. Buna göre Lewis, ekolojik faktörleri biraraya getirmeyi amaçlamış ve insan yapımı değerlerin bu önemli kaynaklar ile uyum içinde geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Lewis, çevre özelliklerini oluşturan doğal ve kültürel kaynaklar arasında öncelikli alanları bulabilmek için sayısal bir değerlendirme sistemi de geliştirmiştir.

Aynı kaynaktan açıklana şekli ile Ian McHarg ise, bölgesel ve kentsel planlamaya ve tasarımı kaynaklanan sorunlara, doğa bilimlerinden sağlanan verilere dayalı bir "ekolojik yaklaşım" geliştirmiş ve bir alan için önerilen alan kullanımlarının, ekolojik bir anlayış temeline dayandırılması halinde; hem insan hem de doğal çevre için en iyi ve üstün biçimde kullanılabileceğini kanıtlamayı başarmıştır (Belknap et al. 1967).

Başal (1974), İznik gölü ve çevresinin doğal, kültürel, sosyal, tarihi ve geleneksel yönleri ile orijinal karakterini yitirmeden, uyumlu bir peyzaj perspektifi içinde planlanması amacıyla; yörenin peyzaj planlamasını etkileyecek sorunları ortaya koymuş ve çözüm önerileri getirmiştir. Bu bağlamda araştırmayı, genel peyzaj analizi, ekolojik sınıflama, peyzaj diagnozu (değerlendirme), planlama, koordinasyon ve uygulama olmak üzere beş aşamada ele almıştır. Ekolojik sınıflama aşamasında, araştırma alanı; büyüklüğüne ve kullanım amaçlarına göre eldeki verilerin de yardımıyla aynı doğal faktörlerin etkisi altındaki mekanlara ayrılmıştır. Bu ayırımda, iklim, bitki örtüsü, toprak, jeolojik ve jeomorfolojik yapı gibi özelliklerin farklı dağılımları yanında, doğal vejetasyon potansiyeli saptama çalışmaları değerlendirilmiştir.

Altan (1982), Çukurova'da bilgisayar yardımı ile bölgesel ölçekte ekolojik bir peyzaj planlama ortaya koyduğu çalışmasında, Adana merkez, Karataş, Yumurtalık, Ceyhan, Osmaniye, Bahçe, Kozan, Kadirli ve Karaisalı ilçelerinde; endüstrileşme, nüfus artışı, aşırı kentleşme, yanlış tarım politikaları ve doğal kaynaklardan bilinçsiz yararlanma sonucu ortaya çıkan çelişkileri ortaya koymuştur.

Kurum (1992), Beynam ormanı ve yakın çevresinin rekreasyon potansiyeli ve koruma alanlarının belirlenmesi ve genel planlama ilkelerinin saptanması amacıyla, birbirini takip eden üç aşamalı bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bunlardan ilkinde, araştırma alanına ait doğal ve kültürel kaynaklar belirlenerek, bilgisayar ortamında analiz ve

değerlendirmeleri yapılmıştır. İkinci aşamada, ziyaretçi istekleri ve potansiyel saptanmasına yönelik alan kullanım önerileri anket çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Son olarak da ilk ve ikinci aşamada elde edilen veriler ışığında araştırma alanına yönelik alan kullanım önerileri ve izlenecek yönetsel uygulamalar belirlenmiştir.

Akpınar (1994), açık ocak kömür madenciligi ve doğa onarımı çalışmalarında çevresel etkileri belirlemek amacıyla, sebep-etki matrisinden yararlanmış ve faaliyetin çevresel faktörler üzerindeki göreceli ağırlığını dikkate alan “etkinin önemi”ni değerlendirmiştir. Bunun yanı sıra, doğa onarımı ve alan kullanım planlaması çalışmaları için değerlendirme faktörleri tespit etmiş ve bu faktörler ile alan kullanım tipine bağlı olarak etki ve katkı derecelerini ortaya koymuştur.

Karadeniz (1995), Sultansazlığı örneğinde ıslak alanların sürdürülebilir kullanımlarının nasıl sağlanacağını belirlemek amacıyla öncelikle, araştırma ortamının doğal ve kültürel kaynaklarını saptayarak CBS ortamına aktarmıştır. Daha sonra değerlendirmeye alınacak mevcut ve potansiyel kullanımlara karar vermiş ve bu kullanımlara karşı kaynakların duyarlılığını ortaya koymuş ve kullanımların, doğal ve kültürel kaynaklara etkilerinin yoğunluğunu saptamıştır. Elde edilen sonuçlar, risk analizini gerçekleştirmek üzere Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ortamında değerlendirmeye alınmıştır.

Dilek (1998), Bodrum İlçesi katı atıklarının düzenli depolama olarak değerlendirilmesinde alternatif alan seçim olanaklarını saptamak üzere yaptığı araştırmasında; tüm doğal ve kültürel verilere bağlı yer seçiminin yapılabilmesi için CBS ve Uzaktan algılama teknik ve olanaklarından yararlanmış; bu çalışmada ayrıca değerlendirme yapabilmek amacıyla ağırlık puanlarının verilmesinde “Delphi Tekniği”ni kullanmış ve farklı meslek disiplinlerinin konuya ilişkin görüşlerini çalışmasına yansıtmıştır.

Anonymous (2001)’de, Manyas (Kuş) Gölü’nün sürdürülebilir ve akılcı kullanımı için ekolojik risk analizi ve yönetim planı ortaya konmuştur. Çalışmada öncelikle, sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde alanda uygun arazi kullanımının sağlanması; doğal su rejiminin korunabilmesi için su yönetim programının oluşturulması; evsel, endüstriyel ve tarımsal kirliliğin giderilmesi için çözümler geliştirilmesi; yaban hayatının geliştirilmesi için yeni habitatların oluşturulması; kuş cenneti milli parkının modernleştirilmesi ve sulak alanların önemi, işlevleri ve yönetim planlarının hazırlanması konularında eğitim programlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir. Daha sonra, belirlenen bu hedefler kapsamında gerekli araştırmalar yapılarak değerlendirilmiş ve Sulak Alanlar (Ramsar) Sözleşmesince geliştirilen “Sulak Alanlarda Yönetim Planlaması Rehberi” esas alınarak taslak plan oluşturulmuş ve taslak yönetim planı; ilgili tüm kurum, kuruluş ve alan kullanıcılarının katılımının sağlandığı toplantılarda görüşe açılmış ve katılımcıların görüş ve önerileri plana yansıtılarak “Manyas (Kuş) Gölü Yönetim Planı”na son şekli verilmiştir.

2.3. Araştırma Alanına İlişkin Temel Çalışmalar

Akman (1974)₁,’in 1970-1973 yılları arasında yaptığı araştırma sonucunda, Beypazarı-Nallıhan ve Karaşar bölgelerinde topladığı bitkileri tanımlayarak listelerini ve örneğin toplandığı yükseklik ve yer bilgileriyle birlikte yayınlamıştır.

Akman (1974)₂, biri Koroğlu volkanik kütesinin, Koroğlu zirvesinin güneyinde doğuda Çeltikçi, batıda Seben arasındaki güney yamaçları diğeri Beypazarı-Ayaş arasındaki geniş vadi bölümü olmak üzere iki üniteye vejetasyon tiplerine değinmiş ve Braun-Blanquet metoduna göre 14 bitki birliği tanımlamıştır. Bu çalışmanın sonucunda, eskiden Karaçam (*Pinus nigra*) ile kaplı bulunan Beypazarı-Karaşar bölgelerinin biyotik faktörlerin etkisiyle bugün çok tahrip edilmiş durumda olduğu, buna rağmen Benli-Eğriova-Kıbrısçık köylerinin güneyinde *Pinus sylvestris* ve az miktarda *Abies bornmülleriana* ormanlarının mevcut olduğu belirtilmektedir

Emiroğlu (1977) Bolu’daki yaylalar ve yaylacılığı incelediği kitabında, yayla ve yaylacılık kavramlarına; tarihsel gelişim içinde yaylacılık faaliyetlerine; Bolu’nun morfolojik yapısı, iklim, doğal bitki örtüsü, toprak durumu, akarsu ve göller gibi fiziksel özelliklerine; beşeri özelliklerine; yaylaların coğrafi dağılışı, yaylışı, ekonomik hayat ve yaylalarla ve yaylacılıkla ilgili sorunlara değinmiştir.

Sözen (1977), Ankara kenti için kent dışı rekreasyon alanlarının planlamasına yönelik araştırmasında; çalışma alanı olan Eğriova yayla ekosistemi ve Karaşar beldesine değinmiştir. Alanı, morfolojik yönden olduğu kadar bitki örtüsü bakımından da oldukça ilgi çekici olarak nitelendirmiş ve bölgenin yüksek bir rekreasyon potansiyeli gösterdiğini belirtmiştir.

Şahin (1990), Aladağ Çayı havzası ile ilgili çalışmasında; araştırma alanındaki çevre koşulları ve bunlarla ilgili bozulmuş doğal dengenin yeniden kurulmasına ilişkin sorunlar ve çözüm yollarına değinmiştir. Şahin, havzanın yukarı bölümünde doğal dengeyi normal veya normale yakın bulurken, aşağı ve orta bölümünde ise, doğal dengenin bozulmuş olduğunu ifade etmiştir. Bunun nedeni olarak da biyotik nedenlerden nüfus artışı, tarla açma, arazinin yanlış kullanılması, yanlış ve aşırı otlatma, orman yangınları ve orman ürünlerinden aşırı yararlanmayı göstermiştir.

Günaydın (1996), Karaşar’ın gerek geçmişteki gerekse 1995-1996 yıllarındaki sosyo-kültürel yapısını saptayabilmek amacıyla yaptığı çalışmasında; Karaşar’ın tarihçesi, coğrafi konumu, nüfusu, ulaşım, ekonomik durum, yönetim durumu gibi bilgilerin yanı sıra yöreye özgü atasözleri, deyimler, adet, gelenek ve göreneklere yer vermiştir.

Gürsoy (1999), lisans bitirme tezinde Karaşar'ın monografik yapısını incelemiş ve sosyal hayat, dini hayat ile ilgili bilgilerin yanı sıra, doğum, sünnet, evlenme, kız isteme, söz kesme, düğün ve ölüm gibi örf ve adetleri araştırmıştır.

Gündüz (2001), Karaşar'ı bir yayla çiçeği olarak nitelendirmiş ve burayı, “özgün” kelimesinin anlamını bulduğu özelliklerin, farklılığı arayanların hemen yakalayacağı güzelliklerin yaşandığı bir yurt köşesi olarak anlatmıştır.

3. KURAMSAL TEMELLER

3.1. Yayla Kavramı ve Kapsamı

Geleneksel anlamda yayla, yüksek bölgelerde yer alan, genellikle hayvancılık yapmak amacıyla gidilen, köyden ayrı fakat köye sosyo-ekonomik olarak bağlı ve çoğunlukla köyün ortak mülkiyetinde olan geçici konaklama yeridir (Emiroğlu 1977). 4342 sayılı “Mera Kanunu”na göre ise yayla; çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya bu amaçla kullanılan yer ifade etmektedir (Resmi Gazete 1998).

Yaylaların çok değişik kaynaklarda farklı tanımlarına rastlamak mümkündür. Coğrafya terimi olarak yayla; akarsularla derin şekilde yarılmış, parçalanmış fakat üzerindeki düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu yeryüzü şekli olarak kullanılmaktadır. Kullanım alanı olarak yayla tanımı ise; kışın kullanılmayan, yaz aylarında geçici bir süre için tarım ve hayvancılık yapan insan gruplarının her bakımdan daha iyi şartlarda çıkıp, kaldığı; çeşitli ekonomik uğraşları yerine getirdiği ve kendileriyle ürettikleri ürünleri sıcaktan koruduğu yüksek serin yer; yazlık (dağ) mer’a anlamına gelmektedir. (www.arnika.com.tr/haftalik/yakackar.htm).

Var (1992)’a göre yayla, dağ tepelerindeki düzlüklerdir. Yaylalar genellikle yükseklerde yer aldıklarından, yüksek yerlerdeki düzlükler, çayır alanları için de bu deyim kullanılmaktadır.

İzbırak (1976)’a göre yayla, dağlık bölgelerde kışın geçilmesi güç, yazın ise serin olan yüksek yerlerdeki hayvan otlatma yerleridir. Böyle yerler ya orman sınırının daha yukarısındaki çalılık-otluk yerlerdir, ya da biraz daha aşağılarda ormanın yok edilmesiyle elde edilen yerlerdir.

Türkiye Çevre Vakfı (2001) yaylayı, dağların en yüksek; çoğunlukla ağaçsız ve yalnızca yaz aylarında hayvan beslemeye uygun bitki örtüsü bulunan kesimi olarak tanımlamıştır. Buna göre yaylalar, denizden yüksekliklerine göre; alçak yaylalar (yüksekliği 900-1200 m. arasında değişen, Ege ve Akdeniz bölgelerindeki yaylalar), orta yaylalar (yüksekliği 1200-1600 m. arasında değişen Orta anadolu Yaylaları) ve yüksek yaylalar (1600 m.’den yüksek, Karadeniz yaylaları) olarak belirtilmiştir.

Yaylacılık ise, geleneksel bir temele dayalı olan göçer hayvancılığın ülkemizde sürdürülen en yaygın tipidir (Kutlu 1990). Sözer (1972) yaylacılığı; geçimini daha çok topraktan sağlayan insan gruplarının, hayvan sürülerine bol ve taze ot bulmak, hayvansal ürünler sağlamak amacıyla sıcak mevsimde sabit meskenlerini terk ederek

kıyı düzlükleri, ovalar, vadiler, dağ etekleri ve hatta plato yüzeylerinden yaylaya çıkışı olarak tanımlanmıştır.

Ülker (1992)'e göre ise; Türkiye'de yaygın olan ve geleneksel anlamda sürdürülen yaylacılık aktivitesi, hem dağ ikliminden sağlık yönünden yararlanmayı hem de otlaklardan hayvancılık yolu ile ekonomik bir yarar sağlamayı amaçlar.

Ülkemizde görülen yaylacılık faaliyetleri; yaylada kalış süresi, yaylanın kullanılış şekli ve yaylada bulunan konutlar gibi özellikler bakımından farklılıklar göstermektedir. Bunlar; göçebe yaylacılık, sabit yaylacılık ve tarımla kombine edilen yaylacılık olmak üzere üç grupta ele alınabilir (Güneş 2001):

Daha çok keçi, koyun gibi küçükbaş hayvancılığı kapsayan *göçebe yaylacılıkta*, hayvan sahibinin belirli bir yer ve konutu bulunmamaktadır. Akdeniz Bölgesine özgü olan bu yaylacılık tipinde, yaylacılar kıl çadırlarda konaklamakta; hava koşulları ve yem durumuna göre mevsim içinde sürekli yer değiştirmektedirler.

Sabit yaylacılıkta, yaylacı belirli bir köy veya mahallenin halkı olup, yaylayı ortak kullanmaktadır. Yayla olarak seçtikleri alan belirlidir, herkesin basit de olsa sabit bir barınağı vardır. Hayvan sahipleri, yılın belirli bir döneminde bütün hayvanları ile buraya gelerek bir süre kaldıktan sonra, yine hep birlikte yaylayı terk ederler. Bazı yerlerde bir köy veya mahalle halkının değişik yüksekliklerde olmak üzere, birden fazla yaylası mevcuttur. Karadeniz Bölgesi ve Bolu yöresinde görülen sabit yaylacılıkta, hayvanların çoğunluğunu büyükbaş hayvanlar oluşturmaktadır.

Tarımla kombine edilen yaylacılık, sabit yaylacılığa çok benzer. Farklı olan tarafı, hayvancılığın yanında patates, mısır gibi ürünlerin tarımının yapılmasıdır. Ülkemiz güney ve batısındaki köylerde, yaz aylarında topluca yapılan yaylacılık faaliyeti bu gruba girmektedir (Güneş 2001).

Türkiye' de yaylacılık amacıyla yaylalara göçme işi, genellikle dikey ritmik hareketler şeklinde olur. Göçme, belli bölgelerdeki köy, kasaba ve hatta kentlerde, yükseklerdeki plato düzlükleri ve dağ yamaçları arasında cereyan eder. Bu hareket, yaylacılık terimlerinden olan yaylalara göçme hareketi (mezra, kom, bağ evleri ve rekreasyon merkezlerine olan yazlık göçmeler de burada hatırlanmalıdır), bölgeden bölgeye bazı değişiklikler gösterirse de; genellikle nisan ve mayıs aylarında başlar, 15-20 gün içinde hareket tamamlanır; 3-4 ay yaylada kalıp ekonomik faaliyetlerde bulunduktan sonra, ağustos sonları ya da eylül ayı içinde devamlı yerleşme bölgelerine, yani alçak bölgelere dönlür (Doğanay 1994).

Gerek göçebelerin, gerekse göçer hayvancılık yapan yarı göçebe ve yerleşik köylülerin yaylacılık faaliyetleri de farklı özellikler göstermektedir:

- Göçebelikte çok geniş alanlarda sürdürülen yaylacılık faaliyeti, yarı göçebelik ve yaylacılıkta daha dar alanlarda gerçekleştirilmektedir.
- Yarı göçebelerin ve yaylacı köylülerin yaylaya göçlerinde göç süresi ve göç yolları göçbeliğe bakarak daha kısadır.
- Göçebe ve yarı göçebelerin yaylada kalış süreleri, yaylacı köylülerin yaylada kalış sürelerinden daha fazladır.
- Göçebelerin sık değişen, sabit ve belirli olmayan yaylalarına karşılık, yarı göçebelerin kimi zaman belirli, kimi zaman belirsiz, yaylacı köylülerin ise, çoğunlukla köy yakınlarında ve belirli yaylaları bulunmaktadır.
- Göçebelerin tek konut türü çadırıdır. Kışlak ve yaylakta çadırda barınırlar. Yarı göçebelikte köylerdeki konutlara karşılık, yaylada çadırda barınılmaktadır. Yaylacı köylülerin ise köylerdeki konutlarının yanı sıra yaylada da konutları olabilmektedir.
- Göçebelikte ve yarı göçebelikte, yaylada yerleşme süresi içinde sadece hayvancılıkla ilgili faaliyetler söz konusu olduğu halde, yaylacı köylüler hayvancılığın yanı sıra yaylada diğer tarımsal faaliyetleri de yapabilmektedir.
- Göçebelikte ve yarı göçebelikte çoğunlukla küçükbaş hayvancılık yapılmamasına karşın, yaylacılıkta büyükbaş hayvancılık da yapılmaktadır.
- Göçebelerin yaylalarında yer almayan hayvan bacaklarına yerleşiklerin yaylalarında rastlanabilmektedir.
- Yaylacılıkta köy ekonomisinin temelini hayvancılıktan çok tarla tarımı oluşturduğu için, yaylalar geçimi tamamlayıcı bir bölge olarak kabul edilmektedir. Göçebelik ve yarı göçebelikte ise durum tam tersidir; ekonomileri tamamen hayvancılığa dayanan bu gruplar için yaylalar tamamlayıcı bir bölge olmaktan çok gerçek geçim alanlarıdır (Kutlu 1990).

Atmış (1994)'a göre; yaylacılığın ortaya çıkışı ekonomik nedenlere dayanmaktadır. Yaylalarda elde edilen kaliteli hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi son yıllara kadar, aile işletmesi düzeyindeki küçük işletmelerde yapıldı. Yaylacılar kendilerine yetecek kadar ürünü kullanır, geri kalanını da yağ, peynir, tulum peyniri, keş (yağsız tulum peyniri) ve yoğurt olarak pazarda satarlardı. Çok verimli olduğu söylenemeyen bu işletme şeklinde, aşırı talep karşısında kendi kullanacağı ürünü satanlara da rastlanırdı. Bu durum, Karadeniz Bölgesi yaylalarında son yıllarda değişiklik göstermiştir. Çünkü, köy kalkınma kooperatiflerinin yaptırdığı mandıralar, hayvansal ürünlerin daha verimli değerlendirilmesi için yeni olanaklar yaratmıştır. Ürettikleri sütleri günlük olarak mandıraların yaylalara gönderdikleri araçlara teslim eden yaylacılar, süt ürünleri üretimi, taşıma ve pazarlama işlerini de köy kooperatiflerine devretmişlerdir. Köy kooperatifleri daha verimli çalıştıkları gibi, kullandıkları akılcı pazarlama yöntemleriyle de üreticinin emeğinin ucuz gitmesini önlemektedirler. Yaylacılığın ekonomik boyutu içinde arıcılık da oldukça önemlidir. Birçok yaylada üretilen ballar, ülkemizde yayla balı olarak satılmaktadır. Yaylacıların uzun süre konakladıkları, fazla yüksek olmayan yaylalarda kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Yaylalardaki orman, akarsu ve göllerin barındırdıkları balık ve yaban hayvanı potansiyeli sayesinde balıkçılık ve avcılık etkinliklerine de olanak tanınmaktadır. Ülkemiz yaylalarında el sanatları da farklılık

göstermektedir. Örneğin, daha çok küçükbaş hayvanların beslendiği Akdeniz Bölgesi yaylalarında yapılan kilim, heybe ve çoraplar; ormanları bol olan Bolu yaylalarında yerini ağaç testi, saksılık, çiçeklik, sehba, kaşık gibi ahşap işçiliğine bırakmaktadır.

Yaylacılığın doğal ve ekonomik amaçlarının yanı sıra kültürel ve sosyal özellikleri de önemlidir. Örneğin genellikle yaylanın en kalabalık olduğu döneme, ot biçme işleminin bitişine ya da yaylaya çıkış zamanına rastlayan “yayla şenlikleri”, oldukça önemli kültürel ve rekreasyonel faaliyetlerdir. Şenliklerde binlerce insan biraraya gelmekte; kurulan pazar yerinde, et ve çeşitli süt ürünleri, tarımsal ürünler satılmakta, değişik el sanatları sergilenmekte, piknik yapılmakta ve müzik eşliğinde yöresel oyunlar oynanmaktadır (Güneş 2001).

Somuncu (1997)’ya göre, tüm özellikleri ile geleneksel ve ritmik bir hareket olan yaylacılık; son yıllarda giderek değişime uğramaktadır. Bu değişikliklerden birincisi, kırdan kente göçün giderek artmasına bağlı olarak yaylacılığın da eski niteliğini kaybetmiş olmasıdır. Ekonomik amaçlı olarak, yaylalara eskiye oranla daha az sayıda insan ve genellikle yaşlılar göç etmekte ve bazı yaylalar boşalmaktadır. İkinci ve en önemli değişiklik ise yaylalardaki insan faaliyetlerinin değişmesidir. Bu değişim, yaylacılık faaliyetlerinin gerçekleştiği yörelerin doğal güzellikleri ve beşeri özelliklerinin oluşturduğu turizm potansiyelinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, büyük yerleşim merkezlerine yakın ve ulaşımı kolay olan yaylalar, günübirlik ya da haftasonu rekreasyon alanı olarak da kullanılmaktadır.

3.2. Gündem 21 ve Duyarlı Ekosistemler Olarak Dağ ve Yaylalar

1972 Stockholm “İnsan ve Çevre” Konferansı’na kadar Dünya üzerindeki yaşamı bekleyen tehlikelerin ciddi boyutları pek ciddiye alınmamıştır. Ancak bu konferans, konuya Dünya çapında ve ekonomik açıdan gelişmiş ülkelerle gelişmekte olan veya gelişmemiş olanlar açısından bakmanın önemini ilk kez ortaya koymuştur. Bu noktadan başlayarak, konu yerel ölçekten çıkıp, evrensel ölçeğe doğru önemini artırmaya başlamış, kaygılar bu yönde yoğunlaşmış ve sonuçta “ortak geleceğimiz” tartışılır olmuştur (Sözen 1997).

Stockholm Konferansı’ndan tam yirmi yıl sonra, 3-14 Haziran 1992 tarihleri arasında Brezilya’nın Rio De Jenerio Kenti’nde “İkinci Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı” yapılmıştır. Oldukça geniş bir katılımcı yelpazesi olan konferansta, çevre sorunlarının çok boyutluluğu ve bu sorunların çözümünü için disiplinlerarası bir işbirliğinin gerektiği ortaya konmuştur. Konferansın en önemli özelliği, çevre ve ekonomi arasındaki sıkı ilişkinin artık tartışılmaz bir biçimde kabul edilmesi, varolan ve ortaya çıkması olası küresel tehlikelerin giderilmesi için çevre koruma çabaları ile gelişme çabaları arasında mutlak bir uyum sağlanmasının gerekli olduğu konusunda görüş birliğine varılmasıdır (Karadeniz ve Güneş 1998).

Rio'da, dünya çapında sürekli ve dengeli gelişme üzerine beş temel belge ortaya konmuştur. Bunlardan biri olan ve Rio Zirvesi sonrasında imzalanan en detaylı ve uzun anlaşma metni olarak dikkat çeken *Gündem 21*, son yılların en geniş kapsamlı ve etkili çevresel eylem planıdır. Gündem 21'de sosyal ve ekonomik boyutlar, kaynakların korunması ve yönetimi, önemli grupların rolünü güçlendirme ve uygulama araçları olmak üzere dört bölüm yer almaktadır. Kaynakların korunması ve yönetimi bölümünde yer verilen *duyarlı ekosistemler* ise, sahip oldukları eşsiz kaynaklar ve özellikleri ile önemli ekosistemler olarak tanımlanmıştır. Bu ekosistemler, *çöller ve yarı-kurak alanlar, dağlar, ıslak alanlar, küçük adalar ve bazı kıyısız alanları* içermektedir (Güneş 1998).

Gündem 21'e göre; dağlar, önemli bir su, enerji ve biyolojik çeşitlilik kaynağıdır. Bunun yanı sıra, minerallerin elde edilmesinde, tarım ve orman ürünlerinin sağlanmasında ve rekreasyonel aktivitelere sağladığı olanaklarla gözardı edilemeyecek önemli işlevleri üstlenmiş alanlardır. Dünyamızın karmaşık ve birbiri ile bağlantılı ekolojisini temsil eden önemli bir ekosistem olarak dağlar, küresel ekonominin sürekliliğinin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadırlar. Ancak, dağ ekosistemleri hızla değişmektedir. Bu alanlar, hızlandırılmış toprak erozyonu, toprak kayması, doğal yaşam ortamlarının ve genetik çeşitliliğin hızla yok olması tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Diğer taraftan, dağlarda yaşayan insanlar arasında ise yaygın bir yoksulluk ve yerel bilgilerin kaybı söz konusudur. Sonuçta, birçok dağlık alanda çevresel bozulma meydana gelmektedir. Bu nedenle dağ kaynaklarının doğru bir şekilde yönetimi ve buralarda yaşayan insanların sosyo-ekonomik gelişimi konusunda biran önce önlemlerin alınması gerekmektedir (Anonymous 1992).

Dünya nüfusunun yaklaşık % 10'u dağlardan elde edilen kaynaklara bağlı durumdadır. Bu orandan çok daha fazlası ise, sahip oldukları kaynaklar -özellikle su- nedeniyle dağ kaynaklarını kullanmaktadırlar. Dağlar, biyolojik çeşitlilik ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bulunan türler için ev sahibi görevini de üstlenmektedirler.

Dünyanın tüm dağlık alanları hakkında duyarlı ekosistemler sorununu daha ayrıntılı incelemek amacıyla; "dağ ekosistemlerinin sürekli ve dengeli gelişimi ve ekolojileri konusundaki bilgilerin ortaya konması ve güçlendirilmesi" ve "bütüncül havza gelişimi ve alternatif geçim olanaklarının desteklenmesi" olmak üzere iki program alanına ayrılmıştır (Anonymous 1992).

"Dağ ekosistemlerinin sürekli ve dengeli gelişimi ve ekolojileri konusundaki bilgilerin ortaya konması ve güçlendirilmesi" program alanı için eylem temeli şu şekildedir:

Dağlar, insan ve doğa tarafından yaratılan ekolojik dengesizlikten oldukça fazla zarar görürler. Aynı zamanda atmosferdeki tüm iklimsel değişikliklere en fazla duyarlılık gösteren alanlar arasındadırlar. Bu nedenle ekolojileri, doğal kaynak potansiyelleri ve hizmet ettikleri sosyo-ekonomik aktiviteler hakkında özel bilgiler edinilmesi bilgileri oldukça önemlidir. Dağ ve yamaçlık alanlar, çok zengin çeşitlilikte ekolojik sistemlere sahiptirler. Dikey boyutları nedeniyle sıcaklık, yağış ve güneşlenme önemli düşüş ya

da artışlara neden olmaktadır. Belirli bir dağlık alan, farklı iklimsel sistemleri (tropik, subtropik, ılıman, alpin gibi) içerebilir ve bunların her biri daha geniş habitat çeşitliliğini de içeren mikroiklimleri barındırabilir. Böylesi önemli ekosistemler olmalarına rağmen, dağlık alanlara ilişkin büyük bir bilgi eksikliğinin olduğu görülmektedir. Bu durumda, öncelikle ulusal, daha sonra da küresel dağ veri tabanı oluşturulması, dağ ekosistemlerinin sürekli ve dengeli gelişimine katkıda bulunacak programların başlatılması, yaşamsal öneme sahip bir konudur (Anonymous 1992).

Mevcut uluslararası ve bölgesel organizasyonların çalışmalarını göz önünde bulundurarak dağlık alanlarla ilgili küresel veri tabanının oluşturulmasıyla;

- Dağ ekosistemlerinin farklı toprak gruplarıyla orman varlığı, su kullanımı, elde edilen ürünler, bitki ve hayvan kaynaklarının ortaya konulması,
- Dağ ekosistemlerinin çevresel değerlendirilmesi ve bütüncül yönetimi için veri tabanı ve bilgi sistemlerinin oluşturulması ve sürekliliğinin sağlanması,
- Yöresel toplulukların da katılımıyla dünyanın tüm dağlık bölgelerindeki teknolojiler, tarımsal faaliyetler ve koruma çalışmaları ile ilişkili olarak mevcut arazi/su ekolojik bilgi tabanının oluşturulması ve geliştirilmesi,
- Dağlarla ilgili her türlü konuda çalışan mevcut organizasyonlar için çalışma ağı iletişiminin sağlanması ve güçlendirilmesi,
- Bölgesel bazda tüm yasal düzenlemeleri dikkate alarak hassas dağ ekosistemlerini korumak amacıyla tüm bölgesel uğraşların koordinasyonunun geliştirilmesi ve
- Dağlık alanlarda çevresel risklerin ve doğal felaketlerin değerlendirilmesi için veri tabanı ve bilgi sistemlerinin oluşturulması amaçlanmaktadır (Anonymous 1992).

Yukarıda belirlenen amaçları gerçekleştirmek üzere hükümetler, en uygun düzeyde diğer ilgili bölgesel ve uluslararası organizasyonların desteği ile;

- Ulusal, bölgesel ve yöresel düzeylerde dağ ekosistemlerinin çok disiplinli arazi/su ekolojik bilgi tabanını oluşturmak için yeni kurumlar kurmalı veya mevcutları güçlendirmeli,
- Yöre halkının çevre dostu teknolojileri, çiftçilik ve koruma uygulamalarını transferinde ve kullanımında hareketliliği sağlayacak ulusal politikalar geliştirmeli,
- Duyarlı ekosistemler üzerinde çalışan ulusal ve bölgesel kurumlar arasında işbirliği ve bilgi değişimini sağlayan mekanizmalar yaratarak bilgi tabanını desteklemeli,
- Dağ ekosistemlerinin korunmasında, zarar görmüş olanların onarımında yöre insanını ve çiftçileri gereken önlemleri alacak ve yönlendirmelerini sağlayacak politikaları teşvik etmeli,
- Turizmi güçlendirmenin ve/veya oluşturmanın yanı sıra dağlık alanların bütüncül yönetimine bağlı olarak dağ ekosistemlerinin çeşitlendirilmesini sağlamalı,
- Bir dağ ekosisteminin sahip olduğu tüm doğal süreçler gözönüne alınarak ormanlar ve yaban yaşamı ile ilgili tüm aktiviteleri koruyacak politikaları tespit etmeli ve
- Duyarlı dağ ekosistemlerini temsil eden türlerce zengin alanlarda uygun doğal rezervler oluşturmalıdır (Anonymous 1992).

Aşağıda sıralanan kaynaklardan elde edilen veri ve bilgi, belirlenen amaçlara ulaşmak için gerçekleştirilecek faaliyetlere hizmet edecektir. Hükümetler, uygun düzeylerde uluslararası ve bölgesel organizasyonların desteği ile;

- Meteorolojik, hidrolojik ve fiziksel izleme analizleri ile yeteneğinin sürekliliğini sağlamalıdır. Böylece, dünyanın farklı dağ bölgelerinin su dağılımları hakkında olduğu kadar iklimatik çeşitlilik hakkında da veri-bilgi toplanacaktır.
- Yok olma tehlikesi altında olanlara öncelik vererek, farklı toprak tipleri, su kullanımı, elde edilen ürün çeşitleri, bitki ve hayvan genetik kaynakları için envanter oluşturacaktır. Burada önemli olan genetik kaynakların koruma alanlarının ayrılması ve sürekliliğinin sağlanması ile geleneksel tarımın geliştirilmesi ve kaynakların potansiyel değerlerinin değerlendirilmesi ile yerinde korunması olmalıdır.
- Erozyon, taşkın, kayma, deprem, çığ ve diğer doğal afetlere son derece duyarlı alanlar tanımlanmalıdır.
- Komşu endüstriyel ve kentsel alanlardan gelen hava kirliliğinden etkilenen dağlık alanları belirlemelidir (Anonymous 1992).

Belirlenen hedefleri gerçekleştirebilmek için konuyla ilgili kuruluşlar arasında ulusal bazda olduğu kadar uluslararası bazda da işbirliğinin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla ulusal hükümetler ve hükümetlerarası organizasyonlar;

- Bölgesel ve uluslararası işbirliğini teşvik etmelidir. Dünya Bankası gibi dağlık alanların gelişimi üzerinde uzmanlaşmış kurumlar, ilgili endüstri kolları ve NGO'lar (hükümet dışı organizasyonlar) arasında bilgi ve deneyim alışverişini kolaylaştırmalıdır.
- Dağlık alanlarla ilgili çeşitli teşebbüslerin oluşturduğu bölgesel, ulusal ve uluslararası çalışma ağını teşvik etmeli ve bilgi-deneyim alışverişinde bu organizasyonları desteklemelidir (Anonymous 1992).

Gündem 21, dağlık alanların öneminin anlaşılması konusunda büyük bir adım atılmasını sağlamıştır. 4-7 Haziran 1996 tarihinde, Fransa-Toulouse'da "Sürdürülebilir Dağ Gelişimi" konusunda Türkiye'den katılımcıların da yer aldığı bir konferans gerçekleştirilmiştir. Konferansta, sürdürülebilir dağ gelişimi için, söz konusu alanlardaki iklim değişikliklerinin potansiyel etkileri konusunda multidisipliner araştırma çalışmaların gerçekleştirilmesi; tarım alanları ve ormanlar; altyapıya ilişkin sorunlar; sürdürülebilir dağ gelişimi konusunda iyi ve kötü uygulamalardaki kriterlerin açıkça ortaya konulması ve bu sayede iyi örnekler içeren projelerin tanımlanması; dağlık alanlardaki kültürel mirasın korunması; ulusal, uluslararası işbirliğin güçlenmesi ve yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası NGO'ların önemi gibi bir çok konuya değinilmiştir (Anonymous 1996).

Daha sonra, Birleşmiş Milletler'in Temmuz 1998'deki 53. Genel oturumunda alınan bir karar ile 2002 yılı tüm dünyada "Uluslararası Dağlar Yılı (UDY)" olarak ilan edilmiştir. Türkiye'de de ulusal dağ kaynaklarının yönetimi ve dağ topluluklarının kalkındırılmasında UDY'den beklenen faydaların sağlanabilmesi, doğal, bilimsel,

kurumsal ve personel kaynaklarımızın en iyi bir şekilde kullanılabilmesi gayesiyle, Orman Bakanlığı koordinatörlüğünde; yedisi resmi, ikisi sivil ve biri de uluslararası kurum olmak üzere toplam 10 kuruluş temsilcilerinden oluşan bir UDY Türkiye Ulusal Komitesi oluşturulmuştur. Bu bağlamda tüm resmi, akademik ve sivil kuruluşlarının UDY çerçevesinde yürütmek istedikleri etkinlikler bir çalışma programı halinde Ulusal Komite tarafından düzenlenmekte ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile ilişki içerisinde izlenmektedir (Anonim 2002). 25-27 Haziran 2002 tarihinde de Ilgaz Dağı'nda, "Dağ Kaynakları, Dağ Toplulukları ve Sürdürülebilir Dağ Yönetimi" konulu "Türkiye Dağları I. Ulusal Sepozyumu" düzenlenmiştir.

Dağ ekosistemlerinin sürdürülebilirliği konusunda, merkezi Amerika'da bulunan "Dağ Enstitüsü" ve merkezi İsviçre'de bulunan "Avrupa Dağ Forumu"; değişik tarihlerde konferanslar düzenlemektedir. Bu konferanslardan elde edilen sonuçlar, oldukça yol gösterici niteliktedirler.

Dağ alanlarının sürdürülebilir yönetimleri konusunda gönüllü kuruluşlar da aktif olarak organizasyonlar düzenlemektedir. Şubat 1994 yılında Peru'da biraraya gelen 120 gönüllü kuruluş lideri, 1. Uluslararası Dağ Gündemi görüşmelerini gerçekleştirmişler ve Nisan 1995'te Birleşmiş Milletlere konuya ilişkin özet ve önerilerini içeren bir rapor sunmuşlardır. Dünyanın temiz yüzey suyu kaynaklarının yaklaşık % 80'inin dağlık alanlarda yer alan havzalardan doğduğu belirtilen raporda, dağlar dünyanın "su kuleleri" olarak tanımlanmıştır. Raporda ayrıca, söz konusu alanlar için anahtar konular olarak; kültürel çeşitlilik, üretim sistemleri ve alternatif geçim kaynakları, dağ turizminde yerel enerji gereksinimi ve kaynakları ile dağların kutsal, sembolik önemi, biyoçeşitliliği, iklim değişikliği ve doğal afetler konularına değinilmiştir (Anonymous 1995).

Dağ Forumu'nun "Dağ Politika ve Yasaları" konusunda 1997 yılında gerçekleştirdiği elektronik konferanstan hareketle ortaya konan raporda, tüm dünya ülkelerindeki dağlık alanların sürdürülebilir gelişimine ilişkin kararlar alınırken toplum tabanlı hakların kabulünün gerekli olduğu vurgulanmıştır. Raporda ayrıca, uluslararası yasa ve politikalar ile dağ yasa ve politikalarında anahtar konular belirlenmiş (Şekil 3.1) ve aşağıda yer alan 15 karar ortaya konmuştur (Lynch ve Maggio 2000):

- Dağ ormanlarının önemi anlaşılmalıdır.
- Uzun dönem yaklaşımlara olan gereksinime saygılı olunmalıdır.
- Politika ve projelerin uzun mesafelerdeki etkileri düşünülmelidir.
- Dağlık alanlardan sağlanan odun, su ve diğer kaynaklara yeterli fiyatlandırma uygulanmalıdır.
- Dağ toplulukları ve çevrelerindeki ormandan devletin sağladığı gelir yeniden aynı alana yatırılmalıdır.
- Toplum tabanlı haklar desteklenmelidir.
- Toplumun karar vermesi için geleneksel kurumlar inşa edilmelidir.
- Güç ve para merkeziyetçi olmamalıdır. Dağlık alanların güç ve parasını destekleyen sosyal organizasyonlar oluşturulmalı ve yaygın hale getirilmelidir.
- Dağlık alanların yakınında yer alan partnerler ile işbirliği sağlanmalıdır.

- Sürdürülebilir orman gelişiminin kültürel yapı taşları (değerleri) iyi anlaşılmalıdır.
- Dağ insanının entelektüel hakları korunmalıdır. Orman kaynakları ve biyoçeşitliliği konusunda yerel bilgilerini diğer ülkelerdeki insanlarla paylaşması sağlanmalıdır.
- Yerel ve bilimsel anlaşmaya varma arasındaki tamamlayıcılar büyütülmeli ve desteklenmelidir (geleneksel/toplumsal bilgiler, değerler, öncelikler, farklı disiplinler arasında birçok tamamlayıcılar bulunmaktadır. Örneğin, bir yöredeki bitki topluluğu birçok değerlere sahiptir. Ancak, bu belirli türlerin dikkatli bir şekilde seçilmeleri ve yönetilmeleri gerekmektedir).
- Dağ insanları için enerji etkin kaynaklar geliştirilmelidir.
- Sınırötesi işbirliği sağlanmalıdır.
- Uzmanların adil olarak bilgilendirilmesi sağlanmalıdır (Politika ve projelerin üretilmesinde görev alan dışarıdan uzmanlar, yerel koşullar konusunda bilgili olmalı ve yerel halkın güvenini kazanmalıdır ki, onlardan yeterli bilgi alma ve karar verme süreçlerine katılım konusunda destek alabilmelidir).

Şekil 3.1. Yasa ve politikalarla ilişkili dağ karakteristikleri (Lynch ve Maggio 2000).

Ülkemizde dağlık alanlar ile yaylalar arasında konumsal bir ilişki bulunmaktadır. Dolayısıyla, özellikle ülkemiz koşullarında duyarlı ekosistemlerden olan dağ ekosistemleri, yayla ekosistemleri ile birlikte ele alınmalıdır.

Bu bağlamda, Gündem 21’de çok önemli işlev ve yararları ile yaşam destek sistemlerinin vazgeçilmez elemanlarını oluşturan duyarlı ekosistemler olarak belirtilen dağ ekosistemleri için alınan ilke kararları, ülkemiz yayla ekosistemlerinin sürdürülebilirliği açısından da oldukça önemlidir.

3.3. Yayla Ekosistemlerinde Turizm ve Rekreasyon

Dünyanın en önemli 4-5 sektörü arasında yer alan turizm, insanların yaşadıkları ve çalıştıkları yerler dışındaki alanlara geçici olarak hareketleri, bu alanlarda konaklamaları esnasında gerçekleştirilen aktiviteler ve kişilerin gereksinimlerini karşılamak için yaratılan olanaklar olarak tanımlanır (Mathieson and Wall 1993). Dünya Turizm Örgütü (WTO) ise turizmi, gelir getirici etkinlikler dışında kalan boş zamanların hemen hepsini içine alan bir seyahat; bundan doğan konaklama, yeme-içme, ulaşım, eğlence gibi hizmetler ve ilişkilerdir diye tanımlamıştır (Karaküçük 1995).

1970’li yıllar boyunca ve 1980’lerin başında, gelişen ülkelerde ‘yeni’ turizm şekillerini geliştirmeye dönük çok sayıda proje ve politikalar ortaya konmuştur. Kitle turizminin olumsuz etkileri sonucu ortaya konan bu yaklaşımlar; çevreye karşı saygılı ve ölçülü, yavaş gelişen ve kaynakları daha optimum yumuşak turizm şemsiyesi altında toplanmakta ve doğa turizmi, sorumlu turizm, alternatif turizm, ekoturizm gibi adlarla tanımlanmaktadır.

Doğal çevrenin tüm güzelliğini içeren, hayvansal ürünlerin çok taze olarak bulunabildiği ve yöre halkının kültürel yaşantısı içinde folklorik zenginlikleri ile beslediği yaylalara giden diğer insanlar dinlendiklerini gördüklerinden itibaren buralara doğru önemli nüfus hareketleri başlamıştır. Tüm nüfus hareketleri ile yakından ilgilenen turizm sektörü de bu potansiyelin farkına varmıştır. Nitekim kitle turizminin doğaya zarar veren tavrına karşılık, son 20 yılda Avrupa’da gelişen ve doğa ile tek başına bütünleşmeyi deneyen insanların gündeme getirdiği “alternatif turizm” türünün yaylalarda da gerçekleştirilebileceği düşünülmeye başlanmıştır. Dolayısıyla yaylaların da bulunduğu doğal alanlara mevcut siyasal-teknolojik ve ekonomik gelişmelerden hemen etkilenen, çabuk karar değiştiren, kısa dönemli rezervasyonlara ağırlık veren, beklentileri farklı ve talepleri çeşitli olan değişik bir tüketici kesimi ortaya çıkmıştır. Kısa sürede turizm pazarındaki talep, bireysel ilgilere cevap veren, yeni şeyler öğrenmeye ve daha aktif olmaya olanak hazırlayan turizm türlerine yönelen önemli bir kitle ile karşılaşmıştır (Özyaba 2000).

Doğaya yönelik turizm etkinlikleri içinde değerlendirilebilecek olan “yayla turizmi”, çok zengin turistik ürün bileşenleri ile farklı deneyimler arayan insanlar için eşsiz seçenekler ortaya koymaktadır. Söz konusu alanlarda bulunan flora ve faunaya ilişkin değerli örneklerin yanı sıra kültürel bakımdan oldukça zengin bir geçmişe sahip olan yerel halk; gelenek ve görenekleri, giysi ve yemek kültürleri ile yeni turizm yaklaşımları için değişik olanaklar sunmaktadır.

Türkiye’de, 1990 yılından başlayarak yerli turizm şirketlerinin özellikle Karadeniz Bölgesi’ne düzenledikleri paket turlar artış göstermiştir. Yaylalara düzenlenen bir veya iki günlük bu turlarda, trekking (doğa yürüyüşü), dağ tırmanışı, bisikletli geziler, bitki görünümleri, avcılık gibi aktiviteler yapılmaktadır (Güneş 2001).

Turizm Bakanlığı'nın da yayla turizmi konusunda çalışmaları bulunmaktadır. Bakanlık tarafından; turizmin çeşitlendirilmesi, tüm yıla ve ülke geneline yaygınlaştırılması, değişik yörelerin mevcut turizm potansiyelinin geliştirilmesi ve harekete geçirilmesi amacıyla başlatılan çalışmaların bir bölümünü oluşturan ve 1990 yılında uygulamaya konulan "Yayla Turizmi Projesi" kapsamında, 26 yayla turizm merkezi ilan edilmiştir. Bu çerçevede, İller Bankası ve Turizm Bakanlığı arasında imzalanan protokol doğrultusunda 12 yaylanın çevre düzeni planı hazırlanarak onay için Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na iletilmiş ve bu planlardan beşi için onay alınmıştır (Güneş 2001).

Ancak, Var (1992)'a göre; yaylaların turizme açılmadan önce çözüm bekleyen birçok problemleri bulunmaktadır. Yaylalar başta yol olmak üzere birçok altyapı tesisine sahip değildir. Plansız hayvancılık ve düzensiz otlatma nedeniyle bitkilerin ilk büyüme periyotlarında erken ve aşırı otlatma sonucu ot verimi düşmekte ve bitki örtüsü tahrip edilebilmektedir. Mülkiyet problemleri henüz çözölmüş değildir. Yaylalarda özellikle son yıllarda mevcutların yenilenmesi ve yeniden yapılmalarında aslına, geleneksel malzeme ve mimariye uygun olmayan bir yapılaşma söz konusudur. Bu nedenle yaylalarda gerçekleştirilecek olan planlama yaklaşımları, oldukça önemlidir.

Ayrıca, kıyılarımızda yaşanan sorunların yaylalarımızda da yaşanmaması için; yaylaların kitle turizmi yerine doğaya duyarlı, yöre halkına ilgili turizm yaklaşımları ile ele alınmaları gerekmektedir.

Birleşmiş Milletler 2002 yılını, "Uluslararası Dağlar ve Ekoturizm Yılı" olarak ilan etmiştir. Güneş (2001)'e göre, son yıllarda sıkça sözü edilen ve doğaya dayalı turizm bakımından oldukça önemli olan ekoturizm anlayışı yayla turizmi için de oldukça uygundur.

İlk kez 1983'te Hector Ceballos-Lascrain tarafından kullanılan ekoturizm; "Çevre üzerinde en az baskıya sahip, kültürel etkiler yanı sıra göreceli olarak bozulmamış ya da kirlenmemiş doğal alanlara gezileri içeren ve peyzajı, yaban yaşamını, kır olgusunu inceleme, gözlemleme, yaşama gibi özel amacı bulunan turizm süreci"dir. En önemli özelliği, yerel halkın sürece dahil olması, böylece sosyo-ekonomik yararların kazanılmasıdır (Baştanlar 2001).

Western (1993)'e göre ekoturizmin kökleri doğa ve dış mekan turizmine dayanmaktadır. Yirminci yüzyıl, doğa turizminde oldukça önemli değişikliklerin ortaya çıktığı bir dönemdir ve bu değişiklikler halen devam etmektedir. Günümüzde ise insanlar, ekolojik açıdan oluşturulabilecekleri zararlanmalara karşı daha duyarlı hale gelmişlerdir. Kuş gözlemleri, deve ile yolculuklar, rehberler eşliğinde doğa yürüyüşleri ve bunun gibi aktivitelere olan ilgi giderek artmaya başlamıştır. Bu ufak ama giderek büyümekte olan topluluk, ekoturizmin yaklaşık olarak tümünü ifade etmektedir ve bu beklenmedik yükseliş ile ekoturizm, seyahat endüstrisinin tamamını gün geçtikçe çevreye daha duyarlı hale getirmektedir.

IUCN'in ekoturizm programı, ekoturizm veya ekolojik turizmi "nisbeten az zararlanmaya uğramış doğal alanlara doğadan ve o yörede bulunan geçmişteki ve şimdiki kültürel özelliklerden zevk alma ve takdir etme amacıyla yapılan, çevresel açıdan sorumlu bir ziyaret" olarak tanımlamıştır. Ekoturizm Derneğinin tanımını da benzerdir. Buna göre ekoturizm, "doğal alanlara, koruma ve yerel halkın refahını sağlama amacıyla yapılan sorumlu bir ziyaretir" (IUCN 1996).

Yaylalar, turizmin yanı sıra günübirlik rekreasyonel aktiviteler için de oldukça uygun alanlardır. Hatta yaylaların hukuksal nitelikleri nedeniyle sözkonusu alanlarda uzun süre konaklama olanağının bulunmaması; bu alanlarda rekreasyonel aktiviteleri daha ağırlıklı hale getirmektedir.

Günümüzde çok kullanılan rekreasyon sözcüğü, farklı kişiler tarafından çeşitli biçimlerde tanımlanmıştır. Williams (1958)'a göre rekreasyon, genç ve yaşlı; zengin ve fakir; kentli ve köylü; kültürlü ve kültürsüz herkesin isteyerek yaptığı aktiviteler topluluğudur. En doğal ve basitinden, en yapay ve karmaşık olanına kadar bütün aktiviteleri içerir; eğlendirici, dinlendirici, yenileyici olması ve isteyerek yapılması önemlidir (Sözen 1977).

Edington ve Edington (1977)'a göre, gelişmiş ülkelerde, kırsal planlamada gerçekleştirilen çalışmalarda rekreasyon giderek önemini artıran bir yaklaşım haline gelmiştir. Rekreasyonel aktiviteler oldukça fazla çeşitlilik göstermekle birlikte, amaca göre başlıca şu kategoriler altında toplanabilirler:

1. Tipik olarak ustalık ve dayanıklılık gerektiren, fiziksel uğraşlar (örneğin, tırmanma, kayak, mağaracılık gibi),
2. Kent dışında yer alan alanlardaki estetik cazibe merkezlerinde gerçekleştirilen gezintiler ve
3. Yaban yaşamı ile iç içe olmayı gerektiren aktiviteler (avlanma, olta balıkçılığı gibi).

Kapkın (1992), doğa tabanlı rekreasyonel aktiviteleri; alana dayalı aktiviteler, suya dayalı, aktiviteler havada gerçekleştirilen aktiviteler ve yaban yaşamı üzerinde gerçekleştirilen aktiviteler olmak üzere dört grupta ele almıştır.

"Alana dayalı olan aktiviteler"; trekking (doğa yürüyüşleri), uzun yürüyüşler, hiking (kanyonlarda, yüksek yerlerde), manzara seyir gezintileri, patika yürüyüş ve tırmanışları, harita eşliğinde yön bulma,dağ bisikleti, at biniciliği ve kayak turlarıdır.

Trekking; dağlar, ormanlar ve yaylalarda belirli mesafelerde yapılan günlük yürüyüşleri ifade eder. Trekkingde en yüksekte noktaya ulaşma amacı güdülmez. Teknik bir ekipman gerektirmez. Bireysel veya gruplar halinde yapılabilir.

Hiking (uzun yürüyüş); daha uzun ve zor bir aktivitedir. Kanyon yürüyüşü ve yüksek zirvelere yapılan yürüyüşler bu grupta ele alınabilir (Kapkın 1992). Bir iz boyunca hem trekking hem hiking yaparak yürümek de başka bir aktivitedir.

Uzun yürüyüş ve gezinti amaçlı yürüyüşler 2-3 kişilik gruplardan oluşur. Bu esnada, km.ye 5 insan yoğunluğu olursa; yaban yaşamının izlenmesi ve doğaya yakınlık sağlanırken; km.ye 15 insan düşmesi halinde kalabalık ve gürültü ortaya çıkar. Patikalar boyunca gerçekleştirilen uzun yürüyüşler; genellikle yüzme ve piknik yapma gibi aktivitelerle bir arada ele alınmalıdır. Yürüyüş patikaları boyunca işaret levhaları, çeşmeler,gerekli yerlerde çitler, yönlendirici levhalar ve eğitime yönelik düzenlemeler ihmal edilmemelidir. Mevsimsel iklim değişiklikleri de planlamada asla göz ardı edilmemelidir (Kapkın 1992).

“Suya dayalı rekreasyon aktiviteleri” olarak adlandırılan; kanoculuk, su kayağı, rafting, buz kayağı, sörf ve yüzmedir.

“Havada gerçekleştirilen aktiviteler” ise; paragliding ve yüksekten atlayışlardır.

Kuş gözlem, yaban yaşamı gözlem ve fotoğraf çekimi, floranın gözlenmesi gibi etkinlikler de, *“Yaban yaşamı üzerinde gerçekleştirilen aktiviteler”*dir (Kapkın 1992).

Lawson (1977)’ye göre; doğal çevrede farklı aktiviteler için belirlenen standartlar bulunmaktadır (Çizelge 3.1) (Kapkın 1992):

Çizelge 3.1. Farklı aktiviteler için standartlar (Kapkın 1992).

AKTİVİTE	Patika boyunca km.ye düşen insan sayısı	Günlük katedilecek mesafe (km)
Doğal çevre yürüyüşleri	10	40
Sportif amaçlı uzun yürüyüş (2 saat)	10	20
Uzun yürüyüş (5-8 saat)	10	5
10-20 km. boyunca bisiklete binme	10- 20	20- 50
5-10 km. boyunca ata binme	6- 20	25-80

Sayılan rekreasyonel aktivitelerin büyük bir çoğunluğu için kırsal alanlarda yer alan yaylalar oldukça ideal ortamlar ortaya koymaktadır.

Başal (1981), kent ve kır toplumları arasındaki farklılıklara da değindiği çalışmasında kent-kır ve rekreasyon ilişkisini şu şekilde açıklamaktadır:

Kent toplumu rekreasyon eğilimleri yönünden dinamik ve isteklidir. Kırsal alanda yaşayanlar ise, içine dönüklüğü ve ekonomik güçsüzlüğü ile bu istekleri karşılamaya hazırdır. Bu olgu, kent ve kır insanını, kırsal alanda biraraya getirebilecek güçtedir. Diğer taraftan, kent toplumu, gelirinin bir bölümünü konaklama, beslenme, eğlenme ve boş zamanlarını değerlendirme amacı ile harcamaya hazırdır. Bu akımın doğal sonucu olarak, kırsal alanda yeterince değerlendirilemeyen konut, gıda maddeleri, çeşitli ürün ve yerel özellikler karşılığında “gizli bir pazar” kendiliğinden oluşmuş ve rekreasyon aracılığıyla kentten köye parasal bir aktarım sağlanmış olacaktır.

Başal’a göre, rekreasyon amacı ile kır yaşamını özleyerek gelebilenler, belirli bir gelir ve eğitim düzeyine ulaşmış, çok değişik meslek ve uzmanlıklar kazanmış, çeşitli hobileri ve uğraşları gereği toplumda yeri olan kişilerden oluşmaktadır. Bunlarla kırsal toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler, yörenin sosyal yapısında da bazı gelişme ve olumlu değişimlere yardımcı olacaklardır.

Rekreasyon, insanın sağlıklı düşünme ve davranması, yitirdiği enerjisini yeniden kazanması, kişinin doğal, sosyal ve kültürel çevresi ile uyumlu ilişkilere girilmesinde yardımcı olan bir araçtır. Bu nedenle rekreasyon aynı zamanda bir çevre koruma önlemidir. Bu yönü ile rekreasyonel kullanımlar, alan kullanım biçimleri içinde ekolojik açıdan çevreden yararlanmanın en zararsız ve en olumlu şeklidir. Doğayı koruma alanlarında sınırlı olarak yalnız rekreasyon amaçlı kullanımlara yer verilmesi, bu olumlu yöne dayanmaktadır. Ancak, tüm bu olumlu yönlerine karşın, rekreasyon etkinlikleri sonucunda doğal dengenin bozulduğu görülmektedir. Bu durum, plansızlıktan ya da planlamanın yöneldiği amaç, kullanıldığı yöntem ve araçların yetersiz ya da yanlış oluşundan kaynaklanmaktadır (Başal 1981).

3.4. Ülkemizde Yaylaların Durumu ve Yasal - Yönetmelik Çerçevesi

1998 yılında yürürlüğe giren 4342 sayılı “Mera Kanununa” göre yayla; çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya bu amaçla kullanılan yeri ifade etmektedir. Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan alan ancak tapu kayıtları bakımından tescil dışı olan bu alanların kullanma hakkı birden çok köy veya belediyeye aittir; amacı dışında kullanılamaz, zaman aşımı uygulanamaz ve sınırları daraltılamaz. Özel mülkiyete konu olması, alınıp-satılması mümkün olmayan bu alanlarda; bireysel ve kişisel tasarruf olanaksızdır (Resmî Gazete 1998).

Karadeniz ve Güneş (1998)’e göre, meradan farklı olarak yaylalarda insan ve hayvanların bir süre konaklamaları gerekmektedir. Yaylalardan yararlanma hakkı bulunan insanların barınabilmesi için yayla evi ve ağıl yapma hakkı tanınmıştır. Ancak, bu hak sınırsız değildir. Planlama yapmak suretiyle konut veya kadim kullanım amacını aşacak şekilde inşaat yapılması, mera kanununa göre uygun değildir.

Mera kanunu'nun 14 üncü maddesinde, "Tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaktan bu kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamaz. Ancak bu kanun veya daha önceki kanunlara göre mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerden; kamu yatırımları yapılması için zaruri olan, kamu yatırımları için gerekli bulunan, imar planının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, milli park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihi ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi için ihtiyaç duyulan ve Turizm Bakanlığı'nın talebi üzerine, turizm yatırımları için zaruri olan yerlerin tahsis amacı değişikliği gerçekleştirilebilir" hükmü yer almaktadır (Resmi Gazete 1998).

Yalçındağ ve Çoker (1993)'e göre, yaylaların kullanımında gelenek hukuku kuralları geçerlidir. Buna göre bir tahsis belgesine dayanarak ya da böyle olduğu kanaati ile yayla dolayındaki yerleşim yerleri halkı, kadimden beri oluşmuş gelenek ve göreneklere çerçevesinde yaylaların otundan ve suyundan ortaklaşa yararlanmaktadır. Bu yararlanma için gerekli mevsimlik oturmaya elverişli yapılanma da yine geleneklere göre oluşturulmaktadır.

Yaylacılık; süre, meskenlerin niteliği gibi özellikler bakımından farklılıklar gösterir. Bu farklılık, büyük ölçüde yaylacılığın yapıldığı yörenin yükselti, bakı ve diğer doğal çevre özellikleri ile tarımsal faaliyetler gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır.

Yaylalarda yaşam, çevredeki doğal yapı malzemesinin özelliklerine, yükseltiye, ailelerin ekonomik durumlarına bağlı olarak inşa edilen farklı nitelikteki konutlarda sürdürülmektedir (Somuncu 1997). Yaylada bulunan meskenler; yerleşik ve göçebe evler şeklindedir. Genellikle yerleşik durumundaki evler, bölgeden bölgeye ve sahibinin kültür, zenginlik durumuna göre değişmekle birlikte, plan bakımından genellikle hayvancılık ekonomisinin geleneklerine uydurulan yapılardır (Tuna 1999). Yayla evlerinin ortak özellikleri, yaylada kalacak insanlara rahat bir yer, sütü peynire ve yağa çevirmeye yarayacak bir çalışma yeri, hayvanlar için bir ahır ve ot deposu içermeleridir (Aşk 1987).

Bugün ülkemizde, halen eski özelliklerini korumayı başaramamış, doğa ile barışık yaylacılık örnekleri bulunmakla birlikte; yetersiz çevre bilincine sahip, eğitimsiz yerel topluluklar tarafından sürdürülmekte olan yaylacılık faaliyetleri birçok olumsuz etki ortaya koyabilmektedir. Barınma mekanları oluşturmak, yiyecek pişirmek veya ısınmak amacıyla, yaylaya en yakın ormandan ve yasal olmayan yollardan odun sağlanması, gereğinden fazla ve sürekli hayvan otlatma, denetim yetersizliği nedeniyle kaçak yapıların yapılması ve bu yapıların gerek doğa ile gerek yöresel mimari ile uyum içinde olmayışı gibi bazı sorunları da beraberinde getirmektedir (Güneş 2001).

Karadeniz ve Güneş (1998)'e göre; yaylalarda gerçekleştirilecek planlama çalışmalarında, doğal kaynaklar ile kültürel elemanlar arasında akılcı bir denge

oluşturulmalı ve bu denge, toplum yararına hizmet etmelidir. Çünkü, çoğu değerli alanda mevcut dengenin bozulması sonucu doğa zayıflamış ve kendini yenileme gücünü kaybetmeye başlamıştır.

3.5. Bütüncül Yönetim Yaklaşımı ve Yaylalar

Bütüncül yönetim yaklaşımı ilk olarak yine Gündem 21’de ortaya konan bir kavramdır. Gündem 21’in 10. Bölümü’nde; “Yeryüzündeki Kaynakların Planlanması ve Yönetimi Konusunda Bütüncül Yaklaşım”a değinilmiştir (www.un.org/esa/sustdev/agenda21). Buna göre; yeryüzündeki kaynaklar, birbirleriyle karşılıklı etkileşimde bulunan ve rekabet edebilen değişik amaçlar için kullanılmaktadır. Bu nedenle, tüm kullanımların bütüncül bir şekilde planlanması ve yönetilmesi tercih edilmelidir. Bütüncül yönetim, uygun seçimleri ve değişimleri kolaylaştırmakta ve bu sayede sürdürülebilir üretim ve kullanımı uygun düzeye çıkarmaktadır.

Bütüncül yönetimde genel amaç; çevresel, ekonomik ve toplumsal hususları dikkate alarak; koruma altındaki alanlar, özel mülkiyet hakları, yerel toplulukların hakları ve kadınların tarımsal ve kırsal kalkınmadaki ekonomik rolü gibi bir çok unsurun diğer hususlarla birlikte ele alınmasıdır (www.un.org/esa/sustdev/agenda21).

Burada sözü edilen “bütüncül yönetimle ilgili faaliyetler”;

- Destekleyici politikalar ve politika araçlarının geliştirilmesi,
- Planlama ve yönetim esaslarının güçlendirilmesi,
- Planlama ve yönetim için uygun araçların uygulanmasının teşvik edilmesi,
- Halkın eğitimi ve bilinçlendirilmesi ve
- Halkın katılımının teşvik edilmesi olarak sıralanmaktadır.

Diğer faaliyetler ise;

- Küresel, bölgesel, ulusal ve yerel düzeylerde yeryüzü kaynaklarına ilişkin çevresel, ekonomik, toplumsal veriler ve arazi kapasitesi, kullanımı ve yönetim modelleri konusunda verilerin toplanması ve bilgi sisteminin güçlendirilmesi ve
- Yetkili hükümet kuruluşları, bölgesel ve uluslararası örgütler arasında koordinasyon ve işbirliği olarak ortaya konmuştur (www.un.org/esa/sustdev/agenda21).

“Bütüncül planlama ve yönetim” yaklaşımı daha sonra “sürdürülebilir gelişme” gibi ekonomiden çevreye tüm alanlara kullanılmaya başlanan bir kavram haline gelmiştir.

Avrupa Konseyi (1997), bütüncül planlamada, planlamada etkili tüm sektörlerin dikkate alınmasının yanı sıra yerel halk ve yönetim ile uyum ve işbirliğinin önemini

vurgulanmıştır. Buna göre bütüncül planlamada; doğaya uyum, fiziksel uyum, sağlık konusunda uyum, sosyal uyum ve ekonomik uyum arasındaki ilişkiye Şekil 3.2'deki gibi açıklık getirmiştir.

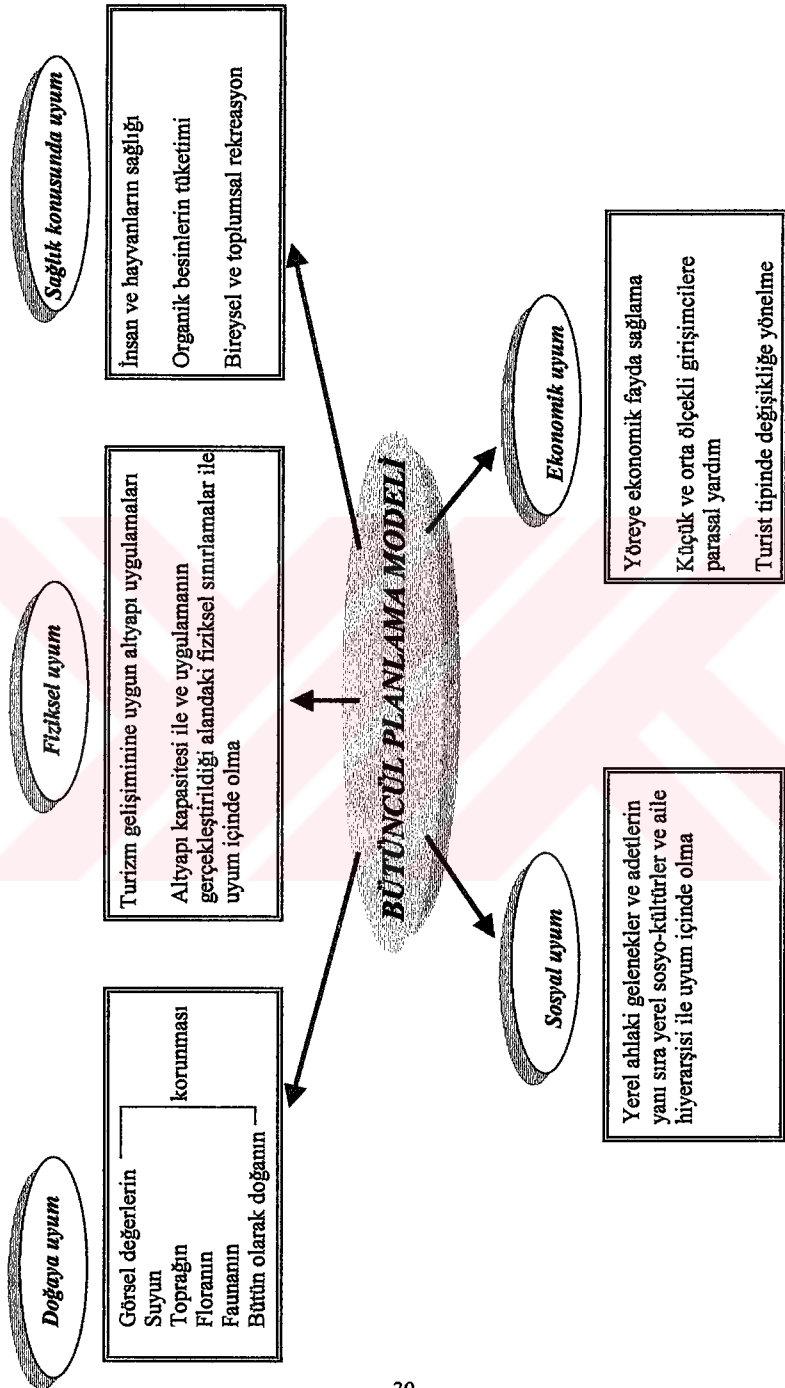
FAO (1998)'nin ortaya koymuş olduğu “bütüncül kıyı yönetimi”nde ise; dünya nüfusunun yaklaşık % 25'inin kıyısız alanlarda yaşadığı ve en büyük kentsel gelişimin yine bu alanlarda olduğu vurgulanmış ve sözkonusu alanlarda “bütüncül yönetim” kararlarının ortaya konmasının gerekliliği belirtilmiştir. Buna göre bütüncül kıyı yönetimi; kıyı kaynaklarının değişik kullanıcılarının talepleri arasında denge kurulması ve kıyı kaynaklardan o yöre halkının talepleri ve istekleri doğrultusunda ve sürdürülebilir bir anlayışla yararlanılması olarak tanımlanmıştır (www.fao.org/sd/EN4_en.htm).

Stankey (1996), “bütüncül” kavramının doğal kaynak yönetiminde oldukça yaygın kullanılır hale gelmesine rağmen gerek değişik meslek disiplinlerince kullanılmasında gerekse uygulanmasında bazı sorunlara yaşandığına değinmiştir. Ancak, Stankey'e göre en önemli problem, hükümetlerin doğal kaynak yönetimi konusunda savundukları düşünceler ve yaptıkları uygulamalar arasındaki farklılıklardır. Genellikle doğal kaynak yönetimi konusundaki problemlerin hepsi teknik kaynaklı olarak düşünülmekte ve teknik açıdan çözümler aranmaktadır. Oysa olaya sosyal bir perspektiften bakmakta ve insan boyutunu hesaba katmakta fayda vardır. Dolayısıyla, doğal kaynak yönetiminde program ve politikaların ortaya konması esnasında; sosyal bilimcilere de büyük görevler düşmektedir (www.metla.fi/iufro95abs/rid24.htm).

Ülkemizde özellikle ani bazı kararlarla turizm merkezi ilan edilen birçok yaylada mevcut denge bozulmaya başlamış ve doğa kendini yenileme gücünü kaybeder olmuştur. Sözü edilen birçok alanda olduğu gibi yaylalarda da bütüncül yönetim yaklaşımının ortaya konmasının önemli işte bu noktada karşımıza çıkmaktadır.

Yaylalarda gerçekleştirilen planlamalarda doğal, kültürel ve tarihi kaynakların yönetiminin yanı sıra gerek sunulan hizmetlerde gerekse yönetimde birçok sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu nedenle yaylalarda gerçekleştirilecek olan “bütüncül yönetim yaklaşımında” önemli olan bir konu da alana ilişkin bir yönetim modelinin ortaya konması ve bu modelin uygulanmasından sorumlu kurum ve kuruluşların tanımlanarak görevlerinin tanımlanmasıdır. Ortaya konacak yönetim modelinde; alanda söz sahibi olan devlet kurumlarına ek olarak, yerel yönetimler, gönüllü kuruluşlar ve yerel toplum örgütlerinin de görev ve sorumlulukları tanımlanmalıdır.

Yalçındağ ve Çoker (1993)'e göre; yaylalarda gerçekleştirilecek planlama, programlama ve uygulama etkinlikleri; çok sayıda merkez, merkezin taşra kuruluşu, yerel yönetimler, özel sektör kuruluşları ve gönüllü kuruluşların çalışmalarını ilgilendirmektedir. Dolayısıyla planlama, programlama ve uygulamada başarı sağlanması, ilgili kuruluşların arasında etkili bir işbirliği ve eşgüdüm, bir başka deyişle yönetim birliği ve bütünlüğü sağlanmasına bağlıdır.

Şekil 3.2. Bütünçül planlama modeli (The Council of Europe 1997).

İnsangücü, para ve öteki kaynaklarda savurganlığa neden olmadan, yerel düzeyde ilgili tüm kuruluşların bir amaç doğrultusunda yönlendirilmeleri ancak etkili bir eşgüdüm ve yönetsel bütünlük sağlanarak mümkün olabilmektedir.

Bir diğer önemli konu; merkezle taşra arasında görev bölüşümüdür. Bu nedenle; hizmetlerin hangilerinin merkez, hangilerinin yerel kuruluşlarca yürütüleceğinin doğru ölçütlerle belirlenmesi gerekmektedir. Bu konuda temel ilke, bu hizmetlerle ilgili strateji belirleme, planlama, merkezi eşgüdüm, geliştirme, destek ve denetim işlevlerinin merkez kuruluşlarınca; yerel programların yapılması, uygulama, yerel denetim ve eşgüdüm işlevlerinin de yerel kuruluşlarca üstlenilmesi olmalıdır.

Ayrıca, küçük ölçekli gibi görülebilen, buna karşılık önemli aksamalar yaratabilen bir başka sorunun da aşılması gerekmektedir. Bu, turizm merkezleri düzeyinde mevsimlik olarak yaşanmakta olan yönetim boşluğu sorunudur. Özellikle yoğun aktivite mevsimlerinde yerli-yabancı turist sayısının önemli ölçüde arttığı yayla ve kış sporları turizm merkezlerinde, çeşitli hizmetler arasında yönetsel bütünlüğü sağlayacak, ilgililere ve turistlere muhatap olacak bir kamu yöneticisinin bulunmaması, önemli aksaklıklar yaratmaktadır.

Yerel düzeyde eşgüdümün sağlanması, ilgili hizmetler bakımından öncelikle merkezde eşgüdümün sağlanmasına bağlıdır (Yalçındağ ve Çoker 1993).

Ülkemizdeki merkeziyetçi yönetim geleneği, ülke boyutunda önemli yönetsel ve örgütsel sorunlar yaratmaktadır. Oysa merkez teşkilatı, düzenleyici bir rol üstlenmelidir. Plan ve programların kesinleşmesi, bunların uygulanmasına ilişkin kural ve standartların saptanması, uygulamaların bunlara uygun olup olmadığının denetlenmesi kuşkusuz merkezin temel görevleri olmalıdır. Ancak uygulama, olabilecek her durumda, mutlaka hizmetin yapıldığı yerin en yakınından, yerel kuruluşlar eliyle yürütülmelidir. Merkez kuruluşları düzenleyici, geliştirici, yönlendirici, koordine edici ve destekleyici görevleri üstlenmelidir (Yalçındağ ve Çoker 1993).

Yaylalarda yürütülmesi gereken hizmetler, bunlara ilişkin sorunlar ve bu hizmetler için örgüt ve yönetim modeli önerilirken gözönünde tutulması gereken temel ilkeler dikkate alındığında, sözü edilen modelin *yerel yönetim kurumu ağırlıklı bir model* olması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Yalçındağ ve Çoker (1993)'in önerdiği “yönetim ve örgüt modeli” için ilkeler; şu şekildedir:

1. Hizmet Yerel Niteliktedir: Hizmet, merkezin yönlendirilmesi doğrultusunda, yerinden yönetilmeli (Hizmet merkezden yönetilemez)

2. Hizmet gereksinimi çok yönlüdür: Hizmet, merkezde ve ilde pek çok kuruluşu ilgilendirmektedir. Her kuruluşun konuyla ilgili özel görev, yetki ve sorumlulukları bulunmaktadır. Bu nedenle, örgütlenmede eşgüdüm olmalıdır.
3. Yerel düzeyde yetkili ve sorumlu tek bir yönetim olmalıdır: Hizmetlerin belirli bir amacı ve bütünlüğü vardır. Bu nedenle, hizmetin diğer kuruluşlardan da yararlanabilecek tek bir sahibi olmalıdır.
4. Önerilecek örgüt, kamu otoritesine sahip olmalıdır: Düzenleme, yasaklama yapabilmeli; karar verebilmeli, bunları uygulama yetkisine sahip olmalı, ceza verebilmeli ve cezaları tahsil edebilmelidir. Hizmetle ilgili her türlü değişikliği, değişmeden ve zamanında yapabilmelidir.
5. Örgüt, karar verme ve uygulama yetkisine sahip olmalıdır: Bu sayede merkeziyetçiliğin yarattığı tüm gecikmeler ve aksamalar önlenmelidir.
6. Örgüt, bütçe yapma, para tahsil ve harcama yetkilerine sahip olmalıdır.
7. Halk katılımı sağlanmalıdır.
8. Önerilecek model, ülkenin tümü için geçerli olmalıdır.

4. MATERYAL VE YÖNTEM

4.1. Materyal

Eğrioia yayla ekosisteminin bütüncül yönetimini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada ana ve yardımcı materyali; araştırma alanı olan Eğrioia yayla ekosistemi, haritalar ve diğer veriler, arazi çalışmalarından elde edilen veriler, uydu görüntüsü, hava fotoğrafları ve meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı ile anketlerden elde edilen veriler oluşmaktadır.

4.1.1. Araştırma alanı

Araştırma alanı olan “Eğrioia Yayla Ekosistemi” (Şekil 4.1), Ankara ili, Beypazarı ilçesi Karaşar beldesi halkınca kullanılmaktadır. Karaşar’dan 7 km. sonra, çalışma alanındaki ilk yayla olan Çukurören başlar. Daha sonra, yaklaşık 25-30 km.lik bir hat boyunca sağlı sollu, irili ufaklı yaylalar uzanmakta ve sözkonusu yayla yerleşimlerinin tümü “Eğrioia yayla serisi” olarak adlandırılmaktadır.

Eğrioia Yayla ekosisteminin araştırma alanı olarak seçilmesine ilişkin özellikler şu şekildedir:

- Karaşar beldesi, İç Anadolu’nun Yukarı Sakarya Bölümü’nde yer almakta olup, sosyo-kültürel bakımdan farklı özelliklere sahiptir.
- Günümüz sosyo-ekonomik koşulları nedeniyle Karaşar’da geleneksel yaşam biçimi yavaş yavaş değişmeye başlamış ve yöredeki kültürel değerler unutulmaya yüz tutmuştur. Ancak cenaze ve düğün gibi toplumsal olaylarda halen bu gelenekler yaşatılmakta, insanlar birbirine destek olmaktadır.
- Yaşlı nüfus, Karaşar’daki geleneksel yaşamı bilen ve bunu özellikle giyim tarzı ile yansıtan son kuşaktır. Genç nüfus ise, iş bulma ve eğitim amacıyla özellikle Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlere göç etmiştir. Ancak yazın genellikle tatil amacıyla yöreye gelmekte ve bu sayede Karaşar ile bağlarını koparmamaktadır.
- Karaşar beldesinin bulunduğu yerde yükseklik 1300 metredir. Araştırma alanı olan Eğrioia yayla ekosisteminde ise yükseklik yer yer yaklaşık 2000 metreye kadar artmaktadır.
- Eğrioia yayla ekosistemi, Ankara’ya oldukça yakın konumlanmış olmasına rağmen Ankara halkının büyük bir çoğunluğu tarafından bilinmemektedir.
- Yayla, halen stabilize olan yolu ile oldukça doğal bir ortamdır.
- Karaşar halkının doğaya saygısı ve onunla uyum içinde yaşamasının yanı sıra “Eğrioia yayla ekosistemi”ni ziyaret edenlere karşı engin hoşgörüsü ve konukseverliği, dikkate alınmaya değer özelliklerdir.
- Ankara ile Bolu arasında geçiş bölgesinde konumlanmış olan araştırma alanı, bitki coğrafyası açısından step ve orman geçiş bölgeleri bitki örtüsünün yanı sıra yumrulu ve soğanlı bitkilere ve faunaya ait değişik örneklerle sahiptir.

- Devlet İstatistik Enstitüsü 1997 yılına ait “genel nüfus sayımı” ve 1998 yılı “ekonomik ve sosyal göstergelerinden”,
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü’nden elde edilen meteorolojik bilgilerden,
- Somuncu (2001)’nın çalışma alana ilişkin hazırladığı 1/25 000 ölçekli “jeomorfoğrafya haritasından”,
- Öztekin ve Tezcan (2001)’nin çalışma alanına ait “doğal bitki örtüsü listesinden” ve
- Konu ile ilgili yerli ve yabancı yayınlar ile önceki çalışmalardan yararlanılmıştır.

4.1.3. Arazi çalışmalarından elde edilen veriler

Çalışma alanına 1997-2002 yılları arasında farklı mevsimleri içerecek şekilde çeşitli dönemlerde gidilmiş ve bu sayede alandaki mevcut mevsimsel değişiklikleri ortaya koyabilecek fotoğraf, slayt ve kamera görüntüleri elde edilmiştir.

Bunun yanı sıra Beypazarı ve Karasay Belediyesi, Karasay Kültür, Yardımlaşma, Turizm, Güzelleştirme Derneği ve Karasay Güç Birliği’ ile yapılan çeşitli görüşmelerde; ilçe ve belde bazında sosyo-ekonomik yapı hakkında bilgi toplanmıştır.

4.1.4. Uydu görüntüsü ve hava fotoğrafları

Araştırma alanı ile ilgili uzaktan algılama çalışması kapsamında;

- 9.9.98 tarihli, 30x30 m., path 178, çeyrek görüntüden subset yapılan (Koordinatlar: üst sol 412.000, 4.484.000; üst sağ 424.000,4.484.000; alt sağ 424.000, 4.463.000; alt sol 412.000, 4.463.000) Landsat 5 TM “uydu görüntüsünden” ve
- M.S.B. Harita Genel Komutanlığı’ndan alınan 1970 yılına ait 8 adet 1/30 000 ölçekli ve 1998 yılına ait 10 adet 1/35 000 ölçekli “monoskopik hava fotoğrafından” yararlanılmıştır.

Yukarıda belirtilen materyallerin yanı sıra, bazı bilgisayar yazılım ve donanımlarından da önemli ölçüde yararlanılmıştır.

Haritaların sayısallaştırılmasında ArcInfo Unix 8 programından, uzaktan algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) analizleri için ERDAS Imagine 8.5, Arcview 3.2 ve TNT.mips yazılımlarından ve ayrıca, şekil, çizelge ve haritaların hazırlanması ve sunulabilir duruma getirilebilmesi için windows programından, anketlerin değerlendirilmesinde ise SPSS paket programından yararlanılmıştır. Çalışmaların büyük kısmı Pentium 2-256 RAM bilgisayarlar da gerçekleştirilmiş, fotoğrafların bilgisayar

ortamına aktarılması için A4 scanner, çıktıların alınabilmesi için ise Laserjet ve Paintjet yazıcılar kullanılmıştır.

4.1.5. Meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı ile anketlerden elde edilen veriler

Araştırmamın bir diğer materyalini Eğriova yayla serisi ile ilgili anket çalışmasından elde edilen veriler oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında, Karaşar beldesi halkının ve Eğriova yayla serisini yazın kullanan insanların turizm ve rekreasyon kavramları hakkındaki bilgi düzeyleri, yaylanın kullanılış amacı, beklentileri, sorunları, eğitim düzeyleri, meslekleri, tatil tercihleri ve eğriova yaylasının turizm ve rekreasyona açılması konusundaki görüşlerini ortaya koymak amacıyla Ek 1’de yer alan anket hazırlanmış ve 100 kişiye uygulanmıştır.

Ayrıca, 30 Haziran- 1 Temmuz 2001 tarihleri arasında, Beypazarı-Karaşar Beldesi ve Eğriova Yaylası’nda bir “meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı” gerçekleştirilmiştir. Toplantıya değişik kurum ve kuruluşlardan, yerel yönetimlerden, gönüllü kuruluşlardan ve medyadan olmak üzere çok farklı kesimlerden temsilciler (Ek 2) katılmıştır.

Toplantı kapsamında, 30 Haziran günü saat 8.00’da Ankara’dan hareket edilmiş ve 11.00 da Karaşar Beldesi’ne ulaşılmıştır. Burada belediye başkanı ile yapılan görüşmenin ardından Eğriova yayla ekosisteminde arazi gezisi gerçekleştirilmiş, yaylacıların günlük yaşantıları üzerinde gözlemlerde bulunulmuştur. slayt, fotoğraf ve Akşam Beypazarı’na hareket edilerek Dutlu-Tahtalı termal tesislerinde konaklanmıştır. Burada da arazi gezisine ilişkin değerlendirmelere devam edilmiş ve toplantı konusu ile ilgili slayt gösterileri gerçekleştirilmiştir.

1 Temmuz günü Karaşar beldesinde yer alan yatılı ilköğretim okulunda gerçekleştirilen sabah oturumunda, katılımcılara araştırma çalışması hakkında bir sunum yapılmış; toplantıya katılan çeşitli meslek disiplinleri ve temsilcilerin araştırma çalışması ve arazi gözlemleri konusunda görüşleri dinlenmiştir.

Öğleden sonraki oturumda ise, Karaşar Kültür, Yardımlaşma, Turizm ve Güzelleştirme Derneği Başkanı’nın ve Karaşar Güç Birliği Başkanı’nın konuşmasının ardından kadın-erkek ve her yaştan halkın görüş ve istekleri, araştırmadan beklentileri tartışmaya açılmıştır. Toplantıda yapılan tüm konuşmalar banda ve kameraya kaydedilmiş; buradan elde edilen sonuçlar özellikle alan kullanım tiplerinin ortaya konmasında oldukça etkili olmuştur.

Toplantı sonrasında ayrıca; katılımcıların görüşlerini içeren bir kitapçık basılmıştır.

4.2. Yöntem

Araştırmayı gerçekleştirebilmek ve Eğriova yaylasının duyarlı bir ekosistem olarak sahip olduğu önemi ortaya koyabilmek amacıyla değişik yöntemler incelenmiş ve çalışma konusu ile ilgili olarak dünyadaki ve ülkemizdeki anlayış ortaya konmuş, konuyu açıklayan kuramsal temeller ortaya konup yorumlanmış, tanımlamalar yapılarak genel çerçeve belirlenmiştir. Daha sonra, yönteme ilişkin genel akış şeması geliştirilmiştir (Şekil 4.2).

Çalışma alanının sınırları belirlenirken; ilk başta havza bazında bir sınır ortaya konulması düşünülmüş ancak bu durumda Karaşar beldesi ve Eğriova yayla serisi haricinde köyler ve yaylalar alana dahil olduğundan bu görüşten vazgeçilmiştir.

Çalışma alanı bir yayla ekosistemi olduğundan, idari bir sınır belirlemek de mümkün olmamıştır. Bu nedenle Eğriova yayla serisini oluşturan küçük mahalle gruplarını ve yayla serisinin sonlandığı şenlik alanını da içine alacak şekilde dağların en yüksek noktaları, vadiler ve nehirleri izleyen coğrafi bir çalışma alanı sınırı belirlenmiştir.

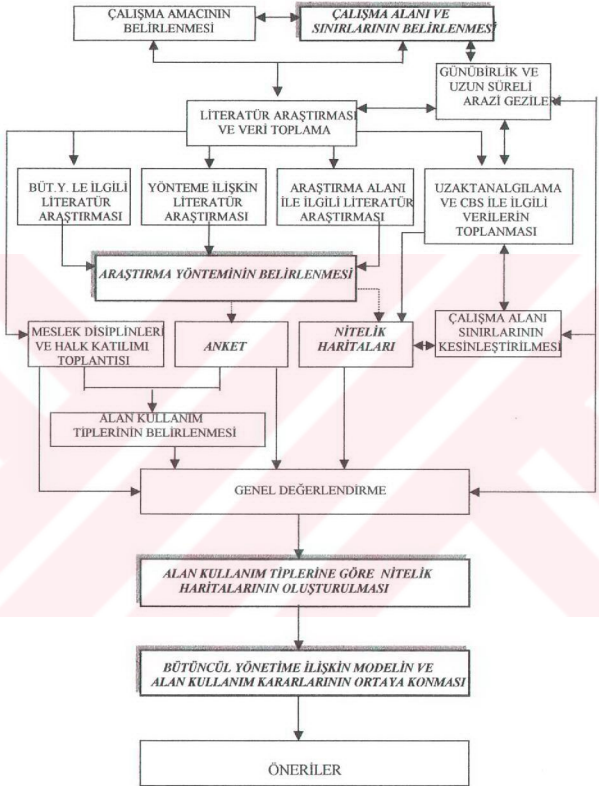
Çalışma alanı sınırlarının ortaya konmasında, alana ilişkin uydu görüntüsü ve hava fotoğrafları da yönlendirici olmuştur.

Toplanan veriler ve çalışma alanının özelliklerinden yola çıkılarak araştırma alanı için “anket” ve Coğrafi Bilgi Sistemleri kapsamında “kullanımların nitelik haritalarının ortaya konması” (alan analizleri) olmak üzere iki temel yöntem belirlenmiştir.

4.2.1. Anket

Anket çalışması için öncelikle çalışma alanı olan Eğriova yayla serisindeki toplam populasyon belirlenmiştir (498 hane). Bunlar içinde homogen bir üretim biçimi veya yayladan fayda sağlama gibi belirgin bir özellik bulunmamaktadır. Bu nedenle, yapılan saha incelemeleri sonucunda, 498 hanede araştırma alanını temsil edeceği varsayılan % 20 (Sukhatme and Sukhatme 1970) oranındaki örnek hacmi (498×0.20), araştırma kapsamına girecek denek sayısını vermiştir. Bu rakam, 99.6 olarak hesaplandığından 100 deneye anket uygulanmıştır. Bu denekler, basit rasgele örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Ön anketler sonucunda işleyen ve işlemeyen sorular görülmüş ve ankete son şekli verilerek Ağustos 2000 tarihinde anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Daha sonra bu anketler, kodlanarak (yani sayısal değerlere dönüştürülerek) SPSS 10.0 for Windows paket programına aktarılmıştır.

Şekil 4.2. Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetiminin ortaya konmasına ilişkin yöntemin genel akış şeması (Orijinal 2002).

Anket sonuçlarına ilişkin istatistik yorumlarda bulunabilmek için ise, değişkenler arasında iki yanlı tablolar oluşturulmuş ve “oranlara ilişkin z-testi” ile karşılaştırmalar gerçekleştirilmiştir (Şekil 4.3).

4.2.2. Değerlendirme faktörlerine göre alan analizlerinin yapılması ve nitelik haritalarının ortaya konması

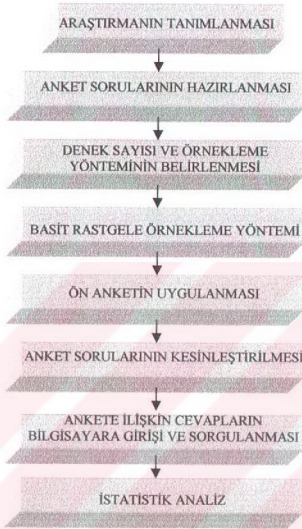
Araştırma kapsamında HGK’ dan alanı kapsayan iki farklı yıla ait (8 adet-1970-1/30000 ve 10 adet 1998-1/35000) monoskopik haritalar alınmış, daha sonra bunlar 400 dpi çözünürlüğünde scan edilmiş ve “tiff” formatında kaydedilmiştir. Daha sonra TNT.MİPS yazılım ortamına import edilen haritalara koordinat verilmiştir (Jeoreferanslama). Bu işlem bir diğer deyişle, hava fotoğrafı ve uydu görüntülerinde geometrik düzeltme işlemidir ve iki aşamalıdır. Öncelikle görüntü üzerinde belirli noktalara koordinat verilir. Bu işlemler için yine HGK’ dan alınan alana ait beş adet 1/25000 lik haritadan yararlanılmıştır. Her fotoğraf için yaklaşık 20 civarında yer kontrol noktası kullanılmıştır. Daha sonra, verilen koordinatlara referans haritalardan bakılıp yeniden örnekleme (resampling) yapılmıştır. Yeniden örnekleme modeli olarak iki sıralı polinom denklemi kullanılmıştır. Sonra bu fotoğraflar dört kenarından kesilmiş ve kesilen fotoğraflar da mozayiklenmiştir. Yani ayrı parçalar halindeki hava fotoğrafları tek parça haline getirilmiştir. Hava fotoğrafları Arcview 3.2. Image Analysis programında kullanılmak üzere kaydedilirken, jpg formatı koordinat içermediğinden, tiff formatı ise çok yer kapladığından; “sid” formatına dönüştürülerek daha az bir yer kaplaması sağlanmıştır.

Landsat TM 5, 9.9.98 tarihli, 30x30 m., Path 178, Çeyrek görüntüden subset yapılan uydu görüntüsünde ise, kontrolsüz sınıflandırma gerçekleştirilmiştir.

Görüntü verilerinin diğer kaynaklardan elde edilen verilerle bütünleştirilebilmesi için, ortak bir projeksiyon ve koordinat sistemine dönüştürülmesi gerekmektedir. Bunun için uydu görüntüsünün 1/25000 ölçekli topoğrafik haritalar kullanılarak rektifikasyonu (geometrik düzeltmesi) yapılmıştır. Rektifikasyon işlemleri ERDAS Imagine’de gerçekleştirilmiş ve RMS Error (Root Mean Square)’ün <1 olmasına dikkat edilmiştir.

Daha sonra uydu görüntüsü üzerinde görüntü zenginleştirme (spatial enhancement) işlemi yapılmıştır. Spatial enhancement, piksellerin arkasında kalan en parlak ve koyu renklerin ortaya çıkarılmasıdır.

Arazinin bitki örtüsünü daha iyi yansıtmayı nedeniyle, uydu görüntüsüne öncelikle “tasseled cop transformation” metodu uygulanmıştır. Daha sonra bundan kontrolsüz sınıflandırma ile mera ve su kenarı bitkileri, geniş yapraklı karışık ağaçlıklar, iğne yapraklı karışık orman ve çıplak (tarım dışı) alanlar olmak üzere 4 sınıf oluşturulmuştur.

Şekil 4.3. Alanda uygulanan basit rastgele örnekleme yöntemine ilişkin akış şeması (Orijinal 2001).

Çalışma alanı olan Eğriova yayla ekosisteminin mevcut durumunun doğru ve güvenilir olarak ortaya konmasında uzaktan algılamaya ilişkin veriler olarak hava fotoğrafları ve uydu görüntüsü rol oynarken; alana ilişkin verilerin analizinde ve öneri alan kullanımlarının nitelik durumlarının belirlenmesinde coğrafi bilgi sistemleri etkin bir araç olarak yer almıştır.

Öneri alan kullanımlarının değerlendirme faktörlerine göre nitelik durumlarının ortaya konması amacıyla değerlendirmeye alınan kaynaklar, alana ilişkin organizasyonu yapılan CBS'nin katmanlarını oluşturmuştur (Şekil 4.4).

Katmanlar belirlendikten sonra, bu katmanlara ait haritalar elde edilmiş ve buna bağlı olarak veri tabanında tasarımında yer alması istenen bilgiler saptanmıştır. Daha sonra bu bilgilerden sayısal halde elde edilemeyenler sayısallaştırılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve UTM –1983, zon 36' ya göre projeksiyonları yapılmıştır.

Şekil 4.4. Araştırma kapsamında oluşturulan CBS katmanları (Orijinal 2002).

CBS'nin organizasyonunda, verilerin toplanması ve depolanmasından sonraki aşama, analizlerin yapılması olmuştur. Bu aşamada; topoğrafik haritadan alanın üç boyutlu görünüşü elde edilmiş, baki ve eğim analizleri ve diğer haritara yönelik analizler gerçekleştirilmiştir.

Analizlerin yapılması sonrasında ortaya konan alan kullanımlarının nitelik durumlarını gösteren haritalar, araştırmanın en önemli temel yöntemini olmuştur. Bu yöntem özellikle Akpınar (1994) ve Kurum (1992)'a benzer bir yaklaşımla ortaya konmuştur.

Analiz çalışmalarının yapılabilmesi için değerlendirme faktörlerini oluşturan değerlendirme faktörlerini oluşturan eğim, baki, jeomorfografya, su varlığı, erozyon derecesi, toprak özellikleri, arazi kullanım yetenek sınıfları, şimdiki alan kullanımı, yola uzaklık ve yerleşimlere uzaklık haritaları; 30x30 m'lik grid formlara çevrilmiştir. Su varlığı faktörü; kendi arasında gölete, dereye ve dereye olan uzaklık olarak gruplandırılmış ve bu verilere (100, 500 ve 1000 m. uzaklıklarda) "buffer zon"lar eklenmiştir. Aynı şekilde, yerleşim ve yola uzaklık için de su varlığı için geçerli olan mesafelere göre buffer zonlar oluşturulmuştur.

Daha sonra doğa sporları (trekking, ata ve bisiklete binme), doğa inceleme (kuş gözlem, bitki inceleme) ve eğitim çalışmaları, yaylacılık, ağaçlandırma ve çadırli kamping olarak belirlenen beş alan kullanım tipi için her değerlendirme faktörünün, "üstün nitelik" (4 puan), (3 puan), "zayıf nitelik" (2 puan) ve "değersiz" (1 puan) olmak üzere katkı derecelerinin belirlenmesine yönelik çizelgenin (Ek 3) uzmanlar tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Daha sonra bu değerlendirmelerin ağırlıklı ortalamaları alınarak ortak bir sonuca ulaşılmıştır. Uzmanlar ayrıca, değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tiplerine göre ağırlık puanlarını (1-3 arasında) da belirlemişlerdir. Uzmanlar tarafından değerlendirme faktörlerinin ağırlık puanları ve

nitelik durumlarına ilişkin çizelgeler; Akpınar (1994)'dan yararlanılarak değerlendirilmiştir. Hesaplamalara ilişkin detaylı açıklama “Araştırma Sonuçları” bölümünde yer almaktadır.

Değerlendirme sonrasında, değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tipleri ve niteliklerine göre aldıkları puanlar ve ağırlık puanları, Arcview 3.2. programının bir uzantısı olan ve sorgulamaya ilişkin işlemlerin daha kolay, anlaşılabilir ve hızlı yapılabilmesini sağlayan “Model Builder”a aktarılmış ve burada her bir alan kullanım tipi için üstün, uygun, zayıf nitelikte ve değersiz olan alanlar belirlenmiş ve çalışma alanının tümü için daha önce sayılan beş kullanım tipini içeren nitelik haritaları oluşturulmuştur.

Daha sonra alan kullanım tiplerinin tümü tek bir harita üzerinde biraraya getirilerek alan kullanım kararları belirlenmiş ve araştırma sonunda; elde edilen tüm sonuçlar doğrultusunda “Eğriova yayla ekosistemi” ne ilişkin bütüncül yönetim modeli ortaya konmuştur.

5. ARAŞTIRMA ALANININ TANIMI

5.1. Araştırma Alanının Coğrafi Konumu ve Sınırı

Araştırma alanı olarak seçilen “Eğrioia yayla ekosistemi”, Karaşar beldesi halkı tarafından kullanılmaktadır. Karaşar, Ankara’nın Beypazarı ilçesine bağlı; Ankara’nın 126 km. kuzeybatısında, Beypazarı’nın ise 26 km. kuzeydoğusunda ve Bolu’nun güneydoğusunda yer alan; denizden yüksekliği 1356 m. olan, bir beldedir (Şekil 5.1).

Karaşar beldesine, idari olarak bağlı olduğu Beypazarı’ndan, İnözü Vadisi’ni izleyen asfalt yol üzerinden ulaşmakta; yerleşim birimi içinde, Karaşar Belediyesi binasından sonra Eğrioia yayla ekosistemine kadar stabilize olan yol, daha sonra İstanbul-Ankara otayoluna bağlanmaktadır.

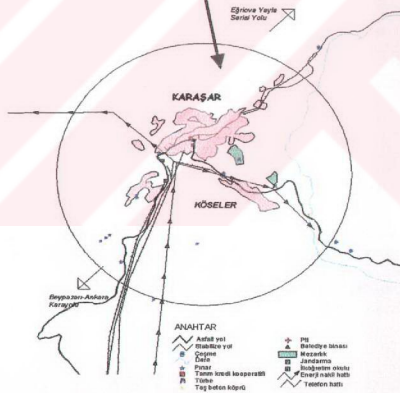
Araştırma alanı olarak, Eğrioia yayla serisi sınırı tanımlanırken; Karaşar’dan itibaren, Karaşar halkı tarafından kullanılmakta olan yaylaları içeren ve yayla şenliklerinin yapıldığı “Çatalçörtten”le sonlanan yaklaşık 40 km.lik bir doğrultu üzerindeki yaylaların oluşturduğu coğrafi bir sınır ortaya konmuştur (Harita 5.1.).

Karaşar’dan 7 km. sonra, kuzeyde çalışma alanındaki ilk yayla olan Çukurören başlamaktadır. Bu yayla en fazla yerleşimin olduğu alandır (Şekil 5.2). Daha sonra, yaklaşık 25-30 km.lik bir hat boyunca irili ufaklı; Belenova (Şekil 5.3), Kuyucak, Eğrioia (Şekil 5.4.), Yenyayla (Şekil 5.5), Batakılık, Kerpiç (Şekil 5.6), Sarıalan, Demirci, Veleç Boğazi, Sarı Ahmet, Eşe ve Battallar isimleri ile yaylalar uzanmaktadır. Sayılan yaylaların dışında Eğrioia ayağı ve Ayderesi’nde yayla evleri bulunmaktadır. Ancak bu iki alan orman arazisi içinde olduğundan, haritada yer almamaktadır.

5.2. Doğal Özellikler

5.2.1. Topoğrafik yapı

Araştırma alanının topoğrafyası, Harita Genel Komutanlığı (1981)’na ait 1/25 000 ölçekli sayısal yükseklik paftalarının değerlendirilmesi ile ortaya konmuştur (Harita 5.2).

KARŞAR

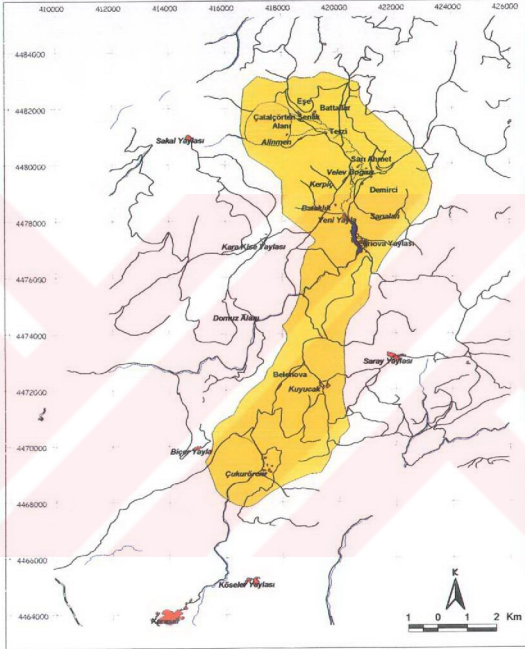
KÖSELER

İleyna 2017-Ankara
Karayolu

ANAHTAR

	Asfalt yol		Pii
	Mübare yol		Balediye binası
	Çeşme		Mezarlık
	Daire		Jandarma
	Pınar		İlköğretim okulu
	Tamam kredi kooperatifi		Enerji nakli hattı
	Türbe		Telefon hatlı
	Tağ beton köprü		

BEYPAZARI-EĞİRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

ÇALIŞMA ALANI SINIRLARI

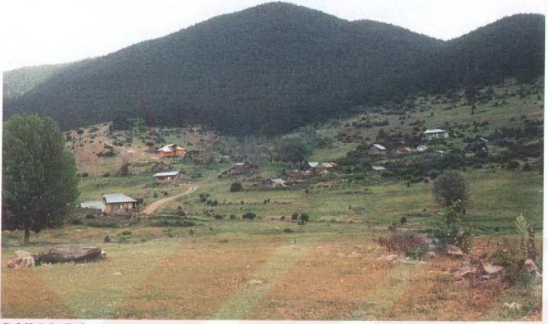
Harita: 5.1

ANAHTAR

- Çalışma Alanının Sınırları
- Yapay Gölet
- Yerleşimler
- Çatalçörtlen Piknik Alanı
- Dere
- Asfalt Yol
- Stabilize Yol

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Harita Genel Kurumunlğı 1981 (1/25.000 ölçekli topoğrafik haritadan yararlanılmıştır)
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaş Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Şekil 5.2. Çukurören yaylasından bir görünüş (Orijinal Haziran-2000).

Şekil 5.3. Belenova'dan bir görünüş (Orijinal Haziran-2000).

Şekil 5.4. Eğriova'dan bir görünüş (Orijinal Haziran-2001).

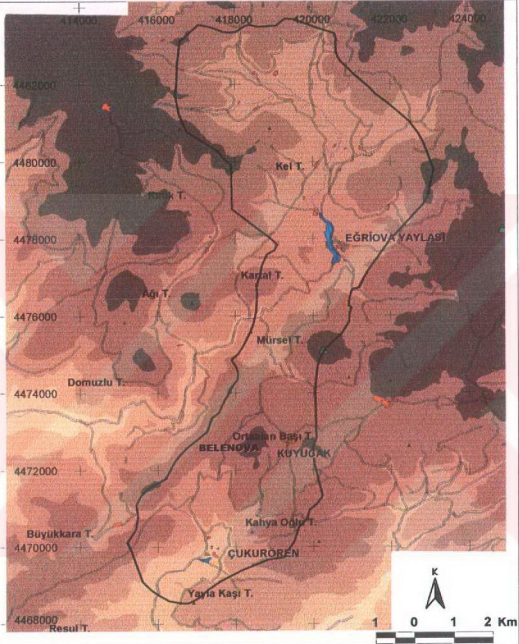

Şekil 5.5. Yenyayla'dan bir görünüş (Orijinal Ağustos-2000).

Şekil 5.6. Bataklık ve Kerpiç yayılarından bir görünüş (Orişinal-Ağustos 2000).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEKLİK GRUPLARI

Harita: 5.2

ANAHTAR

910 - 1000	1450 - 1600	Yerleşimler	Gölet
1000 - 1150	1600 - 1750	Stabilize yol	Dere
1150 - 1300	1750 - 2050	Tepeler	Çalışma Alanı Sınırı
1300 - 1450	Orman gözetleme kulesi		

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı 1981 (1/25.000 ölçekli topoğrafik haritadan yararlanılmıştır)
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Çalışma alanı içinde yükseltiler, 1450 m. ile 1850 m. arasında değişmektedir. En yüksek nokta, 1893 m. yüksekliğindeki Mürsel Tepe'dir. Bunun dışındaki önemli yükseltiler, Yayla Kaşı Tepe (1609 m.), Büyükkara Tepe (1693 m.), Kahya Oğlu Tepe (1619 m.), Avlu Kaya Tepe (1773 m.), Domuzlu Tepe (1765 m.), Kartal Tepe (1702 m.), Erenler Tepe (1735 m.) ve Kel Tepe (1715 m)'dir. Yüzey şekillerinin daha net algılanabilmesini sağlamak amacıyla üç boyutlu arazi modeli oluşturulmuş (Harita 5.3), eğim ve bakı analizleri yapılmıştır (Harita 5.4 ve 5.5). Bakı analizinde, düz alanlar, 4 ana ve 4 ara yön olmak üzere toplam 9 grupta incelenmiştir.

5.2.2. Jeomorfolojik yapı

Araştırma alanına yönelik alan kullanım kararlarının ortaya konmasında, jeoloji haritası yerine jeomorfoğrafya haritası yönlendirici bir veri olarak kabul edilmiş ve Somuncu (2001)'nin hazırlanmış olduğu "jeomorfoğrafya" haritası kullanılmıştır (Harita 5.6).

Araştırma alanında, iki ana jeomorfolojik birim bulunmaktadır. Bunlar, dağlık-tepelik alanlar ve dalgalı düzlüklerdir.

Çalışma alanının büyük bir kısmı dağlık-tepelik alanlardan oluşmaktadır. Dalgalı düzlüklere ise, yayla yerleşimlerinin bulunduğu alanlarda rastlanmaktadır.

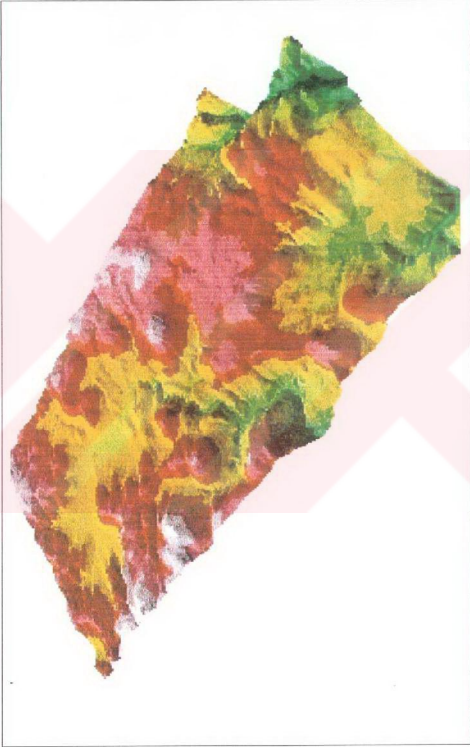
5.2.3. Toprak yapısı

Araştırma alanı, alüvyal topraklar ve kireçsiz kahverengi orman toprağından oluşmaktadır (Harita 5.7).

Alüvyal topraklar; akarsular tarafından taşınıp depolanan materyaller üzerindeki genç topraklardır. Çoğu yukarı arazilerden yıkanan kireççe zengindir. Bulundukları iklime uyabilen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli ve üretken topraklardır (Anonim 1992).

Araştırma alanında alüvyal topraklar, Eğriova göletinden sonra yer alan yayla yerleşimlerinin yakınlarında yoğunluk göstermektedir.

Çalışma alanının oldukça büyük bir kısmını kaplayan kireçsiz kahverengi orman toprakları ise, gözenekli bir yapıya sahiptir. Bu toprak grubu, genellikle yaprağı döken orman örtüsü altında oluşur (Anonim 1992).

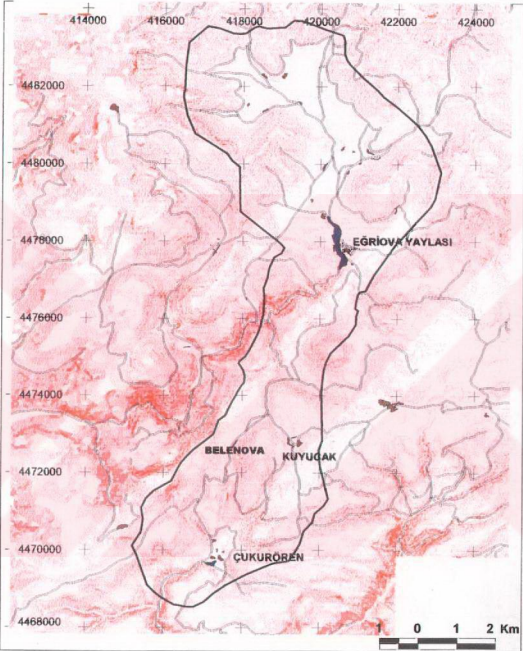

K

HARİTA: 5.3

S. GÜL GÜNEŞ
ANKARA 2002

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

EĞİM ANALİZİ

Harita: 5.4

ANAHTAR

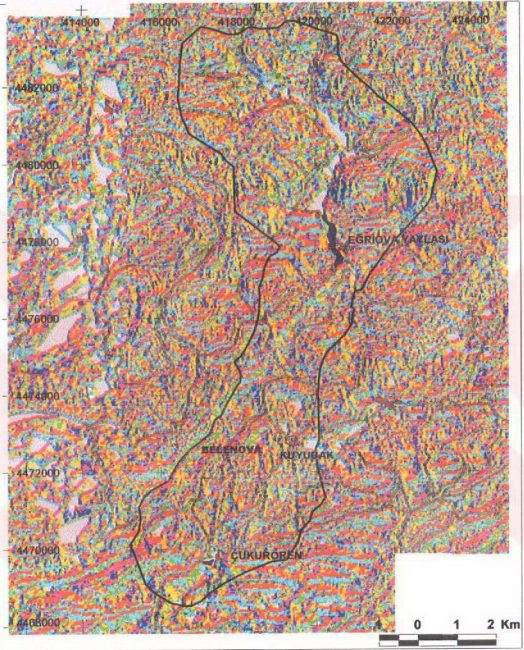
0 - 10	40 - 50	Yerleşimler	Gölet
10 - 20	50 - 60	Stabilize yol	
20 - 30	60 - 70	Çalışma Alanı Sınırları	
30 - 40			

Kaynak: Harita Genel Kurumunlğu 1981 (1/25.000 ölçekli topografik haritadan yararlanılmıştır)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

K
S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

BAKİ ANALİZİ

Harita: 5.5

ANAHTAR

Düz (-1)	Güney (157.5-202.5)	Güneybatı (202.5-247.5)
Kuzey (0-22.5, 337.5-360)	Kuzeydoğu (22.5-67.5)	Batı (247.5-292.5)
Doğu (67.5-112.5)	Güneybatı (292.5-337.5)	Güneydoğu (112.5-157.5)

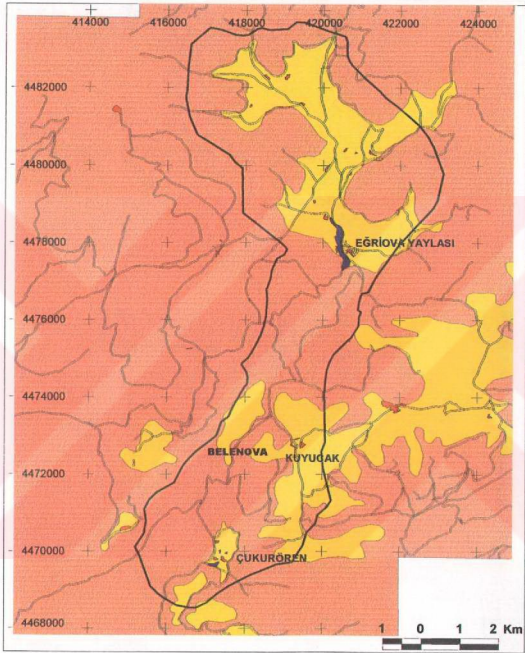
Gölet
Yerleşimler
Stabilize yol
Çalışma Alanı Sınırları

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı 1981 (1/25.000 ölçekli topoğrafik haritadan yararlanılmıştır)
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

JEOMORFOĞRAFYA

Harita: 5.6

ANAHTAR

- Dağlık, tepelik alan
- Dalgalı düzlük

- Gölet
- Yerleşimler
- Stabilize yol

- Çalışma Alanı Sınırları

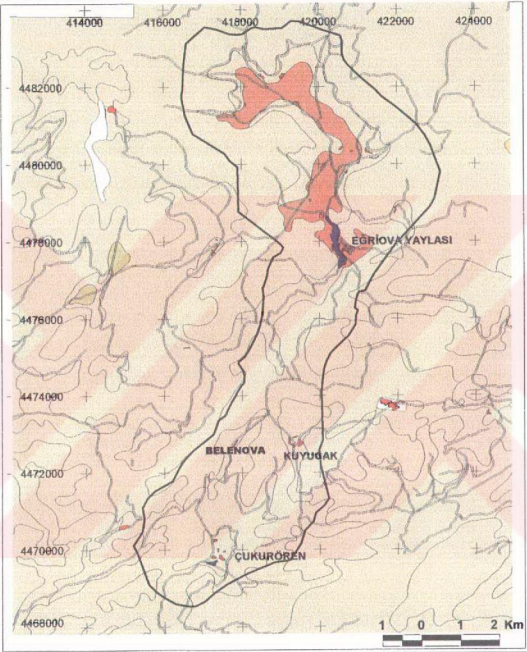

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Yrd.Doç.Dr.Mehmet SOMUNCU tarafından hazırlanmıştır (1/25.000 ölçekte)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

BÜYÜK TOPRAK GRUPLARI

ANAHTAR

Alüvyal Topraklar	Gölet	Çalışma Alanı Sınırları
Kolüvyal Topraklar	Yerleşimler	Stabilize yol
Kireçsiz Kahverengi Orman Toprağı		

Harita: 5.7

K
▲
S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü - 2001 (1/25.000)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Arazi kullanım yetenek sınıfları olarak çalışma alanında; II, III, IV, VI ve VII. sınıf arazi bulunmaktadır (Harita 5.8).

II. sınıf araziler, toprak işleme sırasında hava ve su ilişkilerini iyileştirmek için yapılan koruma uygulamalarını içeren dikkatli bir toprak idaresini gerektirir. Bu topraklar kültür bitkileri çayır, mera ve orman için kullanılabilir (Anonim 1992).

Araştırma alanında II. sınıf arazi, Eğriova göletinden sonraki yayla yerleşimlerinin yakınlarında yer almaktadır.

III. sınıf araziler, topraklar II. sınıftan daha fazla sınırlandırıcıya sahiptir. Kültür bitkileri tarımına alınabilecekleri gibi çayır-mera ve orman arazisi olarak da kullanılabilir. Fakat sınırlandırmalar bitki seçimini, ekim, dikim, hasat zamanını ve ürün miktarlarını etkiler.

Araştırma alanında oldukça az miktarda III. sınıf arazi bulunmakta olup, sözkonusu arazi sınıfı Çukurören yaylasının doğusunda yer almaktadır (Anonim 1992).

IV. sınıfta, toprakların kullanılmasındaki kısıtlamalar III. sınıftakinden daha fazla ve bitki seçimi daha sınırlıdır. Koruma önlemlerinin alınması ve muhafazası daha da zordur. Çayır, mera ve orman için kullanılabilecekleri gibi, gerekli önlemlerin alınması halinde, iklime adapte olmuş tarla veya bahçe bitkilerinden bazıları için de kullanılabilirler.

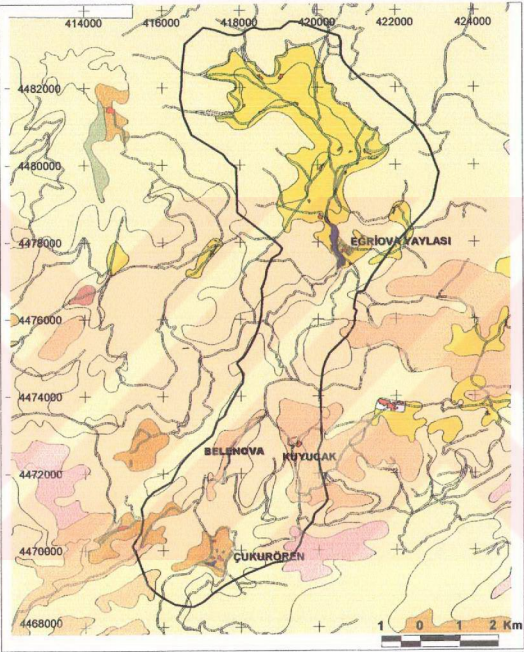
Araştırma alanında IV. sınıf arazi, Belenova ve Kuyucak civarlarına yoğunluk göstermektedir.

VI. sınıfa giren topraklar; çok dik eğim, erozyon, toprak sığlığı, taşlılık, yaşlık, tuzluluk ve sodiklik gibi kültür bitkilerinin yetiştirilmesini engelleyen çok şiddetli sınıflandırmalara sahiptir (Anonim 1992).

Araştırma alanında VI. sınıf arazi, Çukurören yaylası yakınlarında yer almaktadır.

Alanın geriye kalan oldukça büyük bir kısmı ise, erozyon, yaşlık, taşlılık, kayalılık, düşük rutubet kapasitesi, tuzluluk ve sodiklik gibi kısıtlayıcılardan bir veya birkaçının önlenemeyecek derecedeki şiddetli sınırlandırmaları nedeniyle ot ve ağaç kültür bitkilerinin yetiştirilmesine elverişli olmayan VII. sınıf araziden oluşmaktadır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

ARAZİ KULLANIM YETENEK SINIFLARI

ANAHTAR

I. Sınıf Arazi	IV. Sınıf Arazi	Gölet	Çalışma Alanı Sınırları
II. Sınıf Arazi	VI. Sınıf Arazi	Yerleşimler	
III. Sınıf Arazi	VII. Sınıf Arazi	Stabilize yol	

Kaynak: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü - 2001 (1/25.000)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Harita: 5.8

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Erozyon derecesi olarak da alanda hiç erozyona maruz kalmayan, orta ve şiddetli erozyon alanları görülmektedir. Ancak Eğriova göletinden sonraki yerleşimlerin bulunduğu alanların haricinde kalan alanların büyük bir kısmı; şiddetli erozyon tehditi altındadır (Harita 5.9) (Anonim 1992).

5.2.4. Su varlığı

Karaşar beldesinde içme suyu temininin önemli bir sorun olduğu dönemde Karaşarlıların kullandıkları, aynı zamanda çamaşırhane olarak kullanılan bazı mahalle çeşmeleri bulunmaktaydı. Günümüzde Karaşar'da halen kullanılmakta olan bu mahalle çeşmeleri (çamaşırhaneler) dokuz adettir (Şekil 5.7).

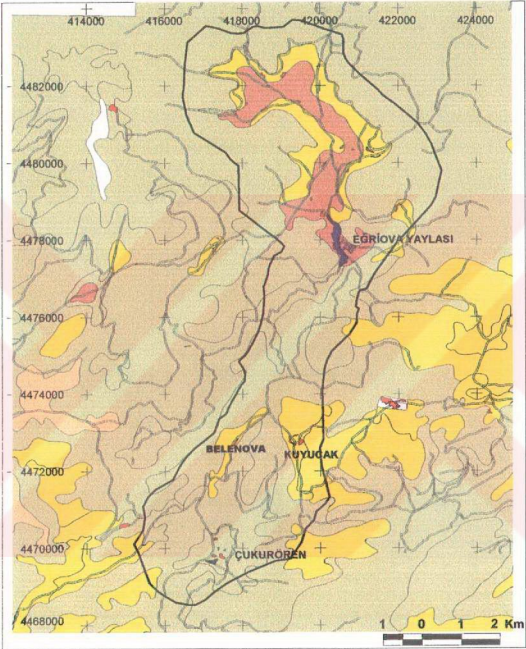
Karaşar'da 1965 yılında bir su deposu yaptırılmış ve bunu takiben evlere su alınmaya başlanmıştır. 1973 yılında ise ikinci depo yapılmıştır. Günümüzde, hemen hemen her evde su tesisatı bulunmaktadır.

Karaşar'da özellikle yaz aylarında bahçelerin sulandığı dönemde, kullanma suyu önemli bir sorun olabilmektedir. Ancak 2001 yılında ek bir depo yapıldığından sorun yaşanmamaktadır.

Şekil 5.7. Söğütçüpnarı isimli mahalle çeşmesi (Orijinal 2000).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

EROZYON DERECELERİ

Harita: 5.9

ANAHTAR

Hiç veya Çok Az	Şiddetli	Gölet	Çalışma Alanı Sınırları
Orta	Çok Şiddetli	Yerleşimler	Stabilize yol

K
↑
S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü - 2001 (1/25.000)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Çalışma alanı olan Eğriova yayla serisinde, belde halkı tarafından yapılmış çeşmeler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları yayla yerleşimlerinin bulunduğu alanlarda (Şekil 5.8), bazıları ise piknik yapılan alanlarda yer almaktadır (Şekil 5.9). Mehmet Tuncel çeşmesi, Gökgöz çeşmesi, Göynük Dibi çeşmesi ve Özer çeşmesi bunlardan bazılarıdır. Karaşar Belediyesinin ilave çeşme yapımı ve bunlara su ulaştırılması ile ilgili çalışmaları da devam etmektedir (Koçak 2001).

Çalışma alanındaki su kaynaklarına ilişkin olarak, Devlet Su İşleri'nden herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bu nedenle alanın su varlığına ilişkin pafta, 1/25 000 ölçekli topoğrafik haritada yer alan verilerden hazırlanmıştır. Paftada arka planda altlık olarak ise, alanın 1998 yılına ait hava fotoğrafı kullanılmıştır (Harita 5.10).

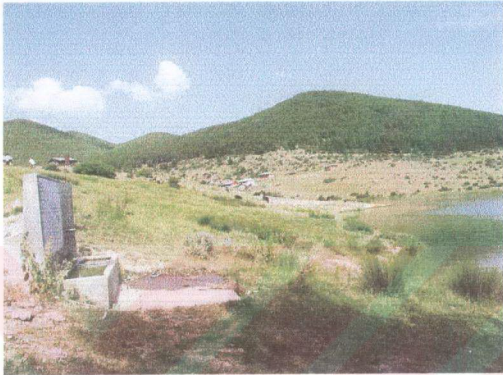
Çalışma alanındaki derelerin bazıları yazın kurumakta sadece yağışlı aylarda akmaktadır. Derelerin debisi kış ve yaz aylarında büyük fark göstermekte; özellikle baharda en yüksek seviyesini bulmaktadır. Bunun sebebi bu dönemde, yağın karın erimesi ve yağışların çokluğudur.

Çalışma alanında, biri Çatalçörtten yaylasında diğeri Eğriova yaylasında olmak üzere iki adet yapay gölet yer almaktadır (Şekil 5.10, 5.11).

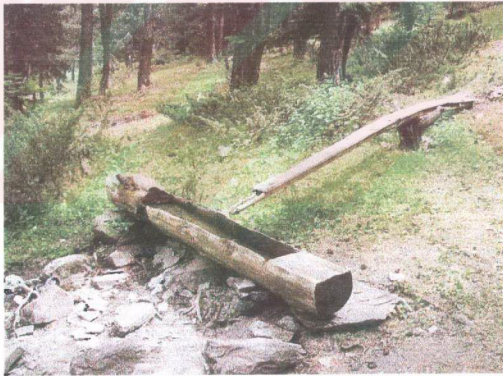
Göletlere ilişkin bilgiye Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü'nden ulaşılmıştır. Eğriova Göletine ilişkin protokol, Ankara Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü ve Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü arasında imzalanmış ve 1992 yılında Eğriova Göletinde su tutulmaya başlanmıştır. Protokole göre gölet, "Eğriova mevkiinde alabalık üretmek, çevreye estetik ve güzel bir görünüm sağlayarak, insanların eğlenmesini ve dinlenmesini temin edecek tesis ve alanlar oluşturulması amacını" taşımaktadır. Protokolde ayrıca, "Eğriova göleti, Ankara İli ve çevre halkının sportif faaliyetler, piknik, dinlenme ve mesire alanları ihtiyacını karşılayacak şekilde orman işletmesince düzenlenecektir" maddesi bulunmaktadır (Ek 3). Çukurören göletinin yapımına ilişkin herhangi bir belgeye rastlanmamıştır. Ancak, bu göletin de yapılış amacı rekreasyonel aktiviteler ve estetik faydalar ile ilgilidir.

Çalışma alanındaki su yeraltı kaynakları, topoğrafya sathının yer altı su seviyesini kestiği yerden çıkmaktadır. Bunların bazılarının suları akacak kadar çok olduğu halde bazıları sadece yer üstünde bir ıslaklık meydana getirmekte, varlıkları bu ıslaklıktan ileri gidememektedir. Bu ıslaklıkların bulunduğu yerler çevrelerine nazaran daha koyu renkte ve daha bol otlı ve ağaçlıdır (Elibüyük vd. 1968).

Taban suyu soğuktur. Volkanik arazide bulunması sebebiyle süzülme tamdır ve suda birçok erimiş madeni tuzlar bulunduğundan lezzetlidir. Kaynak sularının sıcaklık derecesi bulundukları bölgenin yıllık sıcaklık ortalamasına göre daha düşük olduğundan suları soğuktur. Kuru dere yataklarında yer altı su seviyesinin yükselmesi ile meydana

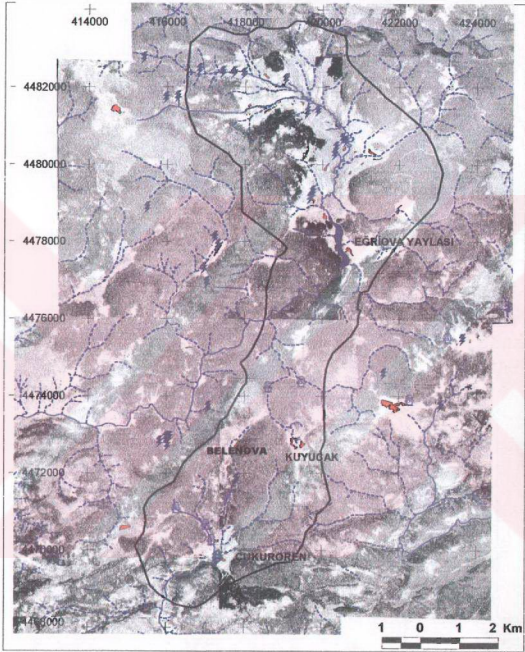

Şekil 5.8. Çukurören’de yer alan çeşmeden bir görünüş (Orijinal 2001).

Şekil 5.9. Çatalçörtten piknik-yayla şenlik alanında yer alan değişik bir su elemanı (Orijinal 2001).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

SU VARLIĞI

Harita: 5.10

ANAHTAR

Sulu Çeşme

Kuru dere

Gölet

Yerleşimler

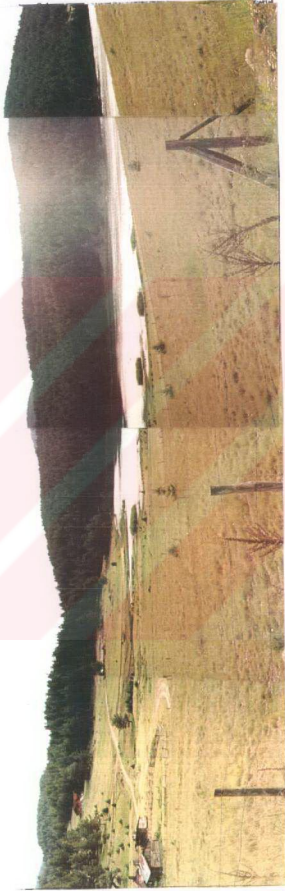

Çalışma Alanı Sınırları

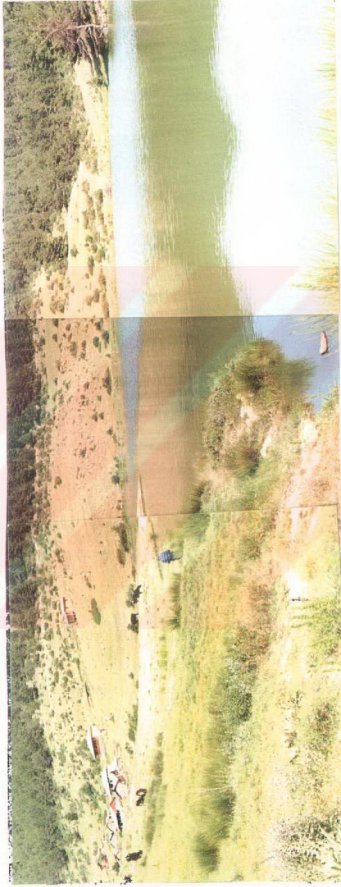

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı 1981 (1/25.000 ölçekli topoğrafik hariteden yararlanılmıştır)
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaş Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Şekil 5.10. Egröva göletinden bir görüntü (Orijinal 2001).

Şekil 5.11. Çukurören göletinden bir görüntü (Orijinal 2001).

gelen kaynaklar olduğu gibi sürekli akan kaynaklar da vardır. Yayla derecesi yamacında şapşap mevkiindeki Şapşap kaynağı bunlardır (Elibüyük vd. 1968).

Sular mevsimlere göre sıcaklık bakımından hiçbir değişiklik göstermezler. Vadi kaynağı ve kaya çatlağı tipinde kaynaklardır (Elibüyük vd. 1968).

Kaynak bakımından bu kadar zengin olan bölge, tarıma elverişli toprak olmadığından bu kaynaklardan yeteri kadar yararlanamamakta ve kaynaklar gelişi güzel akmaktadır. Yine yer altı sularından da yararlanılamamaktadır (Elibüyük vd. 1968).

5.2.5. İklim özellikleri

Karaşar, İç Anadolu'nun Yukarı Sakarya Bölümü'nde yer almakta olup, etrafı tepelerle çevrilidir. Çalışma alanı olan Eğriova Yayla Serisi ise, Batı Karadeniz Bölgesi ile İç Anadolu Bölgesinin Yukarı Sakarya Bölümü arasında yer aldığından geçiş bölgesi özelliğindedir ve özellikle iklim ve bitki örtüsü bunu yansıtmaktadır.

Çalışma alanı ile doğrudan ilişkili iklimsel verilere ulaşmak oldukça güç olmuştur. Ülkemizde iklim verileri, Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından, ülke geneline yayılmış meteoroloji istasyonlarınınca ölçülmektedir. Ancak, bu istasyonlar belli yerleşim birimlerinde bulunmakta, kırsal alanda ölçümler yapılmamaktadır. Karaşar beldesinde bulunan küçük yağış istasyonu da 1989 yılında kapatılmıştır.

Araştırmaya ilişkin iklimsel veriler içinde Mayıs-Eylül sonu dönemi oldukça önemlidir. Çünkü, bölge bu dönemde etkin olarak kullanılmakta; kötü hava koşulları nedeniyle kışın alana ulaşım ve kullanım söz konusu olamamaktadır.

Alana en yakın meteoroloji istasyonlardan Gerede (Bolu) 1270 m., Çamlıdere (Ankara) 1175 m., Seben (Bolu) 700 m. yüksekliklerindeki küçük klima istasyonlarıdır. Bir de 682 m. yüksekliğindeki büyük klima istasyonu olarak Beypazarı (Ankara) bulunmaktadır. Bunlardan çalışma alanının iklimsel özelliklerine en yakın olabilecek istasyon olan Çamlıdere küçük klima istasyonuna ilişkin veriler, Çizelge 5.1'de yer almaktadır (Devlet Meteoroloji İşleri Gn.Md. 2001).

Tam olarak alanın özelliklerini yansıtan iklimsel verilerin temininde yaşanan sıkıntı, Devlet Meteoroloji İstasyonu (2000) tarafından yayınlanan, "Köppen Yöntemine Göre Ankara İklimi" adlı çalışma ile bir ölçüde aşılmıştır. Çukurçayır ve Arabacı (2000)'ya göre iklim, Hann ve Sorre tarafından "dünya üzerindeki bir noktada atmosfer olaylarının ortalama durumu" olarak tanımlanmaktadır. İnsanların ve canlı varlıkların bir yerde yerleşmeleri ve yaşamlarını sürdürmeleri, büyük ölçüde iklim faktörlerine bağlıdır. "Ankara İklimi" çalışmasında, aralarında Ankara, Beypazarı, Çamlıdere'nin de

RASAT		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
METEOROLOJİK ELEMANLAR		S. YIL											
Ortalama Toplam Yağış Miktarı (mm)	10	27,5	39,9	45,1	53,2	57,2	51,1	20,2	29,0	15,1	42,4	51,5	64,4
Günlük En Çok Yağış Miktarı	10	25,8	24,2	33,2	27,2	25,0	20,8	30,4	16,2	34,5	28,0	41,0	41,0
Yağış ≥ 0,1 mm Olduğu Günler Sayısı	10	8,6	9,9	8,8	10,4	11,7	9,6	4,8	3,6	3,0	7,4	9,9	12,0
Yağış ≥ 10 mm Olduğu Günler Sayısı	10	0,6	1,1	1,7	1,4	1,5	1,6	0,7	1	0,7	1,3	1,7	2,6
Yağış ≥ 50 mm. Olduğu Günler Sayısı	10												0,0
Ortalama Kar Yağışlı Günler Sayısı	10	8,4	11,4	7,3	2,5	0,9					0,4	5,7	6,6
Ortalama Kar Örtü Günlük Sayısı	10												43,2
En Yüksek Kar Örtü Kalınlığı (cm)	10												
Ortalama Sıcak Günler Sayısı	10	2,9	2,3	0,4	0,6	0,3	0,3	0,5	0,2	0,1	0,7	1,2	5,5
Ortalama Dolu Günler Sayısı	10	0,2	0,2	0,7		0,5	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1		15,0
Ortalama Kırılgılı Günler Sayısı	10	2,9	2,3	0,4	0,6	0,3	0,3	0,5	0,2	0,1	0,7	1,2	5,5
Ortalama Cıvayı Günler Sayısı	10	0	2	3	1,5	3,3	3,2	1,2	1,0	7	9	0	1
Saat 07 deki Ortalama Rüzgar Hızı (bölör)	10	1,5	1,9	1,3	1,1	1,0	0,7	0,8	0,7	0,8	1,0	1,5	1,7
Saat 14 deki Ortalama Rüzgar Hızı (bölör)	10	1,5	1,9	1,9	2,1	2,0	1,6	1,6	1,5	1,5	1,6	1,8	1,7
Saat 21 deki Ortalama Rüzgar Hızı (bölör)	10	1,5	1,6	1,5	1,7	1,5	1,3	1,6	1,7	1,5	1,4	1,5	1,6
Ortalama Rüzgar Hızı (bölör)	10	1,0	0,9	1,0	1,0	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	1,0	0,9
En Hızlı Esen Rüzgarın Yönü	10	SW	SW	SW	SW	W	SW	N	NE	SW	SW	SW	NE
En Hızlı Esen Rüzgarın Hızı (bölör)	10	7	7	7	7	6	7	4	5	5	7	6	7
Ortalama Fırtınalı Günler Sayısı (rüz.hız ≥ 8 bölör)	5												
Ortalama Kuw. Rüz. Güneğin Sayısı (rüz.hız ≥ 8 bölör)	5	1,0	2,0	1,8	2,0	1,5	1,3				2,0	1,0	1,3
N Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	86	50	74	66	63	61	64	49	61	65	97	79
N Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,5	1,9	1,7	1,9	1,6	1,6	1,7	1,5	1,5	1,7	1,8	1,7
NE Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	125	130	129	153	155	169	231	227	160	146	144	141
NE Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,9	2,4	2,1	2,0	1,9	2,0	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
E Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	43	45	49	32	45	38	74	70	65	52	56	43
E Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	2,2	1,5	1,9	1,8	1,7	1,9	1,6	1,7	1,6	1,8	1,9	1,7
SE Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	57	47	48	33	58	41	43	54	44	59	52	58
SE Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,7	1,9	1,9	2,0	2,0	1,6	1,8	1,7	1,8	1,8	1,9	1,8
S Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	47	50	37	43	46	36	16,0	22	43	38	67	53
S Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,7	2,3	2,4	2,5	1,9	1,5	2,0	1,6	1,8	1,8	2,1	2,0
SW Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	129	200	198	234	198	156	137	123	165	197	229	235
SW Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,9	2,5	2,3	2,3	2,2	1,8	1,8	2	1,9	2,0	2,0	1,9
W Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10	40	37	38	40	45	35	36	18	22	42	40	34
W Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,9	1,5	2,1	1,8	2,4	1,5	1,8	1,7	1,5	2,0	2,1	2,0
NW Rüzgarın Esme Sayıları Toplamı	10,0	84	71	71	111	96	70	75	67	54	61	80	76
NW Rüzgarın Ortalama Hızı (bölör)	10	1,5	1,8	1,9	1,8	1,7	1,6	1,8	1,7	1,6	1,7	1,8	2,0

bulunduğu 34 meteoroloji gözlem istasyonunun kuruluşundan, 1990 yılına kadar olan uzun yıllar gözlemlerine ait verilerden yararlanılmış ve bu değerler harita ve tablolar ile kullanıcılara sunulmuştur (Çukurçayır ve Arabacı 2000).

Çukurçayır ve Arabacı (2000)'da yer alan şekillerde aylık ortalama sıcaklıklara bakıldığında, çalışma alanı genellikle kendisine en yakın metropoliten alan olan Ankara'nın içinde bulunduğu sıcaklık kuşağından birkaç derece daha soğuk kuşakta yer aldığı görülmektedir (Şekil 5.12). Bu durum da yaz aylarında sıcaktan bunalan Ankara halkının Eğriova yayla serisini tercih etmeleri için önemli bir nedendir.

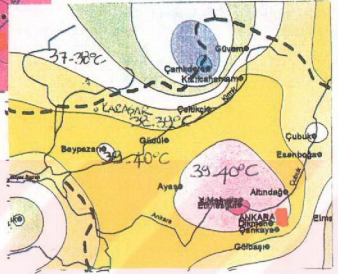
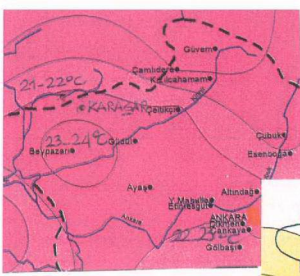
Çalışma alanını da kapsayan en yüksek sıcaklık dağılımını gösteren Şekil 5.13'den de bu durum kolayca algılanabilmektedir. Buna göre Ankara'daki en yüksek sıcaklıklar 39-41 arasında değişmekte iken, çalışma alanında 37-38 °C arasındadır. Dolayısıyla bu sıcaklık farkı, planlamayı olumlu yönlendirecek bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine örnek olması bakımından Çukurçayır ve Arabacı (2000)'nın Ağustos ayı ortalama toplam yağış dağılımına ve yıllık ortalama yağış dağılımına bakıldığında, çalışma alanının Ankara'ya benzer özellikler ortaya koyduğu görülmektedir (Şekil 5.14 ve 5.15).

5.2.6. Doğal bitki örtüsü

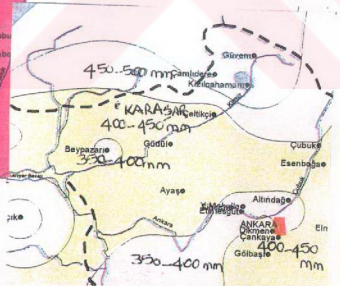
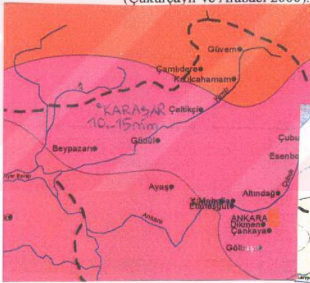
Öztekin ve Tezcan (2001)'a göre; araştırma alanı Türkiye Florası (Flora of Turkey and the East Aegean Islands) (1965-2000) kareleme sistemine göre, alan A3 ve A4 karesine girmektedir. Bu alanın bitki örtüsü, bitki coğrafyası açısından step ve orman geçiş bölgeleri olarak tanımlanmaktadır. Çalışma alanı İran-Turan Fitocoğrafik bölgesi ile Avrupa-Sibirya Fitocoğrafik bölgesi arasında geçiş oluşturmaktadır. Buna göre alan, bu fitocoğrafik bölge elemanlarının karışımından oluşan bitki örtüsüne sahiptir. İran- Turan fitocoğrafik bölgesinde kurakçıl karakterdeki otsu ve küçük ağaçcıklardan oluşan türler hakimdir. Avrupa-Sibirya fitocoğrafik bölgesini temsil eden türler ise, nemli iklime adapte olan otsu türler ile geniş yapraklı ve ibrelili orman ağaçlarından oluşur.

Bitki zenginliğini oluşturan türler yayılış alanları açısından insan tahribatına duyarlıdır. Yayla kesimlerindeki yapılaşmanın artmasıyla türlerin devamlılığı tehdit altına girebilir. Özellikle geofit (yumrulu soğanlı, çok yıllık bitkiler) grubuna giren türler, bu faktörlerden daha fazla etkilenebilir. Çünkü geofitler yumru ve soğan gibi vejetatif kısımlarıyla daha kolay üreyebildiklerinden, bu kısımlarının ortadan kalkması çoğalmalarını engeller. Görsel açıdan da güzellik oluşturan geofitlerin korunması, alan açısından önem arz etmektedir (Öztekin ve Tezcan 2001).

Öztekin ve Tezcan (2001)'a göre alana ilişkin floristik liste Çizelge 5.2'de yer almaktadır:

Şekil 5.12 (a) ve 5.13 (b). (a) Ankara ili ve çevresi Ağustos ayı ortalama sıcaklık dağılışı ve (b) Ankara ili ve çevresi en yüksek sıcaklık dağılışı (°C) (Çukurçayır ve Arabacı 2000).

Şekil 5.14 (a) ve 5.15 (b). (a) Ağustos ayı ortalama toplam yağış dağılışı ve yıllık ortalama yağış dağılışı (mm) (Çukurçayır ve Arabacı 2000).

Çizelge 5.2. Çalışma alanına ilişkin floristik liste (Öztekin ve Tezcan 2001).

LATİNCESİ	FAMİLYASI	ENDEMİK
<i>Achillea setacea</i> Waldst. & Kit.	Compositae-Asteraceaea	
<i>Adiantum capillus-veneris</i> L.	Adiantaceae	
<i>Agrimonia eupatoria</i> L.	Rosaceae	
<i>Alchemilla orduensis</i> B. Pawl.	Rosaceae	X
<i>Allium huber-morathii</i> Kollmann	Liliaceae	X
<i>Amygdalus webbii</i> Spach	Rosaceae	
<i>Anthemis cretica</i> L. subsp. <i>albida</i> (Boiss.) Grierson	Compositae-Asteraceaea	
<i>Anthemis tinctoria</i> L. var. <i>tinctoria</i> .	Compositae-Asteraceaea	
<i>Asplenium trichomanes</i> L.	Aspleniaceae	
<i>Asyneuma amplexicaule</i> (Willd.) Hand.-Mazz. subsp. <i>amplexicaule</i> var. <i>amplexicaule</i> .	Campanulaceae	
<i>Astragalus amoemus</i> Fenzl	Leguminosae- Fabaceae	X
<i>Abies nordmanniana</i> (Stev.) Spach subsp. <i>hornmuelleriana</i> (Mattf.) Cooke & Cullen	Pinaceae	X
<i>Arabis caucasica</i> Willd. subsp. <i>caucasica</i> .	Cruciferae- Brassicaceaea	
<i>Atraphaxis billardieri</i> Jaub. & Spach	Polygonaceae	
<i>Acinos rotundifolius</i> Pers.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Asphodeline lutea</i> (L.) Reichb.	Liliaceae	
<i>Alyssum minus</i> (L.) Rothm. var. <i>micranthus</i> (Meyer) Dudley	Compositae-Asteraceaea	
<i>Artemisia santonicum</i> L.	Compositae-Asteraceaea	
<i>Aegilops biuncialis</i> Vis.	Gramineae- Poaceae	
<i>Alopecurus arundinaceus</i> Poiret	Gramineae- Poaceae	
<i>Bromus japonicus</i> Thunb. subsp. <i>japonicus</i> .	Gramineae- Poaceae	
<i>Bromus sterilis</i> L.	Gramineae- Poaceae	
<i>Bellis perennis</i> L.	Asteraceaea- Compositae	
<i>Berula erecta</i> (Huds.) Coville	Crassulaceae	
<i>Ballota larensiana</i> Boiss. & Heldr.	Labiatae-Lamiaceae	X
<i>Berberis crataegina</i> DC.	Berberidaceae	
<i>Bupleurum croceum</i> Fenzl	Crassulaceae	
<i>Campanula cymbalaria</i> Sm.	Campanulaceae	
<i>Carduus marianus</i> L.	Asteraceaea- Compositae	
<i>Centaurea triumfettii</i> All.	Asteraceaea- Compositae	
<i>Centranthus longiflorus</i> Stev. subsp. <i>longiflorus</i> .	Valerianaceaea	
<i>Cephalaria procera</i> Fisch. & Lall.	Dipsacaceae	
<i>Cerasus incana</i> (Pallas) Spach var. <i>incana</i>	Rosaceae	
<i>Ceterach officinarum</i> DC.	Aspleniaceae	
<i>Chelidonium majus</i> L.	Papaveraceae	
<i>Cicer anatolicum</i> Alef.	Fabaceae-Leguminosae	
<i>Cichorium intybus</i> L.	Asteraceaea-Compositae	
<i>Cirsium arvense</i> (L.) Scop. subsp. <i>vestitum</i> (Wimmen & Grab.) Petrak	Asteraceaea-Compositae	
<i>Consolida ravyi</i> (Boiss.) Schröd.	Ranunculaceae	
<i>Crupina crupinastrum</i> (Moris) Vis.	Asteraceaea- Compositae	
<i>Coronilla varia</i> L. subsp. <i>varia</i> .	Fabaceae-Leguminosae	
<i>Cystopteris fragilis</i> (L.) Berch	Athyriaceae	
<i>Cotoneaster nummularia</i> Fisch. & Mey.	Rosaceae	
<i>Crataegus tanacetifolia</i> (Lam.) Pers.	Rosaceae	X
<i>Crataegus orientalis</i> Pallas ex Bieb. var. <i>orientalis</i> .	Rosaceae	
<i>Cruciata laevipes</i> Opiz Rubiaceae	Salicaceae	
<i>Crocus ancyrensis</i> (Herbert)	Iridaceae	X
<i>Crocus biflorus</i> Müller subsp. <i>tauri</i> (Maw) Mathew	Iridaceae	
<i>Cephalanthera rubra</i> (L.) L. C. M. Richard	Orchidaceae	

<i>Carex ovalis</i> Good.	Cyperaceae	
<i>Capsella bursa-pastoris</i> (L.) Medikus	Cruciferae-Brassicaceae	
<i>Cardaria draba</i> (L.) Desv. subsp. <i>draba</i> .	Cruciferae-Brassicaceae	
<i>Corydalis solida</i> L. Swartz. subsp. <i>solida</i> .	Papaveraceae	
<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schott.	Aspidiaceae	
<i>Dianthus ancyrensis</i> Hausskn. & Bornm.	Caryophyllaceae	X
<i>Dianthus zonatus</i> Fenzl var. <i>aristatus</i> (Boiss.) Reeve	Caryophyllaceae	
<i>Dactylis glomerata</i> L. subsp. <i>hispanica</i> (Roth) Nyman	Gramineae-Poaceae	
<i>Eleocharis palustris</i> (L.) Roemer & Schultes	Cyperaceae	
<i>Echinops ritro</i> L.	Compositae- Asteraceae	
<i>Epilobium angustifolium</i> L.	Onagraceae	
<i>Epilobium hirsutum</i> L.	Onagraceae	
<i>Epilobium montanum</i> L.	Onagraceae	
<i>Equisetum arvense</i> L.	Equisetaceae	
<i>Erophila verna</i> (L.) Chevall.	Cruciferae-Brassicaceae	
<i>Fumaria vaillantii</i> Lois.	Papaveraceae	
<i>Fragaria vesca</i> L.	Rosaceae	
<i>Galium verum</i> L. subsp. <i>verum</i> .	Rubiaceae-Salicaceae	
<i>Geum rivale</i> L.	Rosaceae	
<i>Glaucium corniculatum</i> (L.) Rud. subsp. <i>corniculatum</i> .	Papaveraceae	
<i>Glyceria fluitans</i> (L.) R. Br.	Gramineae- Poaceae	
<i>Groenlandia densa</i> (L.) Fourn.	Potamogetonaceae	
<i>Gagea bithynica</i> Pascher	Liliaceae	X
<i>Gagea fistulosa</i> Ker-Gawler	Liliaceae	
<i>Galanthus gracilis</i>	Amarylidaeae	
<i>Galium rotundifolium</i> L.	Rubiaceae-Salicaceae	
<i>Geranium tuberosum</i> L. subsp. <i>tuberosum</i> .	Geraniaceae	
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm. fil.	Geraniaceae	
<i>Helichrysum plicatum</i> DC. subsp. <i>plicatum</i> .	Compositae- Asteraceae	
<i>Heracleum spondylium</i> L. subsp. <i>ternatum</i> (Velen.) Brummitt	Crassulaceae	
<i>Holosteum umbellatum</i> L. var. <i>umbellatum</i> .	Caryophyllaceae	
<i>Hypericum perforatum</i> L.	Guttiferae-Hypericaceae	
<i>Hypocnemum procumbens</i> L.	Papaveraceae	
<i>Hordeum geniculatum</i> All.	Gramineae -Poaceae	
<i>Imula heterolepis</i> Boiss.	Compositae- Asteraceae	
<i>Juniperus communis</i> L. subsp. <i>nana</i> Syme	Cupressaceae	
<i>Juniperus oxycedrus</i> L. subsp. <i>oxycedrus</i> .	Cupressaceae	
<i>Juniperus sabina</i> L.	Pinaceae	
<i>Jurinea pontica</i> Hausskn. & Freyn ex Hausskn.	Compositae-Asteraceae	
<i>Koeleria cristata</i> (L.) Pers.	Gramineae -Poaceae	
<i>Lactuca serriola</i> L.	Compositae-Asteraceae	
<i>Lathyrus aureus</i> (Stev.) Brandza	Leguminosae- Fabaceae	
<i>Lathyrus czechottianus</i> Bässler	Leguminosae- Fabaceae	
<i>Lathyrus pratensis</i> L.	Leguminosae- Fabaceae	
<i>Lotus corniculatus</i> L. var. <i>temifolius</i> L.	Leguminosae- Fabaceae	
<i>Linaria genistifolia</i> (L.) Miller subsp. <i>genistifolia</i> .	Scrophulariaceae	
<i>Lamium garganicum</i> L. subsp. <i>reniforme</i> (Montbret & Aucher ex Benth.) R. Mill	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Lamium purpureum</i> L. var. <i>purpureum</i> .	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Lemna minor</i> L.	Lemnaceae	
<i>Linum hirsutum</i> L. subsp. <i>pseudoanatolicum</i> Davis	Linaceae	X
<i>Lamium album</i> L.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Marrubium astracanicum</i> Jacq. subsp. <i>astracanicum</i> .	Labiatae-Lamia	
<i>Medicago lupulina</i> L.	Leguminosae- Fabaceae	
<i>Morina persica</i> L.	Morinaceae	

<i>Myosotis refracta</i> Boiss. subsp. <i>refracta</i> .	Boraginaceae	
<i>Melampyrum arvense</i> L. var. <i>arvense</i> .	Scrophulariaceae	
<i>Muscari armeniacum</i> Leichtlin ex Baker	Liliaceae	
<i>Merendera trigyna</i> (Steven ex Adam) Stapf (Şekil 5.16)	Liliaceae	
<i>Muscari neglectum</i> Guss.	Liliaceae	
<i>Muscari discolor</i> Boiss. & Hausskn.	Liliaceae	X
<i>Nepeta racemosa</i> Lam.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Onosma auriculatum</i> Aucher ex DC.	Boraginaceae	
<i>Ornithogalum oligophyllum</i> E.D. Clarke	Liliaceae	
<i>Orobancha heldreichii</i> (Reuter) G. Beck	Orobanchaceae	
<i>Ornithogalum orthophyllum</i> Ten.	Liliaceae	
<i>Papaver apokrimenon</i> Fedde.	Papaveraceae	X
<i>Papaver rhoeas</i> L.	Papaveraceae	
<i>Paracaryum ancyritanum</i> Boiss.	Boraginaceae	X
<i>Pinus sylvestris</i> L. (Şekil 5.17)	Pinaceae	
<i>Pinus nigra</i> Arn.	Pinaceae	
<i>Primula vulgaris</i> Huds. subsp. <i>vulgaris</i> .	Primulaceae	
<i>Pedicularis palustris</i> L. subsp. <i>opsiantha</i> (F. L.Ekman) Almqvist	Scrophulariaceae	
<i>Phlomis armeniaca</i> Willd.	Labiatae-Lamiaceae	X
<i>Polygala supina</i> Schreb.	Polgalaceae	
<i>Petrorhagia alpina</i> (Habl.) Ball. & Heywood subsp. <i>olympica</i> (Boiss.) Ball. & Heywood	Caryophyllaceae	
<i>Poa bulbosa</i> L.	Gramineae-Poaceae	
<i>Papaver commutatum</i> Fisch. & Mey.	Papaveraceae	
<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn	Hypolepidaceae	
<i>Pyrus elaeagnifolia</i> Pallas subsp. <i>elaeagnifolia</i> .	Rosaceae	
<i>Prunella laciniata</i> (L.) L.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Potamogeton pectinatus</i> L.	Potamogetonaceae	
<i>Potentilla argentea</i> L.	Rosaceae	
<i>Plantago maritima</i> L.	Plantaginaceae	
<i>Potentilla inclinata</i> Vill.	Rosaceae	
<i>Potentilla reptans</i> L.	Rosaceae	
<i>Prunus cocomilia</i> Ten. var. <i>cocomilia</i>	Rosaceae	
<i>Ranunculus damascenus</i> Boiss. & Gaill.	Ranunculaceae	
<i>Ranunculus chius</i> DC.	Ranunculaceae	
<i>Ranunculus sceleratus</i> L.	Ranunculaceae	
<i>Rosa canina</i> L. (Şekil 5.18)	Rosaceae	
<i>Rumex alpinus</i> L.	Polygonaceae	
<i>Rubus canescens</i> DC.	Rosaceae	
<i>Salix amplexicaulis</i> Bory & Chaub.	Salicaceae	
<i>Sanguisorba minor</i> Scoop. subsp. <i>muricata</i> (Spach) Briq.	Rosaceae	
<i>Scandix pecten-veneris</i> L.	Crassulaceae	
<i>Senecio vernalis</i> Walldst. & Kit.	Compositae-Asteraceae	
<i>Stachys iberica</i> Bieb. subsp. <i>stenostachya</i> (Boiss.) Rech.fil.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Stachys annua</i> (L.) L. subsp. <i>annua</i> , var. <i>annua</i>	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Scabiosa rotata</i> Bieb.	Dipsacaceae	
<i>Scilla bifolia</i> L.	Liliaceae	
<i>Scolymus hispanicus</i> L.	Compositae-Asteraceae	
<i>Scrophularia libanotica</i> Boiss.	Scrophulariaceae	
<i>Sedum hispanicum</i> L. var. <i>hispanicum</i> .	Crassulaceae	
<i>Scutellaria orientalis</i> L.	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Silene laxa</i> Boiss. & Kotschy	Caryophyllaceae	
<i>Silene cappadocica</i> Boiss. & Heldr.	Caryophyllaceae	
<i>Taraxacum butleri</i> Van Soest	Compositae-Asteraceae	
<i>Trifolium pratense</i> L.	Leguminosae-Fabaceae	

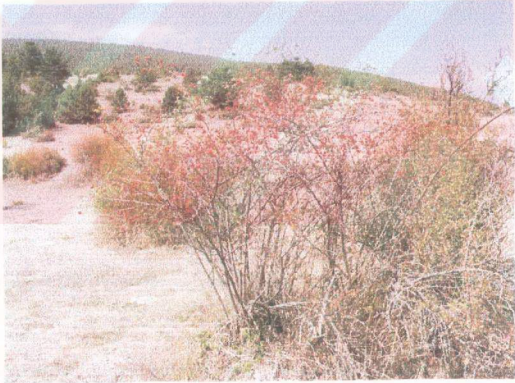
<i>Turgenia latifolia</i> (L.) Hoffm.	Crassulaceae	
<i>Tanacetum corymbosum</i> (L.) Schultz Bip.	Compositae- Asteraceaea	
<i>subsp. corymbosum</i> .		
<i>Thymus longicaulis</i> C. Presl subsp. <i>longicaulis</i> . <i>var. longicaulis</i> .	Labiatae-Lamiaceae	
<i>Tussilago farfara</i> L.	Compositae- Asteraceaea	
<i>Thlaspi perfoliatum</i> L.	Cruciferae-Brassicaceaea	
<i>Tulipa sylvestris</i> L.	Liliaceae	
<i>Valeriana alliarifolia</i> Adams.	Valerianaceaea	
<i>Veronica anagallis-aquatica</i> L.	Scrophulariaceae	
<i>Veronica chamaedrys</i> L.	Scrophulariaceae	
<i>Veronica multifida</i> L.	Scrophulariaceae	X
<i>Vicia anatolica</i> Turrill	Leguminosae-Fabaceae	
<i>Vicia cracca</i> L. subsp. <i>stenophylla</i> .	Leguminosae-Fabaceae	
<i>Vinca herbaceae</i> Waldst. & Kit.	Apocynaceae	
<i>Viola sieheana</i> Becker.	Violaceae	
<i>Viola gracilis</i> Sibth. & Sm.	Violaceae	
<i>Viola sieheana</i> Becker.	Violaceae	
<i>Viola gracilis</i> Sibth. & Sm.	Violaceae	
<i>Xanthium spinosum</i> L.	Compositae- Asteraceaea	
<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Compositae- Asteraceaea	

Şekil 5.16. Çalışma alanında yer alan Merendera trigyna (Mehtap Öztekin arşivi 2001).

Şekil 5.17. Çalışma alanında 1650-1700 m.de *Pinus sylvestris* ve *Abies bornmülleriana* (Orijinal 2001).

Şekil 5.18. Çalışma alanındaki Kuşburnu –*Rosa canina* (Orijinal 2001).

Ayrıca araştırma alanına ait Ankara Orman Bölge Müdürlüğü, Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü, Eğriova Orman İşletme Şefliği, “orman amenajman planı” da Harita 5.11’ de yer almaktadır.

5.2.7. Yaban yaşamı

Yaban hayvanları toplulukları avcılık, balıkçılık, kuş gözlemciliği, fotosafari vb. rekreasyonel aktiviteler ile bilimsel araştırmalara olanak sağlamaktadırlar. Aşırı avlanma, çevre kirlenmesi yaban hayatını tehdit altında tutmaktadırlar. Gerek endemik türleri ve gerekse nadir yaban hayvanlarının korunması günümüzün önemli sorunlarından (Yaşlıca 1986).

Bir yaşam ortamında (habitat) ekolojik koşullar ne kadar çeşitliyse, orada yaşayan canlıların da tür sayısı o kadar çok olur. Bu demektir ki, o habitat değişik türden canlıların isteklerini karşılayacak doğal kaynakları içermektedir. Diğer bir deyişle orada yaşam kalitesi yüksektir. Bu doğal çeşitlilik, sistemin dengeli ve bir bütün olarak kalmasını sağlayan etkenlerin başında gelir ve doğal dengenin temel taşıdır. Doğal denge ise, insan da içinde olmak üzere yaşamın sürekliliğini sağlar.

Biyolojik zenginliklerin hem doğal yapılarını hem de populasyon yoğunluklarını korumaları ekolojik denge açısından vazgeçilmez kurallardan biridir (Çelebioğlu 1996).

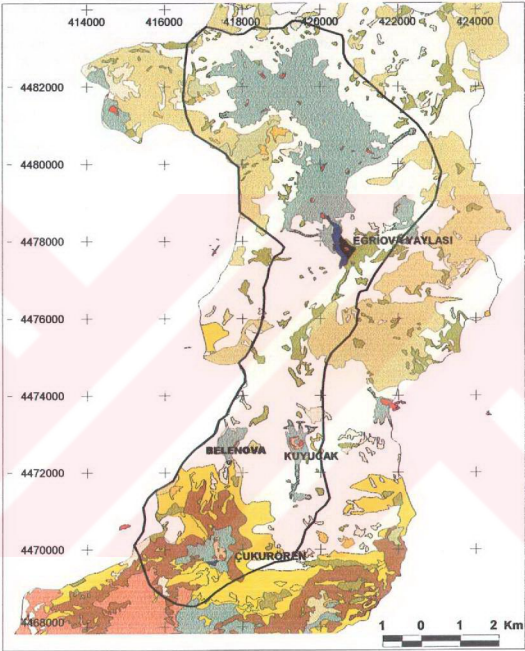
Araştırma alanının yaban yaşamı bakımından da oldukça değerlidir. Arazi gezileri esnasında kara leylek ve kartal gibi değişik kuşlara rastlanmıştır. Yerel halk ise geyik, ayı, kurt, domuz ve tilkiden bahsetmektedir. Ancak alan ile doğrudan ilişkili fauna üzerine bir kaynağa rastlanmamıştır. Bu nedenle, Demirsoy (1999)’un tüm Türkiye için bölgelere göre hazırlamış olduğu “Genel ve Türkiye Zoocoğrafyası” isimli kitapta yer alan çizelgelerden çalışma alanını kapsayanlar seçilmiştir. Bu çizelgeler oldukça detaylı olduğundan, Ek 4’de verilmiştir.

5.3. Sosyal, Kültürel ve Ekonomik Yapı

5.3.1. Araştırma alanındaki yerleşimler, mülkiyet durumu ve mevcut arazi kullanımı

Beypazarı ile Karaşar arasında yer alan köyler, birbirlerine oldukça yakındırlar. Bunun önemli nedenlerinden biri tarihi olaylardır. Kuruluş tarihi Osmanlı İmparatorluğu dönemlerine rastlayan bu yerleşmelerde, Celali isyanları’nın etkisi oldukça büyüktür. Asayiş bozuklukları nedeniyle Celalilere karşı dayanışma elde etmek amacıyla, köyler toplu olarak kurulmuşlardır (Kocakuşak 1988). Karaşar’lılar da, özellikle Celali isyanları döneminde çevre ile mücadeleleri sonucunda bugünkü dağlık ve saklanabilecekleri alana yerleşmişlerdir.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

ORMAN AMENAJMAN

Harita: 5.11

ANAHTAR

- Ağaçsız Orm. Topr. ve Bzk K.çam
- Bozuk Karaçam
- Bozuk Karaçam ve Meşe
- Bozuk Meşe
- Bozuk Sarıçam
- Bozuk Sarıçam ve Taşlık

- Mera
- Kavak
- Orman İşlet. Şef.
- Ağaçsız Orm. Topr.
- Gökmar
- İskan Sahası
- Karaçam

- Sarıçam
- Sarıçam ve Gökmar
- Tarım
- Sarıçam ve Karaçam
- Taşlık
- Taşlık ve Bzk. K.çam
- Erozyon

Kaynak: Orman Bakanlığı 1995-1996 (1/25.000 ölçekli haritadan yararlanılmıştır.)
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

K
S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

1928 yılında belediye örgütü kurulan Karaşar beldesinde, belediye binası, jandarma karakolu, sağlık ocağı, biri yatılı olmak üzere iki ilköğretim okulu, halk kütüphanesi, PTT santrali, TEK bakım şubesi, Tarım Kredi Kooperatifi, S.S. Orman Köyleri Kalkındırma Kooperatifi, 9 mahalle çeşmesi (çamaşırhane), 4 bakkal dükkanı, 2 cami, iki cemevi ve biri Köşeler’de olmak üzere iki türbe vardır. Cumhuriyet, Gazi ve Yenimahalle olmak üzere üç mahallesi ile belde merkezinde üç muhtarı bulunmaktadır. 1978 yılında Beypazarı’ndan doğrudan Karaşar’a kadar 33.000 voltluk demir direkli hat çekilerek elektrik verilmiştir. Ana kanalizasyon şebekesi ise, 1985 yılında döşenmiştir.

Karaşar’da 1928 yılında meydana gelen yangında, birkaç ev dışında bütün evler yanmıştır. Evleri yananların bir kısmı komşu köylerdeki yakınlarının yanına sığınmışlar, bir kısmı ise Bolu tarafları ya da Ankara’ya yerleşmiştir. Ankara’ya gelenler Hipodrom alanında geçici evler yapmışlardır. Bu dönem, Karaşar’da devamlı ve kalıcı göçlerin başladığı dönem olarak da kabul edilebilir (Anonim 1990).

Karaşar’da eskiden gelinler, torunlar hepsi bir çatı altında, kalabalık aileler halinde yaşarlarken, günümüzde böyle kalabalık aile yapısı yok denecek kadar azalmıştır (Özdamar 2001).

1/5.000 ölçekli “orman kadastro haritaları”ndan elde edilen bilgiye göre; Karaşar beldesi halkı tarafından kullanılmakta olan Eğrioiva yayla serisinde toplam hane sayısı 498’dir. Haritada yer almayan Ayderesi, yaz aylarında da yoğun olarak kullanılmaktadır (Şekil 5.19). Eğrioiva ayağındaki evler ise oldukça harap durumdadır ve uzun süredir kullanılmamaktadır (Şekil 5.20).

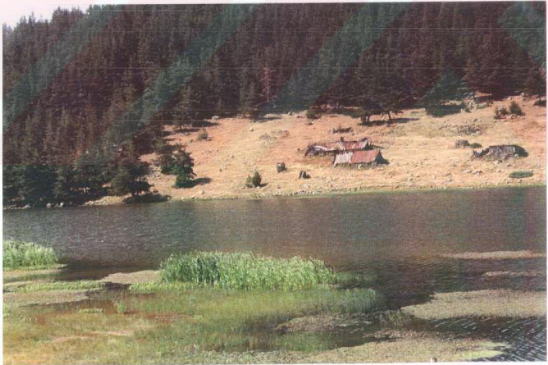
Ayrıca Eğrioiva göleti kenarında Karaşar beldesi halkının da orman işçisi olarak çalıştığı Orman İşletme Şefliği bulunmaktadır (Şekil 5.21). Eğrioiva yayla serisinde konaklama amacıyla yalnızca belde halkınca kullanılmakta olan yayla evleri yer almakta; ayrıca Orman işletme şefliğinde de sınırlı sayıda misafirhane bulunmaktadır (Şekil 5.22).

Yaylalarda orman sınırları ile hazine sınırları 3402 S. Kadastro Kanunun 2/8 maddesine göre ayrılmış olup Karaşar beldesi halkına kullanılmak üzere tahsislidir.

Yaylaya hava koşullarına, havaların ısınmasına ve yağışlara bağlı olarak, 15 Nisan-15 Mayıs arasında, belde halkınca belirlenen bir tarihte çıkılmaktadır. Haziran ayı sonuna kadar beldedeki çayırların, otların biçilmesine başlanır. Bunu takiben temmuz ortasından sonra arpa, buğday biçme, harmanlama zamanı başlar. Bu işleri yapacaklar köye gelir. Hayvanlar, çocuklar ve yaşlılar yaylada kalırlar. Harman işleri bitince temmuz sonu veya Ağustosun ilk haftasında köye kesin dönüş yaparlar (Anonim1990).

Şekil 5.19. Ayderesi'nden bir görünüş (Orijinal 2001).

Şekil 5.20. Eğriova ayağından bir görünüş (Orijinal 2000).

Şekil 5.21. Eğriova orman işletme şefliği ve işçilerin lojmanları (Orijinal 2001).

Şekil 5.22. Orman işletme şefliğindeki misafirhaneden bir görünüş (Orijinal 2000).

Milli Parklar Av ve Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, Eğriova yayla serisini daha önce tabiat parkı olarak tasarlamıştır (Ek 5). Ancak, yapılan incelemeler sonucunda, 562 ha. lık bu alanın yayla vasfıyla hazine adına orman sınırları dışına çıkartıldığı ve 2924 sayılı orman köylerinin kalkınmalarının desteklenmesi hakkındaki kanunun 10. maddesine göre, yayla olarak hayvancılıkta kullanılmak üzere Orman Bakanlığı makamının 9.2.1995 tarih ve İY.2.BU/58 sayılı oluruyla Karaşar Beldesine tahsis edildiği anlaşılmıştır. Ancak, Eğriova Göleti çevresinde yer alan 11.5 ha.lık alanın, 1997 yılında Karaşar Belediyesi adına, “orman içi dinlenme yeri” olarak tescil edilmiştir. Bu dönemde yapımına başlanmasına karşın inşaatı tamamlanamayan ahşap bir kır gazinosu Eğriova yaylası kenarında, Ayderesi civarında halen yer almaktadır (Şekil 5.23).

Eğriova Göletine 5 km. mesafede Karaşar belediyesi ve Karaşar derneği tarafından her yıl ortaklaşa düzenlenen “Karaşar Yayla Şenliklerinin” yapıldığı “Çatalçörtten orman içi piknik ve mesire yeri” de bulunmaktadır (Ek 6) (Şekil 5.24). Bu sahada da piknik masaları, çeşmeler ve tuvaletler mevcuttur (Muslu 2000).

1998 tarihli uydu görüntüsünden kontrolsüz sınıflandırma yardımıyla ortaya konan arazi kullanımına bakıldığında; Eğriova yayla serisinde yayla yerleşimleri dışında kalan alanın büyük çoğunluğunun “iğne yapraklı karışık orman” dan oluştuğu, yer yer “geniş yapraklı karışık ağaçlara” rastlandığı, suya yakın alanlarda “mera ve su kenarı bitkileri”nin bulunduğu ve bitkisiz ve çorak alanların da “çıplak-tarım dışı alan” ların sıralandığı görülmektedir (Harita 5.12). Uydu görüntüsünden kontrolsüz sınıflandırma yapılırken; 1970 (Harita 5.13) ve 1998 (Harita 5.14) yıllarına ait hava fotoğrafları ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nden şimdiki alan kullanımı da (Harita 5.15) sınıfların oluşturulmasında yönlendirici haritalardan biri olmuştur.

Alana ait farklı yılların hava fotoğraflarının çalışmada kullanılmasındaki amaç; her iki görüntü arasında bir karşılaşmaya gidebilmek ve özellikle orman alanları içindeki açıklıklardaki artışı tespit edebilmektir. Çünkü iki fotoğraf arasında 17 senelik bir fark bulunmaktadır ve bu da alanın durumu hakkında yorum yapılabilmesine olanak sağlamıştır. Hava fotoğrafları monoskopik olması nedeniyle üzerlerinde sınıflandırma ve benzeri başka bir işlem gerçekleştirilememiştir.

Her iki yıla ait hava fotoğrafı incelendiğinde; Belenova’nın yukarısında orman içi açıklığındaki artış haricinde belirgin bir fark gözlenmiştir. Bu durum sevindirici bir gelişmedir. 1970 yılına ait hava fotoğrafı oldukça eski olduğundan üzerinde her iki gölet de yer almamaktadır.

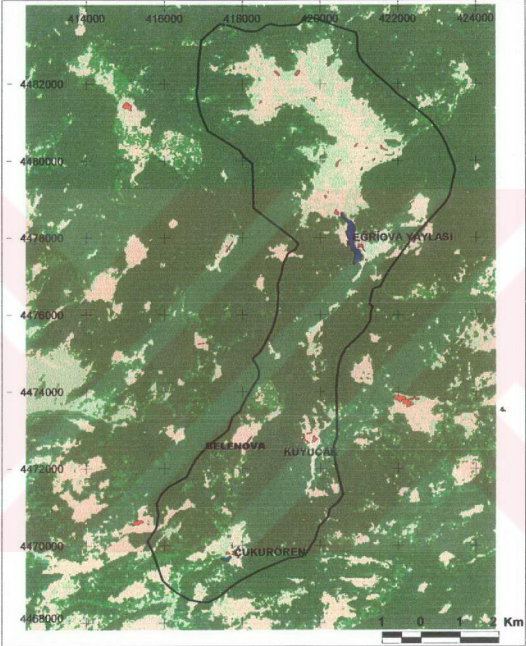

Şekil 5.23. Ahşap kır gazinosu (Orijinal 2001).

Şekil 5.24. Çatalçörtten piknik ve yayla şenlik alanından bir görünüş (Orijinal 2001).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

UYDU GÖRÜNTÜSÜ-KONTROLSUZ SINIFLANDIRMA

Harita: 5.12

ANAHTAR

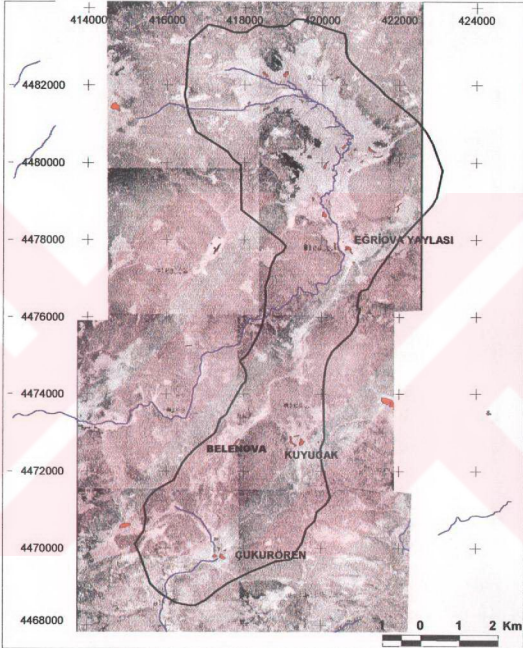
Mera ve Su Kenarı Bitkileri	Çıplak (Tarım Dışı) Alan	Gölet
Geniş Yapraklı Karşık Ağaçlıklar	Yerleşimler	Çalışma Alanı Sınırları
İğne Yapraklı Karşık Orman		

Kaynak: Landsat 5 TM Uydu Görüntüsü 9.9.1996 (30 x 30 m.)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

1970 YILI MONOSKOPIK HAVA FOTOĞRAFI

Harita: 5.13

ANAHTAR

Dere	Çalışma Alanı Sınırları
Yerleşimler	

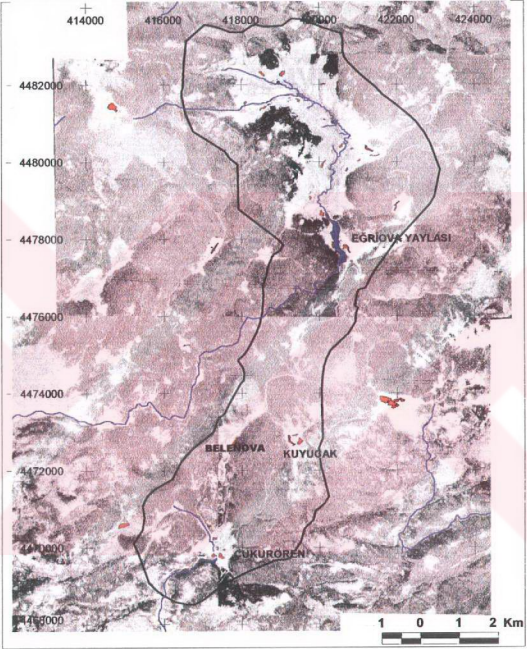

**S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002**

Kaynak: Harita Genel Kurumları 1970 (1/30.000 ölçekli hava fotoğraflarından yararlanılmıştır)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

1998 YILI MONOSKOPIK HAVA FOTOĞRAFI

Harita: 5.14

ANAHTAR

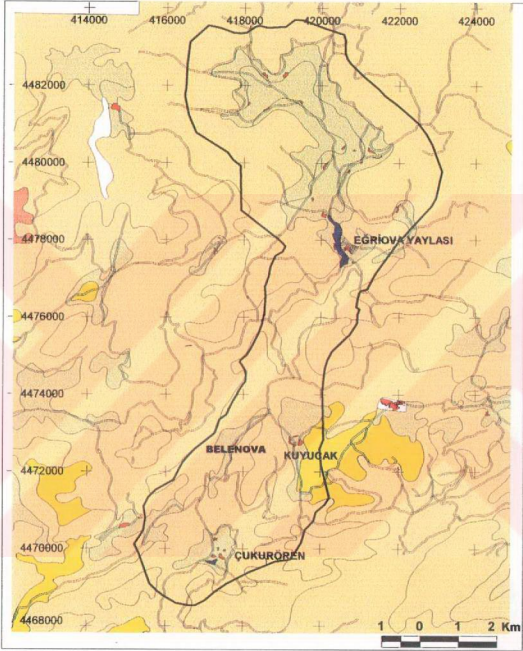
Dere	Çalışma Alanı Sınırları
Gölet	Yerleşimler

K

 S. Gül GÜNEŞ
 Ankara 2002

Kaynak: Harita Genel Komutanlığı 1998 (1/35.000 ölçekli hava fotoğraflarından yararlanmıştır)
 Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI

Harita: 5.15

ANAHTAR

Fundalık	Gölet	Çalışma Alanı Sınırları
Kuru Tanım	Yerleşimler	
Mera	Stabilize yol	
Orman		

Kaynak: Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü - 2001 (1/25.000)

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

S. Gül GÜNEŞ
 Ankara 2002

5.3.2. Demografik yapı

Çalışma alanı yakınındaki yerleşmelere bakıldığında, Beypazarı-Seben ve Kıbrıscık'ın 1985 yılında nüfuslarına eskiye oranla artış görülmektedir. Yurdumuzun genelinde olduğu gibi bu ilçe merkezlerinde de iş ve ticaret alanlarının, hizmet ve eğitim sektörlerinin gelişmesi; göçü önlemekle kalmamış, yakın çevredeki nüfusu da buralara çekmiştir. Karaşar'da (merkez) 1955 yılında 1773 olan nüfus, 1985'te 1309'a düşmüştür. Bu durum ise Karaşar'ın çevresine göre sosyo-ekonomik olarak daha farklı bir bünyeye sahip olması ve ekonomik faaliyet alanlarının yeterli olmaması nedeniyle göç vermesi ile ilgilidir (Kocakuşak 1988).

Göç eden nüfus genellikle erkek nüfustur ve genç yaştaki erkekler, çalışmak ya da okumak amacı ile göç etmektedirler (Kocakuşak 1988).

Nüfustaki bu azalma, devamlı göçler, geçici göçler ve tabii şartlar gibi üç ana nedene dayalıdır. Bunlardan devamlı göçler, yangın afeti nedeniyle olan göçler ile iş bulma ve eğitim gibi nedenlerle olan göçleri kapsamaktadır. Geçici göçler ise, halkın önemli geçim kaynaklarından birinin orman işçiliği olması nedeniyle, her sene ormanda çalışmaya gitmeleri ve 4-5 ay süreyle orada kalmalarıdır. Ya da komşu yerlerde çalışmak amacıyla geçici göçler olmaktadır. Diğer taraftan yaylacılık da bu tip göçlerdendir. Karaşar nüfustaki değişimlere etki eden sebeplerden biri de tabii şartlardır. Kasaba halkı geçimini, ormancılık, armutçuluk, arıcılık ve az miktarda hayvancılıktan sağlamaktadır. Tarımdan geçimini sağlamak çok güçtür. Çünkü burada ekilebilir arazi oldukça azdır. Gerçi herkesin toprağı vardır ama bu toprak evin önündeki bahçesi veya birkaç dönümlük arsasıdır. Bu nedenle kentlere göçler artmaktadır. Karaşar'ın kurulmuş olduğu yere bakarsak, iskan bakımından da büyümesi zordur. Etrafı tepelerle çevrili, eğim fazla olduğundan sel yarıklarıyla fazlaca parçalanmış olan arazide ev yapmak da zordur (Elibüyük vd. 1968).

1995 ve 1996 yıllarına ait ekonomik ve sosyal göstergelere göre Karaşar'ın toplam nüfusu 1443 olup, bunun 695'i erkek, 748'i ise kadın nüfustur. Okur-yazar oranı ise % 96 olan Karaşar, eğitim yönünden örnek teşkil etmektedir (DİE 1998).

Karaşar belediye başkanı Koçak (2001)'e göre ise, kışın Karaşar nüfusu yaklaşık 1700 kişi olmakta yazın ise bu değer 3000 kişi civarına yükselmektedir. 2000 yılı sayımına göre nüfus 3311'dir (Koçak 2001).

Nüfustaki bu mevsimsel değişim, daha önce de belirttiği gibi genç nüfusun genellikle, öğrenim görmek ve iş bulmak amacıyla beldeden göç etmek zorunda kalmalarından kaynaklanmaktadır. Yörenin kültürel yapısı da bu durumdan oldukça etkilenmiştir. Ancak yöre ile bağlarını koparmayan genç nüfus, yılın belli dönemlerinde Karaşar'a gitmekte; yaz aylarını ise yaylada büyükleri ile birlikte çalışarak geçirmektedir.

5.3.3. Ekonomik yapı

Karaşar'da tarıma elverişli arazi bulunmadığından; mera hayvancılığı önemli bir geçim kaynağıdır (Şekil 5.25). Hayvancılık ve ormancılıkla geçimini sağlayan yöre halkının yaklaşık % 50'si Mayıs ayı ortalarında başlayıp Ağustos sonu veya Eylül ortalarına kadar devam etmekte olan yaylacılık faaliyetine katılmaktadır. Ancak, hayvanlardan elde edilen yumurta, süt ve süt ürünleri, kazanç elde etmek amaçlı olmayıp, daha çok Karaşar halkınca tüketilmektedir. Yılın geriye kalan yedi ayında ise, kerestelerini değerlendirerek, meyve ve sebze sandığı yapmakta; bunun yanı sıra, köye özgü çorap, heybe gibi el sanatlarıyla ek gelir elde etmektedirler (Koçak 2001).

Yaylaya çıkan her ailenin ortalama 4 büyükbaş hayvanı bulunmaktadır. Beldede ancak 5-6 aile küçükbaş hayvancılık yapmaktadır.

Beldede bir diğer geçim kaynağı, orman işçiliğidir. Orman işçisi olarak çalışanlar, kasıma kadar yaylada kalmaktadırlar (Koçak 2001).

Şekil 5.25. Kuyucak'ta mera hayvancılığı (Orijinal 2000).

5.3.4. Karaşar folkloru

Folklor (halk bilimi), insan topluluklarında en yaygın, en devamlı ve eski olan halk sanatını, halk endüstrisini inceler. Yazılı belgeleri değil; atalardan gelen geleneklerin etkisi altında inanılan ve yapılanları inceler. Folklor, bugün yaşayan, fakat bugünün ve zamanımızın olmayan fikirleri, gelenek ve tarihleri toplayıp karşılaştırır. Halkın efsane, gelenek ve inanışları ile ilgilenir (<http://www.folklor.org.tr/turkish/index.htm>).

Kalem (2001)'e göre folklor kavramı; efsanelerden geleneklere, giyimden halk danslarına, mutfaktan mimariye kadar, halkın geleneğe bağlı maddi ve manevi kültürünü içeren birçok konuyu kapsamaktadır. Bu tür folklorik değerler, başka kültürleri tanımak amacı ile seyahat eden turist için önemli bir fırsattır.

Çalışma alanı olan Eğriova yayla ekosisteminin sahip olduğu eşsiz doğal güzelliklerin yanı sıra sözkonusu alanı daha da cazip hale getiren diğer bir faktör; Karaşar beldesi halkının sahip olduğu eşsiz folklorik özelliklerdir.

5.3.4.1. Halk oyunları

Halk oyunları da bir yörenin folklorik zenginliğini ortaya koyan en önemli unsurlardan biridir. İyi bir şekilde derlenmiş ve tanıtımı yapılmış halk oyunları, ait olduğu yörenin turistik çekiciliğini arttırıcı bir etkidir (Kalem 2001).

Ankara folkloru içinde Karaşar zeybeğinin ayrı bir yeri bulunmaktadır. Zeybek bir erkek oyunudur ve söylenen türküyü takiben ve iki kişi tarafından oynanır (Şekil 5.26) (Anonim 1973).

Karaşar'da ayrıca misket, hüdeyda, yandım şeker gibi Ankara çevresinde yaygın olan oyunların yanı sıra düz oyun, tıktık, hoplama ve hakması gibi yalnızca Karaşar'a özgü olan oyunlar da bulunmaktadır (Anonim 1990).

Şekil 5.26. Eğriova yayla şenliğinde zeybek oynayan gençler (Orijinal 2001).

5.3.4.2. Geleneksel giyim

Erden (1998)'e göre, birer kültürel öge olan giysiler, onları üreten insanoglunu ve toplumlarını belli boyutlarda orijinal kimlikleriyle tanıtıma yarayan görsel objelerin başında yer almaktadırlar.

Ülkemizde kırsal kesimde özellikle kadınlar geleneksel giyimlerini günlük yaşamlarında halen korumaktadırlar. Karasâr'lılar da, özgün kültürel yapılarını ve giysi kültürlerini uzun yıllar koruyabilmişlerdir. Ancak, günümüz sosyo-ekonomik koşulları nedeniyle geleneksel yaşam biçimi yavaş yavaş değışmeye başlamış ve yöredeki kültürel değerler unutulmaya yüz tutmuştur. Karasâr'daki yaşlı nüfus, geleneksel yaşam biçimini bilen ve bunu özellikle giyim tarzı ile yansıtan son kuşaktır. Bayanların yöresel kıyafetleri üç etek, kuşak ve başlıktan oluşmaktadır. Başlarında başlık, üzerinde çember denilen bir örtü, belde kuşak ve üç etek, ayakta dokuma çoraplar ve mes bulunur (Şekil 5.27).

Günümüzde bu geleneksel giysileri giyen çok az kişi kalmıştır. Ancak şenliklerde bu kıyafetler gençler tarafından tanıtım amacı ile halen giyilmektedir.

Şekil 5.27. Karasâr'da geleneksel kadın giysisi (Orijinal 2000).

5.3.5. Sosyal davranışlar

Turizmde ziyaretçi ile yerel halkın aktif ilişkisi oldukça önemlidir. Bu sayede iki taraf da turizm aktivitesinden karşılıklı yarar elde eder ve doğal ve kültürel kaynaklara daha fazla değer verirler. Turist, bir yandan çevrenin doğal ve kültürel objelerini tanırken diğer yandan yerel halkın günlük yaşamı, değer yargıları, refleksleri, duyguları, sorunlara yaklaşımı gibi çok geniş bir yelpazeye sahip geleneksel yaşam tarzı hakkında bilgi sahibi olmak, mümkünse bunları paylaşarak onların deneyimlerinden kazanımlar elde etmek ister. Dünya üzerindeki bir coğrafya parçasının ziyaretçiler tarafından görüleceği ilginin ölçütlerinden biri de evsahibi toplumun konukseverliği ve hoşgörüsüdür. Aynı şekilde turist de evsahibi topluma yönelik ilişkilerinde yerel değer yargılarına ve kültürel değerlere saygılı bir tutum içinde olmalıdır (Kalem 2001).

Karasar'da yaşayan insanlardaki sevgi, saygı, hoşgörü, dostluk, yardımlaşma, değişim ve yenileşme, yaşamı daha da güzelleştirme duygusu benliklerinin doğal bir parçasıdır.

5.3.5.1. Geleneksel yaşam tarzı

Karasar'da geleneksel yaşam tarzını; düğün ve cenazeler, konuşma dili özellikleri, lakaplar, halk edebiyatına ilişkin özellikler, halk hekimliği ve veterinerliğine ilişkin gelenekler ve batıl inançlar oluşturmaktadır. Bunların büyük bir çoğunluğu daha önce sayılan nedenlerden dolayı unutulmaya yüz tutmuş olmakla birlikte, bazıları yaşatılmaya çalışılmaktadır (Anonim 1990).

Karasar'da cenaze ve düğünler oldukça önemlidir. Dayanışmanın en güzel örneği düğün ve cenaze tören ve merasimlerinde görülür. Akraba ve komşular her ikisinde de belli bir süre yanlarındadır. Cenaze ve düğün evine herkes yemek getirir. Onun için düğün ve cenaze sahiplerine fazla iş düşmez. Ayrıca düğünlerde, düğün sahibine maddi olarak yardımda bulunmak üzere bir zarf içerisinde para konularak, imece şeklinde yardım edilir. Eskiden 4 gün süren geleneksel evlenme töreni, günümüzde cumartesi başlayıp pazar bitmektedir (Koçak 2001).

Karasar halkının önemli özelliklerinden birisi, konuşma dillerinin, içerisinde bulunduğu bölgenin dil özelliklerinden birtakım farklılıklar göstermesidir. Örneğin; Türkçe'de şimdiki zaman eki olarak kullanılan “yor” eki yerine “batu” eki kullanılmaktadır. Örneğin “alıyor” yerine “alıbatu”, “koşuyor” yerine “koşubatu”, “satıyor” yerine “satıbatu” gibi. Özellikle orta ve orta yaşın üzerinde olan nüfusun yüzyıllardan beri konuşma dili özelliklerini korumuş oldukları ve bu dili hala kullandıkları görülmektedir. Yöre halkının konuşma dilinde, atalarının Horasan'da kullanmış oldukları dilin etkilerinin halen bulunuyor olması düşüncesiyle, Karasar ve çevresinin, dil bilimciler için önemli bir araştırma bölgesi olabileceğini de belirtmekte yarar görülmektedir (Günaydın 1996).

5.3.5.2. Konukseverlik

Bir yörede turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetler planlanırken, yöre halkının konukseverliği ve ziyaretçilere bakış açısı da oldukça önemlidir. Erden (2000)' e göre; Karaşar halkı çağdaş değer yargıları ve bağınazlıktan uzak yaklaşımları ile yörede gerçekleştirilecek faaliyetler açısından çok olumlu yaklaşım sergilemektedir.

Bu durum yapılan anketler de de ortaya çıkmıştır. Anketlerde yer alan “ yaylanızı yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesini ister misiniz?” sorusuna halkın % 61'i evet cevabını vermiştir.

5.3.6. Geleneksel mimari ve el sanatları

Geleneksel mimari ve el sanatları da turizm içinde önemli bir yeri olan kültürel unsurlardandır.

5.3.6.1. Geleneksel mimari

Karaşar'da, eskiye ait konutlar oldukça nadir görülmektedir (Şekil 5.28 ve 5.29). Bunun nedeni, beldenin 1928 ve 1950 yıllarında iki yangın geçirmiş olmasıdır. 1928 yılındaki ilk yangından sonra ahşap evler daha az yapılmaya başlanmıştır.

Karaşar'da bulunan eski konutlar, Karadeniz Bölgesi konutları ile son derece benzerlikler göstermektedir. Bu konutların çoğunluğu, Gerede-Dörtdivan yöresi ustaları tarafından inşa edilmiştir (Günaydın 1996).

Eski evler genellikle iki katlıdır. Ahşap ve karkas yapı olan üst kat yaşama katı, dış duvarları taş duvar, iç bölme duvarları ahşap olan alt kat ise avlu, küçük ve büyükbaş hayvan ahırları ve kiler yer almaktadır. Önceleri tamamen ahşap kaplama olan eski evlerin çatıları da yerini zamanla çinko ve çiremit kaplama çatılara bırakmıştır (Anonim 1990).

1950 yılındaki yangın sonrasında ise Karaşar'da dağın yamacında iki katlı ve aralıklı; karkas yapı sistemi ile yeni konutlar yapılmıştır. Beldede çatı örtüsü olarak % 90 oranında çinko, % 10 oranında ise kiremit kullanılmaktadır (Kocakuşak 1988).

Karaşar'da kentlere olan göçün artması nedeniyle boşalmış, bakımsız ve korumasız kalmış evler de bulunmaktadır. Ayrıca, 1979-1995-1998 yıllarında kurulan kooperatiflerle belde girişine yeni konutlar yapılmıştır. Yeni yapılar beldeye ayrı bir

Şekil 5.28. Karaşar beldesinde yer alan tarihi bir ev (Orijinal 2001).

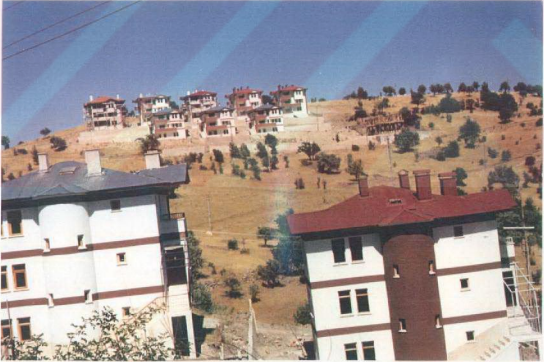
Şekil 5.29. Karaşar beldesinde yer alan tarihi bir ev (Orijinal 2001).

görünüm vermiştir. Bu türden betonarme binalara, belde içinde de rastlanabilmektedir. Bu konutların artışı, Karasır'dan büyük kentlere giden insanların beldeyi sayfiye olarak kullanmaları etkilidir. Ancak bunların büyük bir çoğunluğunun doğa ile uyumu ve malzeme kalitesi konusunda başarısız uygulamalardır (Şekil 5.30).

Eğriova serisinde yer alan yayla evleri ise, ahşap beşik çatının, dikdörtgen planlı taş duvarlar üzerine konulmuş şeklidir (Şekil 5.31). Genişçe tek odadan oluşan bu evler, içinden ahşap veya perde ile ikiye bölünmektedir (Şekil 5.32). Küçük olan arka bölüm sütlük olarak adlandırılır ve burada hayvanlardan elde edilen peynir ve yiyecek maddeleri saklanır.

Yayladaki evler genellikle bakımsız durumdadırlar. Yayla evlerinde elektrik, su ve kanalizasyon tesisi yer almamaktadır. Yaylada yalnızca Orman İşletmesinde jeneratör bulunmaktadır.

Yayla evlerinde tuvaletler dışarıdadır (Şekil 5.33). Yapılan anketlerde halk, özellikle elektrik bulunmayışını büyük bir sıkıntı olarak nitelemişlerdir. Çünkü bu nedenle evlerde buzdolabı yer almamaktadır. Bu nedenle yayladaki hayvanlardan elde edilen süt ve ürünlerinin uzun süre taze saklanmaları mümkün olamamaktadır.

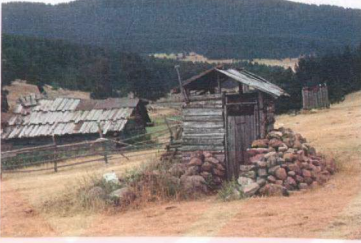
Şekil 5.30. Karasır'ın girişindeki yeni kooperatifler (Orijinal 2000).

Şekil 5.31. Yayla evleri (Orijinal 2000).

Şekil 5.32. Yayla evlerinin içinden görünüş (Orijinal 2000).

Şekil 5.33. Yayılda yer alan tuvaletler (Orjinal 2000).

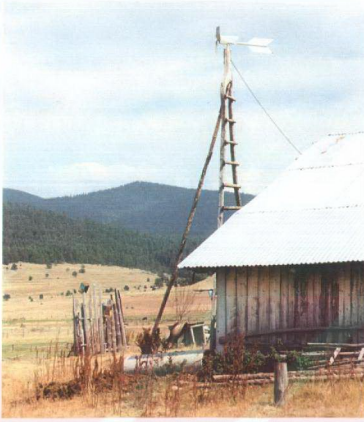
Yayılda elektrik sorunu bazı evlerde yer alan rüzgar enerjisinden elektrik elde edilerek aşılmaktadır (Şekil 5.34). Bunun dışında elektrik üretmek için genellikle 220 voltluk jeneratör motor kullanılmaktadır.

5.3.6.2. El sanatları

Karaşar'da geleneksel el sanatları ürünleri, yerel halkın yöreye gelen ziyaretçilere hatura eşya olarak sunabilecekleri ürünlerin başında gelmektedir. Yörede örgü heybe, çorap ve eldiven yapımı oldukça yaygın bir el sanatıdır (Şekil 5.35). Bu sayede elde edilecek gelir, yöresel el sanatlarının gelişmesine de olanak sağlayabilir.

5.3.7. Geleneksel mutfak kültürü

Yiyecekler ve yemekler, sosyo-kültürel anlamı olan kültür öğeleridirler. Kültürel ve toplumsal ortamlar, insanların yeme alışkanlıklarıyla doğrudan ilişkilidirler. Doğum, evlenme, ölüm gibi insan yaşamının her aşaması yiyeceklerle yoğrulmuş, onunla iç içe girmiştir. Kısaca mutfak kültürü, sosyo-kültürel açıdan hem o ulusun ve külürün özgün bir yönünü oluşturmakta, hem de ulusları birbirine kaynaştıran bir araç olmaktadır (Tezcan 2000).

Şekil 5.34. Yayılda rüzgar enerjisinin elektrik kaynağı olarak kullanımı (Orijinal 2000).

Şekil 5.35. Karaşar'da örgü el sanatı (Orijinal 2001).

Karaşar'ın coğrafik yapısının dağlık olması toprağa dayalı tarım sektörünü hemen hemen olanaksız kılmış, hayvancılık ve ormancılık sektörünün başlıca geçim kaynağı olmasına yol açmıştır. Dolayısıyla eskiden Karaşar mutfağında tarımsal üretime dayalı yemek çeşitlerine rastlamak oldukça güçmüş. Ancak, istenilen koşullarda olmasa da Karaşar'ın büyük şehirlere bağlantısını sağlayacak yolların yapılmış olması, çeşitli gıda maddelerinin (un, meyve, sebze, margarin, vb.) yöreye ulaştırılmasını sağlamıştır (Günaydın 1996).

Ayçiçek (1999), Karaşar'da yemeklerin yapıldığı yerin eskiden aşevi olarak adlandırıldığını, günümüzde ise aşevi'nin yerini mutfağın aldığını belirtmektedir. Ayçiçek'e göre; geleneksel türk mutfağı değerleri günümüzde önemini yitirmeye başlamıştır. Karaşar'a özgü bazı çorbalar; tarhana çorbası, un çorbası, pirinç çorbası, pancar çorbası, düğün çorbası ve soğan ümmesidir. Bunun yanı sıra değişik dolma ve pilav çeşitleri bulunmaktadır.

Karaşar'a özgü bazı hamur işleri, dağma, debitleme, küllü gömme, kor gözlemesi, cızlama, içi katıklı, serit, oğmaç aşı, hoşmerim, fıstık ve malaktır (Ayçiçek 1999).

Düğünlerde yemek, Karaşar halkından ahçılar tarafından yapılır. Bunlar; düğün çorbası, tereyağlı etli pilav, köfte, biber dolma, yaprak sarma ve gözleme; tatlı olarak da kara helvadır (Ayçiçek 1999).

Cenazelerin yedinci ve kırkinci günlerinde kara helva yapılır ve yufka arasına konularak dağıtılır. Cenazelerde halkevinde "helalleşme kurbanı" adı verilen bir kurban kesilir yapılan pilavla herkese dağıtılır (Ayçiçek 1999).

Yörede kışa hazırlık amacıyla, tarhana, peynir, sucuk, turşu, konserve, salça ve reçel yapılır. Yörede besicilik ve az oranda da arıcılık yapılmaktadır. Arıcılığın fazla olmayışının nedeni çiçeğin yetersiz olmasından kaynaklanır Yörede ekmek ihtiyacını karşılamak üzere mahalle fırınında köy ekmeği (somon ekmeği) pişirilir. Bu ekmek, yaz-kış yapılmakla birlikte, dayanıklı olması açısından kışın daha çok tercih edilir (Ayçiçek 1999).

5.3.8. Sosyo-kültürel yaşam

Sosyo-kültürel yaşam, sivil örgütlenme, festivaller, sinema, tiyatro, konser gibi sanatsal etkinlikler ve sportif faaliyetleri kapsamaktadır.

5.3.8.1. Sivil örgütlenme

Belli bir amaç, düşünce ve çıkar çevresinde toplanan bireylerin oluşturdukları toplumsal bir yapıyı ifade eden sivil örgütlenme, dernekler veya vakıflar şeklinde ortaya çıkmaktadır. Gönüllülük temellerine dayanan vakıf ve dernekler, devletten ayrı ve bağımsız bir örgütlenmeyi ifade etmektedirler. Çağdaş toplumlarda dernekler, gelişmenin bir ölçütü ve modernleşmenin ortaya çıkardığı bir sonuç olarak Kabul edilmektedir. Bu yönüyle dernekler ve vakıflar, çoğulcu demokrasinin vazgeçilmez kurumlarıdır (Kalem 2001).

Sosyo kültürel gelişimde, ulusal basınla birlikte yerel basın da önemli işlevlere sahiptir. Yerel doğa ve kültür değerleri bu yolla tanıtılabilir ve koruma bilincinin halk arasında yaygınlaştırılmasında yerel basın ve yayın organlarından yararlanılabilir.

Karaşar'ın ve Karaşar'lıların bir başka özelliği de ekonomik ve sosyal yaşamda dayanışmanın, katılımcı demokrasinin, demokraside sivil toplum örgütlenmesinin erdemini kavramış olmasıdır. Bundan yaklaşık yarım asır önce, eğitim ve öğrenim durumları bugünkünden çok daha düşük olmasına karşın Karaşarlılar Kültür ve Yardımlaşma Derneği adı altında yöresel derneklerini kurmuşlar ve özellikle ilk yıllarda zeki ve çalışkan fakat fakir öğrencilerin okutulmasında yöre insanına çok faydalı hizmetler vermişlerdir. Zaman zaman pasif kalmasına rağmen kırksekiz senedir varlığını sürdüren bu dernek çok sayıda Atatürkçü, laik, katılımcı demokrasiden yana Cumhuriyetçi gençler yetiştirmiş ve yetiştirmeye devam etmektedir (Göktaş 2001).

Merkezi Ankara'da olmak üzere 1953 yılında kurulan "Karaşar Kültür, Yardımlaşma, Turizm ve Güzelleştirme Derneği" sivil bir toplum örgütü olup, faaliyetlerini Ankara ve Karaşar'da sürdürmektedir (Özdamar 2001).

Bu derneğin dışında bir de daha çok serbest meslek sahipleri tarafından kurulan "Karaşar Güç Birliği" bulunmaktadır. Bu derneği temsilen halk katılımı toplantısında konuşma yapan Göktaş (2001)'a göre Karaşarlılar, beldelerinin doğal güzelliğini yozlaşmaya karşı korumak ve değerlendirmek için bir araya gelmişler, mütevazı olanaklarını birleştirmek ve 2000 yılı içinde belde mücavir alanı içinde hazineye ait 3035 dönüm araziye satın almışlardır. Burada Ankara'nın haftasonu dinlenme merkezini oluşturmak istemekte ve bu projeyle Karaşar'lıların yakın çevrelerine örnek olacağını düşünmektedirler.

5.3.8.2. Festivaller

Yılın belli günlerinde düzenlenen ve yıldan yıla tekrarlandıkça yapıldığı yer ile özdeşleşen festivaller de bir yerin gelişmesinde önemli katkıları olan sosyal olaylardır.

Ülkemizde, ulusal belirli günlerin dışında bir yöreye, bir ile, bir ilçeye ya da bir köye özgü; oranın yerel bir özelliğiyle, bir ürünüyle, bir geleneğiyle ilgili olarak kutlanan, canlandırılan günler, haftalar vardır. Bu kutlamalarda şenlikler düzenlenmekte, yerel oyunlar oynanmakta, gelenekler canlandırılmaktadır (Örnek 2000).

Eğriova yaylasında da her yıl haziran ayının son pazarı yayla şenlikleri düzenlenmektedir. Belediye ve dernek tarafından ortaklaşa düzenlenmekte olan şenlikte, yöresel müzikler ışığında oyunlar oynanmakta, yerel giysiler giyilmekte, el sanatları sergilenmekte ve piknik yapılmaktadır (Şekil 5.36 ve 5.37).

5.3.8.3. Dini hayat

Karaşarlılar, Alevi-Bektaşî bir topluluk olup, İslam kültürünü de özgün yapılarına göre yorumlayıp yaşatmaktadır. Bu yapıları, kadın erkek ilişkilerinde, eğitim sisteminde yeniliklere olan açıklıkları açısından bağnazlıktan daha uzak, yabancıyı, konuğu daha hoşgörülü karşılayabilen bir yapıya sahiptirler. Yine bu yapıları, çevreyi daha bilinçli korumalarında da etken olmuş ve olmaktadır. Örneğin, yaş ağacı kesmeyi günah saymaktadırlar. Avcılık pek yapmazlar. Doğadaki canlıların öldürülmesine karşıdırlar. Keklik vurmayı bile hoş karşılamazlar (Erden 2000).

Karaşar'da biri Cumhuriyet mahallesinde, diğeri Gazi mahallesinde olmak üzere iki tane cami, "kardeşlik" ve "dikir" törenlerinin yapıldığı bir cemevi (halkevi) bulunmaktadır (Gürsoy 1999).

Bunlardan kardeşlik olayı, Hz. Muhammed ile kendisine inananların Medine'ye göçünden sonra o günün güncel bazı sorunlarını çözmek için başlattığı bir uygulamanın sürdürülmesidir. Kardeşlik, Karaşar'da halen süren bir gelenek olmakla birlikte eskiye oranla önemini yitirmektedir. Evli kişiler kardeşlik olabilir. Her bakımdan anlaşabileceklerini düşünen iki çift, tam kararlarını vermeden önce kardeşliğin sorumluluklarını yerine getirip getiremeyeceklerine karar verebilmek için bir hazırlık dönemi geçirirler. Bu kararı verenler, madden ve manen her bakımdan birbirlerine yardımcı olmak, birbirlerini gözetmek durumundadırlar. Bunu takiben bir bir salonda tören yapılır. Töreni babalar yönetmekte, kurban kesilmekte, sohbetler edilmekte, kuran okunmakta ve semahlar olmaktadır (Anonim 1990).

Dikir Töreni ise, kardeşlik olmuş kişilerin ölümü nedeni ile yapılmaktadır ve bu törene "helalleşme töreni"de denilebilmektedir. Bu tören, kardeşlik olma töreni ile son derece benzerlikler göstermektedir (Gürsoy 1999).

Şekil 5.36. Karasay şenlikleri (Orijinal Haziran-2001).

Şekil 5.37. Karasay şenlikleri (Orijinal Haziran-2001).

6. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

6.1. Eğriova Yayla Ekosisteminin Bütüncül Yönetiminin Ortaya Konması

Eğriova yayla ekosisteminin turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetlere açılması durumunda; alanının sahip olduğu değerlerin korunması ile insan aktiviteleri arasındaki çelişkiyi minimuma indirecek, sürdürülebilir gelişim temeline dayalı bir denge içeren “*bütüncül bir yönetim anlayışının*” ortaya konması gerekmektedir. Aksi takdirde, sözkonusu yayla ekosistemi de bilinçsiz ve plansız bir şekilde yoğun kullanıma açılan diğer alanlar gibi, kısa zamanda geri dönüşü mümkün olmayan zararlanmalar ile karşı karşıya kalacaktır.

Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetimine ilişkin esaslar belirlenirken;

- “*Veri toplama ve depolama*” (alanın en önemli özelliklerinin tanımlanarak bilgisayar ortamına aktarılması);
- Alan analizleri sonrasında “*kullanım kararlarının belirlenmesi*” ve
- Alanın “*bütüncül yönetimine ilişkin esasların ve organizasyon modelinin ortaya konması*” aşamaları izlenmiştir.

6.1.1. Meslek disiplinleri - halk katılımı toplantısı ve anket sonuçları

Eğriova yayla ekosistemi için doğru ve güvenilir *kullanım kararlarının üretilmesine yönelik alan analizleri* esnasında alana ilişkin beş ana kullanım tipinin belirlenmesinde anket ve meslek disiplinleri-halk katılımından elde edilen sonuçlar etkili olmuştur.

6.1.1.1. Meslek disiplinleri ve halk katılımı toplantısı sonuçları

30 Haziran-1 Temmuz 2001 tarihleri arasında çalışma alanında gerçekleştirilen “Meslek Disiplinleri ve Halk Katılımı Toplantısı” sonrasında basılan ve katılımcıların uzmanlık alanlarına ilişkin görüşlerini içeren kitapçığın içindekiler listesi Ek 7’de yer almaktadır.

Söz konusu toplantı, özellikle doğal alanların korunması ve sürekliliklerinin sağlanması konusunda aynı görüşü paylaşan çok değişik meslek disiplinlerini ve konunun uzmanlarını bir araya getirmesi bakımından oldukça önemlidir. Bu durum toplantının tüm katılımcıları tarafından da memnuniyetle dile getirilmiştir. Toplantı ayrıca 2002’nin “Dünya Dağlar ve Ekoturizm Yılı” olarak ilan edilmesi nedeni ile gerçekleştirilen etkinlikler çerçevesinde ilk kez bu kadar geniş katılımlı bir halk katılımı toplantısı olması bakımından da önemlidir.

Toplantıdan çıkan en önemli sonuç ise, alan için beş ana kullanım kararının belirlenmesi ve halkın konuya duyarlılığı ve konukseverliğinin bir kez daha doğrulanmış oluşudur. Gerek yerel halk gerekse belediye ve sivil örgütler, araştırmanın uygulamaya geçirilmesi konusunda işbirliği yapmaya hazır olduklarını açık yüreklilikle belirtmişlerdir. Toplantıda özellikle tüm katılımcılar;

- Yörenin koruma kullanma dengesinin kurulmasının öncelikli hedef olarak ortaya konması ve yörenin ekonomik olarak desteklenmesi; el sanatlarının teşviki ve değerlendirilmesi, et, yumurta, süt ve süt ürünlerinin sağlıklı üretimi;
- Tüm bu faaliyetlerin bölgede kooperatif eliyle pazarlaması;
- Bütüncül yönetim kararlarının ortaya konmasında, yörede yaşayan halkın katılımı ve çalışmaları benimsemesinin oldukça önemli olduğu;
- Araştırma sonuçlarının uygulanabilirliğinin büyük ölçüde buna bağlı olduğu ve
- Söz konusu araştırmanın, yaylaların önemimin her geçen giderek arttığı ülkemizde diğer yayla ekosistemleri için de örnek teşkil edebilecek pilot bir çalışma olacağı konularında görüş birliğine varmışlardır.

Toplantıda Yılmaz (2001);

- Eğriova yayla ekosisteminin, geleneksel yaylacılık faaliyetlerine yönelik kullanımı dışında doğa sporlarının birçoğu için çok uygun ortamlar oluşturduğu;
- Özellikle bozulmamış doğası bilimsel amaçlı olarak yapılacak inceleme gezileri için çok değerli olanaklar sunduğu ve alana özgü bitki ve hayvan varlığının bu açıdan oldukça çekici olduğu;
- Kış sonu-erken bahar aylarındaki soğanlı yumrulu bitkilerin çiçeklenme dönemleri, kış aylarındaki kar manzaraları, baharda çok zengin çiçek görüntüleri özellikle biyoloji-botanik ve fotoğraf çalışması için oldukça uygun görüldüğü;
- Göl, gölet ve ıslak alanlar bu konularda ise çok daha ilginç ortamlar sunduğu;
- Doğa yürüyüşleri için kolay ve çeşitlilik gösteren hat olanaklarının bulunduğu;
- Özellikle çadırli kampçılık için ideal ortamların bulunduğu ve bu nedenle doğa sporları içinde önceğin doğa yürüyüşlerine verilmesi gerektiği ve
- Yaylalar arasında çok uygun dağ bisikleti hatlarının oluşturulabileceği, bazı noktalarda eğim artsa da genellikle uygun eğimlerin bulunduğu konularında görüş bildirmiştir.

Gönençgil (2001)'e göre ise;

- Doğa sporları için ayrılmış bir mekana sosyal tesisler mümkün olduğu kadar az sokulmalı, insanı doğaya daha yakın tutacak basit ve temel ihtiyaçların karşılanabileceği yapılar, planlama ilkeleri doğrultusunda belirlenmiş nirengi noktalarına yerleştirilmelidir.
- Doğa sporları alanları oluşturulurken yöresel mimari, el sanatları vb. özellikler mümkün olduğunca korunmalı ve halk kaliteli ürünler için teşvik edilmelidir. Böylece kırsal alanlarda da turizm her mevsim canlı tutulabilir.
- Eğriova yaylasındaki kaynakların rasyonel kullanımı için önerilebilecek yol ekoturizmdir.
- Eğriova yaylalarında ülkemizin diğer bazı yayla alanlarında görülen çevre sorunları henüz görülmemektedir. Ancak geleneksel yaylacılık dışında piknik

vb. amaçlarla kullanım da başlamıştır. Bu durum, sahada çevre sorunları açısından gelecek için önemli sinyal vermektedir. Yöre halkının duyarlılığı ise oluşabilecek çevre sorunlarının önlenmesi ve/veya iyileştirmeler için önemli bir desteklerdir.

- Karaşar Beldesi eko-turizm açısından çevresiyle beraber değerlendirilmelidir. Buna göre; Beypazarı'nın korunan mimarisi ve el sanatları ile kültür turizmi için önemlidir; Beypazarı civarındaki termaller sağlık turizmi için birer kaynaktır; Beypazarı / İnözü Vadisi jeomorfolojik anlamda bir çekiciliğe sahiptir ve Karaşar'ın sosyo-kültürel yapısı da önemli bir çekicilik kaynağıdır.
- Eğriova yaylaları ve civarındaki ormanlık alanlar doğal ve kültürel potansiyelleriyle önemli alanlardır.
- Bu alanlarda yapılabilecek eko-turizm türleri içinde trekking, orientering, foto safari, kamp-karavancılık, göletlerde balıkçılık, kaya tırmanışı vb. etkinlikler verilebilir.
- Ancak tüm bu faaliyetler ekolojik temele dayalı bir planlama tarzında gerçekleştirilmelidir. Bunun için koruma-kullanma dengesi gözetilmelidir. Ayrıca sosyo-kültürel değerler günün koşullarıyla bağdaştırılmalıdır. Yani geleneksel yaşam koşullarının ağırlığı teknolojik kolaylıklarla hafifletilirken yaşam biçiminin özü korunmalıdır.
- Bu çalışmalar, merkezi yönetimler, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve yöre halkından oluşan aktörler vasıtasıyla geliştirilmeli, uygulamalar ise titizlikle takip edilmelidir.
- Ekonomik kalkınma ile yörenin doğal, tarihi ve kültürel çevresinin korunması arasında bir denge kurulmalıdır.

Toplantıda ayrıca, yerel rehberlerin ve genç neslin önemi de vurgulanmış ve yöre halkından gençlerin TÜBİTAK'ın her yıl Termessos ve Kaçkar Dağları Milli Parklarında düzenlemekte olduğu "doğa rehberi" kurslarına katılımı sağlanmıştır.

6.1.1.2. Anket sonuçları

Çalışma alanı olan Eğriova yayla ekosistemini kullanan Karaşar beldesi halkı ve ziyaretçilerden oluşan toplam 100 kişiye uygulanan anket çalışmasından elde edilen sonuçlar da araştırma için oldukça yönlendirici nitelikte olmuştur.

Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında, 32'sinin bayan, 68'inin erkek olduğu görülmektedir (Çizelge 6.1). Katılanların eğitim durumları ise Çizelge 6.2'da, yaş gruplarına göre dağılımları ise Çizelge 6.3'de yer almaktadır.

Katılımcıların mesleklerle göre dağılımında, büyük çoğunluğu serbest meslek sahipleri ve ev hanımları oluşturmaktadır (Çizelge 6.4). Medeni durumları ise Çizelge 6.5'de yer almaktadır.

Çizelge 6.1. Anket katılanların cinsiyete göre dağılımı (Orijinal 2001).

Cinsiyet	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Bayan</i>	32	32
<i>Erkek</i>	68	68
Toplam	100	100

Çizelge 6.2. Anket katılanların eğitim durumları (Orijinal 2001).

Eğitim	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Okur-yazar değil</i>	15	15
<i>Okur-yazar</i>	1	1
<i>İlkokul</i>	29	29
<i>Ortaokul</i>	14	14
<i>Lise</i>	27	27
<i>Üniversite</i>	14	14
Toplam	100	100

Çizelge 6.3. Anket katılanların yaş durumları (Orijinal 2001).

Yaş	Kişi Sayısı (Adet)	Oran (%)
<i>20'den küçük</i>	12	12
<i>21-25</i>	13	13
<i>26-30</i>	9	9
<i>31-35</i>	11	11
<i>36-40</i>	3	3
<i>41-50</i>	10	10
<i>51-60</i>	15	15
<i>60'dan büyük</i>	27	27
Toplam	100	100

Çizelge 6.4. Katılımcıların mesleklerine göre dağılımları (Orijinal 2001).

Meslek	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Memur</i>	9	9
<i>Mühendis</i>	2	2
<i>Emekli</i>	12	12
<i>Öğrenci</i>	10	10
<i>Serbest meslek</i>	19	19
<i>Orman işçisi</i>	6	6
<i>Ev hanımı</i>	19	19
<i>Doktor</i>	2	2
<i>Muhasebeci</i>	2	2
<i>Öğretmen</i>	3	3
<i>Diğer</i>	16	16
Toplam	100	100

Çizelge 6.5. Katılımcıların medeni halleri (Orijinal 2001).

Medeni hali	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Evli</i>	71	71
<i>Bekar</i>	25	25
<i>Dul</i>	4	4
Toplam	100	100

Ankete katılanların çocuk sayısı, sürekli yaşadıkları yer ve yaylada evleri varsa, yeri; Çizelge 6.6, 6.7 ve 6.8'de yer almaktadır.

Çizelge 6.6. Katılımcıların çocuk sayısı (Orijinal 2001).

Çocuk sayısı (Adet)	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Yok</i>	28	28
<i>1</i>	9	9
<i>2</i>	15	15
<i>3</i>	18	18
<i>4</i>	9	9
<i>5</i>	16	16
<i>6</i>	5	5
Toplam	100	100

Çizelge 6.7. Katılımcıların sürekli yaşadıkları yer (Orijinal 2001).

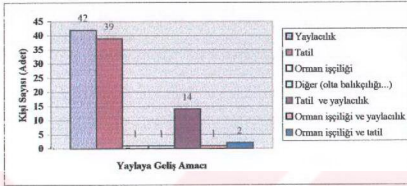
Çocuk sayısı (Adet)	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Karasar</i>	48	48
<i>Beypazarı</i>	3	3
<i>Ankara</i>	48	48
<i>İstanbul</i>	1	1
Toplam	100	100

Çizelge 6.8. Yayla evlerinin yeri (Orijinal 2001).

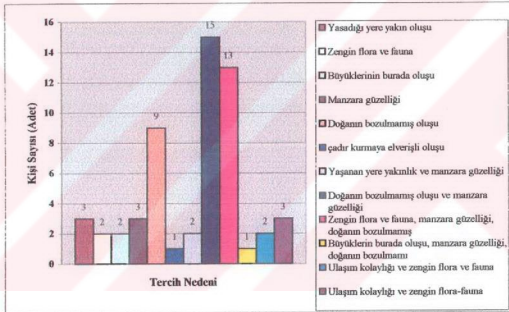
Yayla evinin yeri	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Üç mahalle</i>	1	1
<i>Alimen</i>	1	1
<i>Kerpiçler</i>	1	1
<i>Eğriova Ayağı</i>	2	2
<i>Ayderesi</i>	3	3
<i>Battallar</i>	3	3
<i>Eye mahallesi</i>	4	4
<i>Kuyucak</i>	4	4
<i>Hasanbaba</i>	5	5
<i>İmirze</i>	5	5
<i>Selemet (Sarıahmet)</i>	6	6
<i>Tangırlar</i>	6	6
<i>Yenimahalle</i>	7	7
<i>Demirci</i>	7	7
<i>Çukurören</i>	19	19
<i>Velez boğazı</i>	9	9
<i>Sarı alan</i>	10	10
<i>Yok</i>	7	7
Toplam	100	100

Anketi cevaplayanların büyük bir çoğunluğu, Eğriova yayla serisini yaylacılık amacı ile kullanmaktadırlar. Bunu tatil amacı ile kullananlar izlemektedir (Şekil 6.1). Tatil amacı ile gelenlerin, bu yaylayı tercih nedeni ise çoğunlukla doğanın bozulmamış oluşu ve

manzara güzelliği ile zengin flora-fauna, manzara güzelliği ve doğanın bozulmamış oluşudur (Şekil 6.2). Katılımcıların büyük çoğunluğu, tatil için yaylaları tercih etmektedirler (Çizelge 6.9).

Şekil 6.1. Katılımcıların yaylaya geliş amacı (Orijinal 2001).

Şekil 6.2. Tatil amacıyla gelenlerin Eğriova yayla serisini tercih nedeni (Orijinal 2001).

Çizelge 6.9. Katılımcıların tatil amacıyla tercih ettikleri yer (Orijinal 2001).

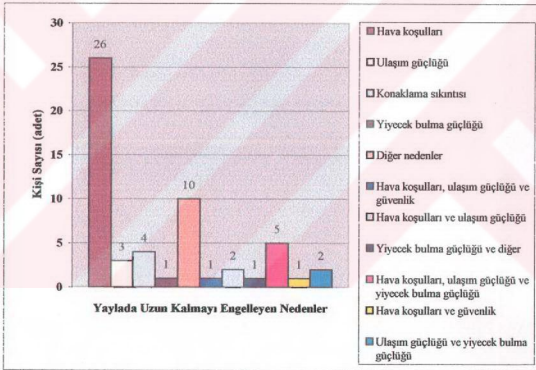
Tatil için tercih ettiği yer	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
Deniz kenarı	9	9
Yayla	40	40
Dağlık alanlar	2	2
Deniz kenarı ve yayla	4	4
Diğer	1	1

Tatil amacıyla yaylaya gelenler, genellikle yaz tatili ve hafta sonlarını tercih etmektedir (Çizelge 6.10). Yaylaya gelenlerin alanda uzun süre kalmalarını engelleyen faktörlerin başında hava koşulları gelmektedir. Hakikaten, Eğriova yaylasında yaz akşamları bile oldukça serin olmaktadır (Şekil 6.3).

Tatil amacıyla yaylaya gelenler, konaklama amacıyla yaylada en çok yayla evlerinin yer almasını istemektedirler. Bu soruyu yaylaya yaylacılık amacıyla gelenler ise cevapsız bırakmışlardır (Şekil 6.4).

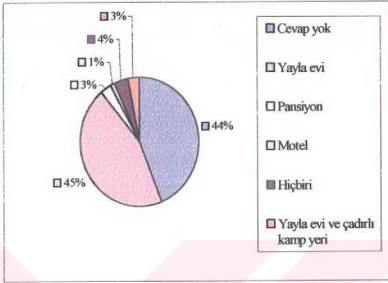
Çizelge 6.10. Tatil amacıyla gelenlerin, yaylaya geliş zamanı (Orijinal 2001).

Yaylaya geliş zamanı	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
<i>Hafta sonu</i>	11	11
<i>Resmi tatiller</i>	1	1
<i>Yaz tatili</i>	37	37
<i>Hafta sonu, resmi tatiller ve yaz tatili</i>	3	3
<i>Hafta sonu ve yaz tatili</i>	3	3
<i>Resmi tatiller ve yaz tatili</i>	1	1

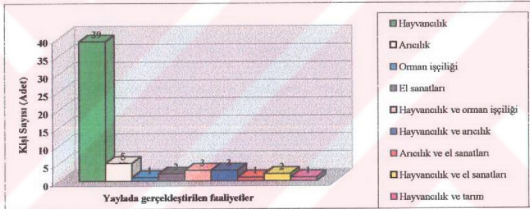

Şekil 6.3. Katılımcıların alanda uzun süre kalmalarını engelleyen faktörler.

Belde halkın büyük kısmı yaylaya yaylacılık amacıyla gelmektedirler. Bunların yaylada gerçekleştirdikleri faaliyetler içinde birinci sırayı, hayvancılık almaktadır. Bu da çoğunlukla büyükbaş hayvancılıktır (Şekil 6.5). Hayvanların beslenmesinde ise daha çok kendilerine yeter üretim yapma fikri hakimdir. Pazara yönelik bir üretim söz konusu değildir (Çizelge 6.11 ve 6.12).

Şekil 6.4. Tatilcilerin yaylada konaklama bakımından tercihleri (Orijinal 2001).

Şekil 6.5. Yaylada gerçekleştirilen faaliyetler (Orijinal 2001).

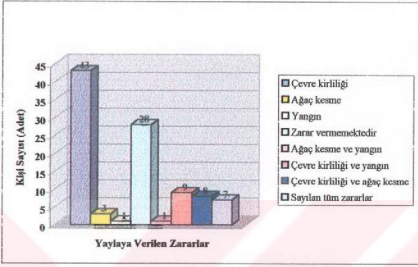
Çizelge 6.11 Yaylaya götürülen hayvanların beslenmesindeki birinci amaç.

Hayvanların beslenmesindeki birinci amaç	Kişi Sayısı (Adet)	Yüzde (%)
Ticari amaçla	2	2
Süt ürünlerinden ve yününden yararlanmak amacıyla	55	55

Çizelge 6.12. Hayvanlardan elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi.

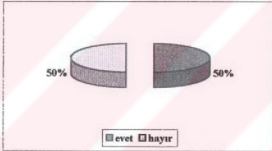
Ürünlerin değerlendirilmesi	Kişi Sayısı (Adet)	Oran (%)
Halkın kendisi tarafından tüketilerek	15	15
Bir kısmı satılarak, bir kısmı halk tarafından tüketilerek	42	42

Ankete cevap verenler, yaylaya gelen ziyaretçilerin en çok çevre kirliliğine neden oldukları görüşündedirler (Şekil 6.6).

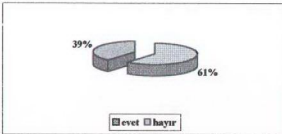

Şekil 6.6. Yaylaya ziyaretçilerin verdikleri zararlar (Orijinal 2001).

Ankete katılanların yalnızca yarısı, Türkiye'de son yıllarda gelişmekte olan dağ ve yayla turizmi konusunda bilgi sahibidirler (Şekil 6.7). Ama büyük bir kısmı yaylanın yerli ve yabancı turistlerce ziyaret edilmesini istemektedir (Şekil 6.8).

Şekil 6.7. Türkiye'de son yıllarda gelişmekte olan yayla ve dağ turizmi hakkında bilgi durumu.

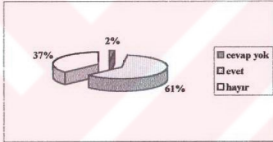

Şekil 6.8. Eğriova yaylasını yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesini ister misiniz? sorusuna verilen cevap (Orijinal 2001).

Yerel halkın yaylada gerçekleştirilecek turizm faaliyetlerine ilişkin endişeleri vardır Bu soruya cevap vermeyenler, yaylaya tatil amacı ile gelenlerdir (Şekil 6.9). Bu da yörenin geleneksel kültürünün bozulacağına ilişkin bir endişedir. Yaylaya tatil amacıyla gelenler, bu soruya da cevaplamamışlardır (Şekil 6.10).

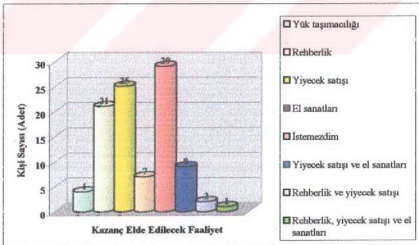

Şekil 6.9. Yaylada gerçekleştirilecek turizm faaliyetlerinin yaşantınız üzerinde olumsuz etkisi olur mu? sorusuna verilen cevap (Orjinal 2001).

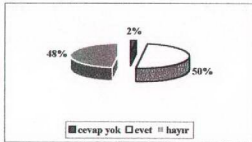
Şekil 6.10. Yörenin geleneksel kültürü bozulur mu? sorusuna verilen cevap.

Halkın büyük bir kısmı yayladan turistik kazanç elde etmeyi istememektedirler. Bu soruya olumlu cevap verenlerin çoğunluğu ise rehberlik ve yiyecek satışını tercih etmektedirler (Şekil 6.11).

Şekil 6.11. Yayladan elde edilmesi istenen turistik kazanç.

Anketi cevaplayanlar genellikle kredi verildiğinde, pansiyonculuk yapmayı istemektedirler. Bu soruya yaylaya tatil amacı ile gelenler ise cevap vermemişlerdir (Şekil 6.12).

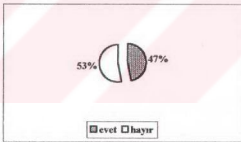

Şekil 6.12. Kredi verilirse pansiyonculuk yapma isteği.

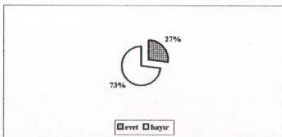
Özellikle yaylacılık yapanların en büyük sıkıntısı daha önceki bölümlerde de açıklandığı gibi elektriktir (Şekil 6.13). Diğer yandan asfalt yola, ufak bir farkla olsa da hayır demektedirler (Şekil 6.14). Son olarak, katılımcılar kışın yeterli ulaşım olsa dahi yaylada kalmayı istemediklerini belirtmişlerdir (Şekil 6.15).

Şekil 6.13. Yaylada elektrik isteği.

Şekil 6.14. Yaylada asfalt yol isteği.

Şekil 6.15. Kışın yeterli ulaşım olursa, yaylada kalır mısınız? sorusuna verilen cevap.

6.1.1.2.1. “Oranlara ilişkin Z-testi” ile yapılan karşılaştırmalar ve sonuçları

Anket sonuçlarına ilişkin istatistik yorumlarda bulunabilmek için iki değişken arasında oluşturulan iki yanlı tablolarda yer alan oranların büyük veya küçük oluşuna göre genellemelere gidilmesi yanlış bir yaklaşımdır. Bu nedenle istatistik olarak doğru yorumlamalar yapabilmesi için, bu tip verilere (oranlara) uygun bir karşılaştırma tekniği olan “oranlara ilişkin z-testi” kullanılmıştır (Düzgüneş, Kesici ve Gürbüz 1983). Bu amaçla öncelikle bağımlılık durumuna bakılması istenen anket soruları arasında iki yanlı tablolar oluşturulmuştur. Buna göre;

Çizelge 6.13. Cinsiyet ile elde edilecek turistik kazanç arasındaki iki yanlı tablo*

Cinsiyet		Yük taşımacılığı	Rehberlik	Yiyecek satışı	El sanatları	İstemezdim	Yiyecek satışı ve el sanatları	Rehberlik ve yiyecek satışı	Rehberlik, yiyecek satışı ve el sanatları
Bayan	Sayı	2	10	-	3	11	4	-	1
	%	2	10	-	3	11	4	-	1
Erkek	Sayı	2	11	25	4	18	5	2	-
	%	2	11	25	4	18	5	2	-

*:Bu soruyu biri bayan biri erkek olmak üzere iki kişi yayladan dışarıya geldikleri yayla haldından olmadıkları gerekçesiyle cevaplamamıştır.

Yapılan Ki-kare testine göre;

Ki-kare=0.012 olup, bu değer $(8-1) \times (2-1) = 7$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (14.067) küçük olduğundan cinsiyetin yayladan elde edilecek turistik kazanç sorusuna verilen cevaplardan bağımsız olduğu sonucuna varılmıştır.

Contingency Coefficiency (bağımlılık katsayısı) ile ise, bu bağımlılığın ölçüsü anlaşılır. Bu değer için ideal % 100'dür. Burada bu değer 0.405 (% 40.5) bulunmuştur.

İstatistik çalışmalarda “bağımlılık”, “farklılık” ile eş anlamda kullanılmamalıdır. Bu nedenle hücreler içindeki oranların farklı olup olmadığını ortaya koymak için “*oranlara ilişkin z-testi*” (Düzgüneş, Kesici ve Gürbüz 1983) uygulanmıştır. Uygulanan yöntemin daha iyi anlaşılabilmesi için cinsiyet ve yayladan elde edilen kazanç soruları örneğine ilişkin değerler, Çizelge 6.14’de verilmiştir (Bundan sonra değinilecek diğer örneklere ilişkin tablolar ise Ek 8’de yer almaktadır). Çizelge 6.13’e göre; anketi cevaplayan bayanlara bakıldığında; yük taşımacılığı ile el sanatları ve hiçbir kazanç elde etmeyi istemeyenlerin oranları arasındaki fark; yiyecek satışı ile el sanatlarını isteyenler ile yalnızca el sanatlarını isteyenlerin oranları arasındaki fark; rehberlik, yiyecek satışı ve el sanatları ile yalnızca el sanatlarını isteyenlerin oranları arasındaki fark istatistik olarak önemli ($P<0.05$) bulunmuştur. Diğer hücrelerde yer alan oranlar arası farklar ise istatistik olarak önemsizdir.

Çizelge 6.14. Z-teste göre oranların genel toplama göre hesaplanması halinde mümkün olan, satır farkları için oran karşılaştırmaları (Orijinal 2001).

PI(1, 1)-P2(1, 2)=0.020-0.102, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 2)= 98, Z-DEGERI = -2.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(1, 1)-P2(1, 3)=0.020-0.000, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 3)= 98, Z-DEGERI = 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 1)-P2(1, 4)=0.020-0.031, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 4)= 98, Z-DEGERI = -0.45 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 1)-P2(1, 5)=0.020-0.112, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 5)= 98, Z-DEGERI = -2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 1)-P2(1, 6)=0.020-0.041, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 6)= 98, Z-DEGERI = -0.83 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 1)-P2(1, 7)=0.020-0.000, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 1)-P2(1, 8)=0.020-0.010, NI(1, 1)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = 0.58 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 2)-P2(1, 3)=0.102-0.000, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 3)= 98, Z-DEGERI = 3.34 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 2)-P2(1, 4)=0.102-0.031, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 4)= 98, Z-DEGERI = 2.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(1, 2)-P2(1, 5)=0.102-0.112, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 5)= 98, Z-DEGERI = -0.23 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 2)-P2(1, 6)=0.102-0.041, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 6)= 98, Z-DEGERI = 1.68 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 2)-P2(1, 7)=0.102-0.000, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 3.34 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 2)-P2(1, 8)=0.102-0.010, NI(1, 2)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = 2.85 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 3)-P2(1, 4)=0.000-0.031, NI(1, 3)= 98 ve N2(1, 4)= 98, Z-DEGERI = -1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 3)-P2(1, 5)=0.000-0.112, NI(1, 3)= 98 ve N2(1, 5)= 98, Z-DEGERI = -3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 3)-P2(1, 6)=0.000-0.041, NI(1, 3)= 98 ve N2(1, 6)= 98, Z-DEGERI = -2.04 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(1, 3)-P2(1, 7)=0.000-0.000, NI(1, 3)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 3)-P2(1, 8)=0.000-0.010, NI(1, 3)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 4)-P2(1, 5)=0.031-0.112, NI(1, 4)= 98 ve N2(1, 5)= 98, Z-DEGERI = -2.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(1, 4)-P2(1, 6)=0.031-0.041, NI(1, 4)= 98 ve N2(1, 6)= 98, Z-DEGERI = -0.39 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 4)-P2(1, 7)=0.031-0.000, NI(1, 4)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 4)-P2(1, 8)=0.031-0.010, NI(1, 4)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = 1.01 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 5)-P2(1, 6)=0.112-0.041, NI(1, 5)= 98 ve N2(1, 6)= 98, Z-DEGERI = 1.90 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 5)-P2(1, 7)=0.112-0.000, NI(1, 5)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 5)-P2(1, 8)=0.112-0.010, NI(1, 5)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = 3.05 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(1, 6)-P2(1, 7)=0.041-0.000, NI(1, 6)= 98 ve N2(1, 7)= 98, Z-DEGERI = 2.04 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(1, 6)-P2(1, 8)=0.041-0.010, NI(1, 6)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = 1.37 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(1, 7)-P2(1, 8)=0.000-0.010, NI(1, 7)= 98 ve N2(1, 8)= 98, Z-DEGERI = -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 1)-P2(2, 2)=0.020-0.112, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 2)= 98, Z-DEGERI = -2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 1)-P2(2, 3)=0.020-0.255, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 3)= 98, Z-DEGERI = -5.07 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 1)-P2(2, 4)=0.020-0.041, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 4)= 98, Z-DEGERI = -0.83 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 1)-P2(2, 5)=0.020-0.184, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 5)= 98, Z-DEGERI = -3.92 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 1)-P2(2, 6)=0.020-0.051, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 6)= 98, Z-DEGERI = -1.16 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 1)-P2(2, 7)=0.020-0.020, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 1)-P2(2, 8)=0.020-0.000, NI(2, 1)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 2)-P2(2, 3)=0.112-0.255, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 3)= 98, Z-DEGERI = -2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 2)-P2(2, 4)=0.112-0.041, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 4)= 98, Z-DEGERI = 1.90 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 2)-P2(2, 5)=0.112-0.184, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 5)= 98, Z-DEGERI = -1.42 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 2)-P2(2, 6)=0.112-0.051, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 6)= 98, Z-DEGERI = 1.58 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 2)-P2(2, 7)=0.112-0.020, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 2)-P2(2, 8)=0.112-0.000, NI(2, 2)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 3)-P2(2, 4)=0.255-0.041, NI(2, 3)= 98 ve N2(2, 4)= 98, Z-DEGERI = 4.43 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 3)-P2(2, 5)=0.255-0.184, NI(2, 3)= 98 ve N2(2, 5)= 98, Z-DEGERI = 1.21 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 3)-P2(2, 6)=0.255-0.051, NI(2, 3)= 98 ve N2(2, 6)= 98, Z-DEGERI = 4.14 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 3)-P2(2, 7)=0.255-0.020, NI(2, 3)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 5.07 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 3)-P2(2, 8)=0.255-0.000, NI(2, 3)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 5.79 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 4)-P2(2, 5)=0.041-0.184, NI(2, 4)= 98 ve N2(2, 5)= 98, Z-DEGERI = -3.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 4)-P2(2, 6)=0.041-0.051, NI(2, 4)= 98 ve N2(2, 6)= 98, Z-DEGERI = -0.34 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 4)-P2(2, 7)=0.041-0.020, NI(2, 4)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 0.83 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 4)-P2(2, 8)=0.041-0.000, NI(2, 4)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 2.04 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(2, 5)-P2(2, 6)=0.184-0.051, NI(2, 5)= 98 ve N2(2, 6)= 98, Z-DEGERI = 2.95 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 5)-P2(2, 7)=0.184-0.020, NI(2, 5)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 3.92 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 5)-P2(2, 8)=0.184-0.000, NI(2, 5)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 4.70 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.01)
PI(2, 6)-P2(2, 7)=0.051-0.020, NI(2, 6)= 98 ve N2(2, 7)= 98, Z-DEGERI = 1.16 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
PI(2, 6)-P2(2, 8)=0.051-0.000, NI(2, 6)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 2.30 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P < 0.05)
PI(2, 7)-P2(2, 8)=0.020-0.000, NI(2, 7)= 98 ve N2(2, 8)= 98, Z-DEGERI = 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.

Buna göre bayanlar, yük taşımacılığına tercihen el sanatları ile kazanç elde etmeyi ya da hiçbir kazanç elde etmemeyi istemektedirler. Ancak yalnızca el sanatlarından kazanç elde etmek isteyenler de rehberlik, yiyecek satışı ve el sanatlarından kazanç elde etmeyi isteyenlerden fazla; el sanatları ve yiyecek satışından kazanç elde etmeyi isteyenlerden azdır.

Erkeklerin cevaplarına ilişkin oranlara bakıldığında ise, yük taşımacılığı ile rehberlik isteyenlerin, yiyecek satışından kazanç elde etmeyi isteyenlerin ve hiçbir kazanç elde etmeyi istemeyenlerin oranları arasındaki fark; rehberlik ile yiyecek satışı isteyenlerin, hiçbir kazanç elde etmeyi istemeyenlerin ve yiyecek satışı ile birlikte el sanatlarından kazanç sağlamayı isteyenlerin oranları arasındaki fark; yiyecek satışı ile el sanatları ve el sanatları ile birlikte yiyecek satışı isteyenlerin oranları arasındaki fark; hiçbir kazanç elde etmeyi istemeyenlerle, yiyecek satışı ile el sanatlarından ve rehberlik ile yiyecek satışından kazanç elde etmeyi isteyenlerin oranları arasındaki fark, istatistik olarak önemlidir ($P<0.05$). Diğer hücrelerde yer alan oranlar arası farklar ise istatistik olarak önemsizdir.

Sonuç olarak, Eğriova yayla serisi turizm veya rekreasyon amaçlı kullanımlara açıldığında, bayanlar daha çok yiyecek satışı ile el sanatlarından ve rehberlikten kazanç elde etmeyi ya da hiçbir kazanç elde etmemeyi; erkekler ise en çok yiyecek satışından kazanç elde etmeyi ya da hiçbir kazanç elde etmemeyi istemektedirler. Bunu rehberlikten elde edilecek kazanç isteği izlemektedir.

Çizelge 6.15.Cinsiyet ile yörenin geleneksel kültürü arasındaki iki yanlı tablo*

Cinsiyet		Evet	Hayır
Bayan	Sayı	21	10
	%	21	10
Erkek	Sayı	40	27
	%	40	27

*.Bu soruyu biri bayan biri erkek olmak üzere iki kişi cevaplamıştır.

Burada, $Khi-kare=0.643$ olup, bu değer $(2-1) \times (2-1) = 1$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (3.841) küçük olduğundan cinsiyetin yaylada gerçekleştirilecek turizm veya rekreasyona yönelik faaliyetler sonucu yörenin geleneksel kültürü bozulur mu? sorusundan bağımsız olduğu sonucuna varılmıştır.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.094 (% 9.4) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; Eğriova yayla serisi turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetlere açıldığında geleneklerin bozulacağı konusunda hem bayanların hem de erkeklerin kendi aralarında verdikleri evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki

fark istatistik olarak önemlidir. Bunun yanı sıra bayanlar ve erkeklerin evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki fark da önemlidir ($P<0.05$). Bu bağlamda erkekler, Eğriova yayla serisi turizm veya rekreasyona yönelik faaliyetlere açıldığında bayanlara göre yörenin geleneklerin daha fazla bozulacağı düşünüldürler.

Çizelge 6.16. Cinsiyet ile pansiyonculuk yapar mısınız sorusu arasındaki iki yanlı tablo*

Cinsiyet		Evet	Hayır
Bayan	Sayı	10	21
	%	10	21
Erkek	Sayı	40	27
	%	40	27

*Bu soruyu biri bayan biri erkek olmak üzere iki kişi cevaplamamıştır.

Burada, $Khi-kare=0.036$ olup, bu değer $(2-1) \times (2-1) = 1$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (3.841) küçük olduğundan cinsiyetin kredi verilirse pansiyonculuk yapar mısınız? sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.250 (% 25) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; kredi verildiğinde pansiyonculuk yapar mısınız? sorusuna konusunda hem bayanların hem de erkeklerin kendi aralarında verdikleri evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki fark istatistik olarak önemlidir ($P<0.05$). Bunun yanı sıra bayanlar ve erkeklerin evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki fark da önemlidir. Bu bağlamda; erkeler pansiyonculuk yapmayı bayarlardan daha çok istemektedirler.

Çizelge 6.17. Cinsiyet ile yaylada elektrik isteği arasındaki iki yanlı tablo

Cinsiyet		Evet	Hayır
Bayan	Sayı	15	17
	%	15	17
Erkek	Sayı	38	30
	%	38	30

Burada, $Khi-kare=0.04$ olup bu değer, $(2-1) \times (2-1) = 1$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (3.841) küçük olduğundan cinsiyetin yaylada elektrik isteği sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.084 (% 8.4) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; hem elektrik isteyen bayanlar ile istemeyen bayanların oranları arasındaki fark hem de elektrik isteyen erkekler ile istemeyen erkeklerin oranları arasındaki fark istatistik olarak önemsiz; elektrik isteyen ve istemeyen bayanlar ile erkeklerin oranları arasındaki fark önemlidir ($P<0.05$).

Bu bağlamda; erkekler yaylada elektrik bulunmasını bayanlardan fazla istemektedirler.

Çizelge 6.18. Cinsiyet ile asfalt yol isteği arasındaki iki yanlı tablo (Orijinal 2001).

Cinsiyet		Evet	Hayır
Bayan	Sayı	15	17
	%	15	17
Erkek	Sayı	32	36
	%	32	36

Burada, $Khi-kare=0.986$ olup, bu değer $(2-1) \times (2-1) = 1$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (3.841) küçük olduğundan; cinsiyetin yaylada asfalt yol isteği sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.002 (% 0.2) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; hem asfalt isteyen bayanlar ile istemeyen bayanların oranları arasındaki fark hem de asfalt isteyen erkekler ile istemeyen erkeklerin oranları arasındaki fark istatistik olarak önemsiz; asfalt isteyen ve istemeyen bayanlar ile erkeklerin oranları arasındaki fark önemlidir ($P<0.05$).

Buna göre; erkekler yaylaya asfalt yol yapımını bayanlardan daha fazla istemektedirler.

Çizelge 6.19. Eğitim durumu ile yaylada elektrik isteği arasındaki iki yanlı tablo

Eğitim Durumu		Evet	Hayır
Okur-yazar değil	Sayı	13	2
	%	13	2
Okur-yazar	Sayı	1	-
	%	1	-
İlkokul	Sayı	20	9
	%	20	9
Ortaokul	Sayı	5	9
	%	5	9
Lise	Sayı	9	18
	%	9	18
Üniversite	Sayı	5	9
	%	5	9

Burada, $Khi-kare=0.003$ olup, bu değ r $(2-1) \times (6-1)= 5$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değ rinden (11.070) küçük olduğundan; eğitim durumunun yaylada elektrik isteği sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.393 (% 39.3) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; yaylada elektrik isteyenlerden ilkokul mezunu olanlar ile okur yazar olmayanların oranları arasındaki fark istatistik olarak önemsiz; ilkokul mezunu olanlar ile lise mezunu olanlar arasındaki fark ise önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Ayrıca yine elektrik isteyenlerden lise mezunları ile ortaokul mezunları ve  niversite mezunlarının oranları arasındaki fark da önemsiz bulunmuştur.

Bu durumda, elektriği en çok ilkokul mezunları ve okur-yazar olmayanlar istemekte, eğitim durumu daha iyi olanlar ise genellikle daha az istemektedirler.

 izege 6.20. Eğitim durumu ile yaylada asfalt yol isteği arasındaki iki yanlı tablo

Eğitim Durumu		Evet	Hayır
Okur-yazar değil	Sayı	13	2
	%	13	2
Okur-yazar	Sayı	1	-
	%	1	-
İlkokul	Sayı	18	11
	%	18	11
Ortaokul	Sayı	3	11
	%	3	11
Lise	Sayı	8	19
	%	8	19
Üniversite	Sayı	4	10
	%	4	10

Burada, $Khi-kare=0.001$ olup, bu değ r $(2-1) \times (6-1)= 5$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değ rinden (11.070) küçük olduğundan; eğitim durumunun yaylada asfalt isteği sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir. Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.425 (% 42.5) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; asfalt isteyen ilkokul mezunları ile okur-yazar olmayanların oranları arasındaki fark istatistik olarak önemsiz; ilkokul mezunları ile lise mezunları ve okur- yazar olmayanlar ile lise mezunlarının oranları arasındaki fark ise önemlidir ($P<0.05$). Bunun yanı sıra, asfalt yol isteyen, okur-yazarlar, lise ve  niversite mezunlarının oranları arasındaki fark ise önemsizdir. Buna göre; ilkokul mezunları ve okur-yazar olmayanlar yaylada asfalt yol yapımını okur-yazar olanlar, lise ve  niversite mezunlarından çok istemektedirler.

Çizelge 6.21. Yaylaya geliş amacı ile pansiyonculuk isteği arasındaki iki yanlı tablo

Yaylaya geliş amacı		Evet	Hayır
Yaylacılık	Sayı	33	9
	%	33	9
Tatil	Sayı	13	26
	%	13	26
Orman işçiliği	Sayı	1	-
	%	1	-
Diğer (olta balıkçılığı...)	Sayı	-	-
	%	-	-
Tatil ve yaylacılık	Sayı	3	11
	%	3	11
Orman işçiliği ve yaylacılık	Sayı	-	1
	%	-	1
Orman işçiliği ve tatil	Sayı	-	1
	%	-	1

Not: Kredi verilirse pansiyonculuk yapar mısınız sorusuna, toplam 4 kişi cevap vermemiştir.

Burada, $Khi-kare=0$ olduğundan, istatistik olarak değerlendirilememiştir.

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.707 (% 70.7) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre istatistik olarak; kredi verilirse pansiyonculuk yapar mısınız sorusuna evet cevabı verenler içinde hem yaylaya yaylacılık amacı ile gelenler ile diğer grupların oranları arasındaki fark hem de yalnızca tatil amacıyla gelenler ve tatil ve yaylacılık amacıyla gelenlerin oranları arasındaki fark istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Yine evet cevabı verenler içinde, orman işçileri ile tatil ve yaylacılık amacıyla gelenlerin oranları arasındaki fark ise önemsizdir.

Buna göre; pansiyonculuk yapmayı en çok yaylacılık yapanlar istemekte, bunu tatil amacıyla gelenler izlemektedir. Pansiyonculuk yapmayı en az orman işçileri ile tatil ve yaylacılık amacıyla gelenler istemektedirler.

Bir diğer konu ise hem yaylacılık amacıyla gelenlerin hem de tatil amacıyla gelenlerin pansiyonculuğa verdikleri evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki farkın istatistik olarak önemli olmasıdır ($P<0.05$). Yani, yaylacılık amacıyla gelenler içinde de tatil amacıyla gelenler içinde de pansiyonculuk yapmayı isteyenler çoğunluktadır.

Çizelge 6.22’de ise yaylaya geliş amacı ile turistlerin ziyareti arasında iki yanlı tablo oluşturulmuştur. Buna göre;

$Khi-kare=0.350$ olup, bu değer $(2-1) \times (6-1) = 5$ serbestlik dereceli Ki-kare $\alpha=0.05$ seviyeli tablo değerinden (11.070) küçük olduğundan; yaylaya geliş amacının yaylaya yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesi sorusuna bağımlı olmadığı sonucu elde edilmiştir.

Çizelge 6.22. Yaylaya geliş amacı ile turistlerin ziyareti arasındaki iki yanlı tablo

Yaylaya geliş amacı		Evet	Hayır
Yaylacılık	Sayı	28	14
	%	28	14
Tatil	Sayı	23	16
	%	23	16
Orman işçiliği	Sayı	1	-
	%	1	-
Diğer (olta balıkçılığı...)	Sayı	1	-
	%	1	-
Tatil ve yaylacılık	Sayı	6	8
	%	6	8
Orman işçiliği ve yaylacılık	Sayı	-	1
	%	-	1
Orman işçiliği ve tatil	Sayı	2	-
	%	2	-

Contingency coefficient (bağımlılık katsayısı) ile ise, 0.250 (% 25) bulunmuştur.

Yapılan “*oranlara ilişkin z-testi*” ne göre; yaylayı yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesini ister misiniz? sorusuna evet cevabı verenler içinde, hem yaylaya yaylacılık amacı ile gelenler ile diğer grupların oranları arasındaki fark hem de yalnızca tatil amacıyla gelenler ile diğer grupların oranları arasındaki fark istatistik olarak önemli bulunmuştur ($P<0.05$). Yine evet cevabı verenler içinde, orman işçilerinin; orman işçileri ve tatil amacıyla gelenlerin; tatil ve yaylacılık amacıyla gelenlerin ve diğer amaçlarla gelenlerin oranları arasındaki ise önemsizdir.

Buna göre; yaylayı turistlerin ziyaret etmesini en çok yaylacılık yapanlar istemekte, bunu tatil amacıyla gelenler izlemektedir. Orman işçileri, orman işçileri ve tatil amacıyla gelenler, tatil ve yaylacılık amacıyla gelenler ve diğer amaçlarla gelenler ise yaylayı turistlerin ziyaret etmesinden az istemektedirler. Bir diğer konu ise, hem yaylacılık amacıyla gelenlerin hem de tatil amacıyla gelenlerin yaylayı turistlerin ziyaret etmesine ilişkin verdikleri evet ve hayır cevaplarının oranları arasındaki farkın istatistik olarak önemli olmasıdır ($P<0.05$). Yani, yaylacılık amacıyla gelenler içinde de tatil amacıyla gelenler içinde de yaylayı turistlerin ziyaret etmesini isteyenler çoğunluktadır.

6.1.2. Alan analizleri sonrasında kullanım kararlarının belirlenmesi

Yöntem kısmında daha önce de açıklandığı gibi, “Alan Analizlerinin Yapılması ve Nitelik Haritalarının Ortaya Konmasında” Akpınar (1994) ve Kurum (1992)’a benzer yaklaşımla ortaya konan bir yöntem kullanılmıştır.

Değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tipine göre göreceli ağırlıklarına uzmanlar tarafından verilen puanlar (1 ile 3 arasında) Çizelge 6.23’de yer almaktadır.

Uzmanlar tarafından verilen değerler, aşağıda yer alan formüller yardımıyla hesaplanarak değerlendirme faktörlerinin ağırlık dereceleri ortaya konmuştur (Çizelge 6.24).

$$DT = \sum_{u=1}^n D_{fu} \quad Af = DT / \sum_{f=1}^m$$

DT = Uzmanlara tarafından f değerlendirme faktörüne verilen değerler toplamı
u = 1’den n’e kadar uzman sayısı
f = 1’den m’e kadar faktör sayısı
D_{fu} = f değerlendirme faktörüne u uzmanı tarafından verilen değerler
Af = f değerlendirme faktörünün ağırlığı

Formül sonuçlarından ortaya çıkan ağırlık puanlarına ilişkin değerlerin sıfırdan sonra üç haneli olması, hesaplama işlemini güçleştireceğinden; değerlerin tamsayı ile ifade edilmesine çalışılmıştır.

Bu amaçla, elde edilen minimum ve maksimum değer arasındaki fark bulunup 3’e bölünerek elde edilen değer minimum değerlere eklenmesiyle gruplama yapılarak (1,2,3) olmak üzere 3 grup oluşturulmuştur (Çizelge 6.25).

Minimum değer= 0.053, Maksimum değer= 0.126

Nitelik durumlarının belirlenmesinde ise, uzmanlar tarafından verilen değerlerden, nisbi ağırlığa sahip alanın seçimi esas alınarak, nitelik derecelerini gösterir bir çizelge hazırlanmıştır (Çizelge 6.26).

Bilgisayar yardımıyla “model builder” kullanılarak yapılan veri analizi çalışmalarında, daha önceden belirlenen beş kullanım tipi için dikkate alınan değerlendirme faktörü ayrı ayrı analiz edilmiştir. Örneğin; doğa sporları ve eğitim faktörü arasındaki etkileşimde; yeniden sınıflandırma (reclassification) yapılarak oluşturulan model, Şekil 6.16’daki

Çizelge 6.23. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları (Orijinal 2002).

ALAN KULLANIM TİPİ: Doğa sporları ve rekreasyonel aktiviteler

UZMAN								
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	1	2	3	4	5	6	7 DT	Af(R)
EĞİM	3	2	2	3	2	1	3	16 0.106
BAKI	1	2	1	2	2	1	1	10 0.066
JEOMORFOGRAFYA	3	3	1	3	3	3	2	18 0.119
SU VARLIĞI								
Gölet ile ilişki	2	1	1	3	3	3	3	16 0.106
Dere ile ilişki	1	1	2	2	3	2	3	14 0.093
Çeşme ile ilişki	1	1	1	3	3	1	3	13 0.086
EROZYON DERECEŚİ	3	1	1	3	1	1	1	11 0.073
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	1	2	1	1	1	1	1	8 0.053
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	2	2	1	2	1	1	1	10 0.066
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	2	1	1	3	1	1	2	11 0.073
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	2	1	1	3	2	2	2	13 0.086
YERLEŞİME UZAKLIK	1	1	1	3	2	1	2	11 0.073
Toplam DT							151	

ALAN KULLANIM TİPİ: Doğa inceleme çalışmaları ve eğitim amaçlı doğa gözlemleri

UZMAN								
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	1	2	3	4	5	6	7 DT	Af(R)
EĞİM	2	3	1	3	1	1	1	12 0.089
BAKI	1	2	1	1	1	1	1	8 0.059
JEOMORFOGRAFYA	2	2	1	3	3	1	2	14 0.104
SU VARLIĞI								
Gölet ile ilişki	2	1	1	2	3	1	1	11 0.082
Dere ile ilişki	2	1	1	1	3	1	1	10 0.075
Çeşme ile ilişki	3	1	1	3	3	1	1	13 0.097
EROZYON DERECEŚİ	2	2	1	2	1	1	1	10 0.075
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	2	3	1	1	1	1	1	10 0.075
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	2	3	1	2	1	1	1	11 0.082
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	2	3	1	3	1	1	1	12 0.089
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	3	1	1	3	2	2	1	13 0.097
YERLEŞİME UZAKLIK	1	1	1	3	2	1	1	10 0.075
Toplam DT							134	

ALAN KULLANIM TİPİ: Yaylacılık faaliyetleri

UZMAN								
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	1	2	3	4	5	6	7 DT	Af(R)
EĞİM	2	2	1	3	2	2	2	14 0.083
BAKI	2	3	1	2	2	2	2	14 0.083
JEOMORFOGRAFYA	3	2	1	3	2	2	2	15 0.089
SU VARLIĞI								
Gölet ile ilişki	2	2	1	2	3	1	3	14 0.083
Dere ile ilişki	2	2	1	2	3	1	3	14 0.083
Çeşme ile ilişki	3	2	1	3	3	3	3	18 0.107
EROZYON DERECEŚİ	2	2	1	3	3	2	2	15 0.089
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	2	1	1	1	2	1	2	10 0.059
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	2	1	1	3	2	1	1	11 0.065
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	3	2	1	3	2	2	2	15 0.089
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	3	2	1	3	2	2	2	15 0.089
YERLEŞİME UZAKLIK	3	2	1	2	2	2	1	13 0.077
Toplam DT							168	

Çizelge 6.23. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları (Orijinal 2002) (Devam).

ALAN KULLANIM TİPİ: Ağaçlandırma

UZMAN									DT	Af (R)
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	1	2	3	4	5	6	7	8		
EĞİM	1	2	2	3	3	2	3	16	0.106	
BAKİ	1	1	1	2	3	2	3	13	0.086	
JEOMORFOGRAFYA	1	1	1	2	3	1	2	11	0.073	
SU VARLIĞI										
Göllet ile ilişki	1	3	1	2	1	1	1	10	0.066	
Dere ile ilişki	1	3	1	1	1	1	2	10	0.066	
Çeşme ile ilişki	1	3	1	1	1	1	1	9	0.059	
EROZYON DERECESELİ	3	3	3	3	3	2	2	19	0.126	
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	2	1	1	3	3	2	2	14	0.093	
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	3	1	2	3	3	2	1	15	0.099	
SİMDİKİ ALAN KULLANIMI	3	2	1	3	3	2	2	16	0.106	
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	1	3	1	1	1	1	1	9	0.059	
Toplam DT									151	

ALAN KULLANIM TİPİ: Çadırılı kamping

UZMAN									DT	Af (R)
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	1	2	3	4	5	6	7	8		
EĞİM	2	1	2	3	3	3	3	17	0.104	
BAKİ	2	1	1	2	3	1	3	13	0.079	
JEOMORFOGRAFYA	2	1	1	3	3	1	3	14	0.086	
SU VARLIĞI										
Göllet ile ilişki	2	1	1	3	3	1	3	14	0.086	
Dere ile ilişki	2	1	1	1	3	1	3	12	0.074	
Çeşme ile ilişki	3	1	2	3	3	3	3	18	0.110	
EROZYON DERECESELİ	2	1	1	2	1	1	2	10	0.061	
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	2	2	1	1	2	1	2	11	0.067	
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	2	3	1	2	1	1	2	12	0.074	
SİMDİKİ ALAN KULLANIMI	2	1	1	3	2	1	2	12	0.074	
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	3	1	2	3	3	2	3	17	0.104	
YERLEŞİME UZAKLIK	3	1	1	1	3	2	2	13	0.079	
Toplam DT									163	

Çizelge 6.24. Değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları (Reel değerler) (Orijinal 2002).

DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	ALAN KULLANIM TİPİ					
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER	DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARI VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEMLERİ	YAYLACILIK FAALİYETLERİ	ACAĞLANDIRMA	ÇADIRLI KAMPİNG	
EĞİTİM	0.106	0.089	0.083	0.106	0.104	
BAKİ	0.066	0.059	0.083	0.086	0.079	
JEOMORFOĞRAFYA	0.119	0.104	0.089	0.073	0.086	
SU VARLIĞI						
Gölet ile ilişki	0.106	0.082	0.083	0.066	0.086	
Dere ile ilişki	0.093	0.075	0.083	0.066	0.074	
Çeşme ile ilişki	0.086	0.097	0.107	0.059	0.110	
EROZYON DERECESEİ	0.073	0.075	0.089	0.126	0.061	
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	0.053	0.075	0.059	0.093	0.067	
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	0.066	0.082	0.065	0.099	0.074	
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	0.073	0.089	0.089	0.106	0.074	
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	0.086	0.097	0.089	0.059	0.104	
YERLEŞİME UZAKLIK	0.073	0.075	0.077	0.059	0.079	

Maksimum değer-minimum değer=değerler arasındaki fark

	0.126-0.053=0.073	
Etki dereceleri	0.073/3=0.024	0.053-0.077 arası değerler =3
3 Çok etkili	0.053+0.024=0.077	0.078-0.101 arası değerler=2
2 Etkili	0.078+0.024=0.102	0.102-0.126 arası değer=1
1 Etkisiz	0.102+0.024=0.126	

Çizelge 6.25. Faktörlerin alan kullanım tipine göre ağırlık puanları (Orijinal 2002).

DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	ALAN KULLANIM TİPİ					
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER	DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARI VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEMLERİ	YAYLACILIK FAALİYETLERİ	ACAĞLANDIRMA	ÇADIRLI KAMPİNG	
EĞİTİM	3	2	2	3	3	
BAKİ	1	1	2	2	2	
JEOMORFOĞRAFYA	3	3	2	1	2	
SU VARLIĞI						
Gölet ile ilişki	3	2	2	1	2	
Dere ile ilişki	2	1	2	1	1	
Çeşme ile ilişki	2	2	3	1	3	
EROZYON DERECESEİ	1	1	2	3	1	
TOPRAK ÖZELLİKLERİ	1	1	1	2	1	
ARAZİ KULLANIM YETENEK SN.	1	2	1	2	1	
ŞİMDİKİ ALAN KULLANIMI	1	2	2	3	1	
YOLA (STABİLİZE) UZAKLIK	2	2	2	1	3	
YERLEŞİME UZAKLIK	1	1	1	1	2	

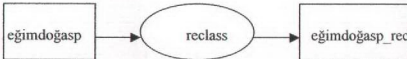
Çizelge 6.26. Değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tiplerine göre nitelik durumları (Orijinal 2002).

DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	KULLANIM TIPLERİ VE KATKI DERECELERİ															
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER				DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARİ VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEML.				YAYLACILIK FAALİYETLERİ				AĞAÇLANDIRMA			
	Üstün Nitelik (4)	Uygun Nitelik (3)	Zayıf Nitelik (2)	Değersiz (1)	Üstün Nitelik (4)	Uygun Nitelik (3)	Zayıf Nitelik (2)	Değersiz (1)	Üstün Nitelik (4)	Uygun Nitelik (3)	Zayıf Nitelik (2)	Değersiz (1)	Üstün Nitelik (4)	Uygun Nitelik (3)	Zayıf Nitelik (2)	Değersiz (1)
Eğim																
% 0-10	4				3				4					1	4	
% 10-20		3				3				3				2		3
% 20-30			2			3					2			3		2
% 30-40			2			3					2			2		2
% 40+				1			2				1	4				1
Baki																
Kuzey		3			3						2			2		1
Güney		3			3					3			4		4	
Doğu		3			3					3				3		
Batı		3			3					3				2		2
Düz Alanlar		3			3				4					3		4
Jecomorfografi																
Dağlık-tepelik alanlar		3			4				4					3		2
Dalgali Dzlâklar	4					2				3				3		3
Tabanlı Vadi	4					3					2			3		4
Su varlığı																
Gölet ile ilişki																
Gölete 100 m. uzaklık	4				4				4				4		4	
Gölete 100-500 m. uz.		3				3				3				2		3
Gölete 500-1000 m. uz.			2				2			3				3		3
Diğer Alanlar				1				1			2			3		2
Dere ile ilişki																
Dereye 100 m. uzaklık	4				4				4				4		4	
Dereye 100-500 m. uz.		3				3				3				3		3
Dereye 500-1000 m. uz.			2			3				2				3		3
Diğer Alanlar				1			2				1			2		2
Çeşme ile ilişki																
Çeşmeye 100 m. uzaklık	4				4				4						1	4
Çeşmeye 100-500 m. uz.		3				3				3						3
Çeşmeye 500-1000 m. uz.			2			3					2			3		2
Diğer Alanlar				1			2				1			3		1
Erozyon Derecesi																
Hiç veya çok az	4				4				4						1	4
Orta		3				3				3				3		3
Şiddetli			2				2				2			3		2
Çok şiddetli				1				1				1	4			1
Toprak Özellikleri																
Alüvyal Topraklar		3				3					2			3		1
Kahverengi Topraklar		3				3				3				3		4
Kireçsiz Kahver. Orm. T.		3				3				3				3		3

Çizelge 6.26. Değerlendirme faktörlerinin alan kullanım tiplerine göre nitelik durumları (Devam)

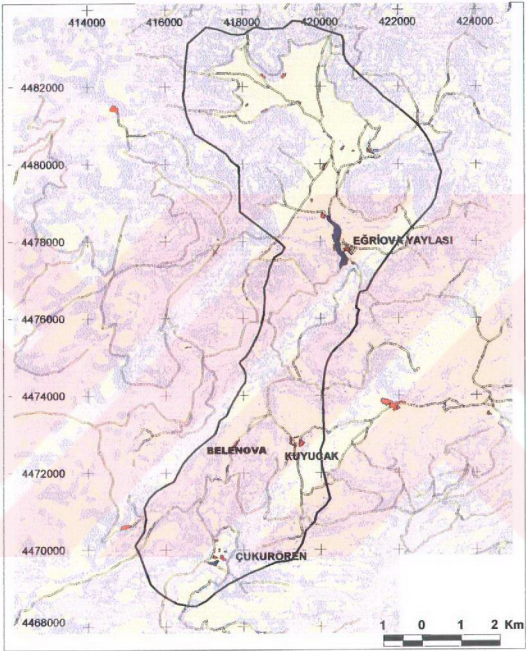
DEĞERLENDİRME FAKTÖRÜ	KULLANIM TİPLERİ VE KATKI DERECELERİ															
	DOĞA SPORLARI VE REKREASYONEL AKTİVİTELER				DOĞA İNCELEME ÇALIŞMALARİ VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZLEML.				YAYLACILIK FAALİYETLERİ				AĞAÇLANDIRMA ALANI			
	Çıdın Nitelik	Uygun Nitelik	Zayıf Nitelik	Değersiz	Çıdın Nitelik	Uygun Nitelik	Zayıf Nitelik	Değersiz	Çıdın Nitelik	Uygun Nitelik	Zayıf Nitelik	Değersiz	Çıdın Nitelik	Uygun Nitelik	Zayıf Nitelik	Değersiz
Arazi Kullanım/Yetenek Sınıfları																
II. Sınıf Arazi				1				1				1			1	4
III. Sınıf Arazi		3						1				1			2	4
IV. Sınıf Arazi		3						1				1				3
VI. Sınıf Arazi		3				3					2			3		3
VII. Sınıf Arazi		3				3				3				4		3
VIII. Sınıf Arazi		3				3				3				4		3
Şimdiki Alan Kullanımı																
Fundalıklar		3					2			3				3		3
Kuru tarım			2					1			2			2		1
Mera		3				3			4					1		2
Orman	4				4						1	4			4	
Yola (stabilize) uzaklık																
Yola 100 m. uzaklık	4						2		4						1	4
Yola 100-500 m. uzaklık		3				4				3				2		3
Yola 500-1000 m. Uzaklık			2			3					2			3		2
Diğer Alanlar				1				1				1	4			1
Yerleşime uzaklık																
Yerleşime 100 m. uzaklık				1				1	4						1	2
Yrl. 100-500 m. uzaklık	4						2			3				2		3
Yrl. 500-1000 m. uzaklık		3				4				2				3		4
Diğer Alanlar			2			3					1	4				1

gibidir. Bu modelin çalıştırılması ile ortaya konan Harita 6.1'de; eğim değerlendirme faktörü olduğunda doğa sporları için üstün ve uygun nitelikli, niteliksiz ve değersiz alanlar rahatlıkla algılanabilmektedir. Buna göre; eğim değerlendirme faktörü olduğunda, alanın büyük bir kısmı üstün nitelik özelliği göstermektedir.

Şekil 6. 16. Model builderde eğim ve doğa sporları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla hazırlanan model (Orijinal 2002).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

EĞİM FAKTÖRÜNÜN DOĞA SPORLARI BAKIMINDAN NİTELİK DURUMU

Harita: 6.1

ANAHTAR

- Zayıf Nitelik
- Uygun Nitelik
- Üstün Nitelik

- Gölet
- Yerleşimler
- Stabilize yol

- Çalışma Alanı Sınırları

K

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

Söz konusu işlem, 12 değerlendirme faktörü ve 5 ayrı kullanım tipi için ayrı ayrı tekrarlanmıştır. Daha sonra yine model builder kullanılarak, her bir kullanım tipi için 12 ayrı değerlendirme faktörü, ağırlık puanları da dikkate alınarak “aritmetik çakıştırma-üst üste bindirme” (arithmetic overlay) işlemine tabi tutulmuş (Şekil 6.17) ve her bir kullanım için üstün ve uygun nitelikli, niteliksiz ve değersiz alanlar belirlenmiştir (Harita 6.2, 6.3, 6.4, 6.5 ve 6.6).

Son olarak bu beş kullanımın tümü için üstün nitelikli alanlar üst üste çakıştırılarak tek bir paftada biraraya getirilmiş ve alan kullanım kararlarını içeren sonuç paftası ortaya konmuştur (Harita 6.7). Buna göre alan içinde daha çok;

- Doğa inceleme çalışmaları ve eğitim amaçlı doğa gözlemleri ile
- Doğa sporları ve rekreasyonel aktivitelerin ağırlık kazanması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Bu bağlamda Eğriova yayla ekosistemi; yaban yaşamı gözlemi, ornitoloji (kuş gözlemi) ve botanik inceleme çalışmaları için bir doğa merkezi gibi kullanılmalıdır. Alan ayrıca, eğitime ve bilimsel amaçlı çalışmalara açılmalı ve bu çalışmalar her yaştan ve meslekten ziyaretçi gurubunu ilgilendirmelidir.

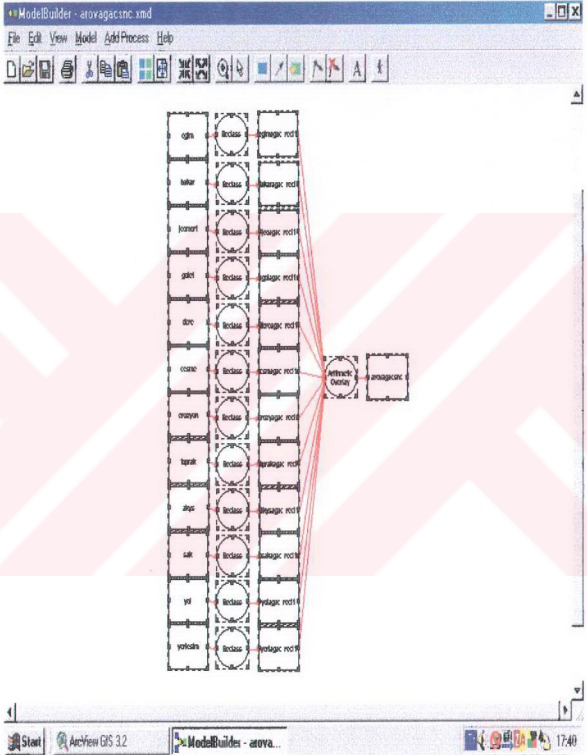
Eğitim sayesinde doğal çevreye yönelik tehditler konusunda halkın dikkatinin artırılması oldukça önemlidir. Öğretmen ve öğrencilerin sadece kitap okuyarak veya televizyon seğrederek doğa sevgisinin artacağını ummak yanlış bir davranıştır. Doğa sevgisi, doğa ile onun büyüceliği, çeşitliliği ve güzelliği ile dorudan teması gerektirir.

Bu bağlamda il ve ilçelere günlük bir ulaşım mesafesi içinde olan Eğriova yaylasına, Şubat sonu Mart başında geofitlerin tanınması ve incelenmesine yönelik ziyaretler başlatılmalıdır. Bu ziyaretler yaz aylarında öğrenim çağındaki gençlere yaylanın bitki ve hayvan varlığının gösterilmesi ve bilim adamlarına inceleme olanakları sunması bakımından da önemli olacaktır.

Yaylayı ziyarete gelenler için eğitim ve bilgilendirme çalışmalarına Karaşar beldesinde başlanmalı; beldede öncelikle ziyaretçilere, bilgisayar ortamında kardelenler ve diğer geofitler, yörenin tarihi, kültürel yapısı, geleneksel kıyafetleri, yemek kültürü gibi özelliklerinden oluşan 15-20 dakikalık sunumlar hazırlanmalıdır.

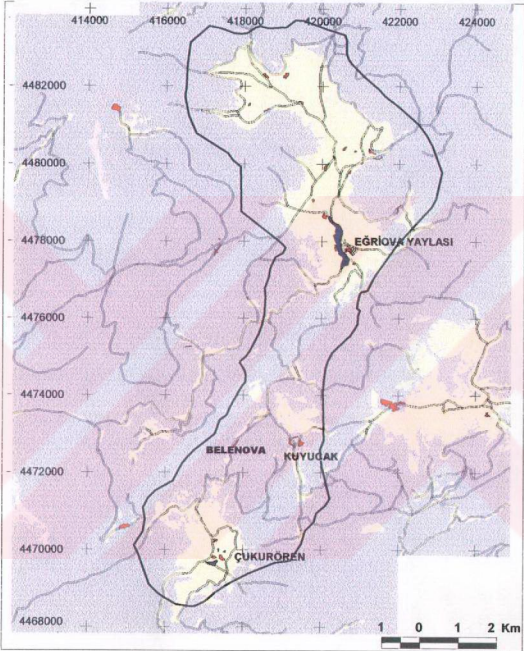
Yöreye gelen insanlar için tanıtıcı broşürler ve halkı eğitmek için klavuz kitapçıkların hazırlanması da oldukça gereklidir. Çünkü; insanlar bu alanı bildikleri ve tanıdıkları ölçüde hassas ve dikkatli olacaklardır.

Eğriova yayla ekosistemi, doğa inceleme ve eğitim çalışmalarına ek olarak; kontrollü piknik, fotoğraf çekme; göletlerde olta balıkçılığı ve kanoya binme gibi rekreasyonel aktiviteler ile ata ve bisiklete binme, trekking gibi doğa sporlarına da olanak tanımaktadır.

Şekil 6.17. Model builder’da “arithmetic overlay” işlemine ilişkin kurgu (Orijinal 2002).

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

DOĞA SPORLARI VE REKREASYON İÇİN NİTELİK DURUMU

Harita: 6.2

ANAHTAR

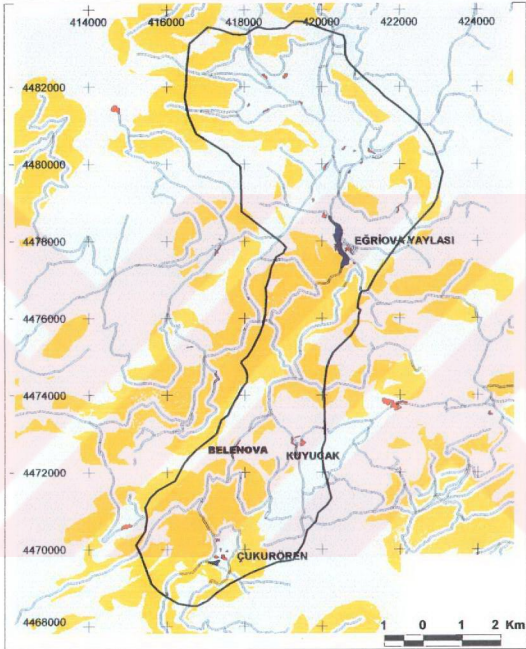
Zayıf Nitelik (19-37 Puan)	Gölet	Çalışma Alanı Sınırları
Uygun Nitelik (38-55 Puan)	Yerleşimler	
Üstün Nitelik (56-73 Puan)	Stabilize yol	

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

DOĞA İNCELEME VE EĞİTİM AMAÇLI DOĞA GÖZL. NİTELİK DURUMU

Harita: 6.3

ANAHTAR

Uygun Nitelik (38-55 Puan)

Üstün Nitelik (56-74 Puan)

Gölet

Yerleşimler

Çalışma Alanı Sınırları

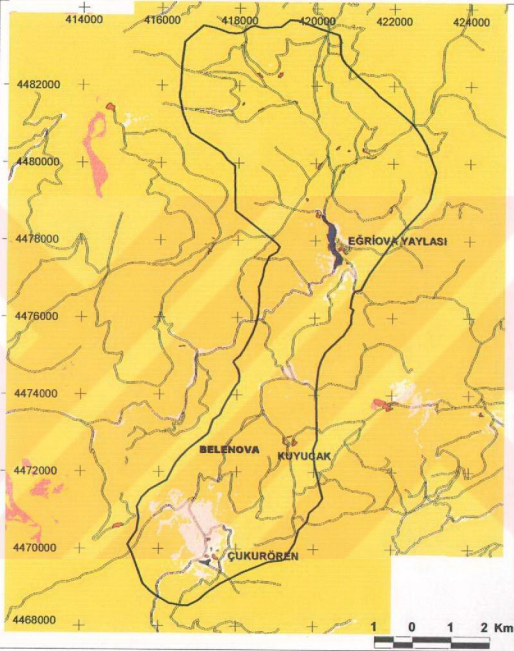
Stabilize yol

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

YAYLACILIK FAALİYETLERİ NİTELİK DURUMU

Harita: 6.4

ANAHTAR

Zayıf Nitelik (21-43 Puan)

Gölet

Çalışma Alanı Sınırları

Uygun Nitelik (44-64 Puan)

Yerleşimler

Stabilize yol

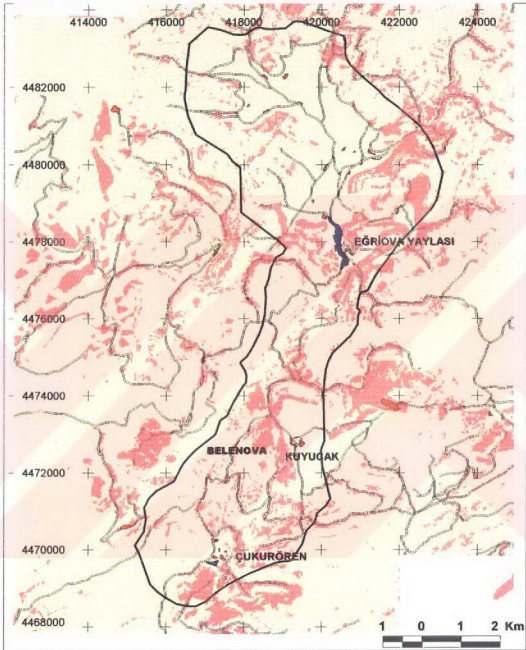
Üstün Nitelik (85-86 Puan)

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü *Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi* nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

AĞAÇLANDIRMA İÇİN NİTELİK DURUMU

Harita: 6.5

ANAHTAR

Zayıf Nitelik (21-40 Puan)

Gölet

Çalışma Alanı Sınırları

Uygun Nitelik (41-60 Puan)

Yerleşimler

Stabilize yol

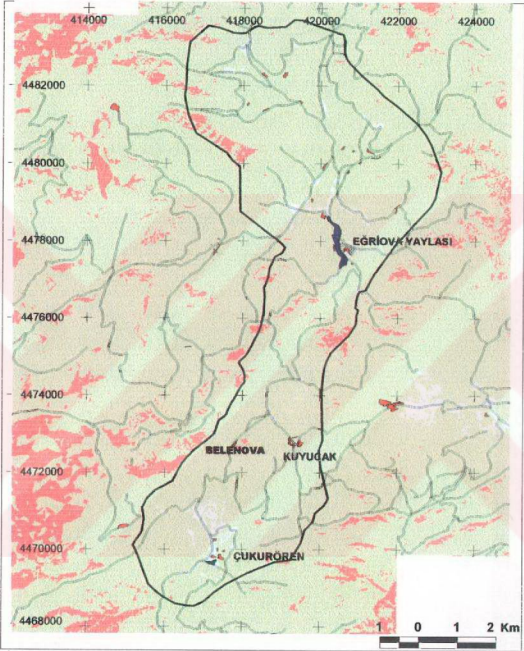
Üstün Nitelik (61-80 Puan)

K

S. Gül GÜNEŞ
 Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

**BEYPAZARI-EĞRİOVA YAYLA EKOSİSTEMİNİN BÜTÜNCÜL YÖNETİMİ
ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA**

ÇADIRLI KAMP İÇİN NİTELİK DURUMU

Harita: 6.6

ANAHTAR

Zayıf Nitelik (22-44 Puan)

Gölet

Çalışma Alanı Sınırları

Uygun Nitelik (45-66 Puan)

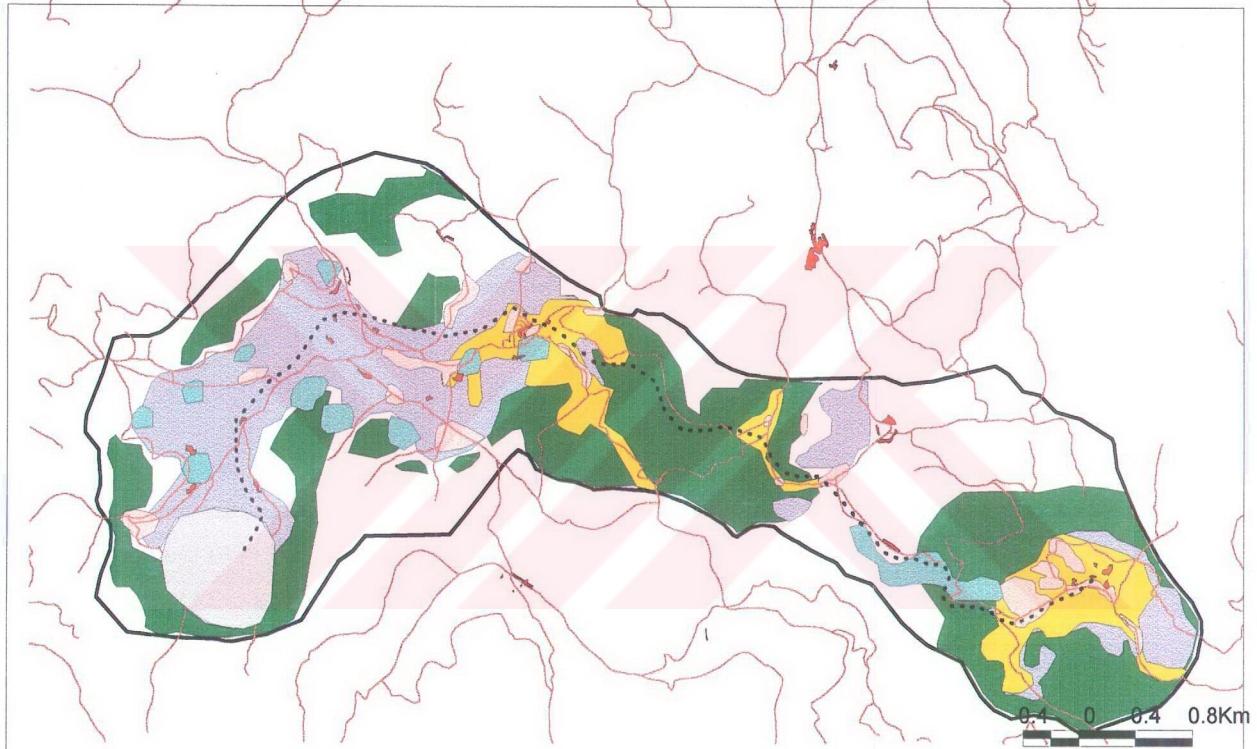
Yerleşimler

Stabilize yol

Üstün Nitelik (67-88 Puan)

K
▲
S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü "Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Merkezi" nde hazırlanmıştır.

SONUÇ PAFTASI (ÖNERİ ALAN KULLANIMI)

ANAHTAR

••• Trekking hattı	Yerleşimler	Yaylacılık faaliyetleri	Çalışma alanı sınırları
Yayla şenlik alanı	Ağaçlandırma alanları	Doğa sporları	
Stabilize yol	Çadırli kamp alanı	Doğa inceleme çalışmaları	

S. Gül GÜNEŞ
Ankara 2002

Büyük bir çoğunluğu orman alanları içinde yer alan çalışma alanında gelişigüzel ateş yakılmasının mümkün olduğunca önlenmesi ve piknik aktiviteleri için planlanacak kontrollü alanlarda, kullanıcıların konforunu sağlamaya yönelik olarak tuvalet, çeşme, piknik masaları ve çöp kutuları gibi planlama elemanlarına yer verilmesi gerekmektedir.

Yayaların yarım saatte yürüdüğü yolun yaklaşık 2 km. ve Eğriova yayla ekosisteminin uzunluğunun da yaklaşık 40 km. olduğu ve stabilize bir yolla ulaşıldığı düşünülürse; “Çukurören yaylası” ile başlayıp “şenlik alanı” ile sonlanan hat iyi bir trekking güzergahıdır (Bkn Harita 6.7). Demirayak ve Kürüz (1993)’e göre; trekkingin temel felsefesinde, kişi veya grupların yerleşimden ayrıldıktan sonra, insan yapısı çevreden uzaklaşması ve doğayla iç içe olması olgusu bulunmaktadır.

Urban Research and Development Corporation (1980)’a göre ise; trekking daima yaban yaşamı, flora ve kuş gözlemi gibi doğa ile birlikte gerçekleştirilen aktivitelerle ve kamp alanları boyunca gerçekleştirilmektedir.

Eğriova yayla ekosisteminde ortaya konan “trekking hattı” boyunca sağlıklı uzanan yayla serileri, molalar için oldukça uygundur. Konaklama için ise geniş düzlüklerde ve su yakınında kurulabilecek olan çadırli kamp alanları idealdir. Çadırli kamp alanlarında yine piknik alanlarında olduğu gibi çeşme, tuvalet, çöp kutuları gibi planlama elemanları yer almalıdır.

Doğa sporlarında orienteering de alan için uygundur. Orienteering, her türlü arazide (öncelikle ormancılık) yapılabilen, yarışmacıların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımı ile en kısa zamanda ziyaret etme sporudur. Güzergah, yarışmacılar tarafından bulunması gereken kontrol noktalarından oluşmaktadır. Yarışmacılar kişisel ya da takım halinde olabilirler. Takımlarda birinci sporcular ilk çıkışı yaparken, birer dakikalık aralarla ikinci, daha sonra diğer sporcu çıkışı yapar. Tüm sporcular haritada belirlenen hedefleri bulmak zorundadır (Ünihaber 2001).

Yaylada gerçekleştirilebilecek olan bir diğer aktivite de iki atın yanyana gidebileceği patika-yollarda yapılan ata binmedir. Alanda yaban atları zaten binek atı olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ata binme turları, hayvan ve çiçek türlerini saptama, kuş izleme, kamp yapma, doğa fotoğrafları çekme vb. gibi aktivitelerle birleştirilebilir. Ata binme aktivitesi spor amacının yanı sıra alan içinde ulaşım için de önemli bir yaklaşım olarak ele alınmalıdır.

Çalışma alanında bisiklete binme sporu da aynı ata binmede olduğu gibi sporun yanı sıra ulaşım amacına da hizmet etmelidir. Çünkü yolu stabilize olan yayla ekosistemi içinde araba kullanımının mümkün olduğunca minimuma indirilmesi ve alan içinde daha çok yürüyüş, ata ve bisiklete binme şeklinde ulaşımın tercih edilmesi gerekmektedir.

Çalışma alanında ayrıca; geçmişten günümüze geleneksel bir aktivite olarak devam etmekte olan yaylacılık faaliyetleri de gözardı edilmemeli ve sürekliliği sağlanmalıdır. Yaylada, orman içinde yer alan açıklıklar hazineye ait olup bu alanlarda yaylacılık faaliyetlerine hizmet eden yayla evleri haricinde özel mülkiyete ait yapıların inşası kanunen yasaktır. Eğriova yayla serisi mimarisinin şekillenmesinde yüzyılların getirdiği kültür ve iklim koşulları ile yaylacılık faaliyetleri için gereksinimler etken olmuş, yağış ve soğuğa karşı etkin çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır. Gerek kod sınırlamasının gerekse malzeme kullanımının önemsenmediği bu yeni kaçak yapıları yanı sıra yaylada mevcut eski evler de oldukça bakımsız durumdadır.

Bu nedenle yeni yapılacak veya modernize edilecek yayla evleri için tek tip bir modelin geliştirilmesi ve bunun uygulanması yerinde olacaktır. Örneğin, maksimum 1.5 katlı, su basmanı ve taşıyıcı duvarları taş, geri kalan kısımları ahşap ya da taş üzerine ahşap kaplamalı ve çatısı koyu kahve ya da yeşile boyanmış saç malzemeden oluşan yayla evlerinin uygulanması zorunlu hale getirilebilir.

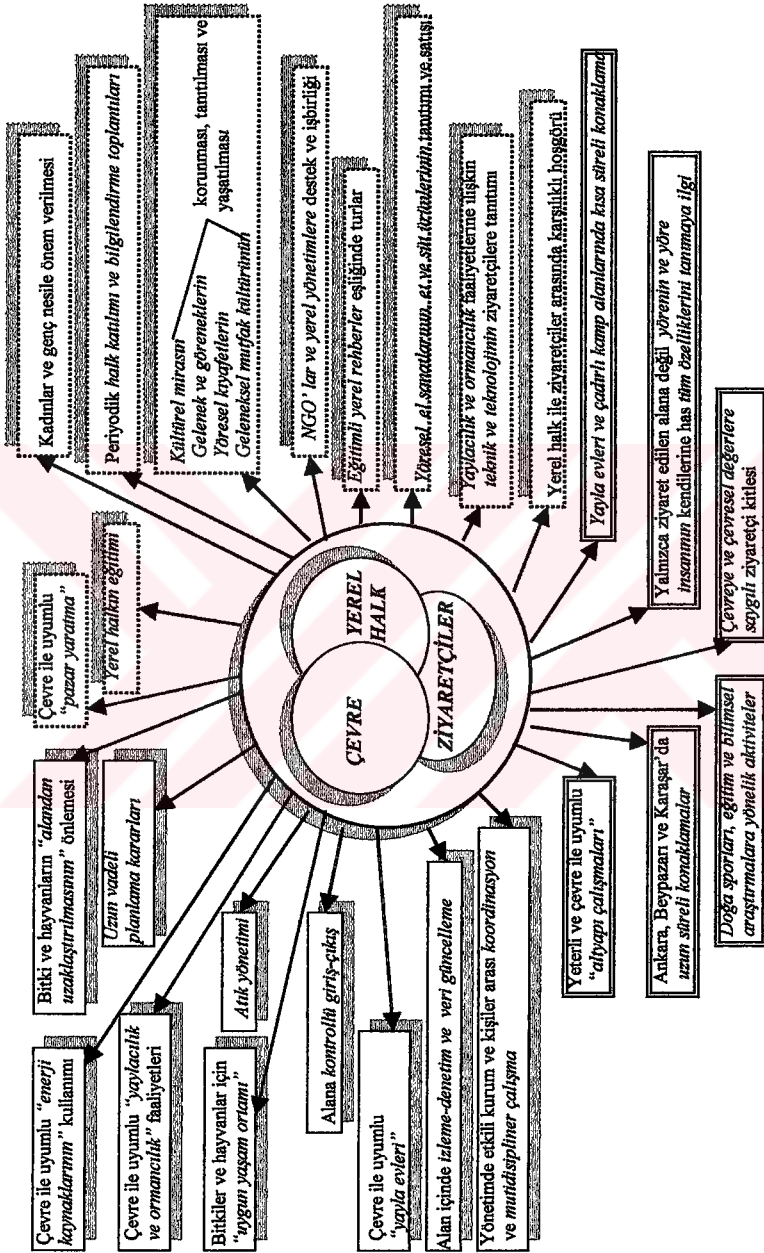
6.1.3. Bütüncül yönetime ilişkin esaslar

Eğriova yayla ekosisteminde bütüncül yönetime ilişkin esaslarının ortaya konmasında; sahip olduğu tüm doğal, kültürel ve tarihi kaynakları ile *çevre olgusu*; çalışma alanı olan yaylayı sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan farklı ve özellikli kılan *Kararşar beldesi yerel halkı* ve sözkonusu alandan turizm ve rekreasyon amacı ile yararlanılan veya yararlanacak olan *ziyaretçiler* önemli olmuştur (Şekil 6.18). Buna göre;

Uzun vadeli planlama kararları: Tüm gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de özellikle rant getirecek alanlar için öncelikle kısa vadeli yaklaşımlar ve maksimum yatak kapasitesi önemsenmemektedir. Bu şekildeki yanlış yaklaşımlarla sözkonusu alanlarda varolan tüm kaynaklar geri dönüşü olanaksız zararlanmalarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durumda; zarar görmüş kaynakları yeniden doğaya kazandırmak kısmen olanaklı olsa bile uzun yıllar ve büyük parasal yatırımlar gerektirmektedir.

Eğriova yayla ekosisteminin henüz turizme ve rekreasyona tam anlamı ile açılmamış, bakir bir alan olması bir avantaj olarak değerlendirilerek; bu hatalardan arınmış, gelişmelerin önünde giden bir anlayışla planlandığında araştırma alanına çok büyük faydalar sağlanacağı bir gerçektir.

Bitkiler ve hayvanlar için uygun yaşam ortamı: Eğriova yayla ekosisteminin en önemli doğal özelliklerini oluşturan bitki ve hayvan varlığı için uygun yaşam hazırlanması ve sürekliliklerinin sağlanması, yönetimin tüm aşamalarında temel koşul olmalıdır. Çalışma alanında Öztekin ve Tezcan (2001) tarafından tespit edilen 15 endemik tür dahi; bütüncül yönetim yaklaşımı içinde floraya gereken önemin verilmesi gerekliliğini vurgulamak açısından önemli bir veridir.

Şekil 6. 18. Eğriova Yayla ekosistemi için "bütüncül yönetim esasları" (Orjinal 2002).

Bitki ve hayvanların alandan uzaklaştırılmasının önlenmesi: Biyolojik ve genetik zenginliğin yerinde korunması, kamuoyunun bu işe verdiği destekle mümkündür. Söz konusu kaynaklara sahip alanlardaki insanların bu değerlere sahip çıkması öncelik ve gönüllülük esasına dayalı olarak benimsenmesi gereken bir davranıştır.

Çalışma alanında Öztekin ve Tezcan (2001)'in belirttiği gibi bitki zenginliğini oluşturan türler yayılış alanları açısından insan tahribatına duyarlıdır. Özellikle geofit (yumru soğanlı, çok yıllık bitkiler) grubuna giren türler, bu faktörlerden daha fazla etkilenebilir. Çünkü geofitler yumru ve soğan gibi vejetatif kısımlarıyla daha kolay üreyebildiklerinden, bu kısımlarının ortadan kalkması çoğalmalarını engeller. Bu nedenle, görsel açıdan da güzellik oluşturan geofitlerin korunması ve alandan izinsiz uzaklaştırılmalarının önlenmesi oldukça önemlidir.

Söz konusu durum alandaki fauna varlığı açısından da geçerli olduğundan; bitki ve hayvanların alandan uzaklaştırılmasını önleyici bir kontrol mekanizmasının oluşturulması kaçınılmazdır.

Çevre ile uyumlu enerji kaynaklarının kullanımı: Ülkemizdeki yaylaların büyük çoğunluğunda olduğu gibi, Eğriova yayla serisinde de elektrik ve ısıtma-ısıtma için enerji kaynaklarına gereksinim duyulmaktadır. Ormandan aile büyüklüğüne göre her ailenin 5-10 ster yakacak odun hakları bulunmaktadır (1 ster=0.700 m³). Ancak yerel halk bunun yeterli olmadığından yakınmaktadır. Bu nedenle enerji temini konusunda uzun dönemde çözümlemelere gereksinim vardır.

Atık yönetimi: Yaylada çöpler belediye tarafından belirli aralıklarla toplanmaktadır. Ancak, yaylada özellikle yaz döneminde kontrolsüz piknik yapma oldukça yaygın olduğundan çöpler her tarafa gelişigüzel atılmaktadır. Yaylaya dışarıdan gelenler de bu konuda yeterince duyarlı davranmamaktadır. Ayrıca, yayla şenliği sonrasında Çatalçörtten mevkiinde oldukça fazla çöp birikimi olduğundan; belediye yoğun olarak çalışmak zorunda kalmaktadır.

Alan kontrollü giriş-çıkış: Yaylaya daha önce de değinildiği gibi iki yoldan ulaşım söz konusudur. Bunlardan biri Karaşar beldesi üzerinden olan ulaşım ki yerli halk bu ulaşımın etkin kılınmasını istemektedir, diğeri ise İstanbul-Ankara otoyolu üzerinden olan ulaşım. Özellikle ikinci ulaşım, oldukça denetimsiz olmaktadır. Koruma-kullanım dengesinin sağlanmaya çalışıldığı tüm alanlarda olduğu gibi Eğriova'da da yayla serisine kontrollü giriş ve çıkışın sağlanması oldukça önemlidir.

Çevre ile uyumlu yaylacılık ve ormancılık faaliyetleri: Turizme açılan alanlarda kırsal yaşamın bir parçası olarak yaylacılık ve ormancılık ile bunlara ait ekonomik uğraşların sürdürülmesi gerekliliği gözardı edilmektedir. Bu durumda, toplumun tüm kesimleri turizmin tek bir koluna; örneğin taşımacılığa kanallanmış olma ve birçok sorun ortaya

çıkmaktadır. Bu durumun Eğriova'da yaşanmaması için, çevre ile uyum içinde sözkonusu faaliyetlerin sürdürülmesi kaçınılmazdır.

Çevre ile uyumlu yayla evleri: Gelişen alanlarda üst yapının doğal çevre özelliklerine uyum sağlaması ve estetik olması gerekmektedir. Büyük ve çok katlı otel binaları birçok alanda çevre yapısı ile uyusmamaktadır. Pearce turistik alanlardaki değişik biçimde binaların birlikte görünümü olarak adlandırılan bu duruma "mimari dejenerasyon" adını vermiştir (Topuzlu 1989).

Eğriova yayla serisinde doğa ile uyum içinde olmayan yapılaşma örneklerine az da olsa rastlanmaktadır. Bu nedenle çevre ile uyumlu tek tip yayla evlerinin yaygın olarak kullanımı için gerekli önlemler acilen alınmalıdır.

Alan içinde izleme-denetim ve veri güncelleme: Eğriova yayla ekosisteminin önemli özelliklerine ilişkin envanter çalışmalarının yapılması; bütüncül bir yönetimin sağlanabilmesi için en önemli aşamalardan birini oluşturmaktadır.

Bir diğer önemli konu, toplanan verilerin güncellenmesi ve yönetim kararlarının alınması ve uygulamaya konması sonrasında izleme ve denetim çalışmalarının aksatılmadan sürdürülmesidir.

Yönetimde etkili kurum ve kişiler arası koordinasyon: Eğriova yayla ekosistemi ile Karaşar belediyesi, hazine müstesarlığı, tarım ve köyişleri bakanlığı, orman bakanlığı, turizm bakanlığı ve Eğriova orman işletme şefliği gibi birçok kurum ve kuruluşun ilgisi bulunmaktadır. Ayrıca dernek ve güç birliği gibi sivil toplum örgütleri de özellikle yerel halk üzerinde yarattıkları etkiler nedeniyle alandaki faaliyetlerde etkin olmaktadır. Bu nedenle sözkonusu kurum ve kişiler arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği ortamının yaratılması önemlidir.

Çevre ile uyumlu pazar yaratma: Çalışma alanında yaylacılık faaliyetleri sonucu et ve süt ürünleri elde edilmektedir. Ancak bu faaliyetler pazara yönelik yürütülmemektedir. Bu nedenle acil olarak çevre ile uyumlu pazar yaratma çalışmalarına başlanması ve bu konuda organize olunması gerekmektedir.

Yerel halkın eğitimi: Eğriova yaylasını kullanan Karaşar beldesi halkı, doğa ile barışık ve ona saygılı bir topluluktur. Bu nedenle sahip oldukları değerlerin farkındadırlar. Bu durum yerel halkın yardımcı kurslarla eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi ile daha da pekiştirilecektir.

Yaygın çevre eğitimi uygulamalarında, gönüllü kuruluşların önemli katkıları bulunmaktadır. Bu gönüllü kuruluşlar arasında, meslek odaları, işverenler, kooperatifler, işçi sendikaları, barolar, dernekler gibi kurumlar sayılabilir. Etkin yaygın eğitim çalışmaları için medyaya büyük görev düşmektedir. Karar mercilerindeki tüm teknik personelin ve yöneticilerin konuya oldukça duyarlı olmaları çok önemlidir (Doğan 2001).

Kadınlar ve genç nesile önem verilmesi: Kadınlar kırsal kalkınma projelerinde oldukça önemli rol oynamalarına rağmen (gerek devlet gerekse aile reisi tarafından), yeterince önemsenmemektedir. Ayrıca genç nesil için kırsal alanda yeterli iş ve eğitim imkanları yaratılmamakta ve kırdan kente göç artmaktadır.

Bu nedenle Eğriova'da özellikle kadınlar ve genç nesil, halk bilgilendirme ve bilinçlendirme toplantıları ve eğitim çalışmalarında ana ilgi grubunu oluşturmahıdır.

Periyodik halk katılımı ve bilgilendirme toplantıları: Yönetimde en önemli etmen insandır. Doğal alanların bozulmasında temel neden, gelişmekte olan ülkelerin çoğundaki bilgisizlik, ekonomik ve sosyal geri kalmışlıktır.

Böyleşi çalışmalarda, toplumların kendi çevrelerini korumalarına imkan vermek oldukça önemlidir. Burada toplum olarak ifade edilmek istenen, belediye gibi yerel yönetim birimindeki insanlar, çalışma alanındaki kültürel veya etnik grup veya kırsal alandaki yöre insanıdır (IUCN, UNEP and WWF 1991).

Oldukça önemli bir konu olmasına rağmen, kırsal planlamada genellikle halkın katılımı gözardı edilmektedir. Bu nedenle Eğriova yayla ekosistemine ilişkin ortaya konacak bütüncül yönetim yaklaşımında, halkın görüşlerinin alınması ve halk bilgilendirme ve halk katılımı toplantılarına periyodik olarak devam edilmesi gerekmektedir.

Kültürel mirasın, gelenek ve göreneklerin, yöresel kıyafetlerin, geleneksel mutfak kültürünün korunması, tanıtılması ve yaşatılması: Daha önce de değinildiği gibi, çalışma alanı kültürel özellikler, gelenekler, mutfak ve giysi kültürü bakımından oldukça değerli özelliklere sahiptir. Dolayısıyla bunların korunması, ziyaretçilere tanıtılması ve yaşatılması gerekmektedir.

Hükümet dışı organizasyon (NGO)'lar ve yerel yönetimlerle işbirliği ve destek sağlanması: Gerek gündem 21'de gerekse ondan sonra oluşturulan tüm eylem planlarında, NGO'lar ve yerel yönetimlere oldukça büyük görevler düştüğü ve bu birimlerin açıkıyürelilikle desteklenmesinin gerekliliği ve işbirliğinin kaçınılmaz olduğu defalarca vurgulanmıştır.

Eğriova yaylasında da burada sözü edilen tüm birimler, araştırmanın tüm safhalarına oldukça dosthane ve işbirlikçi bir tutum sergilemişlerdir. Bu durumun sürekliliğinin sağlanması, oldukça faydalı olacaktır.

Eğitilmiş yerel rehberler eşliğinde turlar: McIntyne, Hetherington and Inskeep (1993)'e göre olumlu sosyoekonomik etkileri; ekonomik kazanç, alanın kültürel mirasının korunması, yerel kültürel değerlerin ziyaretçilerin ilgisi ve öğrenme merakı sayesinde canlandırılması ve ziyaretçiler ile yerel toplum arasında karşılıklı kültür alış-verişi olarak sayılabilir.

Eğriova yayla ekosisteminin turizm ve rekreasyona açılması ile yöre halkından genç nesil, başta rehberlik hizmetleri olmak üzere değişik iş kollarında çalışma imkanı yakalayacaktır. Bunun için belde halkından istekli ve uygun kişilerin; çevre bilincinin aşılandığı, turizm ve rekreasyon kültürünün öğretildiği, yabancı dil bilen yerel rehberler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Eğriova'da turistlerin dikkatini doğaya ve korunması gereken diğer değerlere çekmek de rehberin elinde olacaktır. Çünkü rehberler, ziyaret edilen yayla ile turist arasındaki ilişkiyi kontrol eden bir kimlik yüküneceklerdir.

Yöresel el sanatları, et ve süt ürünlerinin tanıtımı ve satışı: Ülkemizde çoğu alanda yaşandığı gibi Eğriova yaylasına da ziyaretçiler kendi etini, ekmeğini ve içeceğini yaşadıkları yerden götürürlerse; yerel halk turizm ve rekreasyondan hemen hemen hiçbir gelir elde edemez ve doğal olarak bu faaliyetlerin karşısında olur. Bu nedenle, yayladaki yöresel el sanatlarının, et ve süt ürünlerinin ziyaretçilere tanıtımı ve satışı üzerinde önemle durulması gereken bir kriterdir.

Yaylacılık ve ormancılık faaliyetlerine ilişkin teknik ve teknolojinin ziyaretçilere tanıtımı: Bir yöreyi ziyaret eden insanlar buradaki ekonomik geçim kaynakları ve bunların işleyişi hakkında da bilgi sahibi olmayı isterler. Özellikle kent yaşamının monotonluğundan sıkılan ziyaretçi halk için bu tanıtım oldukça zevkli ve bilgi dolu bir gezi halini alacaktır.

Yerel halk ile ziyaretçiler arasında karşılıklı hoşgörü: En çok ilgi gören turistik alanlarda turistlerin sayısının artması ve bu durumun neden olduğu kalabalık, gürültü ve çevre bozulması gibi sonuçlarla birlikte turistlerle yerel halk arasındaki ilişkilerde uyumsuzluk, gerilim ve düşmanlığın arttığı ileri sürülmüştür. Kitle turizminde turist mekanı kullanabilir ama yerel toplumla bir bütünlük sağlayamayabilir. Bu durumda fizyolojik veya psikolojik baskı altında kalan yerel halk da, savunma için harekete geçmektedir. Zaten insanların fiziksel veya sosyo-psikolojik gereksinimlerine dayalı dengelerin bozulması, gerilime yol açarak, kişileri olumsuz davranışta bulunmaya itmektedir. Aynı şekilde, konukseverce karşılanmayan ziyaretçi de bu durumdan rahatsız olabilmektedir.

Bu nedenle, ziyaretçilerle Eğriova yayla ekosistemini kullanan yerel halk arasında karşılıklı hoşgörünün sağlanması ve yayla halkının geleneksel yapısındaki konukseverlik ve alçakgönüllülüğün korunması da büyük önem taşımaktadır.

Yayla evleri ve çadırli kamp alanlarında kısa süreli konaklama: Eğriova yaylasında zorunlu durumlarda konaklama amacıyla uygun açıklıklarda çadırli kamping alanları planlanabilir. Ayrıca halkın büyük bir kesimi anketlerden anlaşıldığı üzere pansiyonculuk yapmayı istemektedir. Bu nedenle alınacak uygun kredilerle kullanılabilir hale getirilecek olan yayla evlerinin pansiyonculuğa açılması da uygundur.

Yalnızca ziyaret edilen alana değil yörenin ve yöre insanının tüm özelliklerini tanımaya ilgi: Eğriova yayla ekosisteminde gerçekleştirilecek olan turizm ve rekreasyon faaliyetlerinde ziyaretçilerin sosyal davranışları da oldukça önemli olacaktır. Burada önemli olan ziyaretçilerin Eğriova'ya ve yerel topluma saygılı ve ilgili olmalarıdır.

Doğa sporları, eğitim ve bilimsel araştırmalar yönelik aktiviteler: Eğriova yaylası sahip olduğu kaynak değerleri ile doğa sporları, eğitim ve bilimsel çalışmalar için de eşsiz olanaklar sunmaktadır.

Ankara, Beypazarı ve Karaşar'da uzun süreli konaklamalar: Yaylalarda turistik faaliyetlerin yakın olan sürekli yerleşmelerde planlanmalı, yaylalar ile bu tesisler arasında günlük ilişki kurulmalıdır. Bu nedenle, Karaşar, Beypazarı ve Ankara'da uzun süreli konaklamalar için uygun planlama yaklaşımları içine girilmesi kaçınılmazdır.

Yeterli ve çevre ile uyumlu altyapı çalışmaları: Kırsal alanlarda gerçekleştirilen turizm ve rekreasyonel aktiviteler dikkatli ve iyi bir şekilde planlandıklarında, söz konusu alanlarda yerel gelişme, yeterli ve uygun altyapı hizmetleri ve çevrenin korunması konularında bir çözüm olabilirler.

Eğriova yaylasının da altyapıya ilişkin eksiklikleri bulunmaktadır ve bu eksikliklerin çevre ile uyumlu yaklaşımlarla giderilmesi ve imkanların yeterli kılınması oldukça önemlidir.

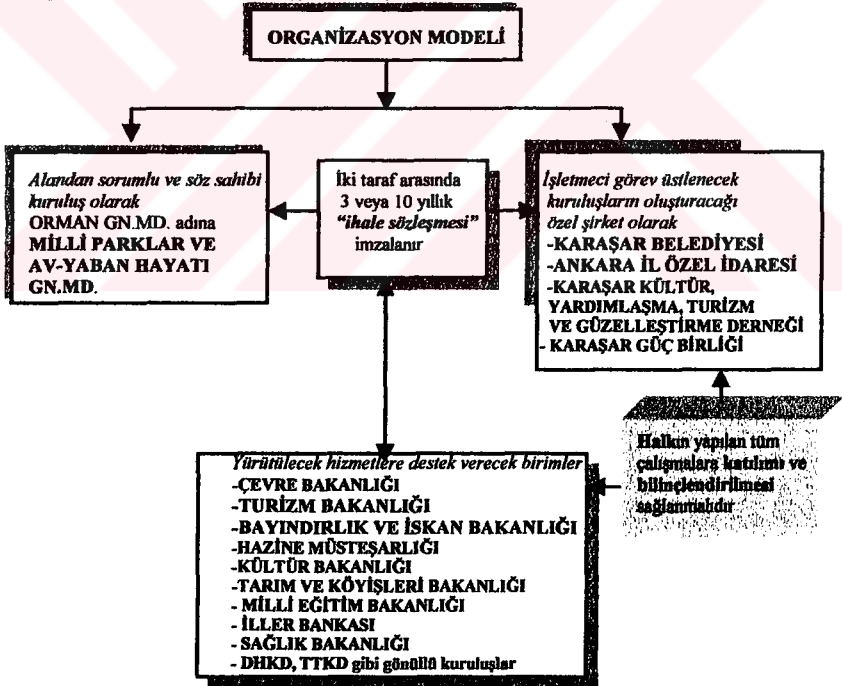
6.1.4. Bütüncül yönetime ilişkin organizasyon modeli

Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetimine ilişkin organizasyon modelinin ortaya konabilmesi için, öncelikle alandaki mal sahibinin tanımlanması gerekmektedir. Eğriova yayla ekosisteminde orman örtüsü ile kaplı olan tüm alanlar, ülkemizdeki diğer orman alanlarında olduğu gibi Orman Genel Müdürlüğü'nün hüküm ve tasarrufu altındadır.

Yayla yerleşimlerinin yer aldığı orman içi açıklıklar ise, tüm mera ve yaylalarda olduğu gibi hazineye aittir. 4322 sayılı “Mera Kanunu”na göre; tahsis amacı değiştirilmedikçe mera, yaylak ve kışlaklardan kanunda gösterilenden başka şekilde yararlanılamayacağı için “turizm merkezi” olarak ilan edilmediği sürece buralarda yaylacılık faaliyetleri dışında bir düzenlemeye gidilemez.

Bu nedenle rekreasyon ve turizme yönelik hizmetler Orman Genel Müdürlüğü’ne ait olan alanlar için geçerli olacaktır. Orman Genel Müdürlüğü ise genellikle orman işletmeciliği ve ormancılık konuları ile ilgilendiğinden Eğriova Orman İşletme Şefliği sınırları dışında kalan alanlarda yapılacak düzenlemeler için kullanım hakkını Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü’ne devretmesi uygun olacaktır. Milli Parklar da alanın, daha önce Bölüm 6.1.2’de belirtilen alan kullanım kararları doğrultusunda ormaniçi dinlenme yeri olarak kullanımını sağlamalıdır.

Bu bağlamda oluşturulan organizasyon modelinde; “alandan sorumlu kuruluşun” haricinde, “alan içinde yürütülecek hizmetlere destek verecek birimler” ve bu hizmetlerin yürütülmesinde görev alacak kuruluşların oluşturacağı özel bir şirket yani “işletmeci” tanımlanmıştır (Şekil 6.19).

Şekil 6.19. Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetimine ilişkin organizasyon modeli (Orijinal 2002).

Ülkemizde Milli parkların tasarrufu altında olan yerlerde işletmeci sorumluluğunu devletin üstlenmesi; söz konusu alanlarda görev alacak işçilere ödenecek ücretler ve verilecek hizmetlerin mali yetersizliklerden dolayı karşılanamaması nedeniyle genellikle tercih edilmemektedir. Bu nedenle söz konusu alanların işletmesi özel sektör kuruluşlarında olmaktadır.

Bu modelde de alanda verilecek hizmetler, makbuz karşılığı giriş ve çıkışların ücretlendirilmesi, kamping ve piknik alanlarının tesisi, temizlik hizmetleri, alan içinde denetim ve bakım ve izleme gibi birçok görev; işletmeci olan özel sektör şirketine verilmiştir. Çok ortaklı bu özel şirkette; Ankara ili özel idaresi, Karaşar belediyesi, dernek ve güç birliği katılım hakkına sahip olacaklardır. Söz konusu katılımcılar; şirketin kuruluşuyla ilgili bir şirket anal sözleşmesi oluşturmalıdır.

Tarafların yetkilerinin sermaye birikimleri oranında olacağı bu anonim şirketin geliri, kişi yararına değil de işletmeci şirketin ana amaçlarına yönelik kullanılmalıdır. Buradan sağlanacak gelirle, alan içinde verilecek hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesini sağlamalıdır. Bu şekildeki bir yönetim modelinin uygulanmasından sorumlu birimlerin görevleri ise, Çizelge 6.27'de yer almaktadır.

Çizelge 6.27. Organizasyon modelinde yeralan birimlerin görev dağılımı.

İŞLETMECİ ÖZEL ŞİRKET	
<i>Ankara İl Özel İdaresi</i>	İlin kalkınma planı ve hedeflerine uygun olarak ve ilin imkan ve ihtiyaçlarını da gözönünde bulundurarak yıllık program hazırlamak ve uygulamak. Yıllık programlar, bakanlıklar, bölge ve il kuruluşlarıyla koordineli bir şekilde hazırlanır. Bu programların il genel meclisince kabulünden sonra bakanlıklara aktarılan ödeneklere ait olan kısmı, ilgili bakanlığın onayı ile yürürlüğe girer. İl özel idarelerinin harcama yetkisi, gelir toplama yetkisi, kaynak sağlama olanakları, ücret tarifeleri yapma ve umuma açık yerleri denetleme yetkisi; düzenleme, yasaklama ve cezalandırma yetkisi bulunmaktadır. İl özel idareleri, kendi bütçesini yapma yetkisine sahiptir. Hizmetlerini yürütebilmek için yasal gelirleri vardır ve yasalarla belirlenenlerin dışında bunları kendi organlarının kararıyla övgütürce kullanabilmektedirler.
<i>Sivil Toplam Örgütleri (Dernek ve Güç Birliği)</i>	Karaşarda büro kurup, eğitim, sergi toplantı, sohbet, örnek uygulamalar gibi halkla ilişkiler çalışmalarını yürütmenin yanı sıra; halk eğitimi teknikleri ile Karaşar halkına, ekoturizm ve rekreasyonun özelliklerini, beldeye ve onun sakinlerine sağlayacağı ekonomik ve toplumsal değerleri anlatmalı, halkın hem turizm ve rekreasyon aktiviteleri bakımından hem de belediye ile ilişkileri açısından sorumlulukları ve yapması gerekenleri telkin etmelidir. Gönüllü kuruluşlar ayrıca; kimi alt ya da üst yapı veya hizmetler bakımından kamu yönetiminin aşamadığı darboğazlarda belediyeye ve il özel idaresine ve kuruluşlarına destek vermeli, bazı örnek hizmetleri gerekirse kendisi üretmelidir.
<i>Karaşar Belediyesi</i>	Temizlik ve çöp toplama, tuvalet yapımı, altyapı hizmetleri (su, kanalizasyon, yol), planlama, denetleme, ulaşımı sağlama..Bu görevlere ilişkin harcama yapma ve gelir toplama, ücret tarifeleri düzenleme, yasaklama ve cezalandırma kararları alma
HİZMETLERE DESTEK VERECEK BİRİMLER	
<i>İller Bankası</i>	Teknik hizmet, finansal destek, altyapı hizmetleri içme suyu şebekesinin geliştirilmesi, belediyeye teknik yardım, eğitim, WC, kamp alanları yapımı

HİZMETLERE	DESTEK VERECEK BİRİMLER
BİRİM	GÖREVİ
Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	Diğer bakanlıkların çevre düzeni planı ile ilgili görüşünü almak, çevre düzeni planı hazırlamak ve onaylamak. Su, yol ve kanalizasyon gibi önemli altyapı hizmetleri
Turizm Bakanlığı	Mali destek ve hizmet vermek (altyapı uygulamaları, tesis yapımı), çevre düzeni ortaya konan alanlarda doğa yürüyüşleri parkurlarını belirlemek ve bu yürüyüşler için gerekli asgari hizmetlerin (kamp yerleri düzenlemesi, WC, su, çöp toplama- depolama-imha, asayiş, kurtarma hizmetleri vb. nin) doğa sporu özellikleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi amacıyla valilikle temasa geçip; bu hizmetlerin yürütülmesi için en uygun çözümleri aramak. Mevcut evlerin pansiyon için revizyonu, pansiyonculuk için kredi sağlamak. Bakı noktalarını düzenlemek, turizm enformasyon hizmeti ve turizm eğitimi vermek.
Kültür Bakanlığı	Folklorik özellikler, geleneksel mutfak kültürü, yaşam tarzı, giysi kültürü konularında veri toplamak, bu özelliklerin geliştirilmesi, yaşatılması için bilinçlendirme çalışmaları ve tanıtım amacıyla broşürler, el kitapları hazırlamak
Millî Eğit. Bakanlığı	Değişik konularda eğitilmiş insan gücü sağlamak. Merkezi ve yerel düzeyde eğitim etkinliklerinde katkı sağlamak.
Köy Hizm.Genel. Md. ve Ankara İl Md.	Yol yapımı, gölet yapımı ve bakımı. Yeterli içme suyu sağlama, kanalizasyon ve çeşme yapımı
Orman Bak.ve Orman Bölge Müdürlüğü	Gölün dolmasını önleyecek önlemlerin alınması, orman içi yolların, dinlenme kamp ve piknik alanlarının yapılması
Ç.B. Ank.İl Çevre Md.	Çevrenin korunması, iyileştirilmesi
Sağlık Bakanlığı-İl Sağlık Müdürlüğü	Doğa sporlarının tümünün planlanmasında, sağlık ve kurtarma hizmetleri verilmesi, Karaşar beldesindeki sağlık ocağının modernize edilmesi ve görevlendirilen personelin doğa sporlarına ilişkin kurtarma çalışmaları konusunda eğitilmesi
Tarım İl Müdürlüğü	Yaylacılığın devamının sağlanması yönünde eğitimler verilmesi

Bu durumda Millî Parklar ile işletmeci özel şirket arasında 1+1+1 (3 yıllık) veya 10 yıllık (Maliye Bakanlığı'nın görüşü doğrultusunda) bir ihale sözleşmesi imzalanır. Bu sözleşme, süre bitimi sonunda istenirse yenilenebilir. Söz konusu sözleşmede taraflar, işin niteliği, ihalenin konusu gibi konular netleştirilir. Millî Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nün "Ormanîçi dinlenme yerleri/günübirlik kullanım alanlarına ilişkin ihale sözleşme tasarısı" Ek 9'da yer almaktadır.

7. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ülkemizde şu ana kadar turizm merkezi olarak ilan edilerek yoğun kullanım ve yapılaşmaya açılan birçok yaylada çeşitli sorunlar yaşanmaktadır. Bu duruma;

- Koruma-kullanım dengesi ve
- Yaylaların sahip olduğu doğal, kültürel, tarihi tüm kaynaklar üzerinde ortaya çıkabilecek etkiler düşünülmeden;
- Alana ilişkin veri analizleri ışığında doğru ve yerinde kullanım kararları üretmeksizin;
- Yeterli altyapı çalışmalarında bulunulmaksızın plan kararlarının geliştirilmesi ve
- Kısa vadeli yaklaşımlarla uygulamaya geçirilmesi;
- Yerel halkın planlamaya katılımı, bilinçlendirilmesi;
- Değişik meslek disiplinlerinin planlamada söz sahibi olması;
- Planlama, uygulama ve yönetimde etkili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması;
- Yerel yönetimler ve sivil toplum örgütlerine gereken önemin verilmesi;
- Planlama ve uygulama sonrası, izleme ve denetim çalışmalarının gerçekleştirilmesi gibi birçok önemli konunun gözardı edilmesi yol açmaktadır.

Sözkonusu sorunlar için çözümler üretilebilmesi; ancak yaylalara ilişkin bütüncül yönetim kararlarının ortaya konması ile mümkün olabilecektir. Ancak günümüze değin yapılan çalışmalarda; konuya hep tek yönlü bakılmış, tüm faktörlerin değerlendirildiği; koruma ve kullanım arasındaki ilişkiyi minimuma indiren bütüncül yaklaşımlar içine girilmemiştir. Bu nedenle de turizme açılan mevcut yayla alan kullanımları genellikle sürdürülebilirlik ile bağdaşmamakta ve doğa ile dost bir tutum sergilememektedir.

Halen geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin devam ettiği Eğriova yayla ekosistemi, ekoturizm için sahip olduğu olanakların yanı sıra; bünyesinde barındırdığı orman alanı ve diğer kaynakları ile Ankara, İstanbul, Bolu ve Beypazarı gibi yakın çevresi için günübirlik rekreasyonel aktivitelere yönelik bir ortam sunmaktadır. Buna rağmen Karaşar halkı haricinde oldukça sınırlı bir kullanıcı kitlesi tarafından tanınmaktadır. Alanın günümüze kadar özelliklerini koruyarak gelebilmesinin nedeni muhtemelen bu özelliğidir.

Eğriova yayla ekosistemi şu anda Mayıs-Eylül ayları içinde yöre halkı tarafından yaylacılık faaliyetleri için kullanılmaktadır. Yöre halkından orman işçiliği yapanlar, yaylada Ekim ayı sonlarına kadar kalabilmektedir. Ayrıca gerek yöre halkı gerekse Karaşar'dan büyük şehirlere göç etmiş olan nesil alandan yaz aylarında tatil ve rekreasyonel aktiviteler amacıyla yararlanmaktadır. Bunun haricinde, her yıl Haziran ayının son pazarı Çatalçörtten piknik alanında yayla şenlikleri yapılmakta; yaylada en yoğun kullanım bu tarihte olmaktadır.

Yayla ekosistemine giriş ve çıkışlar kontrolsüzdür, herhangi bir denetim mekanizması bulunmamaktadır. Özellikle Çukurören ve Eğriova göletleri çevresi ile yayla içindeki çeşmelerin yakınlarda ve piknik alanlarında gerçekleştirilen kontrolsüz piknik aktiviteleri nedeniyle çöpler yığılmaktadır.

Ankara, İstanbul ve Bypazarı halkının kırsal ortam içinde, günlük sorunlardan uzaklaşabileceği ve dinlenebileceği, günübirlik ulaşım mesafesi içinde yer alan, yaz ayları içinde serin bir kullanım mekanı sunan Eğriova yayla ekosistemini; oldukça yakın bir gelecekte tanınması ve bu alandan turizm ve rekreasyon amacıyla yararlanmaya başlaması kaçınılmazdır. Bu nedenle çalışma alanı olan “Eğriova yayla ekosistemi örneğinde” ortaya konan “bütüncül yönetim yaklaşımının” alanın turizm ve rekreasyona yönelik faaliyetlere açılması öncesinde uygulamaya geçirilmesi oldukça önemlidir.

Eğriova yayla ekosisteminin bütüncül yönetiminde ideal hedef; “Alanının sahip olduğu doğal ve kültürel kaynakların korunması ile insan aktiviteleri arasındaki çelişkiyi minimuma indirecek, sürdürülebilir gelişim temeline dayalı bir denge ortaya konmasıdır.”

Bu bağlamda uygulama hedefleri;

- Flora ve faunaya ilişkin değerlerin korunması ve sürekliliklerinin sağlanması;
- Yöreye özgü gelenekler, mutfak kültürü, el sanatları, yaşam tarzı, giyim gibi özelliklerin korunması ve geliştirilmesi;
- Alanın değişik bilimsel çalışmalara hizmet etmesi;
- Alanın, ilgi gruplarına (yerel halk ve ziyaretçiler) yönelik eğitim ve bilinçlendirme aktivitelerine hizmet etmesi;
- Rekreasyon ve ekoturizme yönelik faaliyetlerin geliştirilmesi ve
- Geleneksel yaylacılık faaliyetlerinin sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Eğriova yayla ekosisteminde bu bağlamda geliştirilen planlama, programlama ve uygulama etkinlikleri; alanda kullanım hakkına sahip olan Orman Genel Müdürlüğü’nün yanı sıra Ankara İl Özel İdaresi, Karasay Belediyesi, dernek, güç birliğinden oluşan özel bir işletmeciler şirketi ile yürütülecek hizmetlere destek verecek birimleri ilgilendirmektedir. Bu yaklaşımında başarı sağlanması, ilgili kuruluşların arasında etkili bir işbirliği ve eşgüdüm, bir başka deyişle yönetim birliği ve bütünlüğü sağlanmasına bağlıdır.

Alanın içinde verilmesi gereken hizmetler, çok çeşitlidir. Alanın tümünde etkin bir çöp toplama ağıının oluşturulması; bu temizlik işleminin yine hafta sonları ve şenlik gününde sıklıkla tekrarlanması ve alanın içinde zaman zaman yapılan kontroller esnasında alanı kirlettiği tespit edilen kişilere bazı para cezalarının uygulanması gereklidir. Alana girişlerde her araca bir çöp torbası verilerek bu konuda uyarılmaları da etkili bir çözüm olacaktır.

Aynı para cezası alandan flora ve faunaya ilişkin örneklerin uzaklaştırılması durumunda da uygulanmalı ve bu durumun denetlenmesi amacıyla alan içinde aksatmadan kontroller yapılmalıdır.

Doğa sporları ve rekreasyonel aktivitelerin yanı sıra bilimsel inceleme ve eğitim çalışmalarına da hizmet edecek olan alanın ziyaretçilere tanıtımı için video programların hazırlanması, broşür ve kitapçıkların basılması, internet sayfası oluşturulması oldukça gereklidir.

Yayla evlerine kadar su ulaştırılması ya da en azından her yaylaya ve kamp alanına yeterli sayıda çeşme ve tuvalet yapılması gerekmektedir. Eğriova yayla yolunun stabilize kalması ve asfalt olmaması da hem doğa sporlarına olan uygunluğu hem de alana daha bilinçli bir ziyaretçi kitlesi gelmesini sağlayacaktır.

Alan içinde masa, çeşme, tuvalet, çöp kutusu gibi ihtiyaçların karşılanmış olduğu organize piknik alanları planlanmalıdır. Ancak, sözkonusu alanlarda ateş yakılmasına izin verildiği takdirde, etkili bir kontrol mekanizmasının geliştirilmesi orman örtüsünün sürekliliği bakımından kaçınılmazdır.

Alan içinde yeterli sayıda, doğa ile uyumlu formda ahşap işaret levhaları kullanılarak ziyaretçilerin bilgilendirilmesi ve güvenliği sağlanmalıdır. Özellikle yoğun insan kullanımı olan alanlarda orman yangınlarına karşı çok sık uyarı levhaları konulmalı ve denetimler yapılmalıdır.

Alanda gerçekleştirilecek olan bütüncül yönetim ne kadar mükemmel olursa olsun; erişilebilirlik ve alanın engelli insanlar olan terapi (iyileştirme) etkisi asla unutulmamalıdır. Bu nedenle; engellilere yönelik hizmetler (levhalarda ses, dokunuş) gibi de imkanlar ölçüsünde sağlanmalıdır.

Bir diğer önemli konu; yaylada çevre ile uyumlu enerji kaynaklarının kullanımıdır. Enerji temini konusunda; ısıtma ve ısıtma gereksinimleri için tüpgaz sobaları ve tüpler kullanılmalıdır. Ayrıca sıcak su ihtiyacı için de su depoları ve güneş panelleri kullanılmalıdır. Rüzgar enerjisi jeneratörleri de elektriğe ilişkin gereksinimler için uygun bir çözümlemedir. Bu teknolojiler konusunda halkın bilinçlendirilmesi de eğitim çalışmalarında üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

Ev pansiyonculuğunun nakdi olarak desteklenmesinin yanı sıra, halkın bu konuda eğitimi ve bilinçlendirilmesi de gerekmektedir. Yapılan anketlerde halkın büyük çoğunluğu pansiyonculuk yapmayı istediğini belirtmiştir ama bunun uygulamaya geçirilebilmesi için eğitim çalışmaları şarttır.

Yaylalarda ekonomik kazanç oluşturan el sanatları, tarım ve hayvancılık ürünlerinden turizm ve rekreasyon aracılığıyla gelir elde edilmesi için hem ziyaretçiler hem de yerel halkın çaba göstermesi ve istekli olmaları gerekmektedir. Yerel halk, ziyaretçiler için yeterli miktarda üretmeyi ve bundan kazanç sağlamayı istemeli ve bunun için örgütlenme talebi yaratılmalıdır. Bu sağlandığında yerel halkın organize olması ve kooperatifler kurarak pazara yönelik üretim yapması da mümkün olabilecektir. Ziyaretçiler de yöreye özgü ürünleri satın alarak yerel halka ekonomik bir katkı sağlamaya öncelik vermeli ve bu konuda istekli ve ilgili olmalıdırlar.

Eğriova yayla serisini kullanan Karaşar beldesi halkının sahip olduğu zengin kültürel mirası, özellikle de pek çok kişiyi bu alanlara çekecek olan gelenek ve göreneklerini korumak için eğitim ve bilinç oluşturma oldukça önemlidir. Bunun için, Karaşar beldesi halkı; dağ ve yayla turizminden elde edecekleri gelirin ancak kaynak değerlerini koruyarak sürekli kılabileceği konusunda bilinçlendirilmelidir. Söz konusu çalışmalar için Karaşar derneği ve Güç Birliği gibi sivil toplum örgütleri ile belediyeye büyük görevler düşmektedir. Kadınlar ve gençler için düzenlenecek olan eğitici kurslar da yerel halk içinde oldukça önemli olan bu ilgi gruplarının topluma kazandırılmasını sağlayacaktır.

Karaşar beldesi halkı gelişmelere açık ve ilgilidir. Bu nedenle yerel halkın planlama kararlarına katılımları ve alandaki gelişmeler hakkında periyodik olarak bilgilendirilmeleri oldukça önemlidir.

Eğriova'da kırsal yaşamın bir parçası olarak yaylacılık, ormancılık ve bunlara ait ekonomik uğraşların sürdürülmesi ve bu uğraşların ziyaretçilere tanıtımı da yöre halkı hakkında daha ilgili ve bilgi sahibi bir ziyaretçi kitlesinin ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Yörenin geleneksel yapısını yansıtan bir diğer etkinlik olan ve her yıl Çatalçörtlen'de düzenlenen yayla şenliğinde de yaylaların ve sahip olduğu tüm değerlerin tanıtımını yapmak son derece önemlidir. Gerek bilgilendirme gerekse konuk ağırlama bakımından iyi organize edilecek olan yayla şenlikleri sayesinde yöreye oldukça iyi bir gelir de sağlanacaktır. Bu konuda, şenlik gününde Çatalçörtlen'e düzenlenecek olan gününbirlik turlar dahi büyük fayda sağlayacaktır.

Ülkemizde genellikle ortaya konan planların uygulanması sonrasında izleme ve denetim çalışmaları aksatılmaktadır. Bu bağlamda bütüncül planlama ve yönetime ilişkin uygulamalar sonrasında kontrollü bir giriş-çıkışın sağlanacağı Eğriova yayla ekosistemine ilişkin veri izleme, depolama ve güncelleme ile bakım ve onarım işlemlerine aksatılmadan devam edilmeli ve bu konuda etkili bir denetim mekanizması geliştirilmelidir.

Bu araştırmada; Eğrioğa yayla ekosistemini sisteminin tđm oğeleri arasında karşılıklı ilişkilerin olduğu gđzđnđne alınmış ve bu ilişkilerin bđtđncđl yđnetim yaklaşımı sayesinde dengelenmesine çalışılmıştır. Őlkemizde yer alan diğer yaylalar Eğrioğa'dan farklı özelliklere sahip olabilirler ancak sđz konusu alanlar da koruma – kullanım dengesi içinde, bđtđncđl bir yaklaşımla ele alındıklarında burada sđzđ edilen tđm kriterler; sđzkonusu alanın özelliklerine uyarlanarak değerlendirilebilir.

KAYNAKLAR

- Akman, Y., 1974. Contribution a l'etude de la flore de la region de Beypazarı karaşar et de Nallıhan. Tome 18 C, Faculte des Sciences de l'Université d'Ankara, Ankara.
- Akman, Y., 1974. Etude Phyto-Ecologique De la Region De Beypazarı-Karaşar et Nallıhan. Tome 18 C, Faculte des Sciences de l'Université d'Ankara, Ankara.
- Akpınar, N., 1994. Açık Kömür Ocaklarında Çevresel Etki Değerlendirmesi ve Doğa Onarım Çalışmalarının Milas-Sekköy Açık Kömür Ocağında İrdelenmesi. Doktora Tezi (Basılmamış), A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 277 s., Ankara.
- Altan, T., 1982. Çukurova'da Bilgisayar Yardımı İle Bölgesel Ölçekte Ekolojik Peyzaj Planlaması Uygulanması ve Alan Kullanış Önerisinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları:161, Bilimsel Araştırma ve İnceleme Tezleri:52, Adana.
- Anonim, 1973. Cumhuriyetin 50. Yılında Ankara. Beypazarı, Ankara İl Yıllığı, Ankara.
- Anonim. 1990. Düünden Bugüne Köyümüz Köşeler. Köşeler Köyü Kültür, Yardımlaşma ve Güzelleştirme Derneği, T.D.V. Yayın Matbaacılık ve Ticaret İşletmesi, Ankara.
- Anonim, 1992. Ankara İli Arazi Varlığı. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İl Rapor No: 06, Etüd ve Proje Dairesi Başkanlığı, 16- 17, Ankara.
- Anonim, 2002. Türkiye Dağları I. Ulusal Sempozyumu Broşürü. Birinci Duyuru, T.C. Orman Bakanlığı, Ankara.
- Anonymous, 1992. Agenda 21: Programme of Action for Sustainable Development-Rio Declaration on Environment and Development. 3-14 June 1992, Rio de Janeiro, Brazil, United Nations Department of Public Information, New York, USA.
- Anonymous, 1995. International NGO Consultation on Mountain Agenda. Summary Report and Recommendations to the United Nations.
- Anonymous, 1996. Recommendations NGOs and Mountain Populations to Governments and to the European Union. European Intergovernmental Consultation on Sustainable Mountain Development.
- Anonymous₁, 1998. Towards A European Policy for Mountain Areas- Summary of the Final Report & Propositions. European Parliament, Directorate General for Studies, Division of Agriculture, Fisheries, Forestry & Rural Development.
- Anonymous₂, 1998. Community Based Mountain Tourism: Practices for Linking Conservation with Enterprises. The Mountain Forum-The Mountain Institute, Franklin.
- Anonymous, 1999. Mountains of the World. Tourism and Sustainable Mountain Development. Mountain Agenda, Editors: M. Price, T. Wachs and E. Byers, Mountain Forum's Publications, Switzerland.
- Anonymous, 2001. Ecological Risk Analysis and Management Planning for Lake Manyas. Final Report, Ankara.
- Aşk, M.K., 1987. Yaylak ve Mera Islahı. Kurtuluş Ofset Basımevi, İzmir, 280s.
- Atmış, E., 1994. Türkiye'de Yayla Turizmde Altyapı Sorunları. I.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Orman Mühendisliği Anabilim Dalı, Orman Ekonomisi Programı, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), İstanbul.

- Ayçiçek, E., 1999. Beypazarı (Karaşar) Yöresinde Geleneksel Türk mutfağı ve Uygulamaları. Yazılı Belge. Ankara İl Kültür Müdürlüğü, Folklor Arşivi, s.5, Ankara.
- Başal, M.,1974. İznik Gölü Peyzaj Planlaması. A.Ü.Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Başal, M., 1981. Kırmir Çayı Vadisi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ankara'nın Rekreasyon Gereksinimleri Yönünden Analiz ve Değerlendirmesi. A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Doçentlik Tezi, Ankara.
- Baştanlar, D., 2001. Ekoturizmin Göksu Deltası Örneğinde İrdelenmesi. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi,
- Belknap, R.K. et al., 1967. Three Approaches to Environmental Resource Analysis. The Landscape Architecture Research Office, Graduate School of Design, Harvard University, The Conservation Foundation, 102 p., Washington, D.C.
- Boru, H., 1994. Gülek Yaylası'nın Turizm ve Rekreasyon Potansiyelinin Belirlenerek Ekolojik Alan Kullanım Potansiyelinin Belirlenerek Ekolojik Alan Kullanım Prensiplerinin Araştırılması. Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Adana.
- Cimrin, E., 1996. Traditional Yayla Houses in the Vicinity of Alanya. The Graduate School of Natural and Applied Sciences of Middle East Technical University, dept. of Architecture (Unpublished), Ankara.
- Corson, W.H., 1990. The Global Ecology Handbook (What You Can Do About the Environmental Crisis), Beacon Press, Boston.
- Çelebioğlu, T. 1996. 4-6 Aralık III. Çevre Şurası Tebliğler ve Bildiriler Kitabı, Çevre Bakanlığı, Ankara.
- Çukurçayır, F. ve Arabacı, H., 2000. Köppen Yöntemine Göre Ankara İklimi. DMİ Genel Müdürlüğü, Araştırma ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Yayın No: 200/01, Ankara.
- Demirayak, F. ve Kürüz, B., 1993. Aladağlar'da Dağ ve Yürüyüş Turizmi Geliştirilmesi Arayışları.
- Demirsoy, A., 1999. Genel ve Türkiye Zoocoğrafyası-"Hayvan Coğrafyası". 3. Baskı, Meteksan A.Ş., Ankara.
- Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, 2001. İklimsel Veriler, Ankara.
- DİE, 1998. Ekonomik ve Sosyal Göstergeler, 29, Ankara.
- Diker, H., 2001. Eğriova Yaylası. Atlas Dergisi, Sayı:100-Temmuz 2001, 166 s.
- Dilek, F., 1998. Bodrum İlçesi Katı Atıklarının Düzenli Depolama Olarak Değerlendirilmesinde Alternatif Alan Seçim Olanaklarının Saptanması Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi (Basılmamış), A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 144 s., Ankara.
- Doğanay, H., 1994. Türkiye'de Geçici Yerleşme Şekilleri. Türkiye Beşeri Coğrafyası, gazi Büro Kitabevi, 265-279, Ankara.
- Doğu, A.F. vd., 1993. Kaçkar Dağı'nda Buzul Şekilleri, Yaylalar ve Turizm. A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı:2 (157-184), Ankara.
- Dorward, S., 1990. Design for Mountain Communities-A Landscape and Architectural Guide. Van Nostrand Reinhold, New York.
- Düzgüneş, O., Kesici, T. Ve Gürbüz, F., 1983. İstatistik Metodları I. A.Ü.Z.F. Yayınları: 861, Ders Kitabı :229, 218 s., Ankara.
- Edington, J.M. and Edington, M.A., 1977. Ecology and Environmental Planning. Chapman and Hall, London.

- Elibüyük, M., Güneri, V. Ve Güner, N., 1968. Karaşar Nahiyesi Etüdü. A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Dönem Ödevi (Basılmamış), Ankara.
- Emiroğlu, M., 1977. Bolu'da Yaylalar ve Yaylacılık. A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları, No: 272, Ankara.
- Erden, A., 1998. Anadolu Giysi Kültürü. Dumat Offset, 363 s., Ankara.
- Erden, A., 2000. Sözlü Görüşme, Dr. A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi halkbilimi ABD Emekli Öğretim Üyesi.
- Erdönmez, C., 1997. Bursa-Keles Kırsal alanlarındaki Toplumsal Yapının Çevre Sorunları Üzerine Etkisi. İ.Ü. Fen Bilimleri Ents. Orman Müh. ABD, Doktora Tezi (Basılmamış), İstanbul.
- Ersoy, E.G., 1994. Sosyo-Kültürel Değişme Sürecinde Hemşin'de Yaylacılık. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antropoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Ertürk, M., 1995. İskilip'te Yaylacılığın Sosyal ve Ekonomik Hayata Etkileri. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı, yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Erzurum.
- Gençkan, M.S., 1990. Kamu Mer'aları, Yaylak ve Kışlakları, Hukumuzun İlkeleri. 184 s., İzmir.
- Göktaş, H., 2001. Karaşar. "Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm" –Arazi Gezisi ve Halk Katılımı Toplantısı, Yayına Hazırlayan: Gül Güneş, Ankara.
- Gönençgil, B., 2001. Karaşar beldesi eğriova yaylaları ve dağ alanları yönetimi (DAY). "Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm"–Arazi Gezisi ve Halk Katılımı Toplantısı, Yayına Hazırlayan: Gül Güneş, Ankara.
- Günaydın, G., 1996. Geçmişten Günümüze Karaşar Folkloru. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Gündüz, A., 2001. Bir Yayla Çiçeği Karaşar. Türk Telekom, 2001:2; 41, Kozan Ofset Matbaası, Ankara.
- Güneş, G., 1998. Gündem 21 ve Duyarlı Ekosistemler. A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı ABD., Doktora Semineri (Basılmamış), Ankara.
- Güneş, G., 2001. Yaylalar ve Türkiye'de Yayla Turizmi. Ekin, Türk-Koop, Nisan-Haziran 2001, Yıl:5, Sayı:16, s.80-86.
- Gürsoy, A., 1999. Ankara İli Beypazarı İlçesine Bağlı Karaşar'ın Monografik İncelemesi. A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Halk Bilimi Bölümü, Lisans Bitirme Tezi (Basılmamış), Ankara.
- IUCN, 1996. Tourism, Ecotourism and Protected Areas: The State of Nature-Based tourism Around the World and Guidelines for its Development. Gland, Switzerland and Cambridge.
- IUCN, UNEP and WWF, 1991. Caring for the Earth- A Strategy for Sustainable Living, Gland.
- İlter, A.A., 1995. İçel İli Yayla Yerleşimlerinde Ekolojik Kapsamlı Rekreatiyonel Planlama İlkelerinin Araştırılması. Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Adana.
- İncekara, A., vd. 1997. Karadeniz Bölgesi'nde Turizmin Geliştirilmesi, Bölgesel Gelişme ve Çevreye Uyumlu Yapılaşma. İstanbul Ticaret Odası, Yayın No:1997-27, Mega Ajans, İstanbul.
- İzmirak, R., 1976. Yayla. Coğrafya Terimleri Sözlüğü, 339, Ankara.

- Jongman, R., 1994. An Ecological Main Structure for the European Union. Landscape Planning and Ecological Networks, Dept. of Physical Planning and Rural Development, Wageningen Agricultural University, The Netherlands.
- Kalem, S., 2001. Doğal ve Kültürel Değerlerin Korunabilmesi İçin Turizm Potansiyelinin Belirlenmesinde Bir Yöntem Yaklaşımı ve Kastamonu İli Kıyı Bölgesi ve Yakın Çevresinde Uygulanması. Doktora Tezi, A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü (Basılmamış), Ankara.
- Kapkın, M., 1992. Planning of Nature- Based Outdoor Recreation Activities in Soft Tourism. Architecture of Soft Tourism, 3-6 September 1992, Seminar Proceedings, The Yıldız University, Faculty of Architecture Press, İstanbul.
- Karadeniz, N., 1995. Sultansazlığı Örneğinde Islak Alanların Çevre Koruma Açısından Önemi Üzerinde Bir Araştırma. Doktora Tezi (Basılmamış), A.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, 268 s., Ankara.
- Karadeniz, N. ve Güneş, G., 7-8 Mayıs 1998. "Gündem 21 Çerçevesinde Dağ ve Yayla Ekosistemlerinin Sürdürülebilir Planlama ve Yönetimi". "Sosyo-Ekonomik Değişim Sürecinde Bolu Yayla ve Ormanları Sempozyumu", Bolu.
- Karaküçük, S., 1999. Rekreasyon- Boş Zamanları Değerlendirme. Üçüncü Baskı, Ankara, 413 s.
- Kocakuşak, S. 1988. Beypazarı-Karaşar ile Kıbrısçık-Seben Arasında Kalan Kesimin Nüfus ve Yerleşme Özellikleri. A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Koçak, Y., 2001. Sözlü Görüşme. Karaşar Belediyesi Başkanı, Karaşar-Ankara.
- Koçhan, A., 1997. Doğu Karadeniz Bölgesi Yaylaları için enerji Duyarlı Bir Bungalov Önerisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Trabzon.
- Kurum, E., 1992. Beynam Muhafaza Ormanı ve Yakın Çevresinin Ankara Kenti Rekreasyon Sistemi Açısından Koruma-Kullanım ve Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerine Bir Araştırma. A.Ü. Fen Bilimleri Ens.Peyzaj Mimarlığı ABD. Doktora Tezi (Basılmamış), Ankara.
- Kutlu, M., 1990. Fırat Havzası Yaylacılığı'nda Şavak Aşireti Göçer Hayvancılığına Tipolojik Yaklaşım. Fırat Havzası Coğrafya Sempozyumu, 14-15 Nisan 1986, Elazığ, s.199-205.
- Leidenfrost, K. and Pascher, O. (Türkçeye Çevirenler:M.Dündar ve H. Canver), 1969. Yaylacılık. Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, Muhtelif Yayınlar Serisi No:30, 154 s., Ankara.
- Lynch,O. and Maggio, G.F., 2000. Mountain Laws and Peoples:Moving Towards Sustainable Development and Recognition of Community-Based Property Rights. A General Overview of Mountain Laws and Policies with Insights from the Mountain Forum's Iectronic Conference on Mountain Policy and Law, The Mountain Institute, Center for International Environmental Law, and Mountain Forum, Franklin, West Virginia.
- Mannion, A.M. and Bowlby, S.R., 1992. Origins of Sustainable Development. Environmental Issues in the 1990s, John Wiley and Sons, Chicester.
- Mathieson, A. and Wall, G., Tourism Economic, Physical and Social Impacts, Longman Group Ltd, New York, 1993, s. 1.
- McIntyre, G., Hetherington, A. and Inskeep, E., 1993. Sustainable Tourism Development: Guide for Local Planners. World Tourism Organization, A Tourism and Environment Publication, Madrid.

- Meşhur, M., 1995. Çevre Duyarlı Planlama. Yeni Türkiye-Çevre Özel Sayısı, Sayı:5; 281, Temmuz-Ağustos 1995, Yeni Medya Hizmetleri, Ankara.
- Muslu, Ş., 2000. Sözlü Görüşme. Orman Bakanlığı Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Müller, H., 1994. The Thorny Path to Sustainable Tourism Development. Journal of Sustainable Tourism, Vol.2 (3): 133, Channel View Publications, Frankfurt.
- Örnek, S.V., 2000. Türk Halkbilimi. T.C. Kültür Bakanlığı, Özkan Matbaacılık Ltd. Şti., Ankara.
- Özdamar, A., 2001. Karaşar. "Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm" –Arazi Gezisi ve Halk Katılımı Toplantısı, Yayına Hazırlayan: Gül Güneş, Ankara.
- Özdemir, S., 1996. Yayla Evlerinin Modernizasyonu. Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Basılmamış), Trabzon.
- Öztekin, M. ve Tezcan, F., 2001. Beypazarı-Karaşar- Eğriova Çevresinin Bitki Örtüsü. "Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm" –Arazi Gezisi ve Halk Katılımı Toplantısı, Yayına Hazırlayan: Gül Güneş, Ankara.
- Öztürk, F., 1993. Uzungöl Yenimahalle'de Geleneksel Konutların Yaz aylarında Ev Pansiyonu Olarak Uzungöllü Aileler Tarafından İşletilebilmesi İçin, Konutlarda ve Konutların Bulunduğu Arazi Parçasında Öneri Fiziksel Mekan Düzenlemesinin Hazırlanması. Yıldız Teknik Üniversitesi-Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Özyaba, M., 2000. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Yaşanan Turizm Sektörünün Doğa Turizmi Açısından Değerlendirilmesi. 9. Ulusal Bölge Bilimi/Bölge Planlama Kongresi, Bildiriler, KTÜ-Mimarlık Bölümü Şehircilik ABD, 5-6 Ekim 2000, 331-333, Trabzon.
- Resmî Gazete, 1998. Mera Kanunu. Sayı: 23272, 28 Şubat 1998.
- Sirel, B., 1995. Berdan Nehri (Tarsus Çayı) Yıkırı Havzasının Yayla Turizmi Açısından Kullanımı Üzerinde Bir Araştırma. Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Yayınlanmamış), Adana.
- Sirel, B. ve Peker, N., 1997. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde Turizm Amaçlı Yapılaşmanın Çevreye Etkileri. Doğayı Korumada Kent ve Ekoloji Sempozyumu, 18-19 Aralık 1997, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Somuncu, M. 1997. Doğu Karadeniz Bölümünde Yayla-Dağ Turizminin Bugünkü Yapısı, Sorunları ve Geleceği. A.Ü. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi, 6:273-312, Ankara.
- Somuncu, M., 2001. Karaşar-Eğriova Yayla Serisine İlişkin Jeomorfoğrafya Haritası. TÜBİTAK-YDABAG 100Y037 Nolu Proje Basılmamış Ara Raporu.
- Soykan, F., 1994. Bozdağlar'da (Ege Bölgesi) Rekreatif Yaylacılık. Turizm Yıllığı 1994. Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., 293-306, Ankara.
- Sukhatme P.V. and Sukhatme, B.V., 1970. Sampling Theory of Surveys with Applications. Second Edition, Iowa State University Press, Ames, Iowa USA, 452 p.
- Sözen, N., 1977. Ankara Şehri İçin, Şehir Dışı Rekreasyon Alanlarının Planlama İlkelerinin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma. A.Ü.Z.F. Diploma Sonrası Yüksek Okulu Müdürlüğü, Peyzaj Mimarisi Anabilim Dalı Doktora Tezi (Yayınlanmamış), Ankara.
- Sözen, N., 1997. Yeşil Saygısının Evrensel Kuralları. İnsan, Çevre, Toplum, İmge Kitabevi Yayınları: 46, Ankara.

- Sözer, A.N., 1972. Kuzeydoğu Anadolu'da Yaylacılık. İş Matbaacılık ve Ticaret, Ankara.
- Şahin, C., 1990. Aladağ Çayı Havzası'nda Çevre Koşulları ve Bunlarla İlgili Bozulmuş Doğal Dengenin Yeniden Kurulmasına İlişkin Sorunlar ve Çözüm Yolları. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Coğrafya Dizisi Sayı:1, Ankara, 83 s.
- Tezcan, M., 2000. Türk Yemek Antropolojisi Yazıları. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları:2515, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Yayınları:307, Maddi Kültür Dizisi:27, Ankara.
- The Council of Europe, 1997. Tourism and Environment. "Questions and Answers" Series, No:3, Council of Europe Publishing, France.
- Tuna, O., 1999. Yayla ve Yaylacılık. Tarım ve Köy, Mayıs-Haziran 1999, Sayı: 127.
- Turizm Bakanlığı, 1998. Türkiye Kamping Alanlar Haritası. Ankara.
- Türkiye Çevre Vakfı, 2001. Ansiklopedik Çevre Sözlüğü. Önder Matbaa, 392-393, Ankara.
- Uzun, G. vd., 1997. Doğu Akdeniz Bölgesi'nde Yaylalar ve Yaylacılık. Abant İzzet Baysal Ün. Orman Fak. Konferansları, 5- Çevre Etkinlikleri, Düzce.
- Ülker, İ., 1992. Dağ Turizmi-Planlama Yöntemleri, Yüksek Dağlarımız, kayak Merkezleri. Turizm Bakanlığı, Ankara.
- Ünhaber, 2001. Heyecanın Yeni Adresi-Orienteering. Ankara Üniversitesi Haber Bülteni, 6 Ekim-30 Kasım 2001, Ankara
- Var, M., 1992. Trabzon ve Rize İllerindeki Rekreatif Değeri Olan Bazı Yaylaların Turizm Açısından İncelenmesi. Doğu Karadeniz Turizmi, Konferans-Workshop, Turizm Bakanlığı, Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü, Trabzon.
- Western, D., 1993. Defining Ecotourism. Ecotourism: A Guide for Planners and Managers, Editors:K. Lindberg and D.E. Hawkins, TheEcotourism Society, Vermont.
- www.folklor.org.tr/turkish/index.htm
- www.kgm.gov.tr
- www.ecotourism.org/statement_on_the_united_nations_.htm
- www.fao.org/sd/EN4_en.htm
- www.metla.fi/iufro95abs/rid24.htm
- www.un.org/esa/sustdev/agenda21chapter10.htm
- Yalçındağ, Ş. ve Çoker, Z., 1993. Yayla, Dağ-Doğa Yürüyüşü ve Kış Sporları Merkezlerinde Kamu Yönetimi Örgütlenmesi. Araştırma Projesi. Turizm Bakanlığı, Ankara.
- Yaşlıca, E., 1986. Kentsel Yakın Çevre Alanlarının Rekreatif Amaçlı Düzenleme Kararlarını Belirleyen Etmenler ve Antakya (Hatay) Kentsel Yakın Çevresinde Uygulanması. Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Yılmaz, O., 2001. Doğa Sporları. "Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm" –Arazi Gezisi ve Halk Katılımı Toplantısı, Yayına hazırlayan: Gül Güne°, Ankara.
- Yılmaz, T., 1993. Amanos Dağları Dörtüol Kesiminde Bazı Yayla Yerleşimlerinin Doğala Yakın Vegetasyonlar Üzerindeki Etkilerinin Azalması. Çukurova Üniv. Fen Bilimleri Enst., Peyzaj Mimarlığı ABD Doktora Tezi (Basılmamış), Adana.

Ek 1. Araştırma kapsamında Eğriova yayla serisinde uygulanan anket formu

Bu anket, A.Ü.Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde yürütülmekte olan bilimsel bir araştırma kapsamında, Beypazarı-Karaşar-Eğriova Yayla serisini kullanmakta olan yöre halkı ve dışarıdan gelen ziyaretçilerin konu ile ilgili görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Ankete verilecek objektif cevaplar, gerçekçi sonuçların ortaya konabilmesi bakımından oldukça önemlidir. Katkılarınız için teşekkürler.

Anket No:

Adınız ve Soyadınız:

1. Cinsiyet

a) Bayan

b) Erkek

2. Eğitim Durumu

a) Okur-yazar olmayan

b) Okur-yazar

c) İlkokul

d) Ortaokul

e) Lise

f) Üniversite

g) Yüksek lisans-doktora

3. Yaşınız ?

a) 20'den küçük

b) 21-35

c) 26-30

d) 31-35

e) 36-40

f) 41-50

g) 51-60

h) 60'dan büyük

4. Mesleğiniz ?

a) Memur

b) Mühendis

c) Emekli

d) Öğrenci

e) Serbest meslek

f) Orman işçisi

g) Ev hanımı

h) Doktor

ı) Muhasebeci

j) Öğretmen

k) Diğer

5. Medeni haliniz ?

a) Evli

b) Bekar

6. Varsa çocuk sayısı ?

7. Sürekli yaşadığınız yer neresidir ?

a) Karaşar

b) Beypazarı

c) Ankara

d) İstanbul

e) İzmir

f) Diğer

8. Eğriova Yayla serisindeki eviniz nerede yer almaktadır ?

a) Eğriova Ayağı

b) Ayderesi

c) Yenimahalle

d) Veleç Boğazı

e) Hasanbaba

f) İmirze

g) Demirci Mah.

h) Selemet (Sarıahmet)

ı) Üç Mahalle

j) Çukurören

k) Belenova

l) Alimen

m) Battallar

n) Eşe Mah.

o) Tangırlar

p) Sarı alan

r) Kuyucak

s) Kerpiçler

t) Yok

9. Eğriova Yayla serisine geliş amacınız nedir ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz-
Cevabınız "a" şıkta ise, 15. soruya geçiniz)

a) Yayılacılık faaliyetleri gerçekleştirmek

b) Tatil amaçlı

c) Orman işçiliği

d) Diğer

10. Tatil amaçlı geliyorsanız, neden bu yaylayı tercih etmektedirsiniz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a) Yaşadığım yere yakın olması

b) Ulaşım kolaylığı

c) İlgi çekici bitki ve hayvan varlığı

d) Büyüklerimizin Karaşar'da ikamet etmesi

e) Manzara güzelliği

f) Doğanın bozulmamış oluşu

g) Diğer

11. Genellikle tatil amacıyla nereyi tercih edersiniz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

a) Deniz kenarı

b) Yayla

c) Dağlık alanlar

d) Diğer

12. Eğriova Yayla serisine genellikle hangi zamanlarda gelirsiniz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Hafta sonu b) Resmi tatiller c) Yaz tatili
13. Alanda uzun süre kalmanızı engelleyen faktörler nelerdir ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Hava koşulları b) Ulaşım güçlüğü c) Güvenlik d) Konaklama sıkıntısı
e) Yiyecek bulma güçlüğü f) Diğer
14. Aşağıdakilerden hangisinin konaklama amacıyla yaylada bulunmasını istersiniz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Yayla evi b) Motel c) Çadırılı kamp yeri d) Diğer
15. Eğriova Yayla serisine yaylacılık amacıyla geliyorsanız, ne tür faaliyetler gerçekleştirisiniz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Hayvancılık b) Arıcılık c) Tarım d) Orman işçiliği e) El Sanatları
f) Diğer
16. Yaylaya götürülen hayvanların beslenmesindeki birinci amaç nedir ?
- a) Ticari amaçla b) Etinden, süt ürünlerinden ve yününden yararlanmak amacıyla
c) Diğer
17. Bu ürünler nasıl değerlendirilmektedir ?
- a) Satılarak b) Halkın kendisi tarafından tüketilerek
c) Bir kısmı satılarak, bir kısmı halk tarafından tüketilerek
18. Yaylaya gelen ziyaretçiler ne gibi zararlar vermektedirler? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Çevre kirliliği b) Ağaç kesme c) Gürültü kirliliği d) Yangın
e) Aşırı avlanma f) Zarar vermemektedirler
19. Türkiye’de son yıllarda gelişme gösteren dağ ve yayla turizmi hakkında bilgi sahibi misiniz ?
- a) Evet b) Hayır
20. Eğriova Yayla serisini yerli ve yabancı turistlerin ziyaret etmesini ister misiniz ?
- a) Evet b) Hayır
21. Sizce Eğriova Yaylası’nda gerçekleştirilecek turizm ve rekreasyon faaliyetlerinin beldenizdeki veya yayladaki yaşantınız üzerinde olumsuz bir etkisi olur mu?
- a) Evet b) Hayır
22. Söz konusu faaliyetlerin, yörenizin geleneksel kültürünü bozacağına inanıyor musunuz ?
- a) Evet b) Hayır
23. Eğriova Yaylası turizm ve rekreasyon faaliyetlerine açılacak olsa, ne gibi işlerden kazanç elde etmeyi istersiniz ? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
- a) Yük taşımacılığı b) Rehberlik c) Yiyecek satışı d) El sanatları e) Pansiyonculuk
f) İstemezdim
24. Kredi sağlanırsa, pansiyonculuk yapar mısınız ?
- a) Evet b) Hayır
25. Eğriova Yaylasında elektrik bulunmasını ister misiniz ?
- a) Evet b) Hayır
26. Karışar’dan Eğriova Yayla serisine ulaşımı sağlayan yolun asfalt olmasını ister misiniz ?
- a) Evet b) Hayır
27. Kışın yeterli ulaşım sağlanırsa, yaylada sürekli kalır mısınız ?
- a) Evet b) Hayır

TEŞEKKÜRLER...

Ek 2 Katılımcı kurum-kuruluş ve kişiler

- Atlas Dergisi
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Teknik Araşt. ve Uyg. Gn. Md., İmar Prj. Dairesi Başkanlığı
- Beypazarı Belediyesi
- Beypazarı Kadastro Müdürlüğü
- Beypazarı-Karaşar-Eğriova İşletme Şefi
- Bilkent Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı ve Kentsel Tasarım Bölümü
- Çevre Bakanlığı-Çevre Koruma Genel Md.
- Gazi Üniversitesi, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
- Hacettepe Üniversitesi, Ankara Meslek Y.O., Turizm Bölümü
- İller Bankası-İmar Planlama Daire Başkanlığı
- Karaşar Belediyesi
- Karaşar Kültür, Yardımlaşma, Turizm ve Güzelleştirme Derneği
- Karaşar Güç Birliği
- Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Arş.Dern.
- Orman Bakanlığı-Millî Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü
- Tarım Bakanlığı, Çayır-Mera Havza Geliştirme Dai.Bşk., Çayır-Mera Şb. Md.lüğü
- Tempo Tur
- TRT
- Türkiye Tabiatını Koruma Derneği
- Turizm Bakanlığı-Yatırımlar Genel Müdürlüğü
- Prof.Dr. Ali DEMİRSOY (Hacettepe Üniv. Fen Fak., Biyoloji Bölümü)
- Dr. Atilla ERDEN (A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi-Halk Bilimi Bölümü)
- Yrd.Doç.Dr. Barbaros GÖNENÇGİL (İ.Ü. Edebiyat Fak. Coğr. Böl. Fiz. Coğrafya ABD)
- Doç.Dr. Bülent GÜLÇUBUK (A.Ü. Ziraat Fak. Tarım Ekonomisi Bölümü)
- Araş.Gör. Fatma TEZCAN (Hacettepe Univ. Fen Fak., Biyoloji Bölümü)
- Prof.Dr. Mükerrrem ARSLAN, Prof.Dr. Oğuz YILMAZ (A.Ü.Z. F. Peyzaj MimarlığıBöl.)
- Dr. Sancar OZANER (TÜBİTAK-YDABAG)

TARAFLAR :

MADDE : 1 Bu Protokol Ankara Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü ile (Kıssca İl Özel İdaresi olarak anılacaktır.) Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü (Orman İşletmesi olarak anılacaktır.) Arasında aşağıdaki şartlar dahilinde imzalanmıştır.

PROTOKOLUN KONUSU :

MADDE : 2 Ankara İli Beypazarı İlçesi,Karaşar Asasbası Eğriova mevkiinde Alabalık üretmek,çevreye estetik ve güzel bir görünüm sağlayacak insanların eğlenmesini ve dinlenmesini temin edecek tesis ve alanlar oluşturulması amacını taşıyan göletin yapılmasında karşılıklı yardımlaşmada bulunmak.

TARAFLARA GETİRDİĞİ HAKLAR VE SORUMLULUKLARI :

MADDE : 3- Eğriova Göleti, Ankara İli ve Çevre halkının Sportif Faaliyetler, Piknik, Dinlenme ve mesire alanları ihtiyacını karşılayacak şekilde Orman İşletmesinde düzenlenecektir.

MADDE : 4-Orman İşletmesinde yapılacak olan bu tesis için İl Özel İdaresince 50.000.000.-Tl. yardımda bulunacaktır.

MADDE : 5-İl Özel İdaresince verilecek olan yardım amacı doğrultusunda kullanılacaktır.

MADDE : 6-İleride İl Özel İdare Müdürlüğüne belirtilen alanda tesis yapımı düşünülməsi halinde Orman İşletmesince muvafakat edilecek ve gerekli intifak hakkı verilecektir.

MADDE : 7-Gölet alanında Orman İşletmesince yapılacak tesislere istemesi halinde İl Özel İdaresi ortak olabilecektir.

MADDE : 8- İl Özel İdaresince verilecek olan 50.000.000.-T. dışında Gölet için gerekli tüm harcamalar Orman İşletmesince yapılacaktır.

MADDE : 9- Gölet ve Piknik alanları belke sıkı olarak, herhangi bir nam altında ücret alınmayacaktır. İleride ücret alınması gerektiği takdirde Ankara Valiliğinin (İl Özel İdaresi) izni alınacaktır. Alınacak ücretten İl Özel İdaresine katkısı oranında pay verilecektir.

MADDE : 10- Gölet, Piknik, mesire alanları ve yapılacak diğer tüm tesislerin bakım, onarım, korunması ve işletmesi Orman İşletmesine ait olacaktır.

MADDE : 11- Gölette Alebelik üretimine başlanıp gelir temin edilmediği takdirde İl Özel İdaresine katkısı oranında pay verilecektir.

MADDE : 12- 12 Maddeden ibaret olan işbu Protokol tarafımızdan düzenlenerek imza altına alınmıştır.

Mehmet SANCAK

Beyşehir Orman
İşletme Müdürü

Nispettin GÜVEN

Vali Yardımcısı
Vali Adına

Türkiye Orthoptera (=düzkanatlı=çekirge) türleri ve yayılışları (Demirsoy 1999).

FAMİLYA/ALT FAMİLYA/Cins (alt cins)/Tür	Doğu Akdeniz	Batı Akdeniz	Ege	Marmara	İç Anadolu	Doğu Karadeniz	Batı Karadeniz	Doğu Anadolu	Güneydoğu Anadolu	ENDEMİK
TETTIGONIIDAE										
CONOCEPHALINAE										
Conocephalus Thunberg, 1815										
Ruspolia nitidula (Scopoli, 1786)				*	*	*	*			
PHANEROPTERINAE										
Isophya Brunnen von Wattenwyl, 1878										
I. amplipennis Brunnen von Wattenwyl, 1878	*			*	*	*	*			
I. ilkazi Ramme, 1951					*	*	*			*
I. paveli Brunnen von Wattenwyl, 1878				*	*	*	*			*
I. staneki Maran, 1958							*			*
Poecilimon Fischer, 1853										
P. similis Retowski, 1889						*	*	*		
P. cervus Karabağ, 1950					*	*	*			*
P. bosphoricus Brunnen von Wattenwyl, 1878				*		*	*			*
P. glandifer Karabağ, 1950					*	*	*			?
P. celebi Karabağ, 1953						*	*			*
TETTIGONIIDAE										
Parapholidoptera Maran, 1953										
P. spinulosa Karabağ, 1956	*				*	*	*			*
Pholidoptera Wesmäl, 1838										
Ph. fallax (Fischer, 1853)				*	*	*	*			
Platycleis Fieber, 1853										
P. (Platycleis) intermedia intermedia (Serville, 1839)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Bucephaloptera Ebner, 1926										
B. bucephala (Brunnen von Wattenwyl, 1882)	*	*	*	*	*	*	*			
Deotiscus Serville, 1831										
D. albifrons (Fabricius, 1793)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
GRYLLIDAE										
GRYLLINAE										
Discoptilia Pantel, 1890										
D. fragosoi (Bolivar, 1885)			*			*	*			
Melanogryllus Chopard, 1961										
M. desertus (Pallas, 1771)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Promodioligryllus (Bei-Bienko, 1933)										
P. burdigalensis (Latreille, 1804)	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Modioligryllus Chopard, 1961										
M. chopardi Kis, 1967			*	*	*	*	*	*	*	*

Pteronemobius Jacobsen-Bianchi, 1904	
P. ocnecolor (Walker, 1871)	• • • • • • • •
MOGOPLISTINAE	
Araucocephalus Costa, 1855	
A. vestitus Costa, 1855	• • • • • • • •
OECANTHINAE	
Oecanthus Serville, 1831	
O. pellucens (Scopoli, 1763)	• • • • • • • •
Meconema Serville, 1831	
M. thalassinum (De Geer, 1773)	• • • • • • • •
	GRYLLOTALPIDAE
Gryllotalpa Latreille, 1802	
G. gryllotalpa (Linnaeus, 1758)	• • • • • • • •
	TRYDACTYLIDAE
Xya Latreille, 1809	
Xya variegatus (Latreille, 1809)	• • • • • • • •
	TETRIGIDAE
Tetralix Latreille, 1802	
T. bolivari Saulcy, 1901	• • • • • • • •
T. subulata (Linnaeus, 1761)	• • • • • • • •
Paratetrix Bolivar, 1887	
P. meridionalis Rambur, 1838	• • • • • • • •
	PAMPHAGIDAE
BATRACHOTETRIGINAE	
Paranocarodes Bolivar, 1916	
P. straubei paphlagonicus Ramme, 1951	• • • • • • • •
Paranocaracris Mistshenko, 1951	
P. rupripes burri Uvarov, 1949	• • • • • • • •
CRYTHACANTHACARIDINAE	
Anacridium Uvarov, 1923	
A. aegyptium aegyptium (Linnaeus, 1764)	• • • • • • • •
CALLIPTAMINAE	
Calliptamus Serville, 1831	
C. italicus italicus (Linnaeus, 1831)	• • • • • • • •
CATANTOPINAE	
Pezotetix Burmeister, 1840	
P. anatolica Uvarov, 1934	• • • • • • • •
OEDIPODINAE	
Mecostethus Fischer, 1852	
M. grossus (Linnaeus, 1758)	• • • • • • • •
Oedipoda Latreille, 1829	

Türkiye Aves=kuş türlerinin yayılışı ve özellikleri (Demirsoy 1999).

TAKIM/Familiya/Tür	TÜRKİYE'DE GÖZLENDİĞİ BÖLGELER	YURT DURUMU Y=Yerli G=Göçmen T=Transit KZ=Kuş ziyaretcisi BG=Bölge ler arası göç YG=Yükselti göçmeni R=Rastlantısal Ya=Yaz konukçusu YZ=Yaz ziyaretcisi	YAŞADIĞI ORTAM ST=Stop Or=Orman SA=Sulak alan Dn=Deniz DK=Dağlık ve kayalık ÇB=Çalı ve bahçelik
TAKIM: GAVİİFORMES = Dalgıçkuşları			
GAVİİDAE = Dalgıçkuşlarıgiller			
Gavia stellata (PONTOPPIDAN, 1763) = Kızılgerdanlı Dalgıç	Karadeniz	KZ	SA, Dn
Gavia arctica (LINNAEUS, 1758) = Karagerdanlı Dalgıç	Karadeniz	KZ, G	SA, Dn
Gavia immer (BRÜNNICH, 1764) = Buzdalgıç	Karadeniz	KZ	SA, Dn
TAKIM: PODİCİPEDİFORMES = Yumurtacıları			
PODİCİPEDİDAE = Yumurtacılarıgiller			
Podiceps cristatus (LINNAEUS, 1758) = Bahri = Tepelibatağan	Karadeniz	Y, KZ	SA
Podiceps grisegena (BODDAERT, 1783) = Kırmızıboyunlu Batağan	Karadeniz	G, Y	SA
Podiceps nigricollis (BREHM, 1831) = Karaboyunlu Batağan	Karadeniz	Y	SA
TAKIM: PROCELLARIİFORMES = Fırıncıkuşları			
PROCELLARIİDAE = Yelkovanıkuşlarıgiller			
Puffinus puffinus = Siyah Gagalı Yelkovan = Kara Gaga Yelkovan	Karadeniz	G, KZ	Dn
Puffinus kuhlii = Sarı Gaga Yelkovan	Karadeniz	G, KZ	Dn
TAKIM: PELECANİFORMES = Kürekayaklı kuşlar			
PHALACROCORACİDAE = Karabatakgiller			
Phalacrocorax carbo (LINNAEUS, 1761) = Karabatak	Karadeniz	Y, KZ	SA
Phalacrocorax aristotelis (LINNAEUS, 1761) Tepeli karabatak	Karadeniz	Y, KZ	SA
Phalacrocorax pygmeus (PALLAS, 1773) = Küçük Karabatak = Cüce Karabatak	Karadeniz	Y	SA
PELECANİDAE = Pelikangiller			
Pelecanus onocrotalus (LINNAEUS, 1758) = Akpelikan = Beyazpelikan	Karadeniz	G, Y, KZ	SA
Pelecanus crispus (BRUCH, 1832) = Tepeli Pelikan	Karadeniz	G, Y, T	SA
TAKIM: CİCCONİİFORMES = Leylekler			
ARDEİDAE = Balıkgiller			
Botaurus stellaris (LINNAEUS, 1758)= Balaban	Bütün Bölgeler	Y, KZ	SA
Ixobrychus minutus (LINNAEUS, 1766)= Küçükbalaban	Bütün Bölgeler	G, Y	SA
Nycticorax nycticorax (LINNAEUS, 1758) = Gecebalıkcı	Karadeniz	G	SA
Ardeola malloides (SCOPOLI, 1769) = Alaon Balıkcı	Karadeniz	G, Y	SA
Bubulcus ibis (LINNAEUS, 1758) = Sığır Balıkcı = Öküz Balıkcı	Karadeniz	G, Y	SA
Egretta garzetta (LINNAEUS, 1766) = Küçük Ak Balıkcı = Küçük Beyazbalıkcı	Karadeniz	G, Y	SA

Egretta alba (LINNAEUS, 1758) = Büyük Ak Balıkcıl = Beyazbalıkcıl	Karadeniz	Y, KZ	SA
Ardea cinerea (LINNAEUS, 1758) = Gri balıkcıl	Karadeniz	Y	SA
Ardea purpurea (LINNAEUS, 1766) = Erguvanibalıkcıl	Karadeniz	G	SA
CICONIİDAE = Leyilekgiller	Karadeniz		
Ciconia ciconia (LINNAEUS, 1758) = Leyilek=Akleyilek	Bütün Bölgeler	Y, G, T	SA
Ciconia nigra (LINNAEUS, 1758) = Karaleylek	Karadeniz	G, T	SA
THRESKIORNIITHİDAE = Kelaynakgiller			
Plegadis (= Platalea) falcinellus (LINNAEUS, 1766) = Çelikleği = Parlakibis	Bütün Bölgeler	Y, G	SA
Platalea leucorodia (LINNAEUS, 1758) = Kaşıkçı = Kaşıkçıkuşu	Bütün Bölgeler	G, Y	SA
TAKIM: ANSERİFORMES = Kazılar			
ANATIDAE = Ördekgiller			
Cygnus olor (GMELIN, 1789) = Kuğu = Sessiz Kuğu	Karadeniz	Y, KZ, T	SA
Cygnus columbianus = Kıpçukkuğu	Karadeniz	G, T	SA
Cygnus cygnus (LINNAEUS, 1758) = Ötötkuğu	Karadeniz	Y, KZ, T	SA
Anser fabalis (LATHAM, 1787) = Tarla Kazı = Tarla Yaban Kazı	Karadeniz	KZ	SA
Anser albifrons (SCOPOLI, 1769) = Sakarca = Akalınlı Büyük Kaz	Bütün Bölgeler	KZ	SA
Anser anser (LINNAEUS, 1758) = Bozkaz	Karadeniz	Y, KZ	SA
Branta ruficollis (PALLAS, 1769) = Sibirya Kazı	Karadeniz	KZ, Y	SA
Tadorna ferruginea (PALLAS, 1764) = Angut	Karadeniz	Y	SA
Tadorna tadorna (LINNAEUS, 1758) = Suna = Al Kuşaklı Kaz	Karadeniz	Y, G, KZ	SA
Anas penelope (LINNAEUS, 1758) = Fiyu = Işıkçı Ördek	Karadeniz	KZ, G	SA
Anas strepera (LINNAEUS, 1758) = Boz Ördek = Külrengi Ördek	Karadeniz	Y, KZ, T	SA
Anas crecca (LINNAEUS, 1758) = Çamurcun = Cüce Ördek	Karadeniz	Y, KZ	SA
Anas platyrhynchos (LINNAEUS, 1758) = Yeşilbaş Ördek	Bütün Bölgeler	Y	SA
Anas acuta (LINNAEUS, 1758) = Kılıkuyruk	Bütün Bölgeler	G, KZ	SA
Anas querquedula (LINNAEUS, 1758) = Çıkrıkçı = Bağlık	Bütün Bölgeler	Y, G, T	SA
Anas platyrhynchos (LINNAEUS, 1758) = Kaşıkçaga	Karadeniz	Y, KZ	SA
Marmaronetta (= Anas) angustirostris = Dargaga	Karadeniz	Y, G, T	SA
Netta rufina (PALLAS, 1773) = Macar Ördöğü	Karadeniz	Y, KZ	SA
Aythya ferina (LINNAEUS, 1758) = Elmebaş Patka	Karadeniz	Y, KZ	SA
Aythya nyroca (GÖLDENSTADT, 1760) = Pasbaş Patka = Akgöz	Karadeniz	Y, G	SA
Aythya fuligula (LINNAEUS, 1758) = Tepeli Patka = Tepeli Ördek	Karadeniz	Y, KZ	SA
Melanitta fusca (LINNAEUS, 1758) = Kadife Ördek = Beyaz Bantlı Ördek	Karadeniz	KZ, G	SA
Bucephala clangula (LINNAEUS, 1758) = Altımgöz	Karadeniz	KZ	SA
Mergus albellus (LINNAEUS, 1758) = Sütlü	Karadeniz	KZ	SA
Mergus serrator (LINNAEUS, 1758) = Tarakdiş = Tepelikli Testereburun	Karadeniz	KZ	SA

TAKIM: FALCONIFORMES = Yırtıcıkuşlar			
ACCIPITRIDAE = Yırtıcıkuşlar			
<i>Pernis apivorus</i> (LINNAEUS, 1758) = Arı Şahini = Arıel	Bütün Bölgeler	G, T	St, Or
<i>Milvus migrans</i> (BODDAERT, 1783) = Karaçaylak	Karadeniz	Y, G, T	St, DK
<i>Milvus milvus</i> (LINNAEUS, 1758) = Kızılçaylak	Karadeniz	KZ, T	St, DK
<i>Haliaeetus albicilla</i> (LINNAEUS, 1758) = Akkuyruklu Kartal = Deniz Kartalı = Akkuyruk	Bütün Bölgeler	Y, KZ	SA, Or
<i>Gyps barbatus</i> (LINNAEUS, 1758) = Sakallıakbaba = Kuzukuşu = Karakbaba	Bütün Bölgeler	Y	DK, Or
<i>Noophoron perenorpterus</i> (LINNAEUS, 1758) = Kıpçık Akbaba = Akbaba	Bütün Bölgeler	G	DK
<i>Gyps fulvus</i> (HABLİZL, 1783) = Kızılakbaba	Bütün Bölgeler	Y, G, T	Dk, Or
<i>Aegyptius monachus</i> (LINNAEUS, 1766) = Kara Akbaba = Rahip Akbaba = Kıpçık Bağırkan	Karadeniz	Y, G, T	DK, Or
<i>Circus gallicus</i> (GMELIN, 1788) = Yılkartalı	Bütün Bölgeler	G	St, DK
<i>Circus aeruginosus</i> (LINNAEUS, 1758) = Saz Delicesi = Kırmızı Doğan	Karadeniz	Y	SA
<i>Circus cyaneus</i> (LINNAEUS, 1766) = Gökçe Delice = Mavi Doğan = Gök Delicesi	Karadeniz	Y, KZ	SA
<i>Circus macrourus</i> (GMELIN, 1771) = Bozkır Delicesi = Bozkır Doğan = Akça Delice = Step Delicesi	Karadeniz	G, T	SA
<i>Circus pygargus</i> (LINNAEUS, 1758) = Çıyır Delicesi = Çıyır Doğan	Karadeniz	G, T	SA
<i>Accipiter gentilis</i> (LINNAEUS, 1758) = Çakırkuşu	Karadeniz	Y, KZ	Or, ÇB
<i>Accipiter nisus</i> (LINNAEUS, 1758) = Atmaca = Doğumacası	Karadeniz	Y, KZ	Or, ÇB
<i>Accipiter brevipes</i> (SEVERTZOV, 1850) = Yoz Atmaca = Kısaparmaklı Atmaca	Karadeniz	G, T	Or, ÇB
<i>Buteo buteo</i> (LINNAEUS, 1758) = Şahin	Bütün Bölgeler	Y, KZ, T	St, DK
<i>Buteo rufinus</i> (CRETZSCHMAR, 1827) = Kızılşahin	Bütün Bölgeler	Y, KZ	St, DK
<i>Buteo lagopus</i> (PONTOPIDAN, 1763) = Paçalışahin	Karadeniz	Y, KZ	St, DK
<i>Aquila pomarina</i> (BREHM, 1831) = Kıpçık Orman Kartalı = Kıpçık Bağırkan Kartal	Karadeniz	G, T	Or, SA
<i>Aquila clanga</i> (PALLAS, 1811) = Büyük Orman Kartalı = Büyük Bağırkan Kartal	Karadeniz	KZ, T	Or, SA
<i>Aquila nipalensis</i> (HODGSON, 1833) = Bozkır Kartalı = Step Kartalı	Karadeniz	Y, KZ	St
<i>Aquila heliaca</i> (SAVIGNY, 1809) = Şahkartal	Bütün Bölgeler	Y, KZ	DK, St
<i>Aquila chrysaetos</i> (LINNAEUS, 1758) = Kaynakartalı	Bütün Bölgeler	Y, KZ	DK
<i>Aquila rapax</i> = Bozkır Kartalı	Karadeniz	Y, T	St
<i>Hieraetus pennatus</i> (GMELIN, 1788) = Kıpçık kartal = Cüce Kartal	Bütün Bölgeler	G, KZ, T	St, DK
<i>Hieraetus fasciatus</i> (VIEILLOT, 1822) = Tavşancıl = Atmaca Kartalı	Karadeniz	Y	St, DK
<i>Pandion haliaetus</i> (LINNAEUS, 1758) = Bahıkartalı	Bütün Bölgeler	G, T	SA
FALCONIDAE = Doğangiller			
<i>Falco naumanni</i> (FLEISCHER, 1818) = Kıpçık Kerkenez = Kızılkerkeniz	Bütün Bölgeler	G	ÇB, St
<i>Falco tinnunculus</i> (LINNAEUS, 1758) = Kerkenez	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, St
<i>Falco vespertinus</i> (LINNAEUS, 1766) = Aladoğan = Kızılçaylak Kerkenez	Bütün Bölgeler	T, G	ÇB, Or, DK, St
<i>Falco columbarius</i> (LINNAEUS, 1758) = Boz Doğan = Güvercindoğan	Karadeniz	KZ, T	ÇB, Or, DK, St

Falco subbuteo (LINNAEUS, 1758) = Delicedoğan	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or, DK, St
Falco eleonorae (GENE, 1839) = Ada Doğanı = Karadoğan	Karadeniz	T, G	SA, DK, Or
Falco biarmicus (TEMMINCK, 1825) = Bıyıklıdoğan	Bütün Bölgeler	Y, T	ÇB, Or, DK, St
Falco cherrug (GRAY, 1834) = Uludoğan	Bütün Bölgeler	Y, KZ, T	St, DK
Falco peregrinus (TUNSTALL, 1771) = Gökdoğan = Gezgincidoğan	Bütün Bölgeler	Y, KZ	ÇB, Or, DK, St
TAKIM: GALLIFORMES = Tavuklar			
TETRAONIDAE = Urkeklikler			
Tetraoallus caspius (GMELIN, 1784) = Urkeklik	Karadeniz	Y	DK
Tetraoallus caucasicus = Kafkas Kekliği	Karadeniz	Y	Or
PHASIANIDAE = Tavukçuklar			
Tetrao (=Lyrurus) mlokosiewiczzi = Huş Tavuğu = Kafkas Horozu = Papalısalın	Karadeniz	Y	Or
Alectoris chucur (GRAY, 1830) = Kınalıkeklik	Karadeniz	Y	DK, St, Or
Alectoris graeca = Kayakekliği = Taşkekliği	Karadeniz	Y	DK, St
Francolinus francolinus (LINNAEUS, 1766) = Tunaç	Karadeniz	Y	Or
Perdix perdix (LINNAEUS, 1758) = Çilkeklik	Karadeniz	Y	DK, St, ÇB
Coturnix coturnix (LINNAEUS, 1758) = Buldiren	Bütün Bölgeler	G, Y	ÇB, St
Phasianus colchicus (LINNAEUS, 1758) = Salın	Karadeniz	Y	Or
Gallus gallus domesticus = Ev Tavuğu	Bütün Bölgeler	Y	
TAKIM: GRUIFORMES = Turnasimsarlar			
RALLIDAE = Yelvegiller			
Rallus aquaticus (LINNAEUS, 1758) = Su Kılavuzu = Suyelgesi	Karadeniz	Y, KZ	SA
Porzana porzana (LINNAEUS, 1766) = Benekli Sutavuşu = Benekli Suyelgesi	Karadeniz	G, T	SA
Porzana pusilla (PALLAS, 1776) = Küçük Sutavuşu = Benekli Cüce Suyelgesi	Karadeniz	G, T	SA
Gallinula chloropus (LINNAEUS, 1758) = Sazkavuşu = Yeşilayak Sutavuşu	Karadeniz	Y	SA
Fulica atra (LINNAEUS, 1758) = Sakarniçe = Sutavuşu	Karadeniz	Y	SA
GRUIDAE = Turnagiller			
Grus grus (LINNAEUS, 1758) = Turna	Bütün Bölgeler	G, Y, T	SA
OTIDAE = Toykuzgiller			
Otis tarda (LINNAEUS, 1758) = Toy = Büyüktoy	Bütün Bölgeler	G, Y, KZ	St
TAKIM: CHARADRIIFORMES = Yağmurkuşları			
HAEMATOPODIDAE = Denizsaksağanları			
Haematopus ostralegus (LINNAEUS, 1758) = Poyrazkuşu	Karadeniz	G, Y	SA
RECURVIROSTRIDAE = Avozetkuzgiller			
Himantopus himantopus (LINNAEUS, 1758) = Uzunbacak	Karadeniz	G	SA
Recurvirostra avosetta (LINNAEUS, 1758) = Kılıçgna	Karadeniz	G, Y, KZ	SA
BURHINIDAE = Kocagözgiller			
Burhinus oedionemus (LINNAEUS, 1758) = Kocagöz = Çayırabalantı	Bütün Bölgeler	G	St, SA
CHARADRIIDAE = Yağmurkuşgiller			
Charadrius dubius (SCOPOLI, 1786) = Halkalı Küçük Cıvırtı = Kolyeli Küçük Yağmurkuşu	Bütün Bölgeler	G	SA

Charadrius hiaticula (LINNAEUS, 1758) = Halkalı Cılbıt = Kolyeli Büyük yağmurkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Charadrius alexandrinus (LINNAEUS, 1758) = Akça Cılbıt = Kesik Kolyeli Yağmurkuşu	Karadeniz	G, T	SA
Charadrius asiaticus (PALLAS, 1773) = Doğu Cılbıtı = Asya Yağmurkuşu	Karadeniz	T	SA
Charadrius morinellus (LINNAEUS, 1758) = Dağ Cılbıtı = Dağ Yağmurkuşu	Karadeniz	T	SA
Pluvialis apricaria (LINNAEUS, 1758) = Altın Yağmuruca = Altınrenkli Yağmurkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Pluvialis squatarola (LINNAEUS, 1758) = Gümüş Yağmuruca = Gri Yağmurkuşu	Karadeniz	T, G, KZ	SA
Chettusia gregaria (PALLAS, 1771) = Sürmeli Kızkuşu = Akkuyruk Kızkuşu	Karadeniz	G	SA, St
Vanellus vanellus (LINNAEUS, 1758) = Kızkuşu	Karadeniz	Y, KZ	SA
Arenaria interpres (LINNAEUS, 1758) = Taşçeviren	Karadeniz	T	SA
SCOLOPACIDAE = Çullukgiller			
Calidris canutus (LINNAEUS, 1758) = Büyük Kumkuşu = Kırmızı Göğüsli Kumkuşu	Karadeniz	T	SA
Calidris alba (PALLAS, 1764) = Ak Kumkuşu = Çalkuşu	Karadeniz	T	SA
Calidris minuta (LEISLER, 1812) = Küçük Kumkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Calidris temminckii (LEISLER, 1812) = Sarı bacaklı Kumkuşu = Kumkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Calidris ferruginea (PONTOPPIDAN, 1763) = Kızıl Kumkuşu = Kırmızı Kumkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Calidris alpina (LINNAEUS, 1758) = Karakarnlı Kumkuşu = Dağ kumkuşu	Karadeniz	T	SA
Limicola falcinellus (PONTOPPIDAN, 1763) = Sürmeli Kumkuşu = Geniş Gagalı Balçıkkuşu	Karadeniz	T	SA
Philomachus pugnax (LINNAEUS, 1758) = Doğuşkenkuş	Karadeniz	T, KZ	SA
Lymnocyrtus minimus (BRÜNNICH, 1764) = Küçük Suçulluğu = Cüce Bekazın	Karadeniz	T, KZ	SA
Gallinago gallinago (LINNAEUS, 1758) = Su Çulluğu = Bataklık Çulluğu	Karadeniz	KZ	SA
Gallinago media (LATHAM, 1787) = Büyük Suçulluğu = Büyük Bataklık Çulluğu	Karadeniz	G, T	SA
Scolopax rusticola (LINNAEUS, 1758) = Çulluk	Karadeniz	Y, KZ, T	SA
Limosa limosa (LINNAEUS, 1758) = Çamurçulluğu = Karakuyruk Çamurkuşu	Karadeniz	T, KZ	SA
Limosa lapponica (LINNAEUS, 1758) = Kıyı Çamurçulluğu = Lappon Çulluğu	Karadeniz	T	SA
Numenius phaeopus (LINNAEUS, 1758) = Sürmeli kervançulluğu = Yağmur Kervançulluğu	Karadeniz	T	SA
Numenius arquata (LINNAEUS, 1758) = Kervançulluğu = Büyük Kervançulluğu	Karadeniz	T, KZ	SA
Tringa erythropus (PALLAS, 1764) = Kara kızılbaçak = Pasrenkli Kızılbaçak	Karadeniz	KZ, T	SA
Tringa totanus (LINNAEUS, 1758) = Kızılbaçak	Bütün Bölgeler	Y, T, KZ	SA
Tringa stagnatilis (BECHSTEIN, 1803) = Bataklık Döndüğü = Bataklık Kızılbaçağı	Karadeniz	KZ, T	SA
Tringa nebularia (GUNNERUS, 1767) = Yeşilbaçak	Bütün Bölgeler	KZ, T	SA

<i>Tringa ochropus</i> (LINNAEUS, 1758) = Yeşil Döndükcü	Karadeniz	T, KZ	SA
<i>Tringa glareola</i> (LINNAEUS, 1758) = Orman Döndükcü = Orman Kızılbağı	Bütün Bölgeler	T	SA
<i>Xenus cinereus</i> = Sarıbacak	Karadeniz	T	SA
<i>Tringa (= Actitis) hypoleucos</i> = Akkara Yeşilbacak	Karadeniz	G, KZ, T	SA
PHALAROPODİDAE = Kumkuşgiller			
<i>Phalaropus tricolor</i> (VIELLIOT, 1819) = Büyük Deniz Döndükcü = Deniz Döndükcü	Karadeniz	KZ	Dn, SA
<i>Phalaropus lobatus</i> (LINNAEUS, 1758) = Deniz döndükcü = Kızılboyun = Kumkuşu	Karadeniz	T	Dn, SA
<i>Phalaropus fulicaris</i> (LINNAEUS, 1758) = Kızıl denizdöndükcü	Bütün Bölgeler	G, T	Dn, SA
LARİDAE = Martıgiller			
<i>Larus melanocephalus</i> (TEMMINCK, 1820) = Akdeniz Martısı = Karabaş Martı	Karadeniz	Y	Dn, SA
<i>Larus minutus</i> (PALLAS, 1776) = Küçük Martı = Cüce martı	Karadeniz	KZ, T	Dn, SA
<i>Larus ridibundus</i> (LINNAEUS, 1758) = Karabaş Martı	Bütün Bölgeler	KZ, T	SA, Dn
<i>Larus genei</i> (BREME, 1839) = İncegagalı Martı	Karadeniz	KZ, T	SA
<i>Larus audouinii</i> (PAYRAUDEAU, 1826) = Ada Martısı = Pembegala Martı	Karadeniz	Y, KZ	SA
<i>Larus canus</i> (LINNAEUS, 1758) = Küçük Gümüş Martı = Küçük martı	Karadeniz	KZ	SA
<i>Larus fuscus</i> (LINNAEUS, 1758) = Karasırtlı Martı = Küçük Siyahmartı	Bütün Bölgeler	KZ, T	SA
<i>Larus argentatus</i> (PONTOPPIDAN, 1763) = Kuzey Gümüş Martısı = Gümüş Martı	Bütün Bölgeler	Y	SA, Dn
STERNİDAE = Denizkurlangıçgiller			
<i>Sterna sandvicensis</i> (LATHAM, 1787) = Kara Gagalı Sumru = Tanekli Denizkurlangıç	Karadeniz	T, KZ, G	SA
<i>Sterna hirundo</i> (LINNAEUS, 1758) = Sumru = Denizkurlangıç	Bütün Bölgeler	T, KZ, G	SA
<i>Sterna albifrons</i> (PALLAS, 1764) = Küçük Sumru = Akalın Denizkurlangıç	Bütün Bölgeler	G, T	SA
<i>Chlidonias niger</i> (LINNAEUS, 1758) = Kara Sumru = Siyah Denizkurlangıç	Karadeniz	T, G	SA
<i>Chlidonias leucopterus</i> (TEMMINCK, 1815) = Ak Kanatlı Sumru = Palamutkuşu	Karadeniz	T, KZ, G	SA
TAKIM: COLUMBIFORMES = GÜVERCİNLER			
FAM: PTEROCLİDAE = Steptavukları			
<i>Pterochles orientalis</i> (LINNAEUS, 1758) = Bağirtlak = Karakara Steptavuku	Karadeniz	Y, G	St
COLUMBİDAE = Güvercinler			
<i>Columba livia</i> (GMELIN, 1789) = Kaya Güvercini = Ev Güvercini	Bütün Bölgeler	Y	DK, St, ÇB
<i>Columba oenas</i> (LINNAEUS, 1758) = Gökçe Güvercin = Mavi Güvercin	Karadeniz	Y, G	DK, St, ÇB
<i>Columba palumbus</i> (LINNAEUS, 1758) = Tahtalı	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
<i>Streptopelia decaocto</i> (FRIVALDZSKY, 1838) = Kumru = Derekumru	Bütün Bölgeler	Y	ÇB
<i>Streptopelia turtur</i> (LINNAEUS, 1758) = Üveyik	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
<i>Streptopelia senegalensis</i> (LINNAEUS, 1766) = Küçük kumru	Karadeniz	Y	ÇB

TAKIM: CUCULIFORMES = Gugnukçukları			
CUCULIDAE = Gugnukçukgiller			
Cuculus canorus (LINNAEUS, 1758) = Gugnuk	Bütün Bölgeler	G	Or, ÇB, St
TAKIM: STRIGIFORMES = Gece yırtıcıları			
STRIGIDAE = Baykuşgiller			
Otus scops (LINNAEUS, 1758) = İshak Kuşu = Cüce Baykuş	Bütün Bölgeler	Y	St, Or, ÇB
Bubo bubo (LINNAEUS, 1758) = Puhu	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Athene noctua (SCOPOLI, 1769) = Kukumav Kuşu	Bütün Bölgeler	Y	St, Or, ÇB
Strix aluco (LINNAEUS, 1758) = Alaca Baykuş	Bütün Bölgeler	Y	St, Or, ÇB
Asio otus (LINNAEUS, 1758) = Kulaklı Ormanbaykuşu	Bütün Bölgeler	Y	SA, ÇB
Asio flammeus (PONTOPIPIDAN, 1763) = Kır Baykuşu = Batıklık Baykuşu	Karadeniz	T, KZ, G	SA, Or
TAKIM: APODIFORMES = Sağanlar			
APODIDAE = Ebabilgiller			
Apus apus (LINNAEUS, 1758) = Karasağan = Ebabil	Bütün Bölgeler	G, T	St, ÇB
Apus pallidus (SHELLEY, 1870) = Boz Sağan = Gri Ebabil	Karadeniz	G, T	St, ÇB
Apus melba (LINNAEUS, 1758) = Akkarnlı Sağan = Akkarn Ebabil	Bütün Bölgeler	G, T	St, ÇB, DK
TAKIM: CORACIFORMES = Kuzgun kuşları			
ALCEDINIDAE = Yahıpcukgiller			
Alcedo atthis (LINNAEUS, 1758) = Yahıpcuk	Bütün Bölgeler	Y	SA
MEROPIDAE = Arıkuşgiller			
Merops apiaster (LINNAEUS, 1758) = Arıkuşu	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
CORACIDAE = Kuzgunçukgiller			
Coracias garrulus (LINNAEUS, 1758) = Gökkuşgun = Mavikuşgun = Mavikarga	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
UPUPIDAE = Çavuşçukgiller			
Upupa epops (LINNAEUS, 1758) = İbrik = Çavuşkuşu = Hühür	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
TAKIM: PICIFORMES = Ağaçkakanlar			
PICIDAE = Ağaçkakançukgiller			
Picus canus (GMELIN, 1788) = Kütük Yeşil Ağaçkakan = Gri Ağaçkakan	Karadeniz	G, T	Or, ÇB
Picus viridis (LINNAEUS, 1758) = Yeşil Ağaçkakan	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Dryocopus martius (LINNAEUS, 1758) = Kara Ağaçkakan = Siyah Ağaçkakan	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Dendrocopos major (LINNAEUS, 1758) = Orman Alaca Ağaçkakan	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Dendrocopos syriacus (HEMPRICH and EHRENBURG, 1833) = Alaca Ağaçkakan = Kütük Alacalı Ağaçkakan	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Dendrocopos medius (LINNAEUS, 1758) = Ortanca Ağaçkakan	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Dendrocopos leucotos (BECHSTEIN, 1803) = Ak Sırtlı Ağaçkakan	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Dendrocopos minor (LINNAEUS, 1758) = Kütük Ağaçkakan	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
TAKIM: PASSERIFORMES (PASSERES) = Ötücü kuşlar			
ALAUDIDAE = Tarla kuşgiller			
Melanocorypha leucoptera (PALLAS, 1811) = Akkanatlı Toygar = Akkanat Tarla kuşu	Karadeniz	G	St, ÇB
Calandrella brachydactyla (LEISLER, 1814) = Bozkır Toygarı = Kısa Parmaklı Tarla kuşu	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB

<i>Galeria cristata</i> (LINNAEUS, 1758) = Tepeli Toygar	Bütün Bölgeler	Y	St, ÇB
<i>Lullula arborea</i> (LINNAEUS, 1758) = Orman Toygarı	Karadeniz	Y	St, ÇB
<i>Alauda arvensis</i> (LINNAEUS, 1758) = Tarlakuşu = Toygar	Karadeniz	Y	St, ÇB
<i>Eremophila alpestris</i> (LINNAEUS, 1758) = Kulaklı Toygar = Kulaklı Tarlakuşu	Bütün Bölgeler	Y	St, ÇB
HIRUNDINIDAE = Kirlangıçgiller			
<i>Riparia riparia</i> (LINNAEUS, 1758) = Kum Kirlangıcı	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
<i>Pyronoprogne rupestris</i> (SCOPOLI, 1769) = Kaya Kirlangıcı	Bütün Bölgeler	G	DK, St
<i>Hirundo rustica</i> = Kır Kirlangıcı	Bütün Bölgeler	Y	ÇB
<i>Hirundo daurica</i> (LINNAEUS, 1771) = Kızıl Kirlangıç	Bütün Bölgeler	G, T	ÇB
<i>Delichon urbica</i> (LINNAEUS, 1758) = Ev Kirlangıcı = Pencere Kirlangıcı	Bütün Bölgeler	G	ÇB
MOTACILLIDAE = Kuyruksallayangiller			
<i>Anthus campestris</i> (LINNAEUS, 1758) = Kır İncirkuşu	Bütün Bölgeler	G	ÇB, St
<i>Anthus hodgsoni</i> (RICHMOND, 1907) = Yeşil Sırtlı İncirkuşu	Karadeniz	R	SA
<i>Anthus trivialis</i> (LINNAEUS, 1758) = Ağaç İncirkuşu	Bütün Bölgeler	T, G	St
<i>Anthus pratensis</i> (LINNAEUS, 1758) = Çayır İncirkuşu	Karadeniz	G, T, KZ	St
<i>Anthus cervinus</i> (PALLAS, 1811) = Kızıl Gerdanlı İncirkuşu = Algerdan İncirkuşu	Karadeniz	T, KZ	St
<i>Anthus spinoletta</i> (LINNAEUS, 1758) = Dağ İncirkuşu = Dere İncirkuşu	Bütün Bölgeler	Y, KZ	St
<i>Motacilla flava</i> (LINNAEUS, 1758) = Sarı Kuyruksallayan = Sarı Çobanaldatan	Bütün Bölgeler	G	St
<i>Motacilla citreola</i> (PALLAS, 1776) = Sarı Başlı Kuyruksallayan = Karanse Kuyruksallayan	Karadeniz	T	SA
<i>Motacilla cinerea</i> (TUNSTALL, 1771) = Dağ Kuyruksallayan	Bütün Bölgeler	Y	SA, DK
<i>Motacilla alba</i> (LINNAEUS, 1758) = Ak Kuyruksallayan	Bütün Bölgeler	Y	SA, DK
BOMBYCILLIDAE = İpekkuyrukğiller			
<i>Bombycilla garrulus</i> (LINNAEUS, 1758) = İpekkuyruk	Karadeniz	KZ	SA, DK
CYCLIDAE = Su karataavukları			
<i>Cinclus cinclus</i> (LINNAEUS, 1758) = Derekuşu = Su Karataavuk	Karadeniz	Y	SA
TROGLOTYDAE = Çit kuşları			
<i>Troglodytes troglodytes</i> (LINNAEUS, 1758) = Çitkuşu	Karadeniz	Y	ÇB, Or
PRUNELLIDAE = Bozboğazgiller			
<i>Prunella modularis</i> (LINNAEUS, 1758) = Dağbülbul = Bozboğaz = Çitserçesi	Karadeniz	Y	ÇB
<i>Prunella collaris</i> (SCOPOLI, 1769) = Büyük Dağbülbul = Şarkıkuş = Çitserçesi	Karadeniz	Y	ÇB
TURDIDAE = Ardaç kuşgiller			
<i>Erithacus rubecula</i> (LINNAEUS, 1758) = Kızılgerdan = Narbülbul = Kuyrukkakan	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, Or
<i>Luscinia luscinia</i> (LINNAEUS, 1758) = Benekli Bülbul = Alacagöğüs = Çalıbülbul	Karadeniz	T, G	ÇB, Or
<i>Luscinia megarhynchos</i> (BREHM, 1831) = Bülbul	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Luscinia svecica</i> (LINNAEUS, 1758) = Buğdaycıl = Mavigerdan	Karadeniz	G	ÇB, Or, SA

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
DOKÜMAN YAYINLARI

<i>Irania gutturalis</i> (GUERIN-MENEVILLE, 1843) = Taş Balbala = Akgerdan = İmmbalbala	Karadeniz	Y	ÇB, Or
<i>Phoenicurus ochruros</i> (GMELIN, 1789) = Kara Kızılkuyruk = Ev Kızılkuyruğu	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Phoenicurus phoenicurus</i> (LINNAEUS, 1758) = Kızılkuyruk = Dağ Kızılkuyruğu = Bahçe Kızılkuyruğu	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, Or
<i>Saxicola rubetra</i> (LINNAEUS, 1758) = Çayır Taşkuşu	Bütün Bölgeler	Y	St
<i>Saxicola torquata</i> (LINNAEUS, 1758) = Taşkuşu	Bütün Bölgeler	Y	St, ÇB
<i>Oenanthe isabellina</i> (TEMMINCK, 1829) = Boz Kuyrukkakan = Toprakrenkli Kuyrukkakan	Bütün Bölgeler	Y	St
<i>Oenanthe oenanthe</i> (LINNAEUS, 1758) = Kuyrukkakan	Bütün Bölgeler	G	St, ÇB
<i>Oenanthe hispanica</i> (LINNAEUS, 1758) = Karakulaklı Kuyrukkakan	Bütün Bölgeler	G, T	St, DK
<i>Oenanthe deserti</i> (TEMMINCK, 1825) = Çol Kuyrukkakanı	Bütün Bölgeler	T	St
<i>Monticola saxatilis</i> (LINNAEUS, 1766) = Taş Kızıl = Kayaardıcı	Bütün Bölgeler	G	DK
<i>Monticola solitarius</i> (LINNAEUS, 1758) = Gök Ardiç = Mavi Kayaardıcı	Bütün Bölgeler	G	DK
<i>Turdus torquatus</i> (LINNAEUS, 1766) = Boğmaklı Ardiç = Kolyeli Ardiçkuşu	Karadeniz	G, T	ÇB, Or
<i>Turdus merula</i> (LINNAEUS, 1758) = Karatavuk	Bütün Bölgeler	Y, Kz	ÇB, Or
<i>Turdus philomelos</i> (C.L. BREHM, 1831) = Öter Ardiç = Şarkıcı Ardiçkuşu	Karadeniz	KZ, Y	ÇB, Or
<i>Turdus iliacus</i> (LINNAEUS, 1766) = Kızıl Ardiç	Karadeniz	KZ	ÇB, Or
<i>Turdus viscivorus</i> (LINNAEUS, 1758) = Ökse Ardiç = Ökseotu Ardiçkuşu	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, Or
SYLVIIDAE = Ötleğengiller			
<i>Cettia cetti</i> (TEMMINCK, 1820) = Kamış Balbala = Setti Balbala	Bütün Bölgeler	Y	SA, ÇB
<i>Locustella fluviatilis</i> (WOLF, 1810) = Ağaç Kamışçını = İrmakötleğeni = İrmakardıçkuşu	Karadeniz	G	SA, ÇB
<i>Locustella luscinioides</i> (SAVI, 1824) = Bataklık Kamışçını = Derebalbala	Bütün Bölgeler	G	SA, ÇB
<i>Acrocephalus melanopogon</i> (TEMMINCK, 1823) = Bıyıklı Kamışçın = Bıyıklı Ardiçkuşu	Karadeniz	G	SA, ÇB
<i>Acrocephalus paludicola</i> (VIEILLOT, 1817) = Sarı Kamışçın = Su Ardiçkuşu	Karadeniz	T	SA, ÇB
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (LINNAEUS, 1758) = Kırdıra Kamışçın = Çit Ardiçkuşu	Karadeniz	Y	SA, ÇB
<i>Acrocephalus palustris</i> (BECHSTEIN, 1798) = Çalı Kamışçın = Bataklık Saz Ardiçkuşu	Bütün Bölgeler	G	SA, ÇB
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> (HERMANN, 1804) = Saz Balbala = Saz Ardiçkuşu	Bütün Bölgeler	G	SA, ÇB
<i>Hippolais pallida</i> (HEMBRICH and EHRENBURG, 1833) = Ak Mukallit = Gri Mukallit	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Hippolais caligata</i> (LICHTENSTEIN, 1823) = Kuçuk Mukallit = Çalı Mukalliti	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Hippolais olivitorum</i> (STRICKLAND, 1837) = Zeytinlik Mukalliti = Zeytin Ardiçkuşu	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Hippolais icterina</i> (VIEILLOT, 1817) = Sarı Mukallit	Bütün Bölgeler	G, T	ÇB, Or
<i>Sylvia melanocephala</i> (GMELIN, 1789) = Maskeli Ötleğen = Karabaş Kuçukötleğen	Karadeniz	Y	ÇB, Or

<i>Sylvia hortensis</i> (GMELIN, 1788) = Akgözü Ötleğeni	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Sylvia nisoria</i> (BECHSTEIN, 1795) = Çizgili Ötleğeni	Bütün Bölgeler	G, T	ÇB, Or
<i>Sylvia curruca</i> (LINNAEUS, 1758) = Küçük Akgerdanlı Ötleğeni = Akgerdanlı Ötleğeni	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Sylvia communis</i> (LATHAM, 1787) = Akgerdanlı Ötleğeni = Çalı Ötleğeni	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Sylvia borin</i> (BODDAERT, 1783) = Boz Ötleğeni = Bahçe Ötleğeni	Bütün Bölgeler	T	ÇB, Or
<i>Sylvia atricapilla</i> (LINNAEUS, 1758) = Karabaşlı Ötleğeni	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Phylloscopus inornatus</i> (BLYTH, 1842) = Kıpık Söğütbalbala	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Phylloscopus bonelli</i> (VIEILLOT, 1819) = Boz Söğütbalbala = Dağ Söğütbalbala	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> (BECHSTEIN, 1793) = Orman Söğütbalbala	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
<i>Phylloscopus collybita</i> (VIEILLOT, 1817) = Çıvgın = Çift eaf = Tiz Sesli Söğütbalbala	Bütün Bölgeler	Y, G, T	ÇB, Or
<i>Phylloscopus trochilus</i> = Söğütbalbala	Bütün Bölgeler	T	ÇB, Or
<i>Phylloscopus nitidus</i> (SUNDEVALL, 1837) = Yeşil Söğütbalbala = Ardıçbalbala	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Regulus regulus</i> (LINNAEUS, 1758) = Çalıkuşu = Altıntavukçuk	Karadeniz	Y, KZ	ÇB, Or
<i>Regulus ignicapillus</i> (TEMMINCK, 1820) = Stümel Çalıkuşu = Stümel Altıntavukçuk	Karadeniz	Y, KZ	ÇB, Or
MUSCICAPIDAE = Sinekkaşangiller			
<i>Ficedula parva</i> (BECHSTEIN, 1794) = Küçük Sinekkaşan = Cıoe Sinekkaşan	Bütün Bölgeler	T	ÇB, Or
<i>Ficedula semitorquata</i> (HOMBRON, 1885) = Alaca Sinekkaşan = Yarımbant Sinekkaşan	Karadeniz	G	ÇB, Or
<i>Ficedula albicollis</i> (TEMMINCK, 1815) = Halkalı Sinekkaşan = Kolyeli Sinekkaşan	Bütün Bölgeler	G, T	ÇB, Or
<i>Ficedula hypoleuca</i> (PALLAS, 1764) = Kara Sinekkaşan = Siyah Sinekkaşan	Karadeniz	G, T	ÇB, Or
TIMALIIDAE = Büyükbaştankaralar			
<i>Turdus biarmicus</i> (LINNAEUS, 1758) = Büyük Baştankara	Karadeniz	Y	SA, ÇB
AEGITHALIDAE = Uzunkıyruk baştankaralar			
<i>Aegithalos caudatus</i> (LINNAEUS, 1758) = Uzun Kıyruklu baştankara	Bütün Bölgeler	Y	SA, ÇB
PARIDAE = Baştankaragiller			
<i>Parus palustris</i> (LINNAEUS, 1758) = Kayın Baştankarası = Bataklik Baştankarası	Karadeniz	Y	SA
<i>Parus lugubris</i> (TEMMINCK, 1820) = Akyanaklı Baştankara = Mahzun baştankara	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
<i>Parus ater</i> (LINNAEUS, 1758) = Çam Baştankarası	Karadeniz	Y	Or
<i>Parus caeruleus</i> (LINNAEUS, 1758) = Mavi Baştankara	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
<i>Parus major</i> (LINNAEUS, 1758) = Büyük Baştankara	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
SITTIDAE = Sıvacıkuşgiller			
<i>Sitta krueperi</i> (PELZELN, 1863) = Küçük Sıvacıkuşu = Cıoe Sıvacıkuşu	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
<i>Sitta europaea</i> (LINNAEUS, 1758) = Sıvacıkuşu	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB

Sitta tephronota (SHARPE, 1872) = Büyük Kaya Sıvacıkuşu	Bütün Bölgeler	Y	DK
Sitta neumayer (MICHAELLES, 1830) = Kaya Sıvacıkuşu	Bütün Bölgeler	Y	Or, St
TICHODROMADİDAE = Duvar tırnaşıkları			
Tichodroma murina (LINNAEUS, 1758) = Duvar tırnaşıkkuşu	Karadeniz	Y	DK
CERTHİDAE = Ağaç tırnaşıkları			
Certhia familiaris (LINNAEUS, 1758) = Orman tırnaşık Kuşu	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Certhia brachydactyla (BREHM, 1820) = Bahçetırnaşık Kuşu	Karadeniz	Y	Or, ÇB
REMİZİDAE = Çulhakuşları			
Remiz pendulinus (LINNAEUS, 1758) = Çulhakuşu	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, Or
Oriolus oriolus (LINNAEUS, 1758) = Sarıasma	Bütün Bölgeler	G	ÇB, Or
LANİİDAE = Çekirgekuşları			
Lanius collurio (LINNAEUS, 1758) = Kızıl Sırtlı Örtümcekkuşu = Kırmızı Sırtlı Çekirgekuşu	Bütün Bölgeler	G	St, Or
Lanius minor (GMELIN, 1788) = Karaalınlı Örtümcekkuşu = Karaalınlı Çekirgekuşu = Karaalınlı Boğan	Bütün Bölgeler	T, G	St, Or
Lanius excubitor (LINNAEUS, 1758) = Büyük Örtümcekkuşu = Büyük Çekirgekuşu = Yarıot Boğan	Karadeniz	T, KZ	St, Or
Lanius senator (LINNAEUS, 1758) = Kızılbaşlı Örtümcekkuşu = Kızılbaşlı Çekirgekuşu	Bütün Bölgeler	T, G	St, Or
CORVİDAE = Kargagiller			
Corvus glandarius = Alakarga	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, Or
Pica pica (LINNAEUS, 1758) = Saksakğan	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, St
Pyrrhocorax graculus (LINNAEUS, 1758) = Sarıgagalı Dağkargası	Bütün Bölgeler	Y	DK
Pyrrhocorax pyrrhocorax (LINNAEUS, 1758) = Kızılgalı Dağkargası	Karadeniz	Y	DK
Corvus monedula (LINNAEUS, 1758) = Küçük karga = Cıcekarga	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, St
Corvus frugilegus (LINNAEUS, 1758) = Ekinkargası	Karadeniz	Y, KZ	St, ÇB
Corvus corone (LINNAEUS, 1758) = Leşkargası	Bütün Bölgeler	Y	St, ÇB
Corvus corax (LINNAEUS, 1758) = Kuzgun = Karakarga = Büyük Karga	Bütün Bölgeler	Y	St, ÇB, Or
STURNİDAE = Sığırcakgiller			
Sturnus vulgaris (LINNAEUS, 1758) = Sığırcık	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, St
Sturnus roseus (LINNAEUS, 1758) = Alasığırcık = Pembesığırcık	Bütün Bölgeler	G	ÇB, St
PASSERİDAE = Serçegiller			
Passer domesticus (LINNAEUS, 1758) = Serçe = Evserçesi	Bütün Bölgeler	Y	ÇB
Passer hispaniolensis (TEMMINCK, 1820) = Sığut Serçesi = Bataklikserçesi	Bütün Bölgeler	Y	SA, St
Passer montanus = Dağ Serçesi = Ağaç Serçesi	Bütün Bölgeler	Y	ÇB, St
Petronia petronia (LINNAEUS, 1758) = Kayaserçesi = Kayalıkserçesi	Bütün Bölgeler	Y	DK
Montifringilla nivalis (LINNAEUS, 1758) = Karserçesi = Karışpinozu	Karadeniz	G	DK
FRINGİLLİDAE = İspinozgiller			
Fringilla coelebs (LINNAEUS, 1758) = İspinoz	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Fringilla montifringilla (LINNAEUS, 1758) = Dağ İspinozu	Karadeniz	KZ	Or, ÇB

Serinus pusillus (PALLAS, 1811) = Kara İskete = Kızılaltın İskete	Karadeniz	Y	Or, ÇB
Serinus serinus (LINNAEUS, 1766) = Kaptık İskete = Kanarya	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Carduelis chloris (LINNAEUS, 1758) = Florya	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Carduelis carduelis (LINNAEUS, 1758) = Saka = Sakakuşu	Bütün Bölgeler	Y	Or, ÇB
Carduelis spinus (LINNAEUS, 1758) = Karabaşlı İskete	Bütün Bölgeler	Y, KZ	Or, ÇB
Carduelis (=Acanthis) camabina (LINNAEUS, 1758) = Ketenkuşu	Bütün Bölgeler	Y, KZ	Or, ÇB
Carduelis (=Acanthis) flavirostris (LINNAEUS, 1758) = Sarıgagalı Ketenkuşu	Karadeniz	Y, KZ	Or, ÇB
Loxia curvirostra (LINNAEUS, 1758) = Çaprazgaga	Karadeniz	Y	Or
Carpodacus erythrinus (PALLAS, 1770) = Cütre = Karmenşakrakı	Karadeniz	G	ÇB, Or
Carpodacus rubicilla (GÜLDENSTANDT, 1777) = Büyük Cütre = Kayaşakrakı	Karadeniz	G	DK, ÇB
Pyrrhula pyrrhula (LINNAEUS, 1758) = Şakrak kuşu	Bütün Bölgeler	Y, KZ	ÇB, Or
Coccothraustes coccothraustes (LINNAEUS, 1758) = Kocabaş	Bütün Bölgeler	Y, KZ	ÇB, Or
EMBERIZIDAE = Kirazkuşugiller			
Plectrophenax nivialis (LINNAEUS, 1758) = Alaca Kirazkuşu = Kar Kirazkuşu	Karadeniz	KZ	ÇB, Or
Emberiza citrinella (LINNAEUS, 1758) = Sarı Kirazkuşu	Karadeniz	KZ, T	ÇB
Emberiza cirius (LINNAEUS, 1758) = Bahçe Kirazkuşu = Çit Kirazkuşu	Karadeniz	KZ, T	ÇB
Emberiza cia (LINNAEUS, 1758) = Kaya Kirazkuşu	Karadeniz	Y, G	ÇB, DK
Emberiza hortulana (LINNAEUS, 1758) = Kirazkuşu	Bütün Bölgeler	G	ÇB
Emberiza buchanani (BLYTH, 1844) = Doğu Kirazkuşu = Taş Kirazkuşu	Karadeniz	G	ÇB, St
Emberiza schoeniclus (LINNAEUS, 1758) = Bataklık Kirazkuşu	Karadeniz	G	ÇB, SA
Emberiza bruniceps (BRANT, 1841) = Kızılbaş Kirazkuşu = Kalvebaş Kirazkuşu	Karadeniz	G	ÇB
Emberiza melanocephala (SCOPOLI, 1769) = Kambaşlı Kirazkuşu	Bütün Bölgeler	G	ÇB
Emberiza calandra (LINNAEUS, 1758) = Tarla Kiraz Kuşu	Bütün Bölgeler		ÇB, St

RAPOR

Ek 5

EMİR : Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü'nün 16.6.1992 tarih ve 02 A.005/2097 sayılı emirleri.

KONU : Beypazarı İlçesi, Karasay Beldesi Belediye Başkanlığının, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrol Genel Müdürlüğü'ne yaptığı 24.4.1992 tarihli yazılı müracaatlarında, Eğriova Gölü çevresinin ağaçlandırılması talep edilmiş olup, Göl etrafının ağaçlandırılması için Karasay Belediye Başkanlığı ile temas kurularak, Yetiştirme Muhteli şartları ile Mülkiyet durumunun dikkate alınarak tetkik edilmesi istenmektedir.

İNCELEME :

Keyitler Üzerinde İnceleme : Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü, Eğriova Serisi içerisinde kalmaktadır. 48, 49, 61, 62, 66, 67 Nolu Bölmeler içerisinde kalan OT ve Me. meşere tipinde olan açıklık sahalardan, Gölün etrafında bir şeritin ağaçlandırılması istenmektedir.

SAHA DÖKÜM TABLOSU

<u>Bölme No</u>	<u>Meşere Tipi</u>	<u>Sahası (Ha)</u>	<u>Ağaçlandırılmak İstenen Sahası (Ha)</u>
48	Me	60.00	6.0
49	Me	37.00	2.0
61	OTI	0.50	-
62	Me	50.50	13.0
66	OT	18.00	2.5
67	OTI	0.75	0.75
		166.75	24.25

Orman kadastro sınırları içerisinde olup, orman içi açıklıktır. OT sahaları ağaçlandırılması lüzumlu sahalardandır.

ARAZİ ÜZERİNDE İNCELEME : Ağaçlandırılmak istenen saha, Eğriova gölü etrafında kalan açıklık sahalardır. Eğriova Gölü Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü tarafından inşaa edilmiştir. Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğüne, Gölün etrafında nasıl bir çevre düzenlemeye gidileceği, bir plan, proje gerçevesi içinde çevre düzenlemesi yapıldıktan sonra açıklık sahaların ağaçlandırılması gerekmektedir. Meyil, toprak, iklim olarak ağaçlandırmaya elverişli bir yerdir. Bu saha içerisinde iki adet yayla ve Eğriova İşletme Şefliğinin yazlık merkezi bulunmaktadır. Saha tamamen çayırlanmış, Gölün görünümü içinde güzel bir bütünlük arz etmektedir. Ancaak açık, otlar arasında ki aralık mesafeyi fazla bırakıp, Ağaçlandırmadan ziyade park bahçe tanzimi şeklinde bir ağaçlandırmaya gidilmediği daha isabetli olur kanısındayım, Rakımı 1600 metre civarındadır.

SONUÇ : Yukarıda inceleme bölümünde de belirtildiği gibi, Milli Parklar ve Av-Yaban hayatı Genel Müdürlüğü ile temas kurularak, Gölün etrafının çevre düzenlemesi yapıldıktan sonra, yer kalırsa bu kısımlarında hızlı büyüyen Hus, ve sarıçam gibi ağaç türleri ile ağaçlandırılması mümkündür.

İşbu rapor tarafımızdan tanzim ve imza edildi.

Tevfik AKKAYA
Ağaçlandırma Şefi

BAFOR

Raporun Tarihi : 30.10.1995
Nosu : 1

EMİR :

Orman Genel Müdürlüğü'nün 29.9.1995 gün ve ANK.1.TP.04/948 sayılı emirleri (EK.1)

KONU :

Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nün 1995 yılı faaliyet programında yer alan Tabiat Parkı çalışmalarına Beyyazarı Orman İşletme Müdürlüğü Eğriova Orman İşletme Şefliği'nde yapılacak ormanlık faaliyetleri ile işletmeciliği ilkelerinde görüşüne alınarak Eğriova Orman İşletme Şefliğinin yazlık merkezinin ilerde de çalışmalarına devam etmesi hususları ile sahanın tabiat parkı olarak belirlenmesine ilişkin teabit ile görüşler, Milli Parklar Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü'nün 1995 yılı faaliyet programında yer alan Eğriova Orman İşletme Şefliği Sarıalan Mavikimin Orman İçi Dinlenme Yeri olarak tefrik edilmesi teklifinin incelenmesi.

İNCELEME :

a- Miroda yapılan inceleme :

1) Beyyazarı Orman İşletme Müdürlüğü Eğriova İşletme Şefliği yazlık-kışlak bir kuruluşa sahip olup, yazlık merkezi tabiat parkı çalışmaları yapılması düşünülen alan içerisinde kalmaktadır. Yaklaşık 15 hektar civarında dikenli tel inatısı ile çevrilmiş bu alanda 10 adet ahşap baraka ve tağ binadan müteşkil Bölge Yazlık Merkezi ve Eğriova Deposuyla ormanlık çalışmaları yürütülmektedir.

Tabiat Parkı kapsamında tasarlanan ve krokisi tanzim edilen alan içerisinde yaklaşık 1400 hektar civarında verimli koru vasıfında bir ormanlık alan görülmektedir. Eğriova Serisinde 1972-1992 plan döneminde 5422 hektarlık bu ormanlık alanda üretim yapılmaktadır. Bunda göstermektedir ki yaklaşık olarak Eğriova Serisinin 1/4'ü kadar bir ormanlık alan ve yine 1/4 nisbetinde üretimde b azalana olacaktır. Eğriova Serisindeki toplam üretim Beyyazarı Orman İşletme Müdürlüğü'nün yıllık üretiminin aşağı yukarı yarısını karşılanmaktadır.

2) Tabiat Parkı olarak tasarlanan alan içerisinde 1402 sayılı kanunla kamuyu görevinde Beyyazarı İlgesi Karagar Beldesi hudutları dahilinde orman kadastro komisyonuna dımar teabit aplikasyon ve 2/B uygulamaları yapılarak Eğriova Yaylası diye adlandırılan 114 ada 38 molu parsel 562 hektar alan ya la vasfıyla hazine adına orman sınırları dışına çıkartılmış ve hazine adına tes cili kesinleşmiştir. Yayla vasfıyla dışarıya çıkartılan bu alan 2924 sayılı or man köylülerinin kalkınmalarının desteklenmesi hakkındaki kanunun 10.maddesinde göre yayla olarak hayvancılıkta kullanılacak Üzere Bakanlık Makamının 9.2.1995 tarih ve İY.2.BU/58 sayılı olurlarıyla Karagar Beldesine tahsis edilmiştir.(EK.)

b- Araziye Yapılan İnceleme :

1) Tabiat Parkı olarak tasarlanan ve çalışmalara yürütülen Eğriova ve Serisi dahilinde kalan bu alan Beyyazarı İlgesine 50 Km. mesafede olup; Bolu dahilindeki Karadeniz Dağlarının bir uzantısında 1600-1900 Mt. rakımında saf sarı gam ve yer yer gümüş karagözü katılmaktadır. Sarıgamın etepe geçiş zonunda bulunduğ u bir yörrede olup; sun i olarak yapılmış gületli, çamış ve düz yaylaları, otlak alanlarıyla ve pınıklı mesire alanlarıyla ve doğal güzellikle gördü lebilecek yerlerdendir. Ansoz tasarı halinde hazırlanan krokide görüldüğü ve ge rekçe raporunda da belirtildiği üzere Eğriova Deresini su toplama havzası genel çerçevede Tabiat Parkının sınırları belirlenmiş, akar bakara göre hudutlar çizilmiştir.

2) Kırık ekinde belirtilen gületin batısında kalan Sarıalan Mavikim Orman İçi Dinlenme Yeri olarak tefrik edilmesi uygun mitalana edilmektedir.

3) a- Tabiat Parkı olarak düşünülen sahanın ekli krokiden mesger haritasına aplikası sonucu 2000 Ha. lık toplam alanın 1500 Ha. lık kısmı üretim amaçlı ormanlık alana isabet etmektedir. Bu durum ise Orman İşletme Müdürlüğü'nün üretim açısından ciddi darboğaza sokacaktır.

b) Apık alan içerisinde kurulan Eğriova Orman İşletme Şefliği yazlık idare merkezine ait 10 adet idare binası, depo binası, lojman ve içi barakaları ile orman deposu emirilen Tabiat Parkı içinde kaldığından Tabiat Parkı

sahası içinde kalması halinde ormancılık faaliyetlerinin yapılmasını menfi yönde etkileyecektir.

c) Ekli krokide Tabiat Parkı olarak düşünülen 562 Ha. lık açık alan daki yayla ve mera olarak Karagaz Belediyesi 22984 sayılı yasanın 10.ncu maddesi ne göre Bakanlığımızca tahsis edilmiştir. Bu sahanın Tabiat Parkı içinde kalması halinde ilerde orman halk ilişkilerini olumsuz yönde etkileyecektir.

4-Yukarıda arz edilen nedenlerden dolayı krokide belirtilen sahanın tamamında Tabiat Parkı olarak ayrılması uygun mitalaa edilmektedir.

Ancaak, ekli krokide belirtilen yerin Tabiat Parkı olarak ayrılması düşünülməsi halinde; Eğriova İşletme Şefliği yazlık merkezinin batısında kalan gö leti takip eden ayı deresi ile Eğriova Göletinin birleştiği noktadan itibaren 48 nolu bölmenin sınırlarını takiben yeni mahalle yaylasını içine alıp 40 nolu bölmeye takiben lütfen olduğu yünde keşif yapılan inen sınırların sınırlarına yerleşen ila sınırlarına resinin birleştiği nokta arasında kalan alanın (SK.3) Tabiat parkı olarak düşünülmesi uygun mitalaa edilmektedir.

NETİCE VE KANAAT :

Beypazarı Orman İşletme Müdürlüğü Eğriova İşletme Şefliği Eğriova S risi içerisinde Tabiat Parkı olarak tefrik edilmesi düşünülen sahanın arazide ve evrak üzerinde yapılan inceleme neticesinde;

Yukarıda arz edilen nedenlerden dolayı teklif edilen toplam 2000 ha sahanın Tabiat Parkı olarak tefrikinin uygun olmayacağı,

Ancaak Tabiat Parkı tefrik edilmesi düşünülməsi halinde ekli krokide sınırları belirtilen alanın uygun olacağı, Milli Parklar Başmühendisliğinin Önerilen Orman içi Dinlenme Yeri sahasının tefrikinin de uygun mitalaa edildiği kana atı ile iş bu Rapor tarafımızdan tanzim edilerek imza edilmiştir.

Ali BAHADIR
Orman Bölge Müdür Yard.

Enver KARA
Planlama ve Proje Şb. Mm'd.

Osman ÖZTÜRK
Orman İşletme Müdürü

Hasan POLAT
Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı
Başmühendisi

Reyzullah HOKEL
Eğriova Orman İşletme Şefi

T.C.
ORMAN BAKANLIĞI

MILLÎ PARKLAR VE AV-YABAN HAYATI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ORMAN İÇİ DİNLENME YERLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI

AYI : MPG-ÖİDY
7-AN-11 / 421
ONU : Eğriova ÖİDY
Tescili

ANKARA

01.08.1997

ORMAN BAKANLIĞI
İÇ ANADOLU BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE
ANKARA

İLGİ:26.06.1997 tarih ve 7.M.ÖİDY.03.3/338-4861 sayılı yazınız;

İlgide kayıtlı yazınızla teklif edilen, Ankara İli, Eğriova İlçesi, Isırganlık mevkii ile ilgili teklif raporunuz incelenmiş ve söz konusu saha (B) tipi Orman İçi Dinlenme Yeri olarak tescil edilmiştir.

Adı geçen sahanın gelişme planı yapılmak üzere 1/1000 ölçekli halihazır haritasının yaptırılarak merkeze gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Sami Y. ÖLÇER
Bakan a.
Genel Müdür
Yardımcısı

EKİ:2 Adet Rapor.

Şb.Müd.H.KARAHAN

17.7.97

Dai.Başk.R.KUBAOĞLU

**EĞRİOVA ORMAN İÇİ DİNLENME YERİ
KURULUŞ RAPORU**

TESİS OLUNACAK REKREASYON SAHASININ

A-İŞLETMESİ : Beypazarı
BÖLGESİ : Eğriova
MEVKİİ : İsrırganlık
BÖLME NO: 97

İÇ ANADOLU BÖLGE MÜD:ANKARA
BAŞMÜHENDİSLİĞİ :ANKARA

İLİ : ANKARA
İLÇESİ: BEYPAZARI

B-CİVARDAKİ REKREASYON MERKEZLERİ VE ÖZELLİKLERİ

<u>İsmi</u>	<u>Nüfusu</u>	<u>Rekreasyon Sahasına Mesafesi</u>	<u>Yol Kalitesi</u>
Karaşar	2000	26 Km.	Staplıze
Saray	500	30 Km.	Staplıze

C-CİVARDAKİ REKREASYON MERKEZLERİ VE ÖZELLİKLERİ

<u>İsmi</u>	<u>Özellikleri</u>	<u>Potansiyeli</u>	<u>Rekreasyon Sahasına Mesafesi</u>	<u>Yol Kalitesi</u>
Tekke dağı	B Tipi	Yüksek	35 Km.	Staplıze
Sorgun	C Tipi	Yüksek	50 Km.	Staplıze

D- REKREASYON SAHASININ ÖZELLİKLERİ

1- SAHANIN MÜLKİYETİ : Yörede orman tahdit çalışması yapılmıştır.Teklifi yapılan sahanın , mülkiyetinin tamamı devlete ait olmak üzere orman alanı olup burada diğer şahıslarla arazi ihtilafı yoktur.Halen günümüzde piknik amaçlı kullanılmaktadır.

2- KARAYOLLARIYLA İLİŞKİSİ:Karaşar beldesine 26 km.mesafede bulunan bu saha için ulaşım sağlanmaktadır.

3-İÇME VE KULLANMA SUYU KAYNAKLARI :Saha içinde su kaynakları mevcuttur.İhtiyaca yetecek kadar suyu temin etmek mümkündür.

4- VEGETASYON ÖRTÜSÜ :Tamamen orman örtüsüyle kaplı olan teklifi saha çoğunlukla 60 - 80 yaşta ve içinde yer yer muhtelif yaşta sarı çam ve köknar ormanı olup rekreasyon için yeterli gölge imkanı mevcuttur.

5- SAHANIN KULLANMA ÖZELLİKLERİ :

- Piknik.....(+)
- Çadırli Kamp.....(-)
- Sportif Bahçılık ve Avcılık.....(+)
- Kış Sporları.....(-)
- Manzara Seyir ve Gezi.....(+)
- Tarihi ve Arkeolojik değerler.....(-)

6- SAHANIN GENİŞLİĞİ VE ELASTİKİYETİ :Teklifi yapılan saha yaklaşık 16 Ha.olup tamamı idaremin denetimi altındadır. Bunun yaklaşık 10 Ha.olan kısmın günübirlik kullanma zonu ve diğer 6 Ha.kısmı ise , tanpon zondur.

7-TOPOĞRAFİK DURUM :Ekteki 1/10.000 ölçekli krokilerde gösterilmiştir.

8 - SAHAYA GETİRİLMEK İSTENEN TESİSLER:

Otopark.....	(+)
WC.....	(+)
İşaret ve İkaz Levhaları.....	(+)
Masa, Çöp Bidonu, Ocak, Gazino, Bütfe, Müşterek	
Kullanım Tesisleri.....	(+)
Kamp Üniteleri.....	(-)
Soyunma Kabinleri.....	(-)
Giriş, Kontrol, Danışma.....	(+)
Bungalov Tipi Geceleme Tesisleri.....	(-)
Dahili Sirkülasyon.....	(+)
Çeşmeler.....	(+)
Pergole.....	(-)
Çocuk Oyun Tesisleri.....	(+)
Sportif Tesisler.....	(-)
İdare Binası.....	(-)
Bekçi Binası.....	(-)

SONUÇ:

Eğriova Yaylasında rekreasyon için yeterli gölge imkanı bulunan ve tam bir manzara bütünlüğü ile güzelliğine ve yüksek rekreasyon potansiyeline sahip olan bu saha zaten piknik amaçlı olarak kullanılmaktadır. Buranın orman içi dinlenme yeri olarak tescilli , mevcut kullanımı onaylamaktan ibarettir. Ancak bu tescil sayesinde, devletin getireceği tesislerle ; Pinik Aktivitesine bir disiplin getirilecektir.

Yukarıda açıklanan sebeplerden dolayı bu Orman içi Dinlenme Yeri'nin olması gerektiği kanaati ile iş bu rapor tarafından tanzim edilmiştir. 24.06.1997

UYGUNDUR

S. Mehmet DEBE
Bölge Müdür Yardımcısı

DÜZENLEYEN

Hasan POLAT
Ankara Milli Parklar
Başmühendisi

TASDİK

01.08.1999

Nejat ÖZKAN

Genel Müdür Yardımcısı

Eki:(4 nüsha)1/10.000 Orman Tahdit Harita Fotokopisi

Ek 6 EĞRİOVA ORMAN İŞLETME ŞEFLİĞİ ÇATALGÖRTEN ORMAN İÇİ PİKNİK VE MESİRE YERİ RAPORU

A-TESİS OLUNACAK REKREASYON SAHANIN :

İŞLETMESİ	:Beypazarı
BÜLGESİ	:Eğriova
İli	:Ankara
İlçesi	:Beypazarı
MEVKİİ	:Eğriova İşletme Şefliği Eğriova serisi içerisinde kalan çatalgörtten mevki

B-CİVARDAKİ YERLEŞME MERKEZLERİ :

Rekreasyon

İSMİ	MÜFUSU	SAHANIN MESAFESİ	YOL KALİTESİ
Karaşar-Belde	1259	26 Km	Stabilize
Beypazarı	21900	51 Km	Stabilize
Ayaş	6936	95 K m	Asfalt
Ankara	2.251.533	151 Km	Asfalt

C-CİVARDAKİ REKREASYON MERKEZLERİ VE ÖZELLİKLERİ

İSMİ	ÖZELLİKLERİ	POTANSİYELİ	SAHANIN MESAFESİ	YOL KALİTESİ
Tekkeadağı	Reaksiyon sahası 99 Ha'lık Ormanlık sahada tesis edilmiştir.Ancak Beypazarı İlçe merkezine hizmet etmektedir.Yol mesafesine gerekse kapasite bakımından karaşar nahiyesi halkına bir fayda sağlamamaktadır.Ayrıca yayla Trizmi açısından gayesine hizmet etmektedir.	60-Km 38 Km		Stabilize- Stabilize

D-REKREASYON İÇİN AYRILAN SAHANIN ÖZELLİKLERİ :

1-Sahanın mülkiyeti = Rekreasyon sahanın ormana bitişik ve orman açıklıklarındadır. Mülkiyeti Orman Genel Müdürlüğüne aittir.

2-Karayolları ile ilişkisi =Ankara-Beypazarı karayoluna 46 Km mesafede stabilize yolla bağlıdır.Ayrıca Beypazarı-Kırıbsıcık karayoluna 23 Km mesafede yine Stabilize yolla bağlantılıdır.Beypazarı Karaşar karayolu asfaltlandığı takdirde 21.Km Karaşar Eğriova yoluda Stabilizesi tamamlanınca problemi kalmamaktadır.

3- Elektrik Temini =:Henüz sahaya yakın bir yerde elektrik şebekesi mevcut değildir.Jeneratörle aydınlatma yapılabilir.Ancak Eğriovayaylaları Karaşar Belde halkına ait olduğundan Karaşardan yayla projesi ile elektirik şebekesi getirilirse oradan elektirik alma imkanı mevcuttur.

4-İçme ve kullanma suyu kaynakları :Rekreasyon sahası içerisinde devamlı akan bir adet kaynak suyu mevcut içme suyu olarak kullanılabilir.Kullanma suyu içinde devamlı akan bir dere mevcut,o dereden alınabilir.

5-Vejetasyon Üstüsü :Rekreasyon sahası Sarı çam ve Gökner ağaçları ile kaplıdır.Yeterli miktarda gölge imkânına sahiptir.Toprak üstüsünde çayırarla kaplı olup, yer,yer çalimsı bitki türlerinden alıç v.s mevcuttur.

6-SAHANIN KULLANMA ÖZELLİKLERİ :

Piknik(+)

Çadırılı kamp..(+)

Su Sporları(Flag-Yüzme-(-)

Sportif balıkçılık-Avcılık =(!) Alabalık gületti tamamlandığı zaman olta ile alabalık avcılığı yapılabilir.Yabancı turistler iç in Yaban domuzu avcılığı yaptırılabilir.

Kış Sporları =(-)

Manzara,seyir,gemi =(+)

Tarihi-Arkolojik değerler =(-)

7-Sahanın genişliği ve elastikiyeti :350

Ha'lıktır.Elastikiyeti

ise aynı özellikleri taşıyan ormanlık ve sıklıklar mevcut olup,ihhtiyaç durumuna göre büyütme imkânına sahiptir.

8-Topoğrafik Durumu :Eklil kotlu haritadanda görüleceği gibi 1550-1750 rakımları arasında mutedil tepeler mevcut olup,düzlüklerde bulunmaktadır.

9-SAHAYA GÖTÜRÜLMEK İSTENEN TESİSLER :

Otopark :(-)

Giriş-Kontrol-Danışma :(+)

Dahili Sirkülasyon :(-)

WC :(+)

Çeşmeler :(+)

Masa,Öcak,çöp bidonu :(+)

Kamp üniteleri :(-)

Bungalov tipi geceleme tesisleri :(-)

Tanıtım işaret ve ikaz levhaları :(+)

Cazino,büfe,Müşterek kullanım tesisleri :(-)

Pergole,yağmur baranağı :(+)

Soyunma kabinleri-Duş :(-)

Manzara seyir terası :(+)

Çocuk oyun tesisleri :(+)

Sportif Tesisler :(+)

Bekçi Binası :(+)

İdare Binası :(-)

Yukarıda belirtilen tesisler tamamlandığı zaman karagaz beldesinin ve civar köylerin halkının ve bu köylerin yerlilerinden olup,Ankarada oturanların günü birlik piknik ve dinlenme ihtiyaçlarına cevap vermekle birlikte Halkın çadırılı yaylacılık trizmine cevap verebilecek kapasitededir.Özellikle Ankara gibi büyük bir şehire yakınlığı ve yeterli kapalılıkta ormana sahip olması ve her türlü orman ılık faaliyetinin olduğu bir yer olması münasebetiyle Ormancılık çalışmalarının ve ormanın kıymetini halka gösterilmesi ve orman sevgisinin aşılanması bakımından büyük yararlar sağlayacaktır.

ORMAN BÖLGE MÜDÜRÜ

M.Seit ZARİFOĞLU

ORMAN İŞLETME MÜDÜRÜ

Mehmet SANCAR

BÜRİOVA BÖLGE ŞEFİ

Mehmet YILDIZ

TASDİK OLUNUR

7 19

DEVİR TESLİM TUTANAĞI

Sahasın Adı : Eğriova Orman içi dinlenme yeri.
İli : Ankara
İlçesi : Beypazarı
Mevkii : Eğriova
Seri ve Bölme No : Eğriova Serisi 21-22-23-24-25-26-35 No'lu bölmeler.
Alanı (Ha) : 22 Ha Elastikiyeti 350 Ha
1/25.000 lık Pafta No : Bolu H 28-al
İhtisası : --

ÜST YAPI TESİSLERİ

Ol-Tesisin Adı : VV C
Cinsi : Betonarme
Kat Adedi : 1
Yapıldığı Tarih ve Yapıldığı Bütçe : 1990- Döner Sermaye
İç hacimleri ve M2'leri : 2X4= 8 M2
Taban Alanı M2 : 12 M2
Toplam inşaat alanı M2 : 12 M2
Müştemilati : --

PİKNİK ÜNİTELERİ

Piknik Masası : 40 Adet
Ocak : --
Çöp Bidonu : 8 Adet
Spor Sahası : --
Çocuk Oyun Sahası : --

ALT YAPI TESİSLERİ

İç Yollar : 4 M Genişliğinde 0+500 Km uzunluğunda hamyol
Otopark : --
Küprü : --
Su : Mevcut kaynaktan alınan 1 adet su deposu, 5 adet çeşme.
Elektrik : --
Kanalizasyon : 1 Adet Foseptik
Haberleşme : --

TESLİM EDEN

Osman ÖZTÜRK

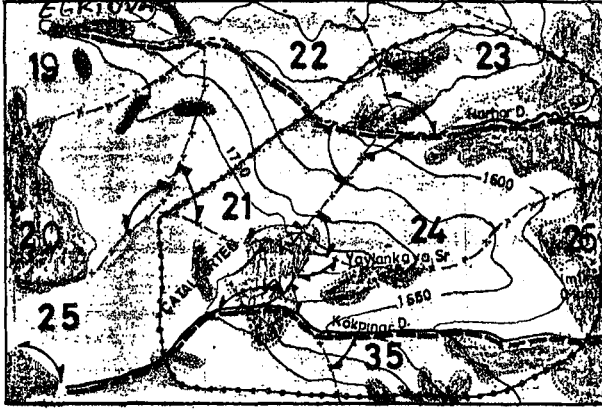
Beypazarı Orman İşletme Müd.

TESLİM ALAN

Hasan POLAT

Milli Parklar Başmühendisi

BEYPAZARI ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
ÇATALCÖTEN PİKNIK ALANI

Ö : 1/25000

ÖZEL İŞARETLER

	Kuru dere
	Sulu dere
	Meskün yer
	Mescere tipi hududu
	Bölme klavuzu
	Orman
	Orman içi açıklığı
	Çatalcöten Piknik Sahası
	Yol

Cizen :
OrmanMüh.
Mehmet Yıldız.

İNCELEME RAPORU

İL : ANKARA
İLÇESİ : BEYPAZARI
BELDESİ : KARAŞAR

ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ : ANKARA
ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ : BEYPAZARI
ORMAN İŞLETME ŞEFLİĞİ : EĞRİOVA

- 1- TALEPTE BULUNAN : Karaşar Belediye Başkanlığı
2- TALEBİN KONUSU : Piknik ve mesire yeri yapılması
3- TALEP SAHASININ KOORDİNATLARI VE ALANI :

Pafta No : Bolu H 28 al
A Sahanın Koordinatları :

	1 Nokta	2 Nokta	3 Nokta	4 Nokta	5 Nokta	Alanı
Sağ Değer (Y)	20300	20300	20375	20000	20000	11.50 Ha
Yukarı Değer (X)	78425	78150	77725	78150	78275	

B Sahanın Koordinatları :

	1 Nokta	2 Nokta	3 Nokta	4 Nokta	Alanı
Sağ Değer (Y)	20800	20850	20650	20525	4.50 Ha
Yukarı Değer (X)	77475	77375	77150	77325	

Toplam Alanı (A + B) = 16.00 Ha (Ek:1)

- 4- TALEP SAHASININ ORMAN DURUMU : Talebe konu A parseli Eğriova orman işletme şefliği Eğriova serisi (1996-2015) Amenejman planına göre 79 ve 80 no'lu bölmelere isabet etmektedir. Her iki bölmede mera alanına tekabül eder. 11.5 Ha alan A parselinin 8.5 Ha'arı 79 no'lu bölme sınırları içerisinde 3.0 Ha'ında 80 no'lu bölme sınırları içerisinde bulunmaktadır. Ağaç kesmek söz konusu değildir. B parsel ise 97 No'lu bölme içerisinde kalmaktadır. Kısmen orman, Kısmen mera sahasıdır. (EK 5- KADASTRO DURUMU : Talebe konu alanlar Karaşar beldesine ait 3402 sayılı kanuna göre yapılan çalışma gereği orman ve arazi kadastro yapılmış ve Kesinleşmiştir. Talep konusu alanlar tamamen orman tahdit hattının içerisinde kalmaktadır. İtiraz söz konusu değildir. Nizalı bir durum yoktur.

- 6- TALEBE KONU SAHA ÇIVARINDAKİ ARAZİLERİN MÜLKİYET DURUMU : 3116 Sayılı kanuna göre yapılmış orman kadastrounda devlet ormanı içerisinde kalan ve 1994 yılında bitirilen 3402 sayılı kanuna göre yapılan sınır tesbit, aplikasyon ve 2/B uygulama sına göre Karaşar beldesi halkınca yayla olarak kullanılan alanlar 114 ada 38,39,40,41 ve 42 no'lu parseller şeklinde 6517803 M2 alan 2/B maddesine yayla olarak orman sınırları dışarsına çıkarılmış olup bunların dışında özel mülkiyete konu alan yoktur.

- 7- TALEBE KONU SAHA İÇİN DAHA ÖNCE BAŞKA BİR MÜRACAAT YAPILIP YAPILMADIĞI:

a) Karaşar belediyesinin 15.12.1995 tarihli Orman Genel Müdürlüğüne hitaben yazılmış olan A ve B parsellerinde turistik tesis yapma talebiyle ilgili müracaatları mevcuttur. Bu müracaata müsteniden Orman Genel Müdürlüğünün 11.01.1996 tarih ve KDM.S 0402-33/171 sayılı emri, Orman Bölge Müdürlüğünün 15.01.1996 tarih ve 04 KD 30/475 sayılı emri ve orman işletme müdürlüğünün 16.01.1996 tarih ve 02 KD 30/237 sayılı emirlerine cevaben Eğriova orman işletme şefliği tarafından inceleme raporu düzenlenerek 30.01.1996 Tarih ve 02 KD 030/13 sayılı yazımızla orman işletme müdürlüğümüze sunulmuştur.

b) Müracaata konu B parselinin bulunduğu ısırganlık mevki 97 no'lu bölme, Milli park ve Av-yaban Hayatı Genel Müdürlüğünün 26.06.1997 tarih ve 322-2611 Sayılı müracaatlarına müsteniden, Orman Genel Müdürlüğünün 07.07.1997 Tarih ve APK.1.01GDY.4/241 sayılı emri, Orman Bölge müdürlüğünün 9.7.1997 tarih ve 04 PP. 015-1/241/1782 sayılı emri ve orman işletme müdürlüğünün 11.07.1997 Tarih ve 02 PP 015/2431 sayılı emirlerine cevaben 15.07.1997 tarihinde rapor yapılmış ve bu sahanın milli park ve Av Yaban hayatı Genel Müdürlüğüne "Eğriova" orman içi dinlenme yeri olarak tescilinde bir sakınca olmadığı doğrultusunda rapor düzenlenerek Orman işletme şefliğimize 15.07.1997 tarih ve 02 PP 015/197 sayılı yazı ile işletme müdürlüğümüze gönderilmiştir.

c) Müracaata konu bu parsellerin dışında Eğriova gületine 5 Km mesafede Karaşar Belediye Başkanlığı tarafından her yıl düzenlenen Karaşar festivalinin yapıldığı Çatalçörtten piknik ve mesire yeri mevcuttur. Bu sahada piknik masaları, geçmeler ve tuvaletler mevcuttur.

DI GEÇEN SAHANIN MİLLİ PARK, MUHAFAZA ORMANI VEYA AĞAÇLANDIRMA SAHASIYLA
İSİ : Müracaata konu A parselinin kapsadığı alan için piknik ve mesire yeri
arak tefrik edilmesine ilişkin bir çalışma Ankara Millî Park Başmühendisliğince
pılmış ancak şu ana kadar tescil işlemine ilişkin bir bilgi işletmemize ulaşma
mıştır. Yine her iki parselide kapsayan gölet çevresinde tabiat parkı çalışmalarını
orman Bakanlığı, Ankara Bölge Müdürlüğüne başlanmış fakat halihazırda kuruluşla
ilgili bir bilgi işletmemize intikal etmemiştir. Yeni amaneiman planına göre A
parseli muhafaza karakterindedir.
9- ORMANCILIK ÇALIŞMALARI AÇISINDAN DURUMU : Talebe konu alanın içerisinde kaldığı
Beypazarı orman işletme Müdürlüğü Eğriova orman işletme şefliği yazlık, kışlık
uygulama esasına göre görev yapmaktadır. Göletin bir tarafında Eğriova işletme
şefliği yazlık merkez binaları ve Eğriova deposunun bulunduğu, diğer kenarlarında
turizm tesisi kurulması hususunda izin müracaatı bulunan alanları kapsadığı
ve 1992 yılında su tutmaya başlanan Eğriova göletinin yöreye getirmiş olduğu
estetik görüntüyle orman içi dinlenme, piknik yapma, olta balıkçılığı, Kamp kurma
gibi aktiviteler artmaya başlamış ve bölgeye bir hareketlilik getirmiştir.
10 NETİCE VE KANAAT : B parselinin bulunduğu alana Millî park Av ve Yaban hayatı
Genel Müdürlüğü adına Eğriova orman içi dinlenme yeri olarak tescilli yapılması
konusunda rapor yapıldığından sadece A parselinin (11.5) Ha Karaşar Belediye
Başkanlığı adına piknik ve mesire yeri olarak tescilinde bir sakınca olmaması
kanaati ile;

İş bu inceleme raporu tarafımızdan müstereken tanzim edilmiştir.

Cemal SUNAR
Beypazarı Orman İşl. Şefi

Kubilay AKDENİZ
Eğriova Orman İşl. Şefi

Karaşar Belediye Başkanlığınca talep edilen Piknik ve mesire yerinin
A parseli üzerinde tesis edilmesinde, seçilecek mimari tarz ve yapı sistemlerinin
estetik görüntüyü bozmayacak şekilde yapılması kaydıyla herhangi bir sakınca
görülmektedir.

Ancak, Eğriova Orman İşletme Şefliği Eğriova Yaylasında Çatalçörten ve Isır-
ganlık Piknik Mesire Yeri ile birlikte talep edilen yerinde piknik mesire yeri ol-
rak tescil edilmesi halinde üçüncü bir piknik mesire yerinin gereksiz olacağı, me-
cut piknik mesire yerlerinden herhangi birinin Karaşar Belediyesine tahsisinin de
uygun olacağı kanaati hasıl olmuştur.

Osman ÖZTÜRK
İşletme Müdürü

Ek 7

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Numarası	
İçindekiler	i
Önsöz	ii
Program	iv
Katılımcı Kurum-Kuruluş ve Kişiler	v
Karaşer Beldesi'nin Tanıtımı ve Projeden Beklentiler	1
Karaşer Beldesi'nde Mevcut Bitki Örtüsüne Yapılabilecek Katkılar	3
Karaşer	5
Turizm	7
Turizmde Arz Faktörleri ve Talep Oluşumuna Etkileri	10
Yaylalar ve Türkiye'de Yayla Turizmi	16
Turizmde Yeni Yaklaşımlar: Yayla Turizmi Planlaması	21
Doğa Turizmi	24
Eko-turizm ve Korunan Alanlar	26
Ekoturizmin Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Bakımdan Değerlendirilmesi	28
Yeşil Yol Planlaması	32
Ankara'nın Uzungölü:Eğriova	35
Beypazarı- Karaşer- Eğriova Çevresinin Bitki Örtüsü	36
Karaşer Beldesi Eğriova Yaylaları ve Dağ Alanları Yönetimi (DAY)	39
T.T.K.D'nin Ekoturizm ile İlgili Görüş ve Önerileri	41
Kırsal Çevre ve Ormancılık Sorunları Araştırma Derneği	43
Yayla Turizmi Projesi	46
Katılımcı Yaklaşımla Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Sürdürülebilir Kullanımı	48
“Eğriova Yaylası'nda Ekoturizm” Konulu Toplantıya Sunulan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	
Görüşü	51
Yaylaklarımız ve Yaylakların 4342 Sayılı Mera Kanunu'ndaki Yeri	53
Kırsal Kalkınmada Katılımcılık ve Katılımcı Değerlendirme Yaklaşımı	59
Türkiye'de Turizm Politikaları ve Turizm Endüstrisi Üzerine Düşünceler	67
Toplantıdan resimler	

Ek 8 . z-test'e ilişkin tablolar

Cinsiyet-gelenek

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P(1, 1) - P(2, 1, 2) = 0.214 - 0.102$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 1, 2) = 98$, Z-DEGERI = 2.18 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(2, 1) - P(2, 2) = 0.408 - 0.276$, $N(2, 1) = 98$ ve $N(2, 2) = 98$, Z-DEGERI = 1.98 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 1) = 0.214 - 0.408$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 2, 1) = 98$, Z-DEGERI = -3.00 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 2) = 0.214 - 0.276$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 2, 2) = 98$, Z-DEGERI = -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 2) - P(2, 2, 1) = 0.102 - 0.408$, $N(1, 2) = 98$ ve $N(2, 2, 1) = 98$, Z-DEGERI = -5.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 2) = 0.102 - 0.276$, $N(1, 2) = 98$ ve $N(2, 2, 2) = 98$, Z-DEGERI = -3.18 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)

Cinsiyet-pansiyon

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P(1, 1) - P(2, 1, 2) = 0.102 - 0.214$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 1, 2) = 98$, Z-DEGERI = -2.18 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(2, 1) - P(2, 2) = 0.408 - 0.276$, $N(2, 1) = 98$ ve $N(2, 2) = 98$, Z-DEGERI = 1.98 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 1) = 0.102 - 0.408$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 2, 1) = 98$, Z-DEGERI = -5.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 2) = 0.102 - 0.276$, $N(1, 1) = 98$ ve $N(2, 2, 2) = 98$, Z-DEGERI = -3.18 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 1) = 0.214 - 0.408$, $N(1, 2) = 98$ ve $N(2, 2, 1) = 98$, Z-DEGERI = -3.00 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 2) = 0.214 - 0.276$, $N(1, 2) = 98$ ve $N(2, 2, 2) = 98$, Z-DEGERI = -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.

Cinsiyet-elektrik

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P(1, 1) - P(2, 1, 2) = 0.150 - 0.170$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 1, 2) = 100$, Z-DEGERI = -0.39 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(2, 1) - P(2, 2) = 0.380 - 0.300$, $N(2, 1) = 100$ ve $N(2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.20 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 2, 1) = 0.150 - 0.380$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = -3.82 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 2) = 0.150 - 0.300$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.58 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 1) = 0.170 - 0.380$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = -3.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 2) = 0.170 - 0.300$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.19 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)

Cinsiyet-asfalt

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P(1, 1) - P(2, 1, 2) = 0.150 - 0.170$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 1, 2) = 100$, Z-DEGERI = -0.39 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(2, 1) - P(2, 2) = 0.320 - 0.360$, $N(2, 1) = 100$ ve $N(2, 2) = 100$, Z-DEGERI = -0.60 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 2, 1) = 0.150 - 0.320$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.89 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 2) = 0.150 - 0.360$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.51 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 1) = 0.170 - 0.320$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.50 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 2) - P(2, 2, 2) = 0.170 - 0.360$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.12 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)

Egitim-elektrik

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P(1, 1) - P(2, 1, 2) = 0.130 - 0.020$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 1, 2) = 100$, Z-DEGERI = 3.02 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(2, 1) - P(2, 2) = 0.010 - 0.000$, $N(2, 1) = 100$ ve $N(2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(3, 1) - P(2, 3, 2) = 0.200 - 0.090$, $N(3, 1) = 100$ ve $N(2, 3, 2) = 100$, Z-DEGERI = 2.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(4, 1) - P(2, 4, 2) = 0.050 - 0.090$, $N(4, 1) = 100$ ve $N(2, 4, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.11 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(5, 1) - P(2, 5, 2) = 0.090 - 0.180$, $N(5, 1) = 100$ ve $N(2, 5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.88 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(6, 1) - P(2, 6, 2) = 0.050 - 0.090$, $N(6, 1) = 100$ ve $N(2, 6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.11 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 2, 1) = 0.130 - 0.010$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = 3.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 2, 2) = 0.130 - 0.000$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 3.87 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 1) - P(2, 3, 1) = 0.130 - 0.200$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 3, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.34 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 3, 2) = 0.130 - 0.090$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 3, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.91 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 4, 1) = 0.130 - 0.050$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 4, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 1) - P(2, 4, 2) = 0.130 - 0.090$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 4, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.91 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 5, 1) = 0.130 - 0.090$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 5, 1) = 100$, Z-DEGERI = 0.91 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 5, 2) = 0.130 - 0.180$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -0.98 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 1) - P(2, 6, 1) = 0.130 - 0.050$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.00 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 1) - P(2, 6, 2) = 0.130 - 0.090$, $N(1, 1) = 100$ ve $N(2, 6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.91 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 2) - P(2, 2, 1) = 0.020 - 0.010$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 1) = 100$, Z-DEGERI = 0.58 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 2) - P(2, 2, 2) = 0.020 - 0.000$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 2) - P(2, 3, 1) = 0.020 - 0.200$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 3, 1) = 100$, Z-DEGERI = -4.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.01$)
 $P(1, 2) - P(2, 3, 2) = 0.020 - 0.090$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 3, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.20 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)
 $P(1, 2) - P(2, 4, 1) = 0.020 - 0.050$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 4, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.16 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 $P(1, 2) - P(2, 4, 2) = 0.020 - 0.090$, $N(1, 2) = 100$ ve $N(2, 4, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.20 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. ($P < 0.05$)

$P1(1, 2) - P2(5, 1) = 0.020 - 0.090$, $N1(1, 2) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.20 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(1, 2) - P2(5, 2) = 0.020 - 0.180$, $N1(1, 2) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.91 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(1, 2) - P2(6, 1) = 0.020 - 0.050$, $N1(1, 2) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.16 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 2) - P2(6, 2) = 0.020 - 0.090$, $N1(1, 2) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.20 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(2, 1) - P2(3, 1) = 0.010 - 0.200$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(3, 1) = 100$, Z-DEGERI = -4.61 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(3, 2) = 0.010 - 0.090$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(3, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.64 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(4, 1) = 0.010 - 0.050$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(4, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.67 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(2, 1) - P2(4, 2) = 0.010 - 0.090$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.64 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(5, 1) = 0.010 - 0.090$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.64 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(5, 2) = 0.010 - 0.180$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -4.28 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(6, 1) = 0.010 - 0.050$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.67 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(2, 1) - P2(6, 2) = 0.010 - 0.090$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.64 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(3, 1) = 0.000 - 0.200$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(3, 1) = 100$, Z-DEGERI = -5.00 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(3, 2) = 0.000 - 0.090$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(3, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.14 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(4, 1) = 0.000 - 0.050$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(4, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.29 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(2, 2) - P2(4, 2) = 0.000 - 0.090$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.14 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(5, 1) = 0.000 - 0.090$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = -3.14 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(5, 2) = 0.000 - 0.180$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -4.69 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 2) - P2(6, 1) = 0.000 - 0.050$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = -2.29 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(2, 2) - P2(6, 2) = 0.000 - 0.090$, $N1(2, 2) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -3.14 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(3, 1) - P2(4, 1) = 0.200 - 0.050$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(4, 1) = 100$, Z-DEGERI = 3.29 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(3, 1) - P2(4, 2) = 0.200 - 0.090$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = 2.24 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(3, 1) - P2(5, 1) = 0.200 - 0.090$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.24 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(3, 1) - P2(5, 2) = 0.200 - 0.180$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.36 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 1) - P2(6, 1) = 0.200 - 0.050$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 3.29 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(3, 1) - P2(6, 2) = 0.200 - 0.090$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 2.24 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(3, 2) - P2(4, 1) = 0.090 - 0.050$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(4, 1) = 100$, Z-DEGERI = 1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 2) - P2(4, 2) = 0.090 - 0.090$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 2) - P2(5, 1) = 0.090 - 0.090$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 2) - P2(5, 2) = 0.090 - 0.180$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.88 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 2) - P2(6, 1) = 0.090 - 0.050$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 2) - P2(6, 2) = 0.090 - 0.090$, $N1(3, 2) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 1) - P2(5, 1) = 0.050 - 0.090$, $N1(4, 1) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 1) - P2(5, 2) = 0.050 - 0.180$, $N1(4, 1) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.94 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(4, 1) - P2(6, 1) = 0.050 - 0.050$, $N1(4, 1) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 1) - P2(6, 2) = 0.050 - 0.090$, $N1(4, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 2) - P2(5, 1) = 0.090 - 0.090$, $N1(4, 2) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 2) - P2(5, 2) = 0.090 - 0.180$, $N1(4, 2) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.88 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 2) - P2(6, 1) = 0.090 - 0.050$, $N1(4, 2) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 2) - P2(6, 2) = 0.090 - 0.090$, $N1(4, 2) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(5, 1) - P2(6, 1) = 0.090 - 0.050$, $N1(5, 1) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = -1.11 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(5, 1) - P2(6, 2) = 0.090 - 0.090$, $N1(5, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(5, 2) - P2(6, 1) = 0.180 - 0.050$, $N1(5, 2) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.94 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(5, 2) - P2(6, 2) = 0.180 - 0.090$, $N1(5, 2) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.88 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.

Eğitim-asfalt

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

$P1(1, 1) - P2(1, 2) = 0.130 - 0.020$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(1, 2) = 100$, Z-DEGERI = 3.02 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(2, 1) - P2(2, 2) = 0.010 - 0.000$, $N1(2, 1) = 100$ ve $N2(2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(3, 1) - P2(3, 2) = 0.180 - 0.110$, $N1(3, 1) = 100$ ve $N2(3, 2) = 100$, Z-DEGERI = 1.41 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(4, 1) - P2(4, 2) = 0.030 - 0.110$, $N1(4, 1) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.24 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(5, 1) - P2(5, 2) = 0.080 - 0.190$, $N1(5, 1) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -2.31 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(6, 1) - P2(6, 2) = 0.040 - 0.100$, $N1(6, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.67 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(2, 1) = 0.130 - 0.010$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(2, 1) = 100$, Z-DEGERI = 3.42 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(1, 1) - P2(2, 2) = 0.130 - 0.000$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(2, 2) = 100$, Z-DEGERI = 3.87 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(1, 1) - P2(3, 1) = 0.130 - 0.180$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(3, 1) = 100$, Z-DEGERI = -0.98 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(3, 2) = 0.130 - 0.110$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(3, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.44 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(4, 1) = 0.130 - 0.030$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(4, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.65 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.01$)
 $P1(1, 1) - P2(4, 2) = 0.130 - 0.110$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(4, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.44 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(5, 1) = 0.130 - 0.080$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(5, 1) = 100$, Z-DEGERI = 1.16 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(5, 2) = 0.130 - 0.190$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(5, 2) = 100$, Z-DEGERI = -1.16 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.
 $P1(1, 1) - P2(6, 1) = 0.130 - 0.040$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(6, 1) = 100$, Z-DEGERI = 2.31 OLUP, BU FARK ONEMLİDİR. ($P < 0.05$)
 $P1(1, 1) - P2(6, 2) = 0.130 - 0.100$, $N1(1, 1) = 100$ ve $N2(6, 2) = 100$, Z-DEGERI = 0.67 OLUP, BU FARK ONEMSİZDİR.

P1(1, 2)-P2(2, 1)=0.020-0.010 , N1(1, 2)=100 ve N2(2, 1)=100 , Z-DEGERI= 0.58 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(2, 2)=0.020-0.000 , N1(1, 2)=100 ve N2(2, 2)=100 , Z-DEGERI= 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(3, 1)=0.020-0.180 , N1(1, 2)=100 ve N2(3, 1)=100 , Z-DEGERI= -3.91 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(3, 2)=0.020-0.110 , N1(1, 2)=100 ve N2(3, 2)=100 , Z-DEGERI= -2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(4, 1)=0.020-0.030 , N1(1, 2)=100 ve N2(4, 1)=100 , Z-DEGERI= -0.45 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(4, 2)=0.020-0.110 , N1(1, 2)=100 ve N2(4, 2)=100 , Z-DEGERI= -2.63 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(5, 1)=0.020-0.080 , N1(1, 2)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= -1.97 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(1, 2)-P2(5, 2)=0.020-0.190 , N1(1, 2)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -4.08 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(6, 1)=0.020-0.040 , N1(1, 2)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= -0.83 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(6, 2)=0.020-0.100 , N1(1, 2)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= -2.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(2, 1)-P2(3, 1)=0.010-0.180 , N1(2, 1)=100 ve N2(3, 1)=100 , Z-DEGERI= -2.95 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(3, 2)=0.010-0.110 , N1(2, 1)=100 ve N2(3, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.05 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(4, 1)=0.010-0.030 , N1(2, 1)=100 ve N2(4, 1)=100 , Z-DEGERI= -1.01 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(2, 1)-P2(4, 2)=0.010-0.110 , N1(2, 1)=100 ve N2(4, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.05 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(5, 1)=0.010-0.080 , N1(2, 1)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= -2.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(2, 1)-P2(5, 2)=0.010-0.190 , N1(2, 1)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -4.45 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(6, 1)=0.010-0.040 , N1(2, 1)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= -1.37 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(2, 1)-P2(6, 2)=0.010-0.100 , N1(2, 1)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= -2.85 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(3, 1)=0.000-0.180 , N1(2, 2)=100 ve N2(3, 1)=100 , Z-DEGERI= -4.69 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(3, 2)=0.000-0.110 , N1(2, 2)=100 ve N2(3, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(4, 1)=0.000-0.030 , N1(2, 2)=100 ve N2(4, 1)=100 , Z-DEGERI= -1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(2, 2)-P2(4, 2)=0.000-0.110 , N1(2, 2)=100 ve N2(4, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(5, 1)=0.000-0.080 , N1(2, 2)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= -2.04 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(5, 2)=0.000-0.190 , N1(2, 2)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -4.84 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(6, 1)=0.000-0.040 , N1(2, 2)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= -2.04 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(2, 2)-P2(6, 2)=0.000-0.100 , N1(2, 2)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.33 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(3, 1)-P2(4, 1)=0.180-0.030 , N1(3, 1)=100 ve N2(4, 1)=100 , Z-DEGERI= 3.57 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(3, 1)-P2(4, 2)=0.180-0.110 , N1(3, 1)=100 ve N2(4, 2)=100 , Z-DEGERI= 1.41 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 1)-P2(5, 1)=0.180-0.080 , N1(3, 1)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= 2.13 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(3, 1)-P2(5, 2)=0.180-0.190 , N1(3, 1)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -0.18 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 1)-P2(6, 1)=0.180-0.040 , N1(3, 1)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= 3.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(3, 1)-P2(6, 2)=0.180-0.100 , N1(3, 1)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= 1.64 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 2)-P2(4, 1)=0.110-0.030 , N1(3, 2)=100 ve N2(4, 1)=100 , Z-DEGERI= 2.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(3, 2)-P2(4, 2)=0.110-0.110 , N1(3, 2)=100 ve N2(4, 2)=100 , Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 2)-P2(5, 1)=0.110-0.080 , N1(3, 2)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= 0.72 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 2)-P2(5, 2)=0.110-0.190 , N1(3, 2)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -1.59 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 2)-P2(6, 1)=0.110-0.040 , N1(3, 2)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= 1.90 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 2)-P2(6, 2)=0.110-0.100 , N1(3, 2)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= 0.23 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 1)-P2(5, 1)=0.030-0.080 , N1(4, 1)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= -1.56 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 1)-P2(5, 2)=0.030-0.190 , N1(4, 1)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -3.74 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(4, 1)-P2(6, 1)=0.030-0.040 , N1(4, 1)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= -0.38 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 1)-P2(6, 2)=0.030-0.100 , N1(4, 1)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= -2.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(4, 2)-P2(5, 1)=0.110-0.080 , N1(4, 2)=100 ve N2(5, 1)=100 , Z-DEGERI= 0.72 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(4, 2)-P2(5, 2)=0.110-0.190 , N1(4, 2)=100 ve N2(5, 2)=100 , Z-DEGERI= -1.59 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(6, 1)=0.110-0.040 , N1(4, 2)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= 1.90 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(6, 2)=0.110-0.100 , N1(4, 2)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= 0.23 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(6, 1)=0.080-0.040 , N1(5, 1)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= 1.20 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(6, 2)=0.080-0.100 , N1(5, 1)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= -0.49 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 2)-P2(6, 1)=0.190-0.040 , N1(5, 2)=100 ve N2(6, 1)=100 , Z-DEGERI= 3.42 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(5, 2)-P2(6, 2)=0.190-0.100 , N1(5, 2)=100 ve N2(6, 2)=100 , Z-DEGERI= 1.82 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.

Gelis amaci-pansiyon

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSILASTIRMALARI

P1(1, 1)-P2(1, 2)=0.337-0.092 , N1(1, 1)= 98 ve N2(1, 2)= 98 , Z-DEGERI= 4.38 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(2, 2)=0.133-0.265 , N1(2, 1)= 98 ve N2(2, 2)= 98 , Z-DEGERI= -2.36 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(3, 1)-P2(3, 2)=0.010-0.000 , N1(3, 1)= 98 ve N2(3, 2)= 98 , Z-DEGERI= 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 1)-P2(4, 2)=0.000-0.000 , N1(4, 1)= 98 ve N2(4, 2)= 98 , Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(5, 2)=0.031-0.112 , N1(5, 1)= 98 ve N2(5, 2)= 98 , Z-DEGERI= -2.25 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(6, 1)-P2(6, 2)=0.000-0.010 , N1(6, 1)= 98 ve N2(6, 2)= 98 , Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(7, 1)-P2(7, 2)=0.000-0.010 , N1(7, 1)= 98 ve N2(7, 2)= 98 , Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 1)-P2(2, 1)=0.337-0.133 , N1(1, 1)= 98 ve N2(2, 1)= 98 , Z-DEGERI= 3.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(2, 2)=0.337-0.265 , N1(1, 1)= 98 ve N2(2, 2)= 98 , Z-DEGERI= 1.09 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 1)-P2(3, 1)=0.337-0.010 , N1(1, 1)= 98 ve N2(3, 1)= 98 , Z-DEGERI= 6.69 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)

P1(4, 2)-P2(5, 1)=0.000-0.031, N1(4, 2)= 98 ve N2(5, 1)= 98, Z-DEGERI= -1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(5, 2)=0.000-0.112, N1(4, 2)= 98 ve N2(5, 2)= 98, Z-DEGERI= -3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(4, 2)-P2(6, 1)=0.000-0.000, N1(4, 2)= 98 ve N2(6, 1)= 98, Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(6, 2)=0.000-0.010, N1(4, 2)= 98 ve N2(6, 2)= 98, Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(7, 1)=0.000-0.000, N1(4, 2)= 98 ve N2(7, 1)= 98, Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 2)-P2(7, 2)=0.000-0.010, N1(4, 2)= 98 ve N2(7, 2)= 98, Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(6, 1)=0.031-0.000, N1(5, 1)= 98 ve N2(6, 1)= 98, Z-DEGERI= 1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(6, 2)=0.031-0.010, N1(5, 1)= 98 ve N2(6, 2)= 98, Z-DEGERI= 1.01 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(7, 1)=0.031-0.000, N1(5, 1)= 98 ve N2(7, 1)= 98, Z-DEGERI= 1.76 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(7, 2)=0.031-0.010, N1(5, 1)= 98 ve N2(7, 2)= 98, Z-DEGERI= 1.01 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 2)-P2(6, 1)=0.112-0.000, N1(5, 2)= 98 ve N2(6, 1)= 98, Z-DEGERI= 3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(5, 2)-P2(6, 2)=0.112-0.010, N1(5, 2)= 98 ve N2(6, 2)= 98, Z-DEGERI= 3.05 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(5, 2)-P2(7, 1)=0.112-0.000, N1(5, 2)= 98 ve N2(7, 1)= 98, Z-DEGERI= 3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(5, 2)-P2(7, 2)=0.112-0.010, N1(5, 2)= 98 ve N2(7, 2)= 98, Z-DEGERI= 3.05 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(6, 1)-P2(7, 1)=0.000-0.000, N1(6, 1)= 98 ve N2(7, 1)= 98, Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(6, 1)-P2(7, 2)=0.000-0.010, N1(6, 1)= 98 ve N2(7, 2)= 98, Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(6, 2)-P2(7, 1)=0.010-0.000, N1(6, 2)= 98 ve N2(7, 1)= 98, Z-DEGERI= 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(6, 2)-P2(7, 2)=0.010-0.010, N1(6, 2)= 98 ve N2(7, 2)= 98, Z-DEGERI= 0.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.

Gelis annci-turist

ORANLARIN GENEL TOPLAMA GORE HESAPLANMASI HALINDE MUMKUN OLAN, BUTUN FARKLAR ICIN ORAN KARSLASTIRMALARI

P1(1, 1)-P2(1, 2)=0.280-0.140, N1(1, 1)=100 ve N2(1, 2)=100, Z-DEGERI= 2.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(2, 1)-P2(2, 2)=0.230-0.160, N1(2, 1)=100 ve N2(2, 2)=100, Z-DEGERI= 1.25 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(3, 1)-P2(3, 2)=0.010-0.000, N1(3, 1)=100 ve N2(3, 2)=100, Z-DEGERI= 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(4, 1)-P2(4, 2)=0.010-0.000, N1(4, 1)=100 ve N2(4, 2)=100, Z-DEGERI= 1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(5, 1)-P2(5, 2)=0.060-0.080, N1(5, 1)=100 ve N2(5, 2)=100, Z-DEGERI= -0.55 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(6, 1)-P2(6, 2)=0.000-0.010, N1(6, 1)=100 ve N2(6, 2)=100, Z-DEGERI= -1.00 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(7, 1)-P2(7, 2)=0.020-0.000, N1(7, 1)=100 ve N2(7, 2)=100, Z-DEGERI= 1.43 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 1)-P2(2, 1)=0.280-0.230, N1(1, 1)=100 ve N2(2, 1)=100, Z-DEGERI= 0.81 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 1)-P2(2, 2)=0.280-0.160, N1(1, 1)=100 ve N2(2, 2)=100, Z-DEGERI= 2.07 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.05)
 P1(1, 1)-P2(3, 1)=0.280-0.010, N1(1, 1)=100 ve N2(3, 1)=100, Z-DEGERI= 5.87 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(3, 2)=0.280-0.000, N1(1, 1)=100 ve N2(3, 2)=100, Z-DEGERI= 6.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(4, 1)=0.280-0.010, N1(1, 1)=100 ve N2(4, 1)=100, Z-DEGERI= 5.87 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(4, 2)=0.280-0.000, N1(1, 1)=100 ve N2(4, 2)=100, Z-DEGERI= 6.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(5, 1)=0.280-0.060, N1(1, 1)=100 ve N2(5, 1)=100, Z-DEGERI= 4.33 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(5, 2)=0.280-0.080, N1(1, 1)=100 ve N2(5, 2)=100, Z-DEGERI= 3.81 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(6, 1)=0.280-0.000, N1(1, 1)=100 ve N2(6, 1)=100, Z-DEGERI= 6.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(6, 2)=0.280-0.010, N1(1, 1)=100 ve N2(6, 2)=100, Z-DEGERI= 5.87 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(7, 1)=0.280-0.020, N1(1, 1)=100 ve N2(7, 1)=100, Z-DEGERI= 5.55 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 1)-P2(7, 2)=0.280-0.000, N1(1, 1)=100 ve N2(7, 2)=100, Z-DEGERI= 6.24 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(2, 1)=0.140-0.230, N1(1, 2)=100 ve N2(2, 1)=100, Z-DEGERI= -1.65 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(2, 2)=0.140-0.160, N1(1, 2)=100 ve N2(2, 2)=100, Z-DEGERI= -0.40 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(3, 1)=0.140-0.010, N1(1, 2)=100 ve N2(3, 1)=100, Z-DEGERI= 3.60 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(3, 2)=0.140-0.000, N1(1, 2)=100 ve N2(3, 2)=100, Z-DEGERI= 4.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(4, 1)=0.140-0.010, N1(1, 2)=100 ve N2(4, 1)=100, Z-DEGERI= 3.60 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(4, 2)=0.140-0.000, N1(1, 2)=100 ve N2(4, 2)=100, Z-DEGERI= 4.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(5, 1)=0.140-0.060, N1(1, 2)=100 ve N2(5, 1)=100, Z-DEGERI= 1.90 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(5, 2)=0.140-0.080, N1(1, 2)=100 ve N2(5, 2)=100, Z-DEGERI= 1.36 OLUP, BU FARK ONEMSIZDIR.
 P1(1, 2)-P2(6, 1)=0.140-0.000, N1(1, 2)=100 ve N2(6, 1)=100, Z-DEGERI= 4.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(6, 2)=0.140-0.010, N1(1, 2)=100 ve N2(6, 2)=100, Z-DEGERI= 3.60 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(7, 1)=0.140-0.020, N1(1, 2)=100 ve N2(7, 1)=100, Z-DEGERI= 3.21 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(1, 2)-P2(7, 2)=0.140-0.000, N1(1, 2)=100 ve N2(7, 2)=100, Z-DEGERI= 4.03 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(3, 1)=0.230-0.010, N1(2, 1)=100 ve N2(3, 1)=100, Z-DEGERI= 5.09 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(3, 2)=0.230-0.000, N1(2, 1)=100 ve N2(3, 2)=100, Z-DEGERI= 5.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(4, 1)=0.230-0.010, N1(2, 1)=100 ve N2(4, 1)=100, Z-DEGERI= 5.09 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(4, 2)=0.230-0.000, N1(2, 1)=100 ve N2(4, 2)=100, Z-DEGERI= 5.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(5, 1)=0.230-0.060, N1(2, 1)=100 ve N2(5, 1)=100, Z-DEGERI= 3.52 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(5, 2)=0.230-0.080, N1(2, 1)=100 ve N2(5, 2)=100, Z-DEGERI= 3.00 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(6, 1)=0.230-0.000, N1(2, 1)=100 ve N2(6, 1)=100, Z-DEGERI= 5.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(6, 2)=0.230-0.010, N1(2, 1)=100 ve N2(6, 2)=100, Z-DEGERI= 5.09 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(7, 1)=0.230-0.020, N1(2, 1)=100 ve N2(7, 1)=100, Z-DEGERI= 4.73 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 1)-P2(7, 2)=0.230-0.000, N1(2, 1)=100 ve N2(7, 2)=100, Z-DEGERI= 5.47 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)
 P1(2, 2)-P2(3, 1)=0.160-0.010, N1(2, 2)=100 ve N2(3, 1)=100, Z-DEGERI= 3.95 OLUP, BU FARK ONEMLIDIR. (P<0.01)

İŞLETMECİLİĞİ

(10 YILLIK) İHALE SÖZLEŞME TASARISI

A-TARAFLAR

- 1- Bir tarafta T.C. Orman Bakanlığı..... Bölge MüdürlüğüMilli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliği (Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü)/ Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Başmühendisliği/Milli Parkı Müdürlüğü"İDARE" ile adresindeki firması"İŞLETMECİ" arasında aşağıdaki şartlarla iş bu sözleşme akdedilmiştir.

B-SÖZLEŞMEYE KONU YERİN

- 2- İli-İçesi :
Yeri-Mevkii :
Adı :
İhale Bedeli :.....TL +KDV
Kesin Teminatı :.....TL
Depozitosu :.....TL

C-SÖZLEŞME KONUSU

- 3-a) ÖLDY / Günbirlik Kullanım Alanı Giriş+Gecemele+Konaklama ücretlerinin tahsili,
b) ÖLDY / Günbirlik Kullanım Alanı sahası içindeki tesislerin işletmeciliği
c) ÖLDY / Günbirlik Kullanım Alanı sahası içindeki tesislerin ve sahanın genel temizliği

D-SÖZLEŞME SÜRESİ

- 4-İşletme süresi :.../.../2002 ile 31.12.2004 tarihleri arasındaki 2(iki) yılaygündür.
5-Süre uzatımı :İşletme süresi sona ermeden bir öncesinden idareye yazılı başvuruda bulunması ve idarece uygun görülmesi halinde işletme müddeti bir defa 3(üç), bir defa da 4(dört) yıl süre olmak üzere toplam iki defa uzatılabilir. Süre uzatımına gidildiği takdirde işletme süresi; Uzatma yapılırsa 31.12.2007, II. Uzatma yapılırsa 31.12.2011 olarak belirlenir ve bu süreler sonunda yeniden ihale yapılır.
6-Tesisi boşaltma tarihi : 31 Aralık 2004'dür 'dir.

E-İŞE BAŞLAMA VE BİTİRME TARİHLERİ

- 7-İşe Başlama Tarihi : Sözleşmenin noter tarafından tescilinden itibaren 5 iş günü içindedir.
8-İşi Bitirme Tarihi : 31.12.2004 tarihi olup süre sonunda sözleşme kendiliğinden fesh edilmiş sayılır.

F-GENEL HÜKÜMLER

9- İşletmecî; söz konusu tesisin/tesislerin tamamını, bağımsız bölümlerini veya herhangi bir bölümünü idareden izin almadan başkasına devredemez, ortak alamaz ve amacı dışında kullanamaz. Bu cihet herhangi bir şekilde tespit edildiği takdirde hiçbir kazai hükme hacet kalmaksızın; işletmecî, sözleşme konusu tesisleri idareye teslim edeceğini peşinen kabul eder. Esas olan ihaleyi alan şahıs ve firmaların işletmesidir. Ancak, mecburiyet arz eden durumlarda merkezin uygun görüşü alınarak devir yapılabilir. Devir işlemi merkez tarafından onaylandığı takdirde, işletmecî;sözleşmenin devredileceği yıla ait işletme bedelinin %20(yüzde yirmi)'si kadar tutarı devir bedeli olarak ayrıca idareye ödeyecektir. Ödeme yapılmadan yeni işletmecî ile sözleşme yapılmayacaktır. Devir alacak gerçek ve tüzel kişilerde de şartname ve sözleşmede belirtilen hususlar aynen aranır.

10- İşletmecî; şartname ve sözleşmenin özel hükümler bölümünde ve ekli avan projede ve/veya krokide gösterilen ve bunlara ait ayrıntılı açıklamada özellikleri belirtilen ve kendisine; tamamlanmış ve/veya tamamlanmak ve/veya yapmak üzere verilen hizmet ünitelerinin dışında yer işgal edemez, ilave yapamaz, şeklini değiştiremez.

11-İşletmecisi; zaman içinde günün şartlarına göre ihtiyaç olarak ortaya çıkacak zaruret arz eden hallerde; işletmecisi mevcut hizmet ünitelerinde ilave ve benzeri değişiklik ile bunların dışında yeniden ayrı bir hizmet ünitesi yapmak istemesi halinde; yapacağı ilave ve yeni hizmet ünitesi ile ilgili isteğini projelendirmek ve özelliklerini belirtmek şartıyla yazılı olarak idareye müracaat eder. Merkezde de bu istek incelenerek nelerin nasıl yapılacağı ve hangi tür malzemenin kullanılacağı uygun görüldüğü takdirde işletmeciyeye yazılı olarak bildirilir. Yada tespit edilen ilave ve ek hizmet ünitesine ait proje üzerinde istediği değişikliği yaparak yazılı olarak işletmeciyeye bildirir. İşletmecisi bunları kabul ederse yazılı olarak kabul ettiğini bildirir.

İdarece de ayrıca kendisine yazılı olarak imalata başlaması ve kullanılacak malzemenin listesi bildirildikten sonra uygulamaya başlar. Yapılacak ilave ve yeni hizmet üniteleri ile ilgili teklifleri idare uygun görmediği takdirde ret eder. Bu yapılara karşılık işletmecisi hiç bir şekilde bedel ve ek işletme süresi talebinde bulunamaz. Gelişme planında yer alan ve merkezde uygun görülen işletmecisi tarafından yapılan gelir getirici nitelikteki tesislerin maliyet bedelinin % 8.5'u (yüzdesekizbuçuk) işletme bedeline ilave edilir. Bu durum ek sözleşme ile belirlenir. İşletmecisi tarafından yapılan bütün bu ilavelerin ve ek hizmet ünitelerinin hiçbir kısmı veya parçası sökülmeden, değiştirilmeden sözleşme sonunda eksiksiz idareye bırakılır.

12- İşletmecisi; idarenin göstereceği kullanım alanı sınırları dışında tasarrufla bulunamaz.

13- İşletmecisi; tesisin/tesislerin içini ısıtma ve don tehlikesine karşı koruma tedbirlerini almak, çevresini aydınlatmak, temizlemek, su, elektrik ve telefon giderlerini eksiksiz olarak ilgili kurumlara ödemek zorundadır. İşletmecisi her yıl sahada bulunan ve işletmecisinin sorumlu olduğu tesisi ve çevresindeki müşterilerini idarenin hazırlayacağı keşif ve rapor doğrultusunda bakım, onarımını ve tadilatını yapmak zorundadır.

14 İşletmecisi; tesis/tesisler ve çevresinde çıkabilecek yangınlara karşı her türlü tedbirleri almak ve çıkabilecek yangınlarda söndürme çalışmalarına tüm personeli ile birlikte katılmak, il yangın kriz komitesinin bağlı bulunduğu mülki idare amirlerinden alınan kararlara uymak zorundadır. Bu tedbirler tesisin kapalı olduğu saatlerde bekçi marifeti ile devam ettirilir. Ormanlık alanda işletmecisinin ihmal ve kusurundan çıktığı tespit edilen yangın saha işletmecisi tarafından tekrar ağaçlandırılır. Meydana gelen zarar işletmeciden tazmin edilir.

15- İşletmecisi; idarece kendisine verilen fiyat tarifelerini ve satılacak mallara ait bağlı bulunduğu mülki amirliklerce belirlenen fiyat listelerini idarenin gösterdiği yerlere asmak zorundadır.

16- İşletmecisi; tesisin içinde ve çevresinde kötü koku yayan, sinek toplayan, sağlığı zararlı olan yiyecek ve içecek satamaz, soğutucu dışında et, balık ve benzeri çabuk bozulun maddeleri bulundurmaz.

17- İşletmecisi, idarenin göstereceği yerde idarece belirlenen hizmet ve faaliyetlerden; kano, sörf, deniz bisikleti vb. su sporları hizmetleri verebilecektir. Tehlike arz eden sporlarda meydana gelebilecek kazaların sorumluluğu işletmeciyeye aittir. Ancak jet ski, sürat motoru gibi tehlikeli sporlara müsaade edilemez.

18-İşletmecisi; çevreye ve çevredeki bitki örtüsüne zarar verici faaliyette bulunamaz ve tesisler civarında hayvan bulundurmaz, besleyemez. Aşırı gürültü, rahatsız edici müzik yayını yapamaz.

19-İşletmecisi; orman yangınlarının çıkmasına engel olacak her türlü tedbir almak zorundadır. Bu tedbirler tesisin kapalı olduğu saatlerde bekçi marifetiyle devam ettirilir. İşletmecisinin kusuru, ihmal ve tedbirsizliğinden dolayı meydana gelebilecek olan yangınlardan tamamen işletmecisi sorumludur.

20- İşletmecisi; Mülki amirlikten ve idareden izin almak kaydıyla hizmet ve faaliyetin gagesine uygun eğlence programı düzenleyebilir.

21-İşletmecisi; tesislere ve sahaya kapasiteleri üzerinde ziyaretçi alamaz.

22-İşletmecisi; personeli için tesiste müsait yer varsa tesisi içinde, yoksa idarenin göstereceği yerde en çok 4 kişilik bir çadır kurulabilir veya bir karavan bulundurulabilir, araba için bir park yeri kullanılabilir. Günübirlik alanlarda çadır kuramaz, karavan bulundurmaz. Tesislerde personel haricinde kimse kalamaz, misafir edilemez.

23-İşletmecisi; idarece belirlenen tanıtım, uyarı ve bilgi levhalarının şekli, rengini ve yerlerini değiştiremez. Konulmuş levhaları kaldırmaz. Sahaya uymayan ve gürültüyü bozacak levhaları koymaz.

24-İşletmecisi; tesiste/tesislerde yeteri kadar sağlık çantası ve yangın söndürme cihazı bulundurmamak zorundadır. Tesisin/tesislerin yanması halinde ise tesislerin yeniden yapımı, bakımı ve onarımı işletmecisi tarafından yapılacaktır.

25-Tesislerde çalışan personelin listesi ve sabıka kaydı işletmecisi tarafından idareye verilir. Tesiste çalışanların sigorta ve iş güvenliği işletmeciyeye aittir. Tesiste çalışanların temizlik şartlarına uygun olarak düzgün kıyafette ve gerekli ciddiyetle görev yapmaları için işletmecisi gerekli tedbirleri alır. Ziyaretçilerin huzurunu bozucu davranışta bulunan personel idarenin ikazına gerek kalmaksızın derhal işten uzaklaştırılır.

26-İşletmecisi; çalışma saatleri dışında servis yapamaz. Kamu ahlakı ve idarenin itibarını zedeleyecek davranışlarda bulunamaz.

- 27- İşletmeci; hiç bir şekilde belgesiz satış ve balık avlandırması yapamaz.
- 28- Yer teslimi; sözleşme imzalanmasından en geç 5(beş) iş günü içinde, saha, tesisler ve idareye ait demirbaşlar, idare ve işletmeci tarafından birlikte belirlenerek bir tutanakla işletmeciye teslim edilir. Sözleşme süresi sonunda işletmeci yer tesliminden önce aboneliğini üstlendiği elektrik, su vb. borçlarının tamamını ödeyerek idareye teslim eder.
- 29- İşletmeciye tutanakla teslim edilecek olan her türlü taşınır ve taşınmaz malların kaybı, eksilmesi, değişikliği, hasar görmesi ve bozulması halinde meydana gelecek olan zararları işletmeci tazmin edecektir. İşletmeci tarafından tazmin edilmeyen zararlar şartnamenin "Depozitoya İlişkin Esaslar" bölümüne göre depozitodan karşılanır. Depozito yetmediği takdirde geri kalan zarar işletmeciden ayrıca tazmin edilir. Gecikmelere; her yıl Bütçe Kanunu ile belirlenen aylık gecikme faizi uygulanır.
- 30- İdare, tesis veya tesislerde telefon, telsiz haberleşmesi, kontrol, yangın vb. işler için gerekli gördüğü hallerde görevli memur bulundurulur.
- 31- İşletmeci; giriş, çadır, karavan, bungalov ve benzeri hizmet üniteleri ile ilgili olarak idarece kendisine bildirilen ve tarifede belirtilen fiyatlardan fazla ücret alamaz, fazla ücret alınması sözleşmenin fesih sebebidir. **İdare; İşletmeci tarafından hazırlanan ve kullanılan biletler ve makbuzlarla ilgili herhangi bir usulsüzlük tespit ettiği takdirde, gereği yapılmak üzere Maliye Bakanlığı ile birimlerine bildirilir.**
- 32-İşletmeci; giriş, çadır, karavan, bungalov ve benzeri hizmet üniteleri ile ilgili olarak idarece her yıl belirlenen "Giriş Ücretleri Cetveli" nin Uygulama esasları bölümünde sayılan istisnai hükümleri uygulamak zorundadır.
- 33- İşletmeci film ve fotoğraf çekemez; film ve fotoğraf çekme yetkisi İdareye ait olup; Buna ait ücretler de İdarece tahsil edilir.
- 34- İşletmeci; tesise/alana kesinlikle seyyar ve benzeri satıcıları sokamaz. Ancak tesis/alana dışında idarece belirlenen yerde mahallî ühâticilerin ürünlerinin satıldığı köylü pazar yerine işletmeci müdahale edemez, hak talebinde bulunamaz.
- 35- İşletmeci tarafından tahsil edilecek giriş, kamp ve benzeri ücretler İdarece belirlenen miktarlar üzerinden " Vergi Usul Kanunu Uyarınca Vergi Mükellefleri tarafından kullanılan belgelerin Basım ve Dağıtım Hakkındaki Yönetmelik" te belirtilen esaslar dahilinde Maliye Bakanlığı ile anlaşmalı matbaalara bastırılmış bilet ve makbuzlar vasıtasıyla tahsil edilecektir.
- Adı geçen yönetmeliğe göre dip koçanlı biletler 10x5 cm. ebadında olacak, Maliye Bakanlığının amblemi, Firma veya kişinin adı, Vergi Dairesi ve Vergi numarası, il kodu, seri ve sıra no, kiralanan sahanın adı ve ücretin çeşidi (giriş ücreti , vasıta ücreti v.b. gibi) ile tahsil edilecek ücret basılı olarak belirtilcektir. Tüm bu bilgileri her iki parçada da yer alacaktır.
- İdare; İşletmeci tarafından hazırlanan ve kullanılan biletler ve makbuzlarla ilgili herhangi bir usulsüzlük tespit ettiği takdirde tek tarafı olarak sözleşmeyi fesih eder.**
- İşletmeci; her ay sonu, kullanmış olduğu bilet sayısını İdareye bildirecektir.
- 36- İşletmeci; görevli personeline görevleri ile uyumlu kıyafet giydirmek zorundadır.
- 37- Tesis/tesisler veya sahanın açılış ve kapanışı ile ilgili Mülki amirlikçe verilen süreye uymak zorundadır.
- 38- İşletmeci her türlü yapı ve tesisler (Giriş ünitesi, Kırkazinosu, büfe, WC, Plaj tesisleri vb.) ile saha genelinin devamlı olarak temiz tutulmasını sağlayacaktır.
- 39- İşletmeci; genel sahanın ve tesisin günlük, haftalık ve aylık bakımlarını teknik ve hijyenik kurallar çerçevesinde yapmak zorundadır.
- 40- İşletmeci; genel sahanın ve tesisin günlük, haftalık ve aylık bakımlarını teknik ve hijyenik kurallar çerçevesinde yapmak zorundadır.
- 41-İşletmeci çöp bidon ve kutularının içine her gün naylon torba koymak ve çöpleri naylon torbalarla toplamak ve ilaçlamak zorundadır. Toplanan çöpler kapalı kasalı vasıtalarla belirlenen çöp toplama sahalarına işletmeci tarafından nakledilir
- 42- İşletmeci; onaylı planda belirtilen kullanım alanlarının türünü, sınırlarını, kapasitelerini, standartlarını ve kullanım amaçlarını değiştiremez, ilave yapamaz.
- 43- İşletmeci; sahada mevcut otların biçilmesi dışında yalalama, budama, kesme, kökleme, yakma vb. şekilde bitki örtüsüne hiç bir müdahalede bulunamaz, yaban hayvanlarına zarar verici faaliyetlerde bulunamaz. Bu yasaklanan fiillerin ziyaretçiler tarafından yapılmasına da mani olmakla yükümlüdür.
- 44- İşletmeci; idarece pişirme ve ısıtma amacıyla yapılmış veya belirlenmiş alan yapı ve tesisler dışında; açıkta, üniteler arasında veya içinde odun, kömür, tüp gaz veya bir başka şekilde ateş yakamaz, yaktıramaz, yakılmasına izin veremez.
- 45- İşletmeci; temizlik ve yıkama amacıyla yapılmış yapı ve tesisler dışında veya açıkta; bulaşık, el, yüz, vücut, araba yıkayamaz ve yıkanmasına izin veremez, mevcut su kaynaklarının kirlenmesine neden olabilecek faaliyetlerde bulunamaz.
- 46- İşletmeci; spor ve benzeri oyun alanları dışında hiç bir şekilde spor yapılmasına ve benzeri oyunlara müsaade edemez, aksine davranışta bulunanları engellemek zorundadır.
- 47- İşletmeci; ziyaretçilerin her türlü mal ve can güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu konuda gerekli tedbirleri almak zorundadır. Bu tedbirler tesis veya sahanın kapalı olduğu saatlerde de kapsar. Ayrıca otopark olan yerlerde otoparktaki arabalar için bir görevli bulundurulmak zorundadır.

48- İşletmeci; tesislerde ilk yardım malzemesi ve sahanın, yerin özelliklerine göre gerekli tıbbi malzemeyi bulundurmak ve ziyaretçilerin tıbbi müdahaleye gereksinimi olduğunda en yakın sağlık kuruluşuna bildirmek zorundadır.

49- İşletmeci; elektrik tesisatını kurulu gücü üstünde kullanamaz ve kullanılmasına müsaade edemez. Bundan dolayı ortaya çıkacak zararları karşılamayı peşinen kabul eder.

50- İşletmeci; plajlarda bu amaçla eğitilmiş can kurtarıcı personel ile plajlarda her 50 metrede bir projesine uygun cankurtaran simidi ve emniyet şeridi bulundurmak zorundadır.

51- İdare, istediği gün ve saatte tesislerin ve sahanın, şartname ve sözleşme hükümlerine uygun işletilip işletilmediğini kontrol etmekte serbest olup, işletmeci bu kontrollerde idareye yardım etmek zorundadır.

52- Bu sözleşme taraflarca imzalanıp, noterlikçe tasdikini müteakip yürürlüğe girer. İşletmeci ihale şartnamesindeki şartları yerine getirdikten sonraki (5) beş gün içinde yer teslim tutanağını imzalayıp tesisi işletmeye açar.

53- İşyeri tesliminden sonra işletmeci hiçbir noksanlığa itiraz edemez.

G-İŞLETME BEDELİ

54- İşletme bedeli; sözleşmenin imza tarihinden 31.12.2002 tarihine kadar geçecek süre için oluşan ihale bedelidir. İşletme bedeli ihale yılını izleyen her takvim yılı başında bir önceki yılın yıllık işletme bedelinin Maliye Bakanlığınca her yıl için belirlenen "Yeniden Değerleme" oranında artırılarak bulunan tutardır.

55-Giriş ,geceleme ve konaklama ücretleri de aynı miktarda artırılarak Genel Müdürlüğe belirlenir.

H-ÖDEME PLANI

56-Ödemeler;biri peşinat ve üç taksit olmak üzere dört eşit miktarda ödenecektir.

57-Taksitler;1.Taksit+KDV :TL+KDV/ 2002'e kadar ,

2.Taksit+KDV :TL+KDV/ 2002'e kadar,

3.Taksit+KDV :TL+KDV/ 2002'e kadar ödenecektir.

58-İşletmeci,peşinattan sonra geriye kalan bedel için,KDV dahil taksit tutarları kadar üç adet limit içi süresiz banka teminat mektubu verecektir. Bu taksit süreleri için ayrıca faiz alınmaz

59-Taksitlerden birinin ödenmemesi durumunda borcun tamamı muacceliyet kazanır ve banka teminat mektuplarının tamamı nakde çevrilir. Süresinde ödenmeyen her türlü işletme bedelleri ve diğer ödemeler için 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51. Maddesinde belirtilen oranlarda gecikme zammı alınır.

60-İşletmeci tarafından, işbu sözleşmede ön görülen normal taksit ödeme tarihinden 7 (yedi) iş günü önce idareye yazılı başvuruda bulunulması ve ihaleyi onaylayan ita amirince de uygun görülmesi halinde, 6183 Sayılı Kanunun 51. Maddesi hükümlerine göre belirlenen aylık gecikme zammı peşin ödemek ve her taksit için bir defa olmak kaydı ile en fazla otuz (30) gün ek süre uzatımı **verilebilir**. Uzatma tarihinin bitiminde uzatmaya konu taksitin ödenmemesi fesih nedenidir.

61- İşletmeci tarafından verilen kesin teminat ve depozito; teminat olarak kabul edilen diğer değerlerle değiştirilebilir.

62- İşletme bedelinin en az % 20 tutarındaki depozito miktarı nakit veya süresiz limit içi banka teminat mektubu olarak alınacaktır. Depozitonun şartname ve sözleşmede belirtilen hükümler çerçevesinde idarece nakde çevrilmesi ve harcanması halinde yeniden depozito alınır.

I-TEMİNAT VE DEPOZİTOLAR

63- Teminat ve depozitolar: Her yıl Vergi Usul Kanunu'na göre Maliye Bakanlığınca Aralık ayında açıklanan "Yeniden Değerleme" oranında her yıl yeniden arttırılan İşletme bedelinin %6 sı ile % 20 sine çıkarılarak yenilenir. Teminat mektupları ihaleyi yapan kurum adına alınacaktır.

64- İhale ve sözleşmesi ile ilgili her türlü vergi, harç, resim, tellaliye, damga pulları, ilan, KDV, noter masrafları vb. giderler ihaleyi kazanan işletmeciye aittir. Her yıl işletme bedelinin artışlarına göre KDV yeniden hesaplanır ve buna göre alınır. Bu yıllık işletme bedeli artışları sırasında meydana gelen her türlü vergi ve benzeri giderler işletmeciye aittir.

J-SÖZLEŞMENİN FESHİ:

65- Sözleşme yapıldıktan sonra işletmecinin taahhüdünden vazgeçmesi veya taahhüdünü şartname ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi üzerine idarenin en az 10 gün süreli ve sebebi açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye ve hüküm almaya gerek kalmaksızın kesin teminatı gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilir. Fesih yazısı noter kanalı ile ihtarname çekilerek işletmeciye bildirilir. Fesih tebliğini müteakip işletmeci 10 gün içinde tesisi boşaltmak zorundadır. Gelir kaydedilen kesin teminat işletmecinin borcuna mahsup edilemez.

K-CEZALAR VE TAZMİNAT

66- Sözleşme müddeti sonunda yada sözleşme şartlarına uyulmaması nedeni ile tesisin boşaltılması istendiğinde işletmeci tesisi hasarsız elektrik, su, telefon ve benzeri diğer her türlü borçlardan ve işletme bedelinden borçsuz olarak (10) on gün içinde idareye teslim etmek zorundadır. İşletmeci bu sürenin sonunda boşaltmadığı takdirde idarece boşaltılır. On (10) günlük idareye teslim süresinden boşaltma tarihine kadar geçen her gün için işletmeci işletme bedelinin güne tekabül eden miktarının (50) elli katını ceza olarak öder.

L-HUKUK HÜKÜMLERİ VE İHTİLAFLAR

67- İşletmecinin vermiş olduğu adrese yapılacak her türlü tebligat, tebligatın postaya verildiği günü takip eden yedi (7) nci günde kendisine yapılmış sayılır. Adres değişikliğinin 10 (On) gün içinde idareye bildirilmesi zorunludur.

68- Yangın, sel, deprem gibi doğal afetler, harp ve idarenin sebebiyet verdiği haller mücbir sebep sayılır. Orman yangınları mücbir sebep sayılmaz.

69- Mücbir sebepler olmadan şartlar aynen uygulanır. Süre uzatımı verilemez.

70- İşletmeci ile üçüncü şahıslar arasında çıkabilecek ihtilaflar idareyi ilgilendirmez.

71- Tahliye işlemlerinde 6570 Sayılı Gayrimenkul Kiraları hakkında Kanun ile Borçlar Kanunu'nun kira sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanmaz.

72- Saha ve tesislerin işletmeciden teslim alınmasında ,idarenin cezai şartı isteme hakkı saklı tutulur.

73- Bu sözleşmenin tatbikatından dolayı doğabilecek ihtilafların halinde..... mahkemeleri yetkilidir.

74- Sözleşme süresi sonunda tesis boşaltılmadan ve bütün borçları ödenmeden kesin teminat ve depozitoya ait teminat mektupları çözülmez.

75- Sözleşmede belirtilen kiraya ait taksit ödemeleri müddeti içinde ödenip tamamlandıktan sonra taksitler için alınan yüzde yirmibeşlik (%25) teminat mektubu işletmeciye iade edilir.

76- Bu sözleşme noterliğinde 4 nüsha olarak düzenlenip,imzalanmıştır.

M-ÖZEL HÜKÜMLER:

77-Giriş,geceleme ve konaklama ücret tarifiesi,her yıl için Maliye Bakanlığı'nca belirlenen "Yeniden Değerleme"oranında arttırılarak Genel Müdürlükçe belirlenir.

/ / 2002

İŞLETMECİ

İDARE

Not: İhale konusu yapı, tesis ve alanlar için mahallin özelliklerine ve işin özelliklerine göre konulacak diğer özel hükümler bu başlık altında maddeler halinde yazılacaktır.

ÖZGEÇMİŞ

1971 yılında Ankara’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara’da tamamladı. 1988 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nden 1992 yılında bölüm birincisi olarak mezun oldu. Eylül 1992-Haziran 1993 tarihleri arasında devam ettiği Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İngilizce Hazırlık Sınıfı’nı birinci olarak tamamladı.

Ocak 1994-Ocak1995 tarihleri arasında, “European Centre for Pollution Research” tarafından yönetilen, “European Masters Degree in Environmental Management at the Universities of Alexandria, Egypt, and Ankara, Turkey” adlı master programına devam ederek, birinci olarak tamamladı ve “Environmental Management” konusunda master derecesi almaya hak kazandı.

Eylül 1996’da Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimini tamamladı ve aynı yıl doktora çalışmasına başladı. Eylül-Aralık 2000 tarihleri arasında TÜBİTAK tarafından desteklenen “NATO A-2 Bursu” kapsamında Amerika’da, Purdue University-Agricultural and Biological Engineering Department’ da yer alan “Center of Advanced Applications of GIS and Remote Sensing” de doktora tezi ile ilgili çalışmalarda bulundu.

Eylül 1993-Temmuz 2002 tarihleri arasında A.Ü. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü’nde Araştırma Görevlisi olarak görev yaptı. Halen Çevre Bakanlığı-Çevre Koruma Genel Müdürlüğü’nde mühendis olarak çalışmakta olan S. Gül (Paçacı) Güneş, evli ve bir çocuk annesidir.

